

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra romanistiky

SLOVNÍK AMERIKANISMŮ;

písmeno L ze slovníku DA

DICCIONARIO DE AMERICANISMOS;

la letra L del diccionario DA

**LATIN AMERICAN DICTIONARY; the letter L of the
dictionary DA**

(Magisterská diplomová práce)

Autor: Klára Mikulcová

Vedoucí práce: prof. PhDr. Jiří Černý, CSc.

Olomouc 2015

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a je mým původním dílem. Veškerou literaturu a zdroje, které jsem použila, jsem uvedla v seznamu použité literatury.

Olomouc, 25. června 2015

podpis

Děkuji vedoucímu své diplomové práce panu prof. PhDr. Jiřímu Černému, CSc. za jeho ochotu, konzultace, cenné rady a připomínky, které mi během zpracování poskytl.

Podpis _____

ÍNDICE:

1. Introducción.....	5
2. Las abreviaturas utilizadas.....	7
3. El diccionario español-checo de americanismos.....	11
3.1. Palabras con la entrada L.....	11
4. Lista de sinónimos.....	192
5. Comentario a la traducción.....	196
6. Conclusión.....	207
7. Resumen	208
8. Anexos.....	I
9. Anotación	XIII
10. Bibliografía.....	XV

1. Introducción

En mi trabajo final de carrera me dedico a la traducción del diccionario de hispanoamericanismos, es decir los términos que se usan en América Latina, el Caribe y una parte de EE.UU. Concretamente son todos los vocablos con la entrada L del *Diccionario de americanismos* (DA), realizado por la *Asociación de Academias de la Lengua Española*.

Se trata de un trabajo colectivo en que participan varios estudiantes y luego será editado como *Španělsko-český slovník amerikanismů*, el diccionario de varios tomos que servirá a los lingüistas checos y otros tipos de científicos.

Cabe mencionar que ya han sido publicados dos primeros tomos de „Španělsko-český slovník amerikanismů“ (Diccionario de americanismos español-checo) que incluyen todos los vocablos con la entrada A-Azz y B-Cd.

El trabajo no solo incluye el diccionario, sino también otros apartados que son imprescindibles para entender bien el sistema de la elaboración del diccionario, reglas, numerosos símbolos, abreviaturas de los países, clases verbales, la categoría gramatical, etc.

Aunque la parte más importante, que acompaña la traducción misma, y la que aclara todo el proceso de la traducción es la parte del “Comentario a la traducción”, en que daré una explicación del sistema de la traducción, pondré los ejemplos en cuales se puede ver claramente ciertas problemáticas, comentaré las dificultades que tuve durante la elaboración y cerraré este apartado con mi opinión personal.

Hay que destacar que la tarea objetiva de este trabajo no era solo la traducción de una parte del diccionario, sino más bien encontrar un equivalente en checo.

No siempre había conseguido encontrarlo, por eso al menos intenté explicarlo de una manera adecuada o sea tratar de evitar la traducción literal al checo. Además era

necesario mantener la idea o sea el objetivo deseado del autor para no cambiar completamente el significado.

Otros apartados importantes que aparecen son anexos, imágenes, la lista de sinónimos, la bibliografía y el apartado final donde resumiré todo el trabajo y adjuntaré mi opinión personal y aportación.

Para terminar la introducción, me gustaría agregar que el diccionario cuenta con unos 110 páginas, teniendo en cuenta que está incluida la parte elaborada por otro estudiante.

Para evitar el problema del plagio, se ha establecido la regla de poner el texto editado por mí en un color diferente. Por eso, os podéis fijar en un texto escrito en color lila con que se entienden todos los cambios que yo he hecho (corrección de los errores, cambio de la numeración, cambio de la categoría gramatical, etc.) y sobre todo texto adjuntado, o sea nuevos términos o solo nuevos significados de un término ya mencionado.

2. Las abreviaturas utilizadas

adj.	-	přídavné jméno
adj/subst.	-	příd. jméno i podst. jméno
adv.	-	příslovce
aim.	-	aimara, aymara apod.
Am	-	Amerika
And.	-	Andalucía
Andy	-	oblast And
angl.	-	angličtina
Antil	-	Antily
Ar.	-	Aragón
Arg	-	Argentina
arch.	-	archaický
arw.	-	arauaco
atd.	-	a tak dále
a u.p.	-	a una persona= někomu
Bol	-	Bolívie
citosl.	-	citoslovce
častěji zdrob.	-	použ. častěji jako zdrob.
DA	-	Asociación de Academias de la Lengua Española - Diccionario de Americanismos (pramen)
despekt.	-	despektivní

Dom	-	Dominikánská republika
Ekv	-	Ekvádor
f.	-	femininum, ženský rod
franc.	-	francouzština
guar.	-	guaraní
Guat	-	Guatemala
Hond	-	Honduras
hovor.	-	hovorový
Chil	-	Chile
intr.	-	intransitivní
iron.	-	ironicky
JižAm	-	Jižní Amerika
karib.	-	caribe
keč.	-	quechua apod.
kič.	-	quichua
Kol	-	Kolumbie
Kost	-	Kostarika
Kub	-	Kuba
lat.	-	latina
m.	-	maskulinum, mužský rod
m/f.	-	maskulinum i femininum
map.	-	mapuche, araucano apod.
Mex	-	Mexiko

nah.	-	n., nahuatl, nahua apod.
např.:	-	například
Nav.	-	Navarra
Nik	-	Nikaragua
Pan	-	Panama
Par	-	Paraguay
Per	-	Peru
pl.	-	množné číslo
port.	-	portugalština
Portor	-	Portoriko
pozn.:	-	poznámka
př.: xxx;	-	příklad
přenes.:	-	přeneseně
Salv	-	Salvador
slang.	-	slangový výraz, žargon
slavn.	-	slavnostní
StřAm	-	střední Amerika
sevArg	-	severní Argentina
svArg	-	severovýchodní Argentina
szArg	-	severozápadní Argentina
[Š: xxx]	-	ve Španělsku (tvar)
[Š: „xxx“]	-	ve Španělsku (význam)
tr.	-	tranzitivní

tr/intr.	-	tranzitivní i intransitivní
u.c.	-	una cosa = něco
Urug	-	Uruguay
Ven	-	Venezuela
venk.	-	venkovský
vulg.	-	vulgární
zvrat.	-	zvráté
, i adj.	-	i přídavné jméno
, i pl.	-	i množné číslo
, i subst.	-	i podstatné jméno
; ►	-	encyklopedické vysvětlení
; ■ Syn:	-	synonymum
; ■ Var:	-	varianty
●	-	nový pramen, např.:....; (RAE). ● (3) (Bol):; (AM).
(XX).	-	chybí pramen
*	-	obrázek v příloze

3. El diccionario español-checo de americanismos

3.1. Palabras con la entrada L

L.C., m. (← zkratka: *ladrón conocido*) (1) (LaPlá): známý zloděj; ► slang *lunfardo*; (NET).

L.R., m. (1) (Bol): růžová plechovka s alkoholem; ► bol. argot *coba*; (HB).

la [Š: *el, la*] (1) (Bol: Yungas): urč. člen bez rozlišování kat. rodu i čísla; př.: *la río, la cuarto oscuro, la pulmón*; (2) (Bol: Yungas): vynechávání členu určitého; př.: *mujé murió año pasado* („ta žena vloni zemřela“); *negro muy poco fue a la guerra* („černoši šli málokdy do války“); *mujé no trabajaba jai en eje pueblo* („ženy v té vesnici nepracovaly“); ► dialekt *afro-yungueño*, v němž se poměrně volně kombinují jména s adjektivy nebo členem bez shody v kat. rodu a čísla; (ABS).

la, m. (1) **dar el** ~ (Portor): poradit někomu (slovem nebo gestem); ■ Syn: *dar una orejita*; (DA).

labal, m. (1) (Kub): látka; (MM).

labanco, m. (1) (Portor): viz: *xalcanautle*; (DA).

lábaro, m. (1) (Mex, Dom): vlajka, prapor, standarta; (DA).

label, m. (← angl.) (1) (US, Portor): etiketa, štítek na výrobcích; (2) (US, Portor): kolek, známka; (DA).

laberintero, -ra, adj. (1) (Per; Mex): pomlouvačný; ■ Syn.: *laberintoso*; (AM, MM, JD).

• (2) (Per): klepařský; pletichářský; (3) (Per): povykující, dělající randál; (JD).

laberinto, m. (1) [Š: *escándalo; bullicio; barullo*] (Per; Am): skandál, pohoršení, rozruch, zmeř hlasů a výkřiků, zmatek, randál, motanice; př.: *en la calle hay laberinto*; (RR, AM, MM, JD). • (2) m., lid. (Nik, Per, Bol): nepořádek, binec; viz též: *quilombo*; (DA).

Laberinto, m. (1) **ser algo el ~ de las Doce Leguas** (Kub): když je něco nepochopitelného; př.: *este problema de matemáticas es el Laberinto de las Doce Leguas*; (DMC).

laberintoso, -sa, adj/subst. (1) adj. (Mex: Guanajuato, Per): upovídavý; pomlouvačný; skandální; hlučný, plný povyku; tropící povyk; ■ Syn.: *laberintero*; (AM, MM, JD). • (2) adj. (Per): klepařský; pletichářský; (JD). • (3) adj. (Per, Bol): o tématu nebo záležitosti: *matoucí, klamavý, komplikovaný*; (4) adj/subst. (Per, Bol): *problematický člověk, potížišťa; zmatkař*; (DA).

labia, f. (1) (LaPlá, Bol, Ekv, Hond, Chil, Kanár., Kub, Mex, Per, Salv, Š, Ven): výřečnost, mnohomluvnost, upovídání, plynulost, dar slova, dobrá vyřídilka; jednoduchost, lehkost pro vyjadřování a přesvědčování; ► slang *lunfardo*; (NET). • (2) **meter** ~, lid. (Ekv): mazat med kolem huby; ► oklamat někoho pěknými slovy; (DA).

labio, m. (1) **del manantial a sus ~s** (Kub): být ryzí; př.: *este oro es del manantial a sus labios*; (2) **estar en los ~s de Joseíto Fernández** (Kub): být svědkem krvavé události; př.: *Pedro estuvo en labios de Joseíto Fernández*; ► Joseíto Fernández byl zpěvákem ze skupiny *La Guantanamera*, který měl stejnojmenný program, kde se inscenovaly a zpívaly každodenní události; (3) **no me hagas reír que tengo el ~ partido** [*a otro perro con ese hueso*](Kub): s tím na mne nechod'; př.: *cuando me dijo Juan que era bueno le contesté: no me hagas reír que tengo el labio partido*; ■ Syn.: *no me hagas reír que se me parte el labio*; (4) **tener una mujer los ~s afuera** (Kub): žena, která má ráda smilstvo; př.: *ésa, me dicen, tiene los labios afuera*; (DMC). • (5) ~ **rajado** (Portor): viz: *cuico*; (DA).

labiosear, tr. (1) (StřAm; Am): podkuřovat někomu; lichotit; (AM, MM, JD).

labiosidad, f. (1) (StřAm, Ekv; Guat, Mex; Am): podkuřování, pochlebování; (AM, MM, JD). • (2) (Am): mazanost; (3) (Am): povídavost; (JD).

labioso, -sa, adj. (1) (Kost, Ekv; Am): výřečný; s dobrou vyřídilkou, povídavý; (2) [Š: *zalamero*] (Ekv; StřAm, Mex, Portor, Dom: Cibao, Santo Domingo): lichotník, úlisný člověk; pochlebovačný; výřečný; vyřídilka; (AM, MM). • (3) **hovor.** [Š: *adulador*] (Hond; StřAm, Ekv, Mex, Portor; Am): lichotník, pochlebník, podkuřující komu; (RAE, MM, JD). • (4) **adj.** (StřAm, Ekv, Mex, Portor; Am): vychytralý, mazaný; (MM, JD).

labor, f. (1) (Guat, Salv; Mex; Am): stateček; (AM, MM, JD). • (2) (Mex): měřítko povrchu nad čtyři hektary; (MM). • (3) ~ **de calceta** (Am): štipování punčoch; (4) **dar dos ~es a una haza** (Am): dvakrát přeorat poličko; (5) ~ **docente** (Am): vyučování; (6) ~ **de gancho** (Am): háčkování; (7) **ir a la ~** (Am): chodit do šití; (8) **meter la tierra en ~** (Am): připravit půdu k orbě; (9) ~ **de punto** (Am): pletení; (JD). • (10) (Ekv): příliš láskyplný člověk; (11) ~ **es de hogar**, f., pl. (Nik, Ekv, Chil): domácí práce, které většinou vykonává žena; ■ Var: *labores del sexo*; (12) ~ **es de sexo** (Chil): viz: *labores de hogar*; (DA).

Labor, m. (1) **nacer alguien en ~ Day** (Kub): být velmi líný; př.: *tu hijo, mi amiga, nació en Labor Day*; ► Labor Day vyslovovaný Kubánci *leibor dei* znamená Svátek práce; (DMC).

laborante, adj/subst. (1) m. (Kub, Portor): spiklenec proti španělské suverenitě; (MM). • (2) (Kub): nevěrník; (JD) • (3) **adj/subst.** (Chil): laborant; (4) (Chil): pracovník specializovaný v určitých vědeckých oborech; (DA).

laborantismo, m (1) (Kub, Portor): separatistické hnutí za války proti Španělům; (MM, JD). • (2) lid. (Kub): klep; pomluva; př.: *eso es puro laborantismo*; (DMC). • (3) (Dom): v politice: nelegální jednání za účelem dosažení určitého cíle; (DA).

laborar, intr. (1) (Mex, Salv, Nik, Kost, Pan, Kub, Portor, Kol, Ven, Ekv, Bol, Per): pracovat (málo užívané); (DA).

laboratorio, m. (1) **trabajar en un ~** (Kub): říká se o někom, kdo vše rozebírá do detailů; př.: *te voy a analizar la actualidad nacional, ¿otro análisis?, chico, tu trabajas en un laboratorio*; (DMC).

laboratorista, m/f. (1) (Arg, Chil, Kub, Urug, Ven, Mex, Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Dom, Kol, Ekv, Per, Bol): laboratorní pracovník; (2) (Arg, Ekv, Salv, Urug, Hond, Nik, Kost, Chil): laboratorní specialista v některých oborech; př.: *laboratorista en bacteriología*; (RAE, DA).

laboreado, -da, adj. (1) (zápBol): o věci: zpracovaný, propracovaný, pečlivý; (DA).

laboreo, m. (1) (Ven; Mex): jakákoli práce na venkově; setba, orba, obdělávání polí, pasení dobytka apod; př.: *el laboreo de la tierra es fundamental*; (MM). • (2) m. (Am): práce, opracování, obrábění; př.: *los indios se dedicaban al laboreo de minas*; (RR, MM). • (3) lid. (Dom, zápBol): práce; viz též: *negreada*; (DA).

laborero, m. (1) (Bol, Chil; Per; Am): důlní dílovedoucí, mistr, štajgr; ► mezi horníky; př.: *los laboreros son expertos mineros cuyo conocimiento bien pueden envidiar los ingenieros titulados*; (RR; AM, MM, JD). • (2) m. (Chil): člověk, který vydělává prodejem kůže; (AM, MM).

laborio, m., lid. (1) (Chil): práce, dřina, makačka; viz též: *negreada*; (DA).

laborismo, m. (← angl. *labourism*) (1) (Am): sociální systém či politická strana podporující dělníky a jejich životní podmínky; (2) (Am): dělnické hnutí, tento název se používá především pro politickou stranu, v angličtině jako *Labour party*; (MM).

laborista, adj/subst. (← angl. *labourist*) (1) adj. (Am): přívrženec dělnického hnutí; (2) (Am): slovo používané pro vše spojené s dělnickým hnutím; (3) m/f. (Am): osoba vyznávající dělnické hnutí nebo jeho přívrženec; (4) (Guat): stateček; (MM). • (5) **ser ~** (Kub): hodně pracovat; př.: *yo soy laborista*; (DMC).

laboro, m. (1) viz: *laburo*; (MS). • (2) lid. (Kub): práce; př.: *estoy en el laboro todo el día*; (DMC).

labrado, -da, adj. (1) [Š: *fino; lindo*] (Ekv): jemný, štíhlý, pěkný, hezký; ► o člověku; př.: *la indiecita es labrada*; (RR).

labrador, -ra, adj/subst. (1) adj., hovor. [Š: *empeñoso*] (Arg, Urug): vytrvalý; (RAE). • (2) m. (svArg, Nik, Dom; Mex, Pan, Par, Portor): dřevorubec (z pokácených stromů odstraňuje kůru a dělá z nich špalky; (MM, JD, DA). • (3) m/f. (Nik, Pan): dřevorubec, dřevorubkyně; (4) m. (Nik): druh ptáka; viz: *cheje*; (5) f. (Per): šablona s geometrickými tvary, která slouží k dekoraci džbánů a jiných keramických výrobků; (DA).

labrar, tr. (1) (Mex): kácet stromy; (2) ~ **una dentellada a una cosa** (Mex): zahryznout se do něčeho; (3) zvrát. **-se** (Mex): obrábět, zpracovat se; (4) ~ **un porvenir** (Mex): připravit si budoucnost; (5) ~ **una situación** (Mex): vypracovat se; (JD). • (6) ~ **la estaca** (Salv): způsobit někomu neštěstí, přivést ho do nouze; (DA).

laburada, f. (1) (Bol): mnohokrát znásilněná žena; (2) (Bol): výhružka; (3) (Bol): rychlá a násilná krádež; ► bol. argot *coba*; (HB).

labrador, -ora, adj/subst. (1) m. (← it.) (LaPlá): zaměstnanec, dělník; (MS). • (2) adj/subst. [Š: *trabajador*] (Arg, Bol, Urug, Par): pracovitý; př.: *Paola es muy laboradora; llegará lejos*; (RF, DA).

laborante, adj/subst., hovor. [Š: *trabajador*] (1) m/f. (Arg, Urug, Chil): nádeník, dělník, pracovník; (RAE, DA). • (2) adj. (← it.) (Arg, Chil, Urug, LaPlá): pracovitý; viz též: *fatigante, laburar*; (MS).

laburar, intr/tr. (← it.) (1) [Š: *trabajar*] (Arg, Urug, Chil, Par; Ekv, Bol): pracovat, mít zaměstnání, makat; př.: ... *y yo que no fui a laburar por eso ...*; (RAE, MS, JD, BDE). • (2) **tengo que ir a ~** (Arg): musím jít do rachoty; (JD). • (3) (← it. *lavorare*) (LaPlá, Par): dřít, makat, pracovat; ► slang *lunfardo*; ■ Syn.: *yugar*; (NET). • (4) (Arg, Bol, Urug): pracovat; ► slang; (RF). • (5) (Bol): zastrašit, nahnat strach; (6) (Bol): pracovat; ► bol. argot *coba*; (HB). • (7) tr. (Bol): šlohnout, čmajznout něco; (DA).

laburito, m. (← it.) (1) (LaPlá): prácička; (MS). • (2) (Arg): sezónní práce, brigáda, viz: *changa*; (EEA).

laburo, m. (← it: již. *lavuru, lavuro*) (1) hovor. [Š: *trabajo*] (Arg: LaPlá, Chil, Per, Urug): práce; placená práce, zaměstnání, rachota; př.: *mi padre tenía un buen laburo*; (JD, BDE). • (2) (Arg): podvod, ošizení; (3) **hacerle un ~** (Arg): přesvědčit ho, ošálit ho; ■ Var.: *laboro*; (RAE, MS). • (4) **yo no las voy con el ~** (Arg): já nechodím do rachoty; (JD). • (5) (← it. *lavoro*) (LaPlá): rachota; práce, pracovní aktivita, činnost, námaha úsilí; (6) (LaPlá): práce, pracovní místo, zaměstnání, pracoviště; ► slang *lunfardo*; (NET). • (7) (Bol): zastrašování; (8) (Bol): potíže; (9) ~ **firme** (Bol): významná krádež; ► bol. argot *coba*; (HB). • (10) [Š: *empleo, trabajo*] (Arg, Bol, Par, Urug): práce, zaměstnání; př.: *Jorge está buscando laburo; ¿vos sabés de algo?*; viz též: *laburar*; (RF). • (11) m., lid. (Ekv, Bol, Chil, Par, Arg, Urug): práce, dřina, makačka; viz též: *negreada*; (DA).

laca, adj/subst. (1) f. (Chil): strup; vráidek, pupínek; (MM, JD). • (2) ~ **aislante** (Mex): izolační lak; (3) ~ **automotiva** (Mex): autolak; (4) ~ **-barniz** (Mex): fermežový lak; (5) ~ **celulósica/a la celulosa** (Mex): celulózový lak; (6) ~ **esmalte** (Mex): lakový email; emailový lak; (7) ~ **para impregnar** (Mex): impregnační lak; (8) ~ **del Japón/japonesa** (Mex): japonský lak, lakový japonský email; (9) ~ **mate** (Mex): matový lak; (10) ~ **de nitrocelulosa** (Mex): nitrolak; (11) ~ **al óleo** (Mex): olejový lak; (12) ~ **-pigmento** (Mex): mořidlové barvivo; (13) ~ **en hojuelas/en tablillas** (Mex): šelak; (14) ~ **-resina** (Mex): surový šelak; (JD). • (15) m/f. (← aim. *laka*, „ústa, zub“) (zápBol): člověk s velkými a plnými rty; (16) adj. (zápBol): o jídle nebo o pití: nedoslazený, nedosolený;

- (17) **tener** ~ (Pan): být ukecaný jak papoušek; (18) ~ **moroco** (Bol): člověk se zaoblenými rty; (DA).
- ¡lácaj!**, citosl., lid. (← keč. *laq'aq*) (1) (Bol): plesk; ► zvuk facky; viz též *jchápaj!*; (2) (Bol: alt/vall): bác; ► při pádu na hubu; viz též *jchápaj!*; (LM).
- lacialaca**, f. (1) (Pan): hovornost, mnohomluvnost, ukecanost; (DA).
- lacanazo**, m., lid. (← keč. *laq'ay*, „zfackovat“) viz: *lacaozo*; (LM).
- lacandón, -na** adj/subst., pl. (1) ~es, m., pl. (Mex): indiánský kmen; ► bydlí v oblasti pralesa na severovýchodě státu Chiapas; potomci rodu *maya-quiché*; (MM, BDE). • (2) lakandonština; ► jazyk stejnojmenného kmene; (3) adj. lakandonský, týkající se Lakandů;
- lacanear**, tr/intr.,i zvrat., (← keč. *laq'ay*) (1) tr., lid. (Bol: alt/vall): dát někomu facku; ■ Syn.: *barajar*; (LM). • (2) intr.,zvrat., lid., kniž. (zábBol): spadnout tváří dolů; viz též: *lacarse*; (DA).
- lacar**, tr/zvrat., lid. (← keč. *laq'ay*) (1) tr. (Bol): dát někomu facku; ■ Syn.: *tajllar*, *bofetear*, *cachetear*, *lapear*; (2) zvrat. (Bol: alt/vall): být strohý, příkrý; viz též *challpar*; (LM). • (3) zvrat. (Bol): spadnout; ■ Var: *lacanearse*, *lakearse*; (DA).
- lacaracas**, m., lid. (1) (Per): lichotník, pochlebník; viz též: *chupahuevos*; (DA).
- lacato**, m. (← keč. *laqatu*) (1) (Bol: Valleg): larva brouků; ► v tradiční medicíně se používá na bolest hlavy; (LM). • (2) (střBol, zábBol): larva několika druhů brouků, kteří mají červovité tlusté tělo, bíle zbarvené, načervenalou hlavu a šest noh; (3) (StřBol, zábBol): kamión s přívěsem; (DA).
- lacay**, m. (1) (zábBol): opuštěný a zchátralý dům bez střechy, viz též: *lacaya*; (DA).
- lacaya**, f. (1) (Bol): chatrč bez střechy; (AM, MM, JD). • (2) lid (← keč. *laqaya*) (Bol: alt): ruina; (LM).
- lacayo**, m. (1) (Am): podlézač, lichotník, pochlebovač; (MM).
- lacayota**, f. (← nah.) (1) (Bol): tlustá a neatraktivní žena; (MS).
- lacayotada**, f. (← nah.) (1) (Bol): džem dělaný z tykve fíkolisté; (MS).
- lacayote**, m. (← nah.) (1) (Bol, Kol, Per): tykev fíkolistá; ► *Cucurbita ficifolia*; bílá dýně z čeledi tykvovitých; užívá se hlavně v gastronomii; (MS). • (2) (Per, Bol): viz: *chilacayote*; (DA).
- lacaozo**, m., lid. (← keč. *laq'ay*, „zfackovat“) (1) (Bol: alt/vall): facka; viz též *cajcho*; ■ Var.: *lacanazo*, *lakazo*; (LM).
- laceada**, f. (1) (Arg; Am): našlehání, našvihání; lasování; ■ Syn.: *laceadura*; (MM, JD). • (2) lid. (Mex, Arg): rány, bití, výprask; viz též: *golpeadura*; (3) venk. (Chil, szArg): chycení zvířete do lasa; ■ Syn.: *laceadura*, *laceo*; (DA).
- laceado**, m. (1) (Par, Kub, Kol): metoda česání (rovnání) vlasů; viz též: *laciado*; (DA).

laceado, -da, adj. (1) (Kub, Kol): o vlasech: narovnané, učesané; (2) (Chil): o zvířeti: upoutaný, svázaný (lasem); (DA).

laceador, m. (1) (Am): vrhač lasa; (JD).

laceador, -ra, adj/subst. (1) (Per): žehlička na vlasy; ■ Var.: *plancha laceadora*; (DA).

laceadura, f. (1) (Arg): našlehání; hození lasa; ■ Syn.: *laceada*; (MM, JD). • (2) (Chil): chycení zvířete do lasa; (DA).

lacear, tr. (1) (Bol, Chil, Per; Arg, Ekv): svázat nějaké zvíře pomocí lasa, svázat lanem, chytat do lasa; (RAE, AM, MM, JD, DA). • (2) (Guat, Mex): zajistit náklad na koni lasem; přivázat náklad; (MM, JD). • (3) (Am): házet laso; chytat do lasa; (4) (Arg): našlehat provazem; (JD). • (5) (Kub): narovnat, uhladit vlasy někomu; viz též: *laciár*; (DA).

laceo, m. (1) (střBol, Chil): viz: *laceada*; (2) (Chil): krádež bankomatu; ► spočívá ve vytržení bankomatu ze zdi za pomoci tažného lana; (DA).

lacerío, m. (1) (Arg): svazek las; (AM, MM).

lacha, f. (1) (Chil): člověk, který se rychle, lehce zamiluje; př.: *es un enamorado empedernido, un lacho sin remedio*; (BDE). • (2) (Chil): frajerka; (JD).

Lacha, f. (1) viz: *chancha, estar como la chancha de tía Lacha*; (2) **dejar como la chancha de la tía** ~ (Nik): být závislý na někom, kdo se o člověka vůbec nestará; (DA).

lachear, tr. (1) (Chil): dvořit se; nadbíhat ženě, točit se kolem ženy; (AM, MM, JD).

lachiguana (lachihuana), f. (← kič.) (1) (LaPla): štěstí; ■ Var.: *chiguana, lachiguana, lachihuana, lechihuana, llachiguana, llachihuana*; (MS). • (2) (← keč. *lachiwana*, „vosa“) (Arg, Bol, Per, Urug; střBol, zápBol, szArg): *Brachygastra lecheguana*; ► malá černá vosa, která má na břichu šikmé žluté pruhy; vyskytuje se ve Střední a Jižní Americe; ■ Var.: *lechiguana*; (3) (střBol, zápBol, szArg): plástev; ► velká vosí plástev; má hladký povrch; tvoří ji vosa *Brachygastra lecheguana*; ■ Var.: *lechiguana*; (MM; DA).

lachiwana, f. (← keč. *lachiwana*, „vosa, včela, plástev medu“) (1) (Bol: Pt/vall): vosa, včela *Sphecidae*; ► měří okolo 5 cm, má zářivou žlutou nebo oranžovou barvu a černé nebo modré pruhy, živí se medem, otlučeným ovocem nebo hmyzem, její štípnutí je velmi bolestivé; ■ Syn.: *peto*; ■ Var.: *lechiguana, chiwana*; (2) lid. (Bol: Pt/vall): plástev medu; ■ Var.: *lechiguana*; (LM).

lacho, m (1) m. (Chil): člověk, který se snadno zamiluje; (RAE). • (2) (Chil, Per): milenec, nápadník; frajer, amant; pasák holek; (3) (Chil): nasazený na jednu stranu, frajersky nasazený klobouk; (AM, MM, JD). • (4) (Chil, Per): vesnický švihák ustrojený ve směšném oblečení; (MM). • (5) **llevar el sombrero a lo** ~ (Chil): nosit klobouk na stranu; (JD). • (6) m/f. (Chil): člověk, který se rychle, lehce zamiluje; (7) m. lid. (Chil):

záletník; př.: *es un enamorado empedernido, un lacho sin remedio*; (BDE). • (8) lid. (Portor): ženské přirození; viz též: *palomita*; (DA).

lacho, -cha, adj/subst., lid., despekt. (1) (Chil): záletník, záletný, (2) venk. (szArg): romantik, romantický; (3) (szArg): zamilovaný, milovník, ctitel; (4) m/f. (Chil): druh, družka; (DA).

laciado, m. (1) (Kub): viz: *laceado*; (DA).

laciado, -da, adj. (1) (Kub): viz: *laceado, -da*; (DA).

laciador, -ra, subst. (1) (Per, Bol): viz: *laceador, -ra*; (DA).

laciár, tr. (1) (Kost, Kub, Per, Bol): viz: *lacear*; (DA).

lacio, -a, adj. (1) (Per): chudý, -á; (DA).

lacolla, f. (← kič.) (1) (Per): indiánský přehoz na ramena; ■ Var.: *yacolla*; (MM).

lacosó, -sa, adj., lid. (1) (Per): upovídáný, ukecaný; (DA).

lacra, m/f. (1) (Kub, Urug, Ven, Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Dom): zvrhlý, nemravný člověk; (RAE, DA). • (2) f. (Arg, Per, Portor; Am): strup z afty, rány; (MM, JD). • (3) f. (Guat, Dom: Santo Domingo, Ven; Hond, Mex; Am): vřed, rána, afta; ► používá se v přeneseném významu; př.: *la prostitución es una lacra social*; (AM, MM, JD). • (4) f. (Mex, Ekv): jizva; (MM, JD, DA). • (5) **es una ~ social** (Am): je to vřed společnosti; (6) m., lid. (Kub): zločinec, delikvent; (DA).

lacrado, -da, adj. (1) (Am): plný stroupeků, strupovatý; vředovatý; př.: *carta lacrada*; (2) (Mex): zjizvený; (MM, JD).

lacre, adj/subst., spíše v Am. (1) adj. červené barvy; (RAE, MM). • (2) m. (Kub): hmota, kterou vyrábí včely jako část vosku, ale je tvrdší a aromatictější; (AM, MM). • (3) m. (Kub, střKol, Ekv): *Vismia guianensis*; ► strom *gutífero*, jehož slupka vylučuje pryskyřici v barvě lacre; (MM, DA). • (4) adj/subst. (Ekv, Chil, Arg, Urug): tmavě červený; (5) adj. (Chil, Arg, Urug): o věci: načervenalý; (6) ~ **de abeja** (Kub): včelí vosk; ► je tuhý a aromatický a používá se ke stavbě plástve; (DA).

lacrear, tr. (1) (Am): zapečetit dopis; (JD).

lacrerío, m. (1) (Salv, Nik): zvrhlost, zvrácenost; (DA).

lácteo, adj., viz: *bar*; (RR).

ladea, f. (1) (Mex): pletí; ■ Syn.: *limpia*; (MM, JD).

ladeada, f. (1) (Arg): ošklivá, strhaná žena; (2) (Arg): úchylná, perverzní žena; (3) (Kol, Chil, Guat): naklonění; (AM).

ladeado, -da, adj. (1) (Arg): celý křivý; ► o osobě; (2) (Arg): vychytralý, podvodný; (3) (Arg): mít s někým špatné úmysly; př.: *fulano anda ladeado conmigo*; (4) (Arg): našťvaný, mrzutý; př.: *fulano anda ladeano*; (MM, JD). • (5) **andar ~ con una persona** (Arg): mít svrchu na někoho; (6) (Mex): přihlouplý; (7) **ponerse ~** (Mex): sednout si bokem; (8) f. (Am): natočení, otočení; (9) **le hizo dar una ~-da** (Am): otočil ho; (10) f.

(Arg): šereda, coura; (JD). • **(11)** (LaPla): rozzlobený; viz též: *enchufado*; ► slang *lunfardo*; (NET). • **(12)** naštvaný, viz též: *caliente*; (XX).

ladear, zvrat., i tr., hovor. **(1)** ~-se (Chil): zbláznit se do nějaké ženy, zamilovat se, zakoukat se, zabouchnout se; (RAE, AM, JD). • **(2)** (Arg): zkazit se; **(3)** (Urug): táhnout, zmizet; př.: *¡ladéate de ahí!*; (JD). • **(4)** tr., lid. (sevKol): nadbíhat někomu, podlézat; **(5)** lid, kniž. (Ekv): o věci nebo o člověku: pohrdat, nevážit si, opovrhovat; podceňovat; (DA).

ladera, f. **(1)** (Kol, Ekv): pás půdy, který se nachází v blízkosti řeky; **(2)** (zápBol): periférie, okrajová část města; ► obvykle zde žijí chudší vrstvy; **(3)** viz: *plan, ser de plan y ladera*; (DA).

laderear, tr. **(1)** (Arg): podporovat, pomáhat; (MM, JD). • **(2)** (Mex): chodit, jít po úbočí; **(3)** ~-se (Mex): uhýbat; (JD).

ladero, -ra, m/f. **(1)** m/f. (Arg, Urug): stoupenec, pomocník, příznivec; ► člověk, který někoho podporuje, zvláště politického vůdce; (RAE, JD, DA). • **(2)** adj. (JižAm): pojmenování pro koně, který jde po pravé straně kostelníka podpírající kočár; (AM, MM). • **(3)** f. (Kol): břeh; (AM, JD). • **(4)** m/f. (Arg): člověk, který pomáhá druhému k dosažení úspěchu; př.: *fulano tiene buenos laderos. Tiene buenos ayudantes*; (MM). • **(5)** (Am): náruční kůň; (JD). • **(6)** **ser del otro** ~ (Guat, Hond, Nik, Salv): být jiné orientace; být homosexuál; (DA).

ladero, -sa, adj. **(1)** (Ekv, Kost): o terénu: svažité; (RAE, DA).

ladies, m. (← angl.) **(1)** (US, Dom, Portor): dámská toaleta; **(2)** ~ **night** (US, Nik, Pan, Ekv, Bol): dámská párty, dámská jízda; ► akce pro ženy v baru nebo v nočním klubu; většinou je v ceně vstupu drink a někdy i pánský striptýz; (DA).

ladies meet (← angl.) **(1)** (Chil): shromáždění, kterého se účastní pouze ženy; (MS).

ladilla, adj/subst. **(1)** f., vulg. (Arg, Kub, Urug, Ven): velmi nudná osoba nebo věc; **(2)** f. [Š: *fastidio*] (Ven): nevole, znechucení; (RAE). • **(3)** (Per, Š, Ven): otravný; otrava, vtěrka; **(4)** (Ven): otrava, otravný, nepříjemný, znepríjemňující život; ► slang; (RF). • **(5)** **curar a alguien como las ~s** (Kub): zabít někoho; př.: *a ti te voy a curar como las ladillas*; **(6)** **el que no ha tenido ~s no es cubano** (Kub): označení Kubánců pro kreola (potomka Evropana narozeného v Americe); př.: *yo tel o digo, el que no ha tenido ladillas no es cubano*; **(7)** **llegar alguien con su ~¹** (Kub): přijít s někým, kdo je otravný; př.: *ahí llega ése con su ladilla*; **(8)** **llegar alguien con su ~²** (Kub): když přijde někdo, kdo zastává nějakého hloupého názoru; př.: *ahora te vuelve loco con lo que dice, ahí llegó con su ladilla*; **(9)** **ser alguien una ~ con sarampión** (Kub): trýznit, trápit; ■ Syn.: *ser alguien como una ladila con «espikes»*; **(10)** **ser alguien una ~ culera** (Kub): být velmi otravný; př.: *tú eres una ladila culera*; ■ Syn.: *ser una guasana*; viz: *guasana, ladilloso, mosquito*; (DMC). • **(11)** f. (Mex, Guat, Nik, Pan, Kub, Portor, Kol, Ekv, Bol, Chil, Arg,

Urug): o člověku nebo o věci: otrava; protiva, mrzout; (12) f. (Ven): lenost, slabost, chabost, nuda; (13) f., lid. (Guat): schopná, zručná, pracovitá osoba; (14) **tener** ~ (Ven): být líný; (DA).

ladillado, -da, adj., lid. (1) (Ven): znuděný, otrávený, mrzutý; (DA).

ladillar, tr/intr., i zvrat. (1) tr/intr., vulg. (Ven): neúnavně obtěžovat, dotírat; (RAE). • (2) tr. (Ven): otravovat, štvát, obtěžovat; př.: *Mario no deja de ladillar y no me deja hacer mi trabajo en paz*; ► slang; (RF). • (3) tr., i zvrat., lid. (Pan, Ven, Chil, Arg, Urug): obtěžovat, otravovat; viz též: *mariquear*; (4) intr., zvrat. (Ven): nudit se; (DA).

ladillear, tr., lid. (1) (Urug, Chil, Arg): obtěžovat, otravovat; viz též: *mariquear*, *ladillar*; (DA).

ladillento, -ta, adj. (1) (Guat, Mex): veš, lidský parazit; (MM). • (2) (Mex): o zvířeti nebo o člověku: zavšivený; (DA).

ladilloso, -sa, adj/subst. (1) adj., vulg. (Kub, Ven, Pan): obtížný, protivný, nepříjemný; (RAE, DA). • (2) m/f. (Pan, Kub, Ven): otrava, protiva, mrzout; (3) adj/subst. (Mex): o člověku: zavšivený; (DA).

ladinería, f. (1) (Ekv): viz: *ladinismo*; (2) m. (Mex): mazanost, vychytralost; (JD).

ladinismo, m. (1) (Bol): lstivost, mazanost, vychytralost; (DA).

ladinización, f. (1) (Hond, Mex, Guat, Salv, Ekv): proces přeměny kultury z indiánské na kulturu mesticů; (RAE, DA).

ladinizado, -da, adj. (1) kniž. (Guat, Hond, Salv): o indiánovi, který přijme kulturu a zvyky mesticů; ■ Syn.: *aladinado*; (2) (Guat, Hond): o různých aspektech určité etnické skupiny, která převezme určité prvky kultury mesticů; (DA).

ladinizar, tr/intr., i zvrat. (1) (Hond, Guat, Salv): o člověku nebo o indiánské skupině: začít proces osvojování si jazykových a kulturních elementů mesticů; (RAE, DA). • (2) tr. (Guat, Hond, Salv): představit indiánovi kulturní a lingvistické prvky mesticů; ■ Syn.: *aladinar*; (DA).

ladino, -na, adj/subst. [Š: *mestizo*] (1) adj/subst. (StřAm, Mex): mestic, potomek Španěla a indiána; (MM, DA). • (2) adj/subst. (StřAm; Arg, Kol, Ekv, Per; Am, Ven): mestic, který mluví pouze španělsky; ► ve Španělsku tak pojmenovávali Maura, který mluvil latinsky; potom se tak nazýval ten, který mluvil španělsky; př.: *ninguna casa tenía baño, pero la gente ladina acomodada construía una pileta en el patio ...*; (RAE, AM, MM, BDE, JD). • (3) m/f. (Kub): označení pro kultivovaného a vzdělaného Afričana; (4) m/f. (Mex): jméno, které dávají indiáni mesticům nebo bělochům; (5) adj/subst. (Kol, Dom: Santo Domingo): upovídáný, mluvka, žvanil, brepta; (6) (Mex): označuje pronikavý, ostrý, vysoký lidský hlas; opak hlasu hrubého a těžkého; (AM, MM, JD). • (7) adj/m/f. (Am): vychytralý, mazaný, lišácký, podvodný; podvodník; ► říká se o člověku i zvířeti; (MM). • (8) m/f. (Kub; Am; StřAm): Afričan, který se přizpůsobil zvykům na Kubě, černoš či

indián mluvící španělsky; př.: *supongo que su largo contacto con nosotros – tribu ladina a la que fue incorporada desde la niñez ...*; (MM, JD, BDE). • **(9)** m./ f. (Mex): cizinec, ne indián; př.: *los tepehuanos ... se han vuelto ariscos, huraños ... y no se fian de los ladinos, como llaman al blanco y al mestizo*; (BDE). • **(10)** adj., m/f. (StřAm, Mex, Ven, Arg, Salv): indián mluvící kastilštinou; (BDE). • **(11)** (Mex: Tabasco, Chiapas, Campeche): obyvatel, který není místní, přivandrovalec; (AHM). • **(12)** adj. (Mex): ostrý, pronikavý; ► o zvuku; př.: *oí un grito ladino, de mujer, -qué perro tan ladino. -es que está chiquito*; ► mex. argot *caliche*; (DEUM). • **(13)** adj. (Mex): o dobytku: **divoký**; (DA).

ladiya, adj/subst. **(1)** nudný, viz též: *jeringa*.

lado, m. **(1)** ~ **del cuchillo** [Š: *lado derecho*] (Arg): pravá strana; př.: *no dejés que hombre ninguno te gane el lado del cuchillo*; **(2)** ~ **del lazo** [Š: *lado derecho*] (Ven, Arg, Urug): pravá strana; **(3)** **el otro** ~ (Mex): Spojené státy americké; př.: *estaba pensando que a lo mejor un día de éstos me voy para el otro lado*; **(4)** **ganarle a uno el ~ de las casas** [Š: *ganar su confianza*] (Arg): získat něčí důvěru; př.: *para ganarle el lado de las casas al mayor le dije todo*; **(5)** **ver el buen ~ (el ~ bueno de la taba)** (Arg): vidět světlou stránku věci; př.: *horas antes había visto el buen lado de la taba, cuando el chico ... de Don Feliciano miraba asombradamente mis pilchas*; (RR). • **(6)** **echársela de ~** (Mex): vychloubat se, pyšnit se; (AM, JD). • **(7)** **estar del otro ~¹** (Mex): být na druhé straně barikády; patřit ke druhé straně; **(8)** **estar del otro ~²** (Mex): být myšlenkami někde jinde; **(9)** **por estos ~-os** (Mex): někde tady; př.: *le creía por estos lados*; **(10)** ~ **favorable del asunto** (Mex): světlá stránka věci; **(11)** ~ **de guía** (Mex): nakládací okraj papíru; **(12)** **ir a una persona de un ~ para otro** (Mex): honit někoho od čerta k ďáblu; **(13)** **hacer a un ~ una cosa** (Mex): dát něco stranou, zbavit se něčeho; **(14)** **hacer ~ a una persona/cosa** (Mex): udělat někomu/něčemu místo; př.: *hazle un ~ a este libro*; **(15)** **hacerse a un ~** (Mex): jít stranou, vyhnout se, ustoupit; př.: *la cortina se hizo para un ~*; (JD). • **(16)** spoj. **de otro ~¹** (Kol, Ekv, Per): vedle toho, kromě toho; př.: *... de otro lado, el mandatario dará una conferencia en ...; de otro lado, nada se sabía ayer de ...*; **(17)** spoj. **de otro ~²** (Kol, Ekv, Per): místo toho; na jednu stranu, na druhou stranu; př.: *de otro lado, como ha dicho el Camarada Jacinto, no debes desperdiciar la oportunidad de ganarnos a un militar joven*; (BDE). • **(18)** **caérsele a alguien de ~ el Cachumbambé** (Kub): selhat; př.: *a Pedro, en el proyecto, se le cayó de lado el Cachumbambé*; **(19)** **comer hasta por el ~ zurdo** (Kub): hodně jíst; přejídat se; př.: *él es un glotón, come hasta por el lado zurdo*; **(20)** **girarse para otro ~** (Kub): věnovat se něčemu jinému; př.: *yo no trabajo de impresor, me giré para otro lado*; **(21)** **levantarse con el ~ izquierdo** (Kub): vykročit levou nohou, mít smůlu; př.: *es la segunda vez que me caigo al suelo, me voy a matar, hoy me levanté con el lado izquierdo*; **(22)** **sigue durmiendo de ese ~ que te**

va a salir un chichón o una roncha (Kub): jestli budeš pokračovat v tom, co děláš, bude to mít špatné následky; př.: *cambia de conducta, si sigues durmiendo de ese lado te va a salir un chichón*; **(23) tratarse de medio** ~ (Kub): nejednat upřímně; př.: *Juan y Pedro se tratan de medio lado*; viz: *medio, película, tango*; (DMC). • **(24) el otro** ~ (Mex): Spojené státy americké; př.: *viven en el otro lado*; **(25) irse al otro** ~, viz: *agachar la cabecita*; př.: *estaba preparado para irse al otro lado en cualquier momento*; **(26) ser alguien del otro** ~ (Mex): být homosexuál; př.: *todos creíamos que era del otro lado, pero nunca le preguntamos si era cierto*; ■ Syn.: *ser alguien de los otros, ser de otro bando, ser del otro laredo; batear con la zurda*; ► mex. argot *caliche*; (DEUM). • **(27) de otro** ~³ (Kub): opilý na mol, zdrogovaný; př.: *Antonio se puso del otro lado en la boda de su hermana*; ► slang; (RF). • **(28) dar** ~ (Kol): umožnit uskutečnění události; **(29) darse su** ~ (Per): mít se rád; respektovat se; **(30) estar del otro** ~³ (Dom): být z nejhoršího venku; ► překonat nemoc; **(31) estar más del ~ de allá que del ~ de acá** (Kub): být jednou nohou v hrobě; být na pokraji smrti; **(32) no estar ni al ~**, lid. (Chil): dělat mrtvého brouka; ► nesdílet, nezajímat se o téma, aktivitu, projekt; **(33) mandar para el otro** ~ (Kub): někoho zabít, poslat na druhý břeh; viz též: *ultimar*; **(34) mandarse al otro** ~ (Guat, Pan, Dom): někoho zabít; **(35) ser del otro** ~ (Dom, Hond, Nik, Par, Salv, Urug, Hond, Portor): být jiné orientace; být homosexuál; viz též: *culero*; **(36) m.**, lid. (Mex, Nik, Pan, Kub, Dom, Portor, Kol, Ven, Ekv, Bol, Par): homosexuál, gay, teplouš; viz též: *culero*; **(37) de** ~ (Dom): dobře naladěný; **(38) del otro** ~ (Mex, Nik, Pan, Kub, Dom, Portor, Kol, Ven, Ekv, Bol, Par): homosexuál, gay; **(39) del otro ~ del charco** (Kub): mimo Kubu; ► především v USA; **(40) el otro ~ de la medalla** (Dom, Ekv, Bol, Chil): o situaci nebo záležitosti: druhá strana mince; **(41) el otro ~ del puente** (Pan): vnitrozemí Panamy; **(42) ~ de los quesos** (Chil): objížďka; **(43) para el ~ de los tomates**¹ (Chil, Urug, Arg): o tématu: nepřímě, s oklikami; **(44) para el ~ de los tomates**² (Arg, Urug): zkreseně, překrouceně; **(45) para el ~ de los tomates**³ (Arg, Urug): o jednání: chybně, nevhodně; (DA).

ladradera, f. **(1)** (Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Kub, Kol): štěkot; (DA).

ladrar, tr/intr. **(1) la está ~-ando** (Kol): chodí za ní; **(2) ~ loco** (Kol): bláznivě štěkat; **(3) ~ al oído/a la oreja a una persona** (Kol): hučet někomu pořád do uší; **(4) sin padre ni madre, ni perro que me ~-dre** (Kol): jsem jako kůl v plotě, nemám na světě ani živou duši, vůbec nikoho; (JD). • **(5) intr.**, hovor. (Mex): štěkat po někom; ► hubovat, křičet nebo urážet; př.: *hay que dejarlos en paz y no ladrarles que son unos cochinos*; ► mex. argot *caliche*; (DEUM). • **(6) intr. tener ganas de** ~ (Kub): mít chuť na párek v rohlíku; př.: *en estos momentos tengo muchas ganas de ladrar, vamos al restaurante*; (DMC). • **(7) intr. estar ladrando** (Ven), být bez peněz, nemít ani floka, být švorc, plonk; viz: *seco, estar seco*; (EEA, DA). • **(8) intr. (Ven):** být bez peněz; (DA).

ladrazón, f. (1) (Ven): viz: *ladre*; (2) (Salv, Nik): silný a neustálý štěkot; (DA).

ladre, m. (1) (Ven): složitá ekonomická situace; ■ Syn.: *ladrazón*; (DA).

ladrería, f. (1) (Kub, Mex; Kol; Am): štěkání, štěkot; ■ Syn.: *ladrerío*; (RAE, MM, JD).

ladrerío, m. (1) (Kub, Mex, Chil): štěkání, štěkot; ■ Syn.: *ladrería*; (RAE, MM, JD, DA).

ladrillante, m. (1) (Mex): hra, při které se hází mincemi, ta, která dopadne na předem označené místo, vyhrává; (MM).

ladrillería, f. (1) (Mex): cihlářství; (JD).

ladrillete, m., venk. (1) (Nik, Mex): dětská hra s mincemi; ► spočívá ve vyhození mince do vzduchu v blízkosti cihlové dlažby; cílem hry je trefit se do středu předem označené kachličky; ■ Syn.: *ladrillito*; (DA).

ladrillito, m. (1) lid. (Kub), viz: *baile*; (DMC). • (2) (Mex): viz: *ladrillete*; (DA).

ladrillo, m. (1) ~ *seco*, m/f. (Salv): piják; ► člověk, který toho hodně vypije, aniž by se opil; (2) *ser alguien un ~* (Per): být velmi pracovitý člověk nebo horlivý student; (RAE).

• (3) (Bol): litrová nádoba argentinského vína; (4) (Bol): litrová plechovka alkoholu pojmenovaná podle své barvy a formy; (5) (Bol): ilegálně vypálená kazeta; ► bol. argot *coba*; (HB).

• (6) (Salv): zloděj; př.: *en la estación de trenes hay muchos ladrillos*; ► slang; (RF).

• (7) lid. (Kub): peníze; př.: *¿cuántos ladrillos tienes? - sólo cinco pesos*; (8) *caerle a alguien, un ~ arriba* (Kub): mít nehodu; př.: *iba al negocio y le cayó un ladrillo arriba*; ■ Syn.: *le cayó un piano arriba*; viz: *baile*; (DMC).

• (9) (Chil, Arg): kvádrový balík drog; (10) (Hond, Pan, Kub): velký předmět (např. telefon, kniha); (11) (Guat, Hond, Nik): lupič, chmaták, poberta; (12) lid. (Salv): chodidlo; (13) ~ *de rafa* (Hond): druh cihly; ► má délku 22,86 cm a šířku 8,89 cm; (14) ~ *de fiscal* (Chil): pálená cihla;

(15) ~ *kinkón* (Per): tvrdá cihla, která slouží ke stavbě zdí a zídek; (16) ~ *pandereta* (Per): dutá cihla; ► má šest otvorů; slouží ke stavbě zdí; (17) ~ *pastelero* (Per): hurdis; hovorově hurdisk; ► plochá tenkostěnná cihla, která slouží ke stavbě stropů; ■ Syn.: *pastelero*; (18) *bailar en un ~* (Nik, Pan, Ven): o páru: tancovat přilepení na sebe na malém prostoru; ■ Syn.: *bailar en una loseta*; (DA).

ladrillo, -lla, adj/subst. (1) (Chil): trestanec, vězeň; odsouzený; (2) (Guat): pijan; (DA).

ladrocinio, m. (1) (Dom): krádež, loupež; (DA).

ladrón, m. (1) *lo tuyo me dices, ~ de perdices* (Arg): podle sebe soudím tebe; každý cikán podle sebe soudí; (AM, MM, JD). • (2) *hay que hacer del ~ fiel* (Arg): v nouzi čert i mouchy lapá; (3) ~ *de levita* (Arg): hochštapler, zloděj gentleman; (4) *piensa el ~ que todos son de su condición* (Arg): každý cikán podle sebe soudí; (5) *poner de guardia al ~* (Arg): udělat kozla zahradníkem; (6) *quien hurta al ~, gana cien años/cien días de perdón* (Arg): kdo zloděje obelstí, tomu pánbůh odpustí; (7) ~ *ratero* (Arg): kapsář; (8) *este establecimiento es una cueva de ~-nes* (Arg): je to zlodějský podnik; (9) (Mex): velký mravenec; (JD).

• (10) m. (Kub): vodní turbína; (11) ~ *librado* (Salv): hra na

zloděje a policajty; ► policajti se snaží chytit zloděje; propuštění zloději se poté snaží osvobodit už chycené zloděje; ► dotknout se jich a zakřičet „volný“; (12) **-es y celadores** (Bol): viz: *ladrón librado*; (13) **el ~ detrás del juez** (Chil): chilské přísloví; ► ten, kdo soudí, je sám provinilý (za to může); (DA).

ladrón, -na, m/f. (1) ~ de cuello blanco (Mex, Kost, Pan, Dom, Kol, Ven, Ekv, Bol, Chil): člověk, který využívá svého zaměstnání nebo sociálního postavení k tomu, aby udělal nějaký přestupek; (2) **~ de cuello duro** (Urug): člověk, který má sociální nebo ekonomické postavení a spáchá trestný čin ekonomického nebo finančního charakteru; (DA).

ladrona, f. (1) (Mex): velký žravý mravenec; (MM).

ladronazo, viz: *-az(o), -aza*.

ladronde, adv. (1) (Bol): odkud?; ► bol. argot *coba*; (HB). • (2) (Mex, Kost, Bol, Ekv): odkudpak?, (je to kradené?); (DA).

ladronear, tr., lid. [Š: *robar*] (1) (Mex, Bol, Chil): krást, ukrást, okrást, obrat, odcizit;
■ Syn.: *abigeteatear, acepillar(se), afanar(se), agandallar, alivianar(se), apanar, apercollar(se), armar(se), arrear(se), arreglar, bailar(se), bajar(se), bambolear, batear, bolslear(se), bolsiquear(se), bombear(se), bretear, brincar(se), brujear, cachar(se), caer(se), cajonear, calatear(se), camotear(se), cangallar, canibalear, cañonear(se), capar, caquear, carrancear, carterear, catusear, chalar(se), chalequear, chapiar(se), chifiliar, chingar(se), chipar(se), chipear, chopear, chorear(se), chulear(se), chupar(se), clavar(se), cruzar(se), cuatrerrear, cumear, cuquear, cutarrear(se), deschalar, destusar(se), destuzar(se), duraznear, embalsamar, embolsar(se), embriscar(se), embruscar(se), enchivar(se), escalar, escapear, escruchar, espiantar(se), estafar, fachar, ganar(se), garrotear, gavetear, golear, grapear, guachipear, guaraquear, güebiarnar, güevear(se), güeviar(se), huevear(se), jalar(se), jolopiar, juquear(se), ladronear, lancear, lavar, levantar(se), madrugarse, manganear, maquinear(se), melear, monrear, mordisquear, nagualear, ñafitiar, ñampearse, ñampiar(se), ñapar, ñapearse, ñarpear, palanquearse, palear, patearse, pegarse, peinar(se), pelarse, pepear(se), pepenarse, pericotear, pescar, picarse, pijear(se), pinchar(se), piscuñar(se), pocearse, policear, prensar, pungar, punguearse, raponearse, rascar(se), rastrillar, raterearse, recursearse, refalar, requintear, saquear, serenarse, shacar, solfear, suspender, tacuachar, talonearse, tamalearse, tamarindearse, tapisarse, tífitearse, tipir, tirar(se), traficar, transar, tumbar(se), ubicarse, uñapiarse, uñar, visitar, volarse, voltearse, yipiar, yopearse; (DA).*

ladronería, f., lid. (1) (Kol, Mex): zlodějství, zlodějina; krádeže, loupeže; přepadení, vloupání; př.: *allá en realidad no ... no había así ladronería*; (BDE).

ladronerío, m. (1) (Arg, Guat, stfKol): zloději, banda zlodějů, zlodějská tlupa; (2) (Arg; Mex): kradení, vykrádání; série loupeží, loupeže; (AM, MM, JD, DA).

ladronicio, m. (1) (Ekv): zlodějské doupě; (AM).

ladronismo, m. (1) (Hond, Salv): zloději, banda zlodějů; viz též: *ladronerío*; (2) (Hond, Salv): krádež, loupež; (DA).

lady, f. (← angl.) (1) (Am): dáma vyšší anglické šlechty; (MM).

laeres, f. (1) (Ven): hra na schovávanou; (DA).

lafkenche, adj. (1) (Chil): o člověku, který je původem *mapuche* a obývá pobřeží Arauco a oblasti Araucanía; (DA).

lafquenche, adj. (1) (Chil): viz: *lafkenche*; (DA).

lagaña, f. (1) (Mex): *Caesalpinia gilliesii*; ► sapan Gilliesův; ► listnatý keř žluté barvy s jedovatým plodem; využívá se v domácí medicíně k léčbě svrabu a jiných kožních onemocnění; (MM). • (2) **no ser cualquier ~ de mico**¹, lid. (Kol): nebýt jen tak někdo, být vážený; (3) **no ser cualquier~ de mico**², lid. (Kol): nebýt hračka; nebýt jen tak; (4) **~ de perro** (Mex): viz: *dominguilla*; (5) (szArg): viz: *disciplina de monja*; (DA).

lagañazo, m., lid. (1) (Ven): doušek, hlt, panák; viz též: *copetín*; (DA).

lagañera, f. (1) (výchBol): viz: *guanota*; (DA).

lagañiento, -ta, adj., despekt. (1) (Kub, Bol, Chil): o člověku, který má ospalky; (DA).

lagañoso, -sa, adj. (1) (Mex, Pan): viz: *lagañiento, -a*; (DA).

lagarta, f., venk. (1) (Urug): larva motýla; ► škodlivého především v zemědělství; (DA).

lagartada, f. (1) (stfKol): krokodýlí útok; (2) (Guat, Hond, Salv, Nik, Kost): šibalství, vychytralost, lstivost; (DA).

lagarteado, -da, adj. (1) (Dom): o barvě očí: nazelenalý, nažloutlý; (DA).

lagartear, tr/intr. (1) (Guat, Mex): chytat ještěrky; (2) (Chil): omezit pohyb paží; (MM, JD). • (3) **~ un puesto** (Kol): ulovit výhodné místečko; (JD). • (4) tr. (Mex): lovit krokodýly; (5) intr., lid, depekt. (Kol): chovat se jako oportunist; ► člověk, který se bezzásadově přizpůsobuje okolnostem, bezohledně využívá příležitosti; (6) (Salv): hledat vytrvale za účelem získání výhody, prospěchu; (7) intr. (Bol, Per): být nezaměstnaný, být nepracující; (DA).

lagarteo, m. (1) (Kol): drzé chování; (2) (Chil): chycení za ruce; (3) (Mex): chytání ještěrek; (JD). • (4) lid. (stfKol): bezzásadové, prospěchářské chování; viz též: *lagartería*; (5) (sevBol, VýchBol): projížd'ka po řece spojená s pozorováním ještěrek; (DA).

lagartera, f. (1) (Mex, Nik): ještěří nora; (MM).

lagartería, f. (1) (Kol): viz: *lagarteo*; (DA).

lagartero, m. (1) (Guat): nevěstinec, bordel; (AM). • (2) (Guat, Mex): lovec ještěrek; (MM).

lagartero, -ra, adj/subst. (1) (Guat, Mex): ještěří; (MM). • (2) m/f., lid. (zápEkv): kytarista, který hraje serenády a také se specializuje na hraní *pasillos*; ► druh lidové hudby (tance), která je typická především pro Kolumbii a Ekvádor; (DA).

lagartija, adj/subst. (1) f. (Mex, Per): **ser/estar hecho una** ~ být příliš hubený, vyhublý; př.: *está hecho una lagartija desde que se divorció*; (MM, DEUM). • (2) m/f. (Per, Ven; Mex): frajerka, frajer; (MM, JD). • (3) f. (Per): dorota, fuchtle; (4) **estar como rabo de** ~ (Per): být jako na trní; (JD). • (5) **de ~ para arriba, todo es cacería** (Kub): ono to vyjde na stejno; př.: *no me critiques por mis métodos: de lagartija para arriba, todo es cacería*; (6) **ser alguien una ~ de caño** (Kub): být vyhublý a ošklivý; př.: *nunca se casará Paco, es una lagartija de caño*; viz: *rabo*; (DMC). • (7) (Arg, Chil, Mex, Urug, Ven): ještěrka, viz: *limpiacasas*; (EEA). • (8) f., lid. (Mex, Salv, Nik, Kost, Pan, Dom, Kol, Bol, Chil, Par, Ekv): cvik; ► předklon s dotknutím se dlaněmi země; (9) (Hond, Salv, Nik, Pan, Bol): o cviku nebo fyzickém trestu ve vojsku: vzpor ležmo s výskokem a tlesknutím; (10) f. (Kub, Dom, zápArg): velmi hubený člověk; (11) adj/subst.(Per): vychytralý, lstivý, mazaný člověk; (12) f. (Kost, Pan, Par): *Norops limifrons*; ► plaz, který dorůstá až do 10 cm na délku; kávovo-šedé barvy, s dlouhými končetinami, tělem pokrytým malými šupinkami a velmi tenkým ocasem; (13) (Pan): poranění paže; (14) ~ **de rayo**, f. (Salv): viz: *gueco*; (DA).

lagartijas, f., pl. (1) (Kost; Urug): kliky (cvičení); (RR).

lagartijo, m. (1) (Ven): příslušník liberální strany; př.: *sepan que los lagartijos no son como los ponchos*; (RR). • (2) (Mex): frajírek, floutek, parádník, švihák, fintil, hejsek, frajer; (AM, MM, JD, AHM). • (3) (Portor, Ven): malá ještěrka; (DA).

lagarto, m. (1) (Kost, Hond; Mex): rodové jméno různých druhů vodních ještěřů, jako např.: krokodýlům nebo kajmanům; (MM). • (2) m. (Kub): záměrné štípnutí do paže, které způsobuje silnou bolest; (3) m., slavn., hovor. [Š: *cerveza*] (Kub): pivo; (4) m. (Salv, Nik): člověk, který příliš jí; (5) m., hovor. (Nik; Mex): lakomý, mazaný, chamtivý člověk, filuta; (RAE, MM). • (6) m. (Mex, Ekv; Kost, Urug aj.): kajman, aligátor, krokodýl americký, velká zelená ještěrka, ještěř; př.: *el cazador arriesga en cada excursión las piernas y los brazos para que las damas elegantes luzcan bolsas y zapatos de piel de lagarto*; (RR, MM, JD). • (7) (Ekv, Am): drahý obchodník, lotr, vydřiduch, vyžírka, drzoun, zloděj; ► o obchodníkovi; (8) (Urug): pásek na ukládání mincí; ► ve španělské zlodějské hantýrce v 16. a 17. století jako *culebra*; (AM, MM, JD). • (9) dřevěná deska tažena voly k přitáhnutí kmenů stromů; (MM). • (10) $i\sim, \sim i^1$ (Urug): pozor, pozor!; (11) $i\sim, \sim i^2$ (Urug): fuj, fuj!; (12) **es un ~ de alto** (Kub): to je velké zvíře; ► o člověku; (JD). • (13) m., hovor., viz: *arrastrado*; př.: *además de que evito el trato de lagartos y peticionarios*; ► mex. argot *caliche*; (DEUM). • (14) **ser alguien un ~** (Kub): umět se přizpůsobit situaci; př.: *ese político es un lagarto*; (DMC). • (15) (svMex, Guat,

Hond, Salv, Nik, Kost): krokodýl; **(16)** (Arg): teju pruhovaný; ► plaz, který dorůstá do délky až 1m; zbarvený černě, žlutě a zeleně; má krátké končetiny a dlouhý silný ocas; ■ Syn.: *iguana overa*; ■ Var.: *lagarto overo*; **(17)** (Portor): ještěrohlavec prostřední; ► dravá ryba, která se vyskytuje v teplých mořích; převážně na mělčinách, kde číhá na svou kořist; **(18)** (Pan): strom, viz: *arcabú*; **(19)** (Ven, Chil): hovězí klížka; ► maso vyřízlé ze spodní části, v oblasti končetin; světle červené barvy a zaobleného tvaru; **(20)** (Pan, Kub): štípnutí do předloktí, které způsobuje silnou bolest; **(21)** (Nik, Pan): spojovací kabel s krokodýlími svorkami; ► slouží k přemostění energie mezi vstupním a výstupním kabelem měřiče energie; **(22)** m., lid. (Kub): pivo; viz též: *pilsen*; **(23)** **sacar un** ~ (Pan): štípnout někoho do ruky; **(24)** ~ **blanco** (Per): kajman brýlový, kajman obecný; ► druh kajmana, který dorůstá až 2,5 m; **(25)** ~ **caspi** (výchPer): strom cedr María; ■ Var.: *lagartocaspi*; viz též: *lechemaría*; **(26)** ~ **colorado** (Arg): plaz; viz: *caraguay*; **(27)** ~ **negro** (Per): kajman černý; ► druh kajmana, který dorůstá do délky až 7 m; největší plaz Jižní Ameriky; **(28)** ~ **ñato** (výchBol, JižBol): kajman širokonosý; viz též: *yacaré overo*; **(29)** ~ **overo** (Arg): plaz; viz: *lagarto*; **(30)** ~ **tinga** (Bol): kajman yakaré; ► hnědý kajman, který měří na délku přibližně 3,5 m; má bílé břicho a nažloutlý hřbet; **(31)** ~ **tortoleado** (Guat): druh mučení; ► spočívá ve svázání rukou a noh a strčení hlavy do nádoby plné vody; **(32)** ~ **que traga no vomita** (zápEkv): přísloví; ► když někdo něco ukradne a už to nevrátí; (DA).

lagarto, -ta, adj/subst. **(1)** m/f. (Nik): osoba prodávající zboží za přemrštěné ceny; př.: *en esa tienda son unos lagartos*; ► slang; **(2)** (Kol): kariérista; př.: *esa lagarta está detrás de un puesto*; ► slang; (RF). • **(3)** adj/subst. (Pan, Kol): o člověku: prospěchářský a vměšující se; **(4)** despekt. (Guat, Pan): chamtivý, nenasytý člověk; **(5)** m/f., despekt. (Pan): člověk, který pobírá vysoké částky; **(6)** adj/subst., lid. (Guat, Salv, Nik, Ekv): jedlík, nenasyta; hltavý, žravý, nenasytý; **(7)** (Hond, Salv, Nik, Kost): lakomec, chamtivec; (DA).

¡**lagarto!**, citosl. **(1)** (Hond, Pan): že by?, neříkej?; ► vyjadřuje nedůvěru vůči něčemu, někomu a označuje přání, aby se něco znovu neopakovalo; **(2)** (Salv): to ne!, jdi pryč!; ► odvolat neštěstí; (DA).

lagartocaspi, m. **(1)** (výchPer): viz: *lagarto caspi*; (DA).

lagartón, -na, adj/subst. **(1)** adj. (Guat, Mex): chamtivý, hamižný; mazaný; (MM). • **(2)** m/f. (Guat): chamtivec, křeček; př.: *esa lagartona va a tener problemas si cree que se puede meter con mi marido*; ► slang; (RF).

lager, m. **(1)** (Kub): pivo; př.: *tengo ganas de un lager bien frío*; ► slang; (RF). • **(2)** **no quiero ~ ni gaseosa, lo que quiero es irme** (Kub): z toho nic nebude; př.: *dame cinco pesos – mira, yo no quiero lager ni gaseosa, lo que quiero es irme*; (DMC).

lago, m. (1) **sumergirse alguien en el ~** (Kub): být homosexuál; př.: *Antonio se sumergió en el lago hace mucho tiempo*; (DMC).

lagos, (1) (Mex): být hloupý; hlupák z Corie; ► o starostovi, který bydlel v Lagos, v mexickém státu Jalisco; (AM).

lágrima, **adj/subst.** (1) f. (Guat): slangové označení pro kapsáře; (2) (Arg, Chil; Mex): červenové vytrvalé deště; ► 29. červen, den připadající na slavnosti San Pedro, odtud tedy také označení *Lágrimas de San Pedro*; (AM, MM). • (3) **con ~s de sangre vas a escribir la historia** (Kub): budeš trpět; př.: *te digo que con lágrimas de sangre vas a escribir la historia*; (4) **~ s del hombre** (Kub): žiletky; př.: *es terrible usar lágrimas del hombre, destrozan la cara*; (5) **~s negras** (Kub): černé fazole; př.: *voy a comer lágrimas negras*; viz: *collar, competencia, Félix B. Caignet*; (DMC). • (6) **candil de ~s** [Š: *araña*] (Mex): stropní světlo s několika rameny; (7) **~s de Job**, viz: *acacoyol*; (EEA). • (8) **adj.** (Guat): nestydatý, nečestný, nemravný člověk; (9) **~ de hombre**, f. (Portor): druh ibišku, jehož květ zůstává uzavřený; (10) **~ de la Virgen¹** (szArg): viz: *disciplina de monja*; (11) **~ de la Virgen²** (Pan): druh rostliny, viz též: *lágrima de san Pedro*; (12) **~ de san Pedro¹** (Mex, Guat, Nik, Kost, Kol, Ven): slzovká obecná, slzovka porcelánová, Jobovy slzy; ► rostlina, která dosahuje výšky až 2m; má jedlý oddenek, malé květy a kulatý šedý plod; ■ Syn.: *camándula, santa Juana; collar de san Pedro, cuenta de san Pedro*; ■ Var.: *lágrima de Virgen*; (13) **~ de san Pedro²** (Hond): semínko slzovky obecné; ► ovalné, pevné a lesklé šedě zbarvené; slouží k výrobě náhrdelníků, růženců a jiných předmětů; ■ Syn.: *seguilla*; (14) **~s de María**, f., pl. (Pan): viz: *babandí*; (15) **~s de Venus**, f., pl. (Dom): viz: *lluvia de coral*; (16) **~ de mangle**, venk. (Portor): velmi nekvalitní rum; (17) **~ de mangle** (Portor): viz: *ron caña*; (DA).

lagrimazo, m. (1) (Salv): rána cihlou; (DA).

lagrimero, m. (1) (Kost, Ven): slzivost, slzení; (DA).

lagrimilla, m/f. (1) f. (Chil): mladý mošt; (AM, MM, JD). • (2) (Per): jiskra; (JD). • (3) f. (Per): ohňostroj; (4) m. (Chil): sladký vinný mošt; ► bez fermentace a zpracování; (DA).

lagua, f. (← aim. *lawá*) (1) (Bol, Per): hustá polévka připravená z kukuřičné, pšeničné mouky nebo mouky jiných cereálií; (RAE, DA). • (2) viz: *laguá*; (MS). • (3) (← aim.) (Per): krémová polévka z mouky; (EA). • (4) (← keč. *lawá*, „polévka zahuštěná moukou“), viz: *lawá*; (LM). • (5) **jaka ~** (← aim. *lawá*) (střBol): viz: *lagua de choco*; (6) **~ de choclo** (střBol): polévka vyrobená z mleté nebo rozdrcené kukuřice, s kousky masa; servíruje se v hlubokém talíři s čerstvým sýrem; ■ Var.: *jaka lagua*; (7) **~ jankaquipa** (střBol): polévka z kukuřice, masa, brambor a jiné zeleniny; (DA).

laguá, f. (← map. *lahua*) (1) (Bol, Per): hustá polévka z mouky s bramborami, paprikou, česnekem a masem; ■ Var.: *lagua*; (MS, AM, MM).

láguer m. (← angl. *lager*) (1) (Kub): ležák (druh světlého piva), pivo ze sudu; viz též: *pilsen*; (MS, JD, DA).

laguilla, f. (1) (Dom): viz: *talcochote*; (DA).

lagunato, m. (1) (Kub, Hond): malá laguna; (2) m. (Kub; Hond; Am): kaluž, která zůstane na zemi po silném dešti nebo po záplavě, velká louže; (RAE, AM, JD).

lagunear, intr. (1) (Mex): rybařit v lagunách; (RAE).

lagunería, f. (1) (Mex): místo s velkým množstvím lagun; (MM). • (2) (Mex): bažinatý kraj; (JD).

lagunerío, m. (1) (Mex): skupina lagun; (RAE).

lagunero, m. (1) (Guat, Nik): kančík Doviúv; ► sladkovodní ryba, která měří až 45 cm na délku, má velká ústa s vystouplou spodní čelistí; štíhlé tělo (převažuje šedá barva, pouze břicho je bílé; místy černé skvrny); (2) (sevBol, výchBol): *Tetragastris panamensis*; ► strom, který dorůstá do výšky až 30 m; má složené listy, malé bílé květy; plody jsou zakulacené a obsahují pryskyřici; roste v Amazonském pralese a jeho dřevo je vzácné; (3) (Hond): člověk, který se stará o chov garnátů v nádržích; (DA).

lahua, f. (1) (Per, Bol): hustá polévka z kukuřičné, pšeničné mouky nebo jiné obiloviny; viz též: *lagua*; (DA).

laica (laika, laiqa), m/f. (1) f. [Š: *bruja*] (Bol.): čarodějnice; př.: *algún adversario, alguna mala persona pudo haber ocurrido a la laiqa para causarle daño*; (RR). • (2) laička; (JD). • (3) (← keč. *layqa*, „čaroděj, kouzelník“) m. (zápBol, střBol): čaroděj, kouzelník; viz též: *laija*; (DA).

laija, f. (1) (zápBol, střBol): viz: *laica*; (DA).

laícero, m. (1) gambler, viz též: *grúa*.

laicho, m. (← kič. *laichu*) (1) (Ekv): výraz užívaný indiány s cílem urazit nebo napadnout bělocha či mestice; (RAE).

laicidad, f. (1) (Am): doktrína určující nezávislost člověka nebo společnosti; (MM).

laika (laiqa), f., viz: *laica*; (RR).

lain op, m. (1) lid. (Kub): menu; př.: *¿cuál es el lain op de la comida?*; (DMC).

laiqueado, -da, adj. (1) (← keč. *layqay*, „začarovat, okouzlit“) (střBol, zápBol): o člověku: začarovaný, učarovaný, očarovaný, okouzlený; (DA).

laira, m. (← angl. *lighter*) [Š: *encendedor*] (1) (US): zapalovač; př.: *¿dónde dejaste el laira que no lo encuentro?*; ► slang; (RF).

laisa, f. (1) (Hond, Salv): bojová mačeta, která je krátká a lehká; viz též: *laiza*; (DA).

lait de lis, m. (← fr.) (1) (Chil): pleťový krém; (MS).

láiter, m. (← angl. *lighter*) (1) (Pan): zapalovač; (DA).

laiza, f. (1) (Guat): velká mačeta; (2) (sevHond): viz: *laisa*; (DA).

laizar, tr. (1) (Hond): změnit náboženskou instituci nebo organizaci v občanské sdružení; (DA).

laja, m/f. (1) f. (Kol): provaz z agáve, tenčí a jemnější než laso, tenký provaz z cabuya; sisalový provaz; (RAE, MM, JD). • (2) f. (Hond, Chil; Arg): druh bílého ostrého písku, pazourek; písek na drhnutí; ► čistící prostředek používaný v domácnosti na odolné skvrny, rez; př.: *ese olor a masa es lo que me arruina: ni con naranja agria, ni con buena laja me quito del todo esa tufazón*; (RR, AM, MM, JD). • (3) f. (Ekv): srázné, příkré pole; svah, sráz; (AM, MM, JD). • (4) f. (Arg, Chil, Hond): deska z tohoto písku; (5) (Kol): tenký provaz z agáve; (MM). • (6) (Am → Š) f. (Kub aj.): skála; př.: *al cabo de dos horas de navegación entre lajas, islas de lajas, promontorios de lajas ... una vegetación mediana, tremendamente tupida ... sustituye la presencia de la piedra por la incapabile montonía de lo verde cerrado*; (BDE). • (7) f., lid. (Dom): nůž s širokou čepelí; viz též: *navaja*; (8) f. (Pan, Kol): skalnatý povrch v blízkosti horského jezera a řek; (9) (Per): **bajo de piedra que forma capas o filos, que suele hallarse a la entrada de los puertos**; (10) (Nik): dlouhý a plochý kámen používaný k praní oblečení; (11) (Pan): plochý, tenký a tvrdý kámen, který slouží ve stavebnictví nebo na zahradách jako dekorace; (12) (Ven): plátek nějakého studeného pokrmu; většinou šunky nebo sýru; (13) (Hond, Salv): tuhý med, který se dává do tenkých a kulatých forem; (14) (Ekv): struna vyrobená z koňské žíně; (15) (Dom): žiletka/břitva, která se připevní (papírovému) drakovi na chvost za účelem uříznutí ocasu druhému drakovi (se kterým soupeří); (16) m/f. (Salv): lakomec, skrblik; (DA).

lajazo, m. [Š: *pedrada*] (1) (Nik, Hond): rána hozeným kamenem; (RAE, DA).

lajadera, f. (1) (Hond): házení dlažebními kameny; (DA).

lajear, tr. (1) (Kol): vést koně lasem k popohánění dobytka; (AM, MM). • (2) (Arg): rozdělit lasem na pláty; (MM). • (3) (Hond, Nik): házet na někoho dlažební kameny; (DA).

lajería, f. (1) (zápBol): dlažba, viz též: *lajial*; (DA).

lajero, -ra, adj./m. (1) (Kol): honící pes; (AM, MM, JD). • (2) (Pan): peřeje; (JD).

lajial, m., venk. (1) (střBol): dlažba; ■ Var.: *lajería*; (DA).

lajillo, m. (1) nemoc, viz: *ijillo*; (DA).

lajoso, -sa, adj. (1) (Hond): o půdě, terénu: plný dlažebních kamenů; (DA).

lajra, f., lid. (← keč. *laqra*) (1) (Bol: alt/vall): prasklina; (2) ~ **simi**, viz: *simi*; (LM).

lajrar, tr/intr., i zvrat., lid. (← keč. *laqray*, „prasknout, rozbít se“) (1) tr. (Bol: Cbb/Pt/Tj): prasknout; (2) zvrat. (Bol: alt/vall): rozbít se; (LM). • (3) intr., zvrat. (zápBol, střBol): prasknout, puknout, popraskat; (DA).

¡lajakj!, citosl., lid. (1) (zápBol, střBol): ty blaho!; to je co říct!; viz též: *¡miercole(s)!*; (2) (zápBol, střBol): ejha, och, aj, ach; (DA).

lakazo, m. (1) (zápBol, stfBol): viz: *lacazo*; (DA).

lakear, tr., i zvrat. (1) tr. (zápBol): dát někomu facku, viz též: *lacar*; (2) zvrat. (Bol): spadnout, viz též: *lacarse*; (DA).

Lala, f., lid. (1) hovor. tvar jmen *Adelaida* (Guat, Hond, Nik, Pan, Portor, Dom, Chil, Arg), *Laura* (Salv, Nik, Pan, Portor, Kol, Chil, Arg, Urug); (DA).

lalaleo, m. (1) (Kub): o rumbě: opakování jedné noty nebo více not v taktu; (DA).

Lali, f., lid. (1) hovor. tvar jmen *Gladys* (Kub), *Laura* (Pan, Bol, Chil, Arg); (DA).

lalo, adj/subst., lid. (1) (Salv): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (2) m/f. (stfPer): viz: *huichicame*; (DA).

Lalo, m., lid. (1) hovor. tvar jmen *Álvaro* (Bol), *Bernardo* (Bol), *Eduardo* (Guat, Mex, Salv, Nik, Pan, Dom, Portor, Ven, Ekv, Per, Bol, Chil, Urug), *Gonzalo* (Guat, Ekv, Bol, Urug), *Orlando* (Bol, Chil), *Rafael* (Dom); (DA).

lama, f. [Š: *moho*] (1) (Bol, Kol, Mex; Chil, Am): rez, měděnka, světle zelená barva; (AM, MM, BDE, JD); (2) (Chil, Kol, Hond): druh rostlin, které vyrůstají ve sladkých vodách; (3) [Š: *musgo*] (Chil, Kol, Hond, Mex, Portor, Guat, Salv, Nik, Kub, Dom): mech; (RAE, MM, JD, BDE, DA). • (4)(Chil): látka z vlny s třásněmi po stranách; (AM, MM). • (5) (Chil): tlustá přikrývka z vlny, která se používá jako šátek na utření potu; (MM). • (6) (Mex): zelený povlak na lagunách; (MM, BDE). • (7) lidové jméno různých rostlin; (MM). • (8) (Chil, Kol): mech; ► mech a plíseň na stěnách a vlhkých místech; (9) žabinec; ► sliz nebo zelená vrstva rostlin, která se vytvoří na sladké vodě, zejména na stojaté; (BDE). • (10) (Mex, Hond, Nik, Pan, Dom, stfKol, zápKol, Chil): zelená vrstva výtrusných rostlin, která se vytváří na hladině sladkých a stálých vod; (11) (Mex, Hond, Pan, Dom, Kol, Chil): azola mexická; ► druh kapradiny, která má listy ve tvaru srdce a vytváří na hladině vod zelenou vrstvu; (12) (Mex, Guat): plíseň, která se tvoří na těle z důvodu určité chemické změny; (13) **estar en la** ~ (Pan): být na mizině, švor; (14) **sacar de la** ~ (Pan): vytáhnout trn z paty, pomoci někomu v nouzi; (DA).

laman, adj. (1) (Nik): o člověku nebo věci: dobrý, výborný, excelentní; (DA).

lambarear, intr. (1) (Kub): flákat se; poplakovat se; potulovat se; (AM, MM, JD).

lambarero, -ra, adj. (1) (Kub): flákající; toulající se; (AM, JD). • (2) (Kub, Mex: Tabasco): lichotivý, pochlebovačný; (AM). • (3) (Mex): šmajchlovský, šmajchlířský; (JD).

lambe plato, m., lid. (1) (Dom): nýmand, nula, ubožák; viz též: *arrastrapanza*; (DA).

lambe, adj/subst. (1) (Per, zápBol): lichotník, pochlebník; viz též: *chupahuevos*; (DA).

lambeadura, f. (1) (Mex): oblízání, oblizování, cucání, ocucávání; (JD).

lambear, tr. (1) venk., lid. (Nik, Kost, Kub): olíznout, lízat něco; (DA).

lambechorcha, m/f. (← *lamber* + *chorcha*) (1) (Salv): čmuchal, slídívý a podlézavý člověk; (DA).

lambeculo, adj/subst. [Š: *lameculos*] m/f., vulg. (1) (Arg, Kub, Salv, Hond, Nik, Urug; Mex; Am): lichotivý, podlézavý a úslužný člověk, připrdelkovač, prdelolez; (RAE, MM, JD). • (2) adj/subst., vulg. (Mex, Hond, Salv, Nik, Dom, Portor, Per, Bol, Arg, Urug): čmuchal, slídič, slídil; ■ Var.: *lambeculos*; (DA).

lambeculos, adj. (1) poslušný, viz též: *chupamedias*; (XX). • (2) (Mex, Hond, Salv, Nik, Per, Bol, Arg, Urug): viz: *lambeculo*; (DA).

lambeculos, m/f., hovor., vulg. (1) (Urug), viz: *lambeculo*; (RAE).

lambedera, f. (1) (Dom): přehnaná konzumace (jídla, pití); zneužívání, využívání někoho; (DA).

lambedero, m. (1) (Hond, Mex; Arg, Kol, Ven): místo se solí, kde ji chodí lízat dobytek; (RAE, MM, DA). • (2) ~ (**lamedero**), m. (Ven; Mex, Urug, Arg): solný terén; ► nahání se tam dobytek, aby mohl lízat sůl; př.: *y si es el musiu del lambedero de La Barquereña, ¡no se diga!*; (RR).

lambedor, m. (1) (Arg): solný terén, kam dobytek chodí lízat sůl; (MM). • (2) (Am): podlejzavec; (JD).

lambedor, -ra, adj/subst., venk., lid. (1) (Bol, Arg): o osobě: pochlebný, lichotivý, slídivý viz též: *lambechorcha, lambeculo, lambeculos*; (DA).

lambedora, f. (1) (Am): podlejzavec; (JD). • (2) (Portor): rostlina, viz: *pegapega*; (DA).

lambedura, f. (1) (Am): oblízování; (MM, JD). • (2) (Am): podlejzání; (JD). • (3) venk. (Kub): líznutí, olíznutí; (DA).

lambefondillo, m/f. (1) (Hond): lichotník, pochlebník; viz též: *chupahuevos*; (DA).

lambeladrillos, adj/subst. (1) m/f. (Kol): svatoušek; (JD). • (2) adj/subst. (Kol): lichotník, podlézavý, pochlebný člověk; (3) (Kol): velmi zbožný člověk; (DA).

lambemico, m. (← *lamber* + *mico*, „vagína“) (1) (Salv): podpantoflák, muž pod pantoflem; (DA).

lambeojismo, m./pl. (1) (Portor; Am): lezení do zadnice; (AM, MM, JD). • (2) m., venk., lid. (Portor): pochlebování, podlézání, úlisnost; (DA).

lambeojo, adj/subst. (1) (Dom, Portor): lichotník, pochlebník; viz též: *chupahuevos*; (DA).

lambeojos (**lameojos**), m/f., i adj., pl. (1) (Portor, Dom: Santo Domingo; Am): lichotník, pochlebovač; lichotící, pochlebující, připrdelkovač, podlejzavec; ► člověk, který pochlebuje osobám, jež jsou mu nadřizené, a naopak týrá osoby podřizené; (RR, AM, MM, JD). • (2) m. (Mex): hmyz podobný komárovi, jehož kontakt s okem působí velké pálení; (MM).

lambeplato, adj/subst. (1) (Dom): lichotník, pochlebný; viz též: *lambeplatos*; (DA).

lambeplato(s), m/f. (1) (Hond, Mex, Urug, Nik, Dom, Salv, Bol): lichotník, pochlebovačný, vtíravý člověk; (2) (Mex; Arg, Kol, Kub, Chil, Ekv, Guat, Hond, Nik, Portor): žebrák, žebrající člověk, chudák; (RAE, MM, DA). • (3) (Ven; Arg, Kol, Kub,

Chil, Ekv, Guat, Hond, Mex, Nik, Portor): ubožák; hladovící; př.: *sabías brindar, no eras un lambeplato como él*; (RR, MM). • (4) m., pl.(Arg, Kol, Kub, Chil, Ekv, Guat, Hond, Portor): labužník; (AM, MM). • (5) (Portor): drzoun, nestyda; (AM, MM). • (6) m/f. (Arg, Kol, Kub, Chil, Ekv, Guat, Hond, Mex, Nik, Portor): podlý člověk, křivák; (MM). • (7) m/f. (Am): obliza; (8) (Am): doleza; (JD). • (9) m. (Nik, Bol): ukazováček; (DA).

lamber, tr/zvrat., i intr. [Š: *lamer*] (1) arch. (Am; i Kanár., Extremadura, León a Salamanka): lízat; (MM). • (2) vulg. [Š: *adular*] (Mex, Urug; Am): lichotit, pochlebovat; (RAE; MM). • (3) ~se (Arg, Portor): být šťastný jak blázen; (AM). • (4) (Am): oblizovat se; (5) ~ de gusto (Am): slintat blahem; (JD). • (6) tr., lid. (Am): lízat, olizovat, vylízat; hladit; př.: *lo lambieron hasta que resucitó*; (BDE). • (7) tr. (Kol): zabít; ► kol. argot *parlache*; (M01). • (8) tr. (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Dom, Kol, Bol, Urug, Arg): pochlebovat, lichotit; viz též: *lamer*; (9) tr., lid. (Dom): zabít (někoho); viz též: *ultimar*; (10) tr., zvrat., lid. (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Bol, Arg, Pan): o člověku nebo o zvířeti: olíznout si určitou část těla; (11) intr., zvrat. (střKol): usilovat, snažit se; (12) ~ el culo (Bol): pochlebovat, podlézat někomu; (13) ~ el ojo (Portor): lichotit, pochlebovat; (14) ~le la arepa (Dom): urazit, iritovat, rozčilovat, podráždit; (15) ~se la arepa, vulg. (Portor): být ve špatné situaci; (16) **lambete que estás de huevo** (Urug, Arg): ale no tak, máš na to!; ► říká se, když člověk po něčem touží, ale přijde mu to nedosažitelné; (DA).

lamberear, inr. (1) (Kub): potulovat se; (AM).

lamberica (lambón, -ona), m/f. (1) (Kol): pochlebovač, lichotník; př.: *la lambona de Erica nunca contradice al jefe aunque está equivocado*; ► slang; (RF).

lambericas, adj/subst., lid. (1) (střKol): lichotivý, pochlebný; (DA).

lamberto, -ta, adj/subst. (1) (střKol, szKol, Bol): lichotník, pochlebník; viz též: *sapo*; (DA).

lambestaca, adj/subst., lid. (1) adj/subst., lid. (Portor): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (2) m., lid. (Portor): lichotník, pochlebník; viz též: *chupahuevos*; (DA).

lambesudor, m. (← *lamber* + *sudor*) (1) (výchHond): *Plebeia latitarsis*; ► druh velmi malé včely; (DA).

lambeta, adj/subst. (1) adj. (Arg): patolízalský; (AM, JD). • (2) m/f. (Arg): patolízal; (MM, JD). • (3) adj/subst., lid. (Urug, Per, Arg): lichotivý, pochlebný, slídívý; (4) (Urug): mlsný člověk, mlsoun; gurmán; (DA).

lambetada, f. [Š: *adulación*] (1) (Mex; Am, Bol, Portor): lichocení, pochlebování, lichotka, podležání; (RAE, MM, JD, DA). • (2) f., vulg. (Arg, Kol, Guat, Mex, Portor; Am): olíznutí, oblíznutí, oblízání; (AM, MM, JD).

lambetazo, m. [Š: *adulación*] (1) (Mex): lichocení, pochlebování; ■ Var.: *lambetada*; (RAE, MM, JD). • (2) m., vulg. (Arg, Kol, Kub, Chil, Guat, Hond, Mex, Portor, Nik):

- olíznutí; (AM, MM, DA). • (3) (zápKol, Bol): přílišné pochlebování, lichocení; úlistnost; (DA).
- lambeteada**, f. (1) (Am): oblízání; (2) (Am): podležání; (JD).
- lambetear**, tr., vulg., hanl. [Š: *lametear*] (1) (Kub; Guat, Portor, Urug; Am): opakovaně, vytrvale lízat; lízat s rozkoší, cucat, ocucávat; (AM, MM, JD). • (2) (Urug): potají ukusovat; (RAE). • (3) [Š: *adular*] (Mex, Urug; Am, Bol): lichotit, pochlebovat, podležat; (MM, JD, DA). • (4) (Urug): ochutnávat dobroty, pojídat, ujídat něco; (DA).
- lambetón**, m. (1) (Am): oblízání; (2) (Am): podležání; (JD).
- lambetorta**, m/f., lid. (← *lamber* + *torta*) (1) (Salv): lichotník, pochlebník; viz též: *chupahuevos*; (DA).
- lambetragos**, adj/subst., lid., despekt. (1) (Dom): o osobě: prospěchářský, využívající; ► konzumuje něco na účet druhých; obvykle jídlo nebo pití; (DA).
- lambi**, m. (1) (Kub, Dom): šnečí maso; ► z mořského šneka; viz též: *cobo*; (DA).
- lambí**, m. (1) (Dom, Portor): šnek, viz též: *botudo*; (DA).
- lambía**, f. (1) ~ **de vaca** (Portor): účes s mokrým efektem; ► rovné a uhlazené vlasy; (DA).
- lambiachi**, adj., vulg (1) (Mex): žrout; (AM).
- lambiche**, adj/subst. (1) m/f. (Mex): lichotník, pochlebovačný, vtíravý člověk; (RAE, AHM). • (2) adj., vulg. (Mex): mlsný člověk, žrout; ■ Var.: *lambiscón*; (AM, MM). • (3) m/f., lid. (Dom): lichotník, pochlebník; viz též: *chupahuevos*; (DA).
- lambida**, f. (1) (Am): cucání; (MM, JD). • (2) lid (Chil, Hond, Salv, střBol, Arg): líznutí, olíznutí; ■ Var.: *lambetada*, *lambetazo*, (DA).
- lambido, -da**, adj/subst. (1) adj. [Š: *comilón*; *goloso*] (Portor): mlsný; velký jedlík; (2) [Š: *tacaño*] (Ekv): skrbliík, lakomec; př.: *arzobispo González Suárez, dioslepague, si defendió, si mezquinó de taita-curas abusivos, arrechos, lambidos desde siempre mesmo*; (3) (Ven, Per; Portor, Dom: Santo Domingo, Mex, Kol, Ekv; Am): dotěrný, všetečný, zvědavý; nafoukaný; drzý, nestoudný, cinický, vlezlý; ► v Piura (Peru) se takto označuje muž, který je neohleduplný k ženám; př.: *calla voz, lambida*; (RR, AM, MM, JD). • (4) adj. (StřAm, Kol, Mex): olízaný; (5) oholený, vymydlený; (6) (Am): strojený, umělý, afektovaný, ulízaný; (AM, MM, JD). • (7) vychytralý; (AM). • (8) adj/subst. (Portor): mlsný, nenasytný; př.: *le ofrecí un pedazo de mi dulce a Chema y el lambi'o ese se lo comió to'*; ► slang; (RF). • (9) adj/subst. (Ven): chudý, chudák, ubožák; (10) adj/subst. (Portor): egoista, egoistický, sobec/-ký; ■ Syn.: *afrentado*; (DA).
- lambido**, m., lid. (1) ~ **de vaca** (Hond, Salv, Nik, Portor, Kol): účes na Elvise; ► vlasy uhlazené voskem na vlasy a sčesané dozadu; (DA).
- lambidura**, f., vulg. (1) (Arg, Chil, Guat; Am): olíznutí; (AM, JD).
- lambimiento**, m., vulg. (1) (Portor; Am): olíznutí; (AM, JD).

lambío, -a, adj/subst. (1) adj., vulg. (Portor, Dom: Santo Domingo, Ven): mlsný člověk; žrout; (2) vulg. (Portor, Dom: Santo Domingo, Ven): drzý, hrubý; (AM). • (3) adj. (Dom, Portor): o vlasech: uhlazený, ulízaný; (4) (Dom): drzý, nestoudný; viz též: *lambido, -a*; (5) vulg. (Portor): mlsný, hltavý, nenasytný; viz též: *lambido, -a*; (6) vulg. (Portor): egoistický, sobecký; viz též: *lambido, -a*; (7) adj/subst. (Portor): sexuálně náruživý, satyr, nymfomanka; (DA).

lambiscón, -na, adj/subst. [Š: *adulador*] (1) adj. (Salv, Hond, Mex; Per): lichotník, pochlebovačný, vtíravý člověk, podlejšavý; př.: ... *por más influyente que seas en el barrio, y por más lambiscón, mano ...*; (RAE, AM, MM, BDE). • (2) (Mex: Michoacán, Per): mlsný člověk, labužník, mlsný jako koza, mlsoun; (AM, MM). • (3) adj. (Mex): úlisný, lichotivý; (4) m/f. (Mex): lichotník, pochlebník, úlisník; ■ Syn.: *lambiche*; (AHM). • (5) m/f. (Mex): lichotník, šplhoun, patolízal; ► mex. argot *caliche*; (DBM). • (6) adj/subst. [Š: *adulador*] (Bol, Dom, Guat, Hond, Mex, Salv, Urug): lichotivý; lichotník, vlezdoprdelka, pochlebník; př.: *el lambiscón de Alberto nunca contradice al jefe aunque esté equivocado*; (RF). • (7) adj/subst., lid. (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Pan, Dom, Kol, Ekv, Per, zápBol): lichotník, pochlebník; (DA).

lambisconear, tr., hovor. (1) (Salv, Hond, Mex): podlézat, lichotit někomu za účelem získání nějaké osobní laskavosti, dolejšat, lézt do zadku; př.: ... *los que fuimos lambiscones con los de arriba y altaneros con los de abajo*; (RAE, JD, BDE). • (2) (Mex): lichotit; ► mex. argot *caliche*; (DBM). • (3) lid. (Mex, Hond, Salv, Pan, Per, Bol): pochlebovat, lichotit; viz též: *lamer*; ■ Var.: *lambisquear, lambonear*; (DA).

lambisconería, f. [Š: *adulación*] (1) (Mex, Hond, Guat, Nik, Pan, Ekv, Per, Bol): lichocení, pochlebování, podlézání; (RAE, DA).

lambisquear, tr., [Š: *adular*] (1) (Salv, Mex, Guat, Hond, Pan, Dom, Bol): lichotit, pochlebovat, podlézat, podlejšat; ■ Var.: *lambisconear*; (RAE, AM, MM, JD, DA). • (2) tr. (Dom: Santo Domingo; Kol, Mex, Per; Am): lízat: rychle a dychtivě, blízat, cucat; (AM, MM, JD). • (3) tr. (Hond, Mex, Portor): hledat dobroty k snědku; (MM). • (4) (Mex): svolávat děti k jídlu; (AHM).

lambisquero, m., lid. (1) (Dom): lichotník, pochlebník; viz též: *chupahuevos*; (DA).

lambisquero, -ra, adj/subst. (1) adj. (Dom: Santo Domingo): člověk, který rád líže; (AM, MM). • (2) adj/subst. (Dom): pochlebný, lichotný, patolízal, lichotník, pochlebník; ■ Syn.: *lambón*; (DA).

lambón, -na, adj/subst., hovor., vulg. [Š: *adulón*] (1) (Kol, Ekv; Mex, Pan; Am): úslužný, lichotivý, servilní člověk; šmajchliřský; (MM, JD). • (2) adj., hovor. [Š: *soplón*] (Kol): udavač, donašeč; (RAE). • (3) m/f. (Dom): vyžírka; ► člověk, který za sebe nechá platit, člověk, který využívá ostatních; př.: *nunca invitan a Antonio a ningún lado porque es un lambón*; ► slang; (4) adj. (Pan): lichotník; př.: *¡no seas lambona, María! de mí no*

consegirás nada; ► slang; (RF). • **(5)** adj/subst. (Pan, Dom, Portor, Kol, Ekv): lichotník, lichotivý, pochlebný; **(6)** (Pan, Dom, Portor): podlézavý, slídívý, přísluhovač; (DA).

lambonear, tr., lid. **(1)** (Pan, Kol, Ekv): pochlebovat, lichotit; viz též: *lamer*; **(2)** (Kol): obvinít, udat někoho; (DA).

lambonería, f. [Š: *adulación*] **(1)** (Kol, Ekv, Pan, Dom): lichocení, pochlebování; **(2)** [Š: *delación*] (Kol): obvinění, udání; (RAE, DA).

lambrán, m. **(1)** (Bol): viz: *lambrana*; (DA).

lambrana, f. **(1)** (Bol): strom *Alnus acuminata*, viz též: *jaúl*; (DA).

lambraña, adj. **(1)** (Kol): lakomý; ubohý; (AM, MM).

lambreado, -da, adj. **(1)** (Bol): o králičím mase: obalené ve strouhance a smažené na sádle; (DA).

lambrijo, -ja, adj. **(1)** (Mex, Salv): hubený, vyhublý; (AM, MM, DA). • **(2)** (Salv): o věci: suchý a pražený; (DA).

lambrín, m. (← fr. *lambris*) **(1)** (Arg, Mex): obložení zdí dlaždicemi až do výšky jednoho metru nebo i více; ■ Var.: *lambris*; (MS).

lambris, viz: *lambrín*; (MS).

lambrisco, -ca, adj. **(1)** (Nik): o člověku: hladový, prahnoucí po jídle; (DA).

lambrisquear, intr. **(1)** (Nik): hledat doma něco ke snědku; **(2)** (Nik): hladovět; (DA).

lambrote, adj/subst. **(1)** adj. (Mex): patolízalský; **(2)** m/f. (Mex): patolízal; (JD).

lambucear, tr. **(1)** (Ven): vylízat talíř; (JD).

lambrusco, -ca, adj. **(1)** (Chil, Mex): mlsný; hltavý, hltounský; (AM, JD).

lambrusquear, tr. **(1)** (Chil, Mex): oblizovat; mlsat; (AM, MM, JD).

lambucear, tr/intr. **(1)** tr. (Ven): vylízat talíř po jídle a sníst zbytky od ostatních; viz též: *lambusear*; **(2)** intr. (Ven): uždibovat jídlo; viz též: *lambusear*; **(3)** (Kost): chrochtat; viz též: *lambusear*; **(4)** tr.(Ven): nenasytně pořádně něco ujídat; viz též: *lambucesear*; **(5)** intr. (zápVen): využít situace; viz též: *lambusear*; (DA).

lambucio, -a, adj/subst. **(1)** adj., hovor. (Ven): o člověku: zvyklý jíst mezi jídly; **(2)** adj/subst. (Ven): bídný nebo lakomý v drobných záležitostech; podvodníček; (RAE). • **(3)** adj/subst. (Ven): o člověku, který vylíže talíř a dojídá jídlo po druhých, viz též: *lambusio, -a*; **(4)** (Ven): člověk, který uždibuje jídlo; **(5)** (Ven): lakomý; viz též: *lambusio*; **(6)** (zápVen): využívající dané situace; (DA).

lambusear, tr. **(1)** (Ven): viz: *lambucear*; (DA).

lambusio, -a, adj. **(1)** (Ven): viz: *lambucio, -a*; (DA).

lambuso, adj/subst. **(1)** adj. (Am): nenažraný; **(2)** m/f. (Am): nenažranec; (JD). • **(3)** adj. (szEkv): hladový, hladovějící, vyhladovělý; (DA).

lambusquear, tr. **(1)** (Mex): blízat, oblizovat; (AM, MM, JD).

lambuzo, -za, adj/subst. **(1)** (Kost): o zvířeti a zvláště o psu: s dlouhým čenichem; (AM, MM, DA). • **(2)** adj. [Š: *entremetido*] (Kost): dotěrný, vlezlý, všetečný; (RAE, AM). • **(3)** adj/subst. (Kol, Ekv, Ven; Am): nenasytný, hladový, nenažraný, nenažranec; ■ Var.: *lambuso*; (AM, MM, JD). • **(4)** (Kost): nestydatý, drzý; **(5)** (Mex): hladový; (MM). • **(6)** (Kost): o těle prasete: podlouhlé a štíhlé; (DA).

lambuzquear, tr. **(1)** (Mex): blížat, oblizovat; (JD).

lamear, intr. **(1)** (szBol): o dole: způsobit výbuch dynamitem; (DA).

lamebota, m/f. **(1)** m., lid. (Kub; Nik, Kub, Bol): pochlebník, lichotník; př.: *ése es un lamebota, por eso ha llegado alto*; (DMC; DA). • **(2)** m/f. (Pan): pochlebník; ► člověk, který přehnaně pochlebuje nadřízenému, zejm. v armádě; (DA).

lamebotas, adj/subst., lid. **(1)** (Mex, Kost, Kub, Per, Bol, Arg, Urug): lichotník, pochlebník; viz též: *chupahuevos*; (DA).

lamechetos, m/f., lid. **(1)** (Hond): lichotník, pochlebník; viz též: *chupahuevos*; (DA).

lamechupas, f., vulg. **(1)** (Hond): penis; viz též: *pinga*; (DA).

lameculo, m/f. **(1)** (Arg, Mex): lichotník, pochlebovač; nedůstojný; hanebný; (MM). • **(2)** (Kub): podlézavý, slídívý, přísluhovačný, pochlebný; viz též: *hueleculo*; (DA).

lamedero, m. **(1)**, viz: *lamedero*; (RR). • **(2)** (Arg, Urug): slané místo, kam dobytek chodí lízat sůl; (DA).

lamedura, f. **(1)** ~ **de araña** (Per): kousnutí od pavouka; (AM). • **(2)** (Per): podráždění, opuchlina, kterou způsobí kousnutí od pavouka; (DA).

lamehuevos, adj/subst. **(1)** (Mex): lichotník, pochlebník, patolízal, podlézavý, slídívý; (DA).

lameladrillos, adj/subst. **(1)** (Kol): lichotník, pochlebník; viz též: *chupahuevos*; **(2)** (Kol): velmi zbožný člověk; (DA).

lamenalgas, m/f., lid. **(1)** (Hond): lichotník, pochlebník; viz též: *chupahuevos*; (DA).

lamentable, adv. **(1)** (Am): bohužel, naneštěstí; př.: *lamentable no podemos*; (JD).

lameo, m. **(1)** (jzBol): důlní technika; ► způsobení exploze dynamitem; (DA).

lameojo, m., lid. **(1)** (Dom, Portor): lichotník, pochlebník; viz též: *chupahuevos*; (DA).

lameojo/lambeojo, m. **(1)** (Portor): člověk využívající druhé osoby pro svůj prospěch; ► slang; (RF).

lameojos, adj/m/f., pl. **(1)** (Portor): viz: *lambeojos*; podlejzavec; (RR, AM, MM, JD). • **(2)** (Ven, stfBol, výchBol): *Melipona*; ► 15 mm dlouhá včela s protáhlým tělem, žlutými pruhy; bez žihadla; viz též: *guanota*; (DA).

lamepatas, m., lid. **(1)** (Mex, Ekv): lichotník, pochlebník; viz též: *chupahuevos*; (DA).

lameplatito, m. **(1)** (Ekv): ukazováček; (DA).

lameplatos, m/f. (1) m. [Š: *dedo índice*] (Mex): ukazováček; (RAE). • (2) (Mex): lichotník, pochlebovačný, vtíravý člověk; (3) opovrženímhodný člověk; (MM). • (4) m., lid. (Mex): lichotník, pochlebník; viz též: *chupahuevos*; (DA).

lamepoto(s), adj/subst., lid. (1) (Per): lichotník, pochlebník; viz též: *chupahuevos*, *lambeplatos*; (DA).

lamer, tr.; lid. [Š: *adular*] (1) (Ekv, Per, Bol): pochlebovat, lichotit; ■ Syn.: *afilar(se)*, *barbear(se)*, *botonear(se)*, *cepillar(se)*, *chicharronear(se)*, *cobear*, *copalear*, *corchearse*, *culebrear*, *enrollar(se)*, *escobillar*, *franelear*, *guataquear*, *halar(se)*, *incensariar*, *lamber(se)*, *lambisconear*, *lambonear*, *lustrar*, *maderear*, *olfear*, *orejear*, *perrear*, *sobar(se)*, *sobonear*, *solapear*; (2) ~ **las botas** (Nik, Per, Bol, Chil): pochlebovat, lichotit, podlézat; (3) ~**se los bigotes** (Mex, Chil): být spokojen, potěšen, mít radost; (4) **para ~se los bigotes** (Mex, Chil): o jídle: velmi chutný, velmi dobrý; (DA).

lamero, m. (1) (zápBol): pracovník v dole; ► má na starosti sběr zbytků nerostů po sesuvu půdy; (DA).

lametazo, m. (1) (Arg): olíznutí; (AM).

lamida, f. (1) (Mex, Ekv): lízání, olizování; (DA).

lamido, -da, adj/subst. (1) adj. [Š: *abusivo; confianzudo*] (Guat): urážlivý; nepatřičný; drzý; příliš familiární; př.: *en los alrededores pululaban los orejas; eran bajos o altos, siempre gordos, siempre altaneros, siempre ladinos, siempre lamidos*; (RR). • (2) (Mex): mazaný; (3) f. (Mex): lízání, líznutí; (4) (Mex): **dar una ~ a una cosa**: olíznout, líznout si čeho; (JD). • (5) adj. (Guat): vypočítavý, příživnický, vychytralý, prospěchářský; př.: *no me gusta andar con Juana, es muy lamida*; ► slang; (RF). • (6) adj/subst. (Guat): drzý, nevychovaný; drzoun; viz též: *lambido*; (7) (Guat): ješitný, domýšlivý, marnivý; (DA).

lámina, adj/subst. (1) f. (Kol, Ekv, Am): uličník; padouch; vykutálený chlapík; děvka; (AM, MM, JD). • (2) **estar uno ni ~** (Portor): být bez peněz; (AM). • (3) f. (Mex): hezká žena chatrného zdraví; (MM). • (4) (Mex): panel; křehotinka; (5) **desprenderse en ~-as** (Mex): drolit se; (6) **~-as doradas** (Mex): flitry; (7) **~ de goma** (Mex): listový kaučuk; (8) **~-as de material estéril entre filones** (Mex): proplástek; (JD). • (9) f. (Salv): bankovka v hodnotě 1 dolaru; viz též: *dólar*; (10) adj/subst., lid. (Nik, Dom, střKol): krásná, půvabná žena; (11) (střKol): pěkný muž, krasavec, fešák; (12) ~ **ahumada**, f. (Guat): tenká vrstva sraženého přírodního kaučuku uzená nad dřívím; ► později získá jantarovou barvu; (13) ~ **crepé**, f. (Guat): tenká vrstva sraženého přírodního kaučuku; ► dlouhá 3 až 3,5m; získá jantarovou barvu zahřátím (bez uzení); (DA).

laminar, tr. (1) (Salv): uchovávat občanský průkaz nebo jiný doklad v plastovém obalu; (2) (Nik): uchovávat desky knihy nebo CD v plastovém obalu; (DA).

lampa, f. (← aim. *lampa*) (1) (Bol, Chil, Ekv, Per, szArg): motyka, motyčka; ■ Syn.: *allacho*; (RAE, DA). • (2) **tirar ~¹** (Per): používat motyku či krumpáč; obdělávat zemi;

př.: *nosotros mismos reconocemos que a cinco mil metros de altura es bravo tirar lampa*; (RR). • (3) (← kič. *llampa*, „motyka“) (Kost, Chil, Ekv, Per; Arg, Bol; Am): motyka, rýč, krumpáč, lopata; ► druh dřeva, který se využívá v zemědělství a hornictví; ■ Syn.: *palana*; (AM, MM, JD). • (4) (Per): lžice; (5) **tirar** ~² (Per): tvrdě pracovat; (MS). • (6) lid. (← keč. *lampa*, „lopata“) (Bol): lopatka; ■ Syn.: *pala*; (LM).

lampaceador, -ra, m/f. (1) (Nik): úklidový pracovník, úklidová služba, uklízečka; (DA).

lampacear, tr/intr. (1) [Š: *limpiar*] (Nik): zametat; uklízet byt pomocí tlustého koštěte z přírodního vlákna; př.: *Matilde estuvo apurando a todas las del servicio a barrer y lampacear bien la casa*; (RR, JD). • (2) tr. (Nik, Ven): umývat podlahu mopem; (3) (Nik): diskreditovat někoho, připravit o důvěru, pomluvit; (DA).

lampada, f. (1) (Ekv, Per): množství zeminy, které je vykopáno motykou; (RAE). • (2) (Ekv, Per, Bol): kopání, vykopání, okopávání (motykou); (DA).

lampakana, f. (← aim. *lampa*, „motyka“, *kana*, „žhavá“) (1) (zápBol, stfBol): empanada (pečená nebo smažená kapsa z těsta, která se plní různými ingrediencemi) plněná vařenou dýní a polévaná medem; (DA).

lampalagua, f. (1) (Arg, Chil): poddruh hroznýše královského (lat. *boa constrictor occidentalis*); ► měří zhruba 2,5 m; je hnědého zbarvení s nažloutlými skvrnami, žije v horách a rovinách severní a severozápadní Argentiny, živí se ptáky a drobnými savci; (RAE). • (2) f., přen. (Chil): žrout, nenasyta; (3) (Chil): smyšlená příšera, která pitím vody vysušuje řeky; (AM, MM). • (4) m/f. (Chil): smyšlený tvor v podobě hada nebo ještěra, který hltá vše, co potká; (DA).

lampana, f. (1) (Mex): viz: *lantana*; (DA).

lampar, tr/intr. (1) [Š: *robar*] (Arg; Portor): krást, loupit; př.: *largaron el periodismo y comenzaron a lampar carteras en las ferias*; (RR, AM). • (2) intr. **estar uno lampado** (Portor): nemít peníze; př.: *estar uno lampando*; (AM, MM, JD). • (3) intr. (Portor): lenořit, zahálet; stát se uličníkem, flákat se; (MM, JD). • (4) (Portor): zhebnout; př.: *lampar de hambre*; (5) ~—se (Portor): honit, štvát se za něčím; př.: *ellos se lamparían por ello*; (JD). • (6) tr. (LaPla): dát, darovat, věnovat, poskytnout, udělit; (7) (LaPla): lepit, přilepit, slepit, nalepit; ■ Syn.: *oblar*; ► slang *lunfardo*; (NET).

lámpara de pared, f. [Š: *aplique*] (1) (Mex, Urug): nástěnná lampa; (EEA).

lámpara, adj/subst. (1) (Nik, Hond): nedůvěřivý, nespolehlivý člověk; (RAE, DA). • (2) (Kub, Salv, Nik, Ven): vychytralý zloděj, prohnáný člověk; (3) m. (Ven): všechno pokazit; př.: *quebrar la lámpara*; (AM, MM). • (4) (Kost): přetvářka; zdání; př.: *al principio era super seria, no hablaba con nadie y trabajaba muy duro no es como el Asceta Minofén que es pura lámpara*; (RR). • (5) adj. (Kub): nevhodný, nemístný, drzý; (6) ~ **a/de kerosene/kerosén** (Am): plynová lampa; (7) ~ **de luz fría** (Kub): neónová lampa; (8) ~ **de magnesio** (Kub): blesková svítlna; (9) ~ **de mesa** (Kub): stolní lampa;

(10) ~ **de pared** (Kub): nástěnná lampa; (11) ~ **de pie** (Kub): stojanová lampa; (12) ~ **piloto** (Kub): dohlížecí lampa; (13) ~ **portátil de mesa** (Kub): přenosná stolní lampa; (14) ~ **de poste** (Kub): stožárová svítlna; (15) ~ **de proyección** (Kub): promítací lampa; (16) ~ **de Rentgen** (Kub): rentgenová lampa; (17) ~ **de seguridad** (Kub): bezpečnostní lampa; důlní větěrka; (18) ~ **de señal/de señales** (Kub): signální svítlna; (19) ~ **de sobremesa** (Kub): stolní lampa; (20) ~ **soplete** (Kub): letovací, pájecí lampa; (21) ~ **de suspensión** (Kub): visací lampa; (22) ~ **de techo** (Kub): stropní svítidlo; lampa; (23) ~ **testigo** (Kub): kontrolní lampička; (24) ~ **vertical** (Kub): stojací lampa; (25) **quebrar la** ~ (Ven): všecko zkazit, pokazit; (26) m. (Kub): drzoun; (27) (Ven): chmatač, dlouhoprsták; (JD). • (28) m. **ser un** ~ (Kub): být nevychovaný; př.: *ése es un lámpara, la familia sufre mucho*; (DMC). • (29) lid. (Ekv, Pan): lež, kecy; viz též: *mentolina*; (30) (Kost): podvod, lest; viz též: *engañada*; (31) f. (svMex): světluška; (32) m/f. (Hond, Salv, Nik, Kub): bistrý a vychytralý člověk; (33) (Hond, Nik): zloděj; (34) (Hond): chytrý, inteligentní člověk; (35) f., lid. (Pan, střEkv, jižEkv): lež, klam, výmysl; (36) lid. (Pan): vychloubání, chlubení, chvástání; (37) (Guat): oko; (38) ~ **recargable**, f. (Kub): nabíjecí, dobíjecí lampa; (DA).

lamparazo, m. (1) (Kol; Mex): hlt, doušek; (AM, MM, JD). • (2) **tomar un** ~ (Kol): loknout si, napít se; (3) (Ven): rána pěstí; šlehnutí; (JD). • (4) lid. (Mex, Pan, Kol): doušek, hlt, panák; viz též: *copetín*; (5) m., lid. (jvMex, Pan, střKol): velký hlt alkoholu; (6) (Salv): příhodná chvíle; (7) (Salv): intenzivní, silné osvětlení; (DA).

lampareado, -a, adj. (1) (Mex): o člověku: oslněný (světlem); (2) (Mex): zmatený, přihlouplý; ► většinou po požití velkého množství alkoholu; (3) **como venado** ~ (Mex): zmatený, viz též: *lampareado, -a*; (DA).

lamparear, tr/intr. (1) (Mex, Pan): lovit nebo rybařit za pomoci lampy; (RAE, DA). • (2) (Guat): švihnout; (JD). • (3) tr. (Mex): oslnit někoho (světlem); (4) intr. (Kost, Ekv): předstírat, simulovat; (DA).

lampariento, -ta, adj. (1) (Per): flekatý, zakecaný; (MM, JD).

lamparilla, f. (1) viz: *lamparita*; (RR). • (2) (jvMex): viz: *gallardete*; (3) (výchPer): kostlivec, který se v nocích prochází s lucernou v ruce a plamínek ohně sahá až do výšky srdce; ► podle lidových tradic a pověr; (DA).

lamparín, m. (1) (Chil, Per): petrolejka; (AM, MM, JD). • (2) (Per, Bol): lampa s leteckým olejem kerosinem s filtrem, knotem a trubicí, podstatně větší než obyčejná lampa; (AM, MM, DA). • (3) m. (Per, Bol, Chil): přenosná, příruční lampa; (4) (jižChil): olejová lampa; (DA).

lamparita (lamparilla), f. (1) [Š: *bombilla eléctrica*] (Guat; Urug, Arg): žárovka; př.: *un ojo se le paseaba por los dedos de la mano derecha como una luz de lamparita eléctrica*; (RR). • (2) **ser alguien de ~ china** (Kub): když někdo předstírá, že je chatrného zdraví;

př.: *no lograrás que trabaje, siempre está de lamparita china*; ► čínské lampičky jsou z papíru; (DMC). • (3) (Ven): znepokojený, cítící se nepříjemně, trapně (kvůli přítomnosti zamilovaného páru); (DA).

lámparo, -ra, adj/subst. (1) ajd. (Kol): chudřas; švorc, bez peněz; (AM, MM, JD). • (2) m. (Kol): švorcák, člověk bez peněz; (JD).

lamparón, m/f. (1) (Chil): odřenina, škrábnutí; (2) (Mex): nuda, otrava; (AM). • (3) (Am): velká mastná skvrna na oblečení či klobouku; (MM). • (4) (Mex): smrk, smrkanec; (JD). • (5) f. (Nik): škrábanec na určité části těla (obvykle na obličeji); (6) (Nik): lesklé skvrny na oblečení; ► způsobené horkou žehličkou; (7) (Nik): tmavá, ponurá, špinavá část bytu; (DA).

lamparoso, -sa, adj/subst. (1) adj. (Salv, Dom, Nik): mající na sobě mastné skvrny, flekatý, zaflekaceny; (RAE, JD, DA). • (2) adj. (Dom: Santo Domingo, Cíbao): nechutný, odporný, špinavý; (AM, MM). • (3) m/f. (Ekv): lhář, lhářka; př.: *Willy es un lamparoso, siempre dice que viene a visitarme y hasta el día de hoy, nada*; ► slang; (RF). • (4) adj. (Pan, Ekv): prolhaný; lživý, klamný; viz též: *hablador*; (5) adj. (Kost, Pan): simulantský, podvodný, vychloubačný; (6) (Ekv): vychloubačný, chvástavý, chlubitý; (DA).

lamparudo, -da, adj. (1) (Mex): o člověku, látce nebo oblečení: špinavý, flekatý, zašpiněný; (DA).

lampaya, f. (1) (szArg): *lampaya*; ► keč s velkými žlutozelenými listy; z listů se poté připravuje odvar a slouží k detoxikaci organismu; (DA).

lampazo, m. (1) (Urug): *haragán* (viz.); (RAE). • (2) [Š: *fregona*] (Arg, Nik): mop; (AM, MM). • (3) hovor. (← keč.) (Chil, Per, Ekv): úder motykou; (MS, DA). • (4) (Kol, Ven; Am): rána bičem, šlehnutí, fláknutí; (AM, MM, JD). • (5) (Chil): hrot, který se přivazuje na dlouhou tyč na lov mořských ježků; (6) (Mex): vodní rostlina ze severního Mexika *Nymphaea odorata*; (MM). • (7) (Chil; Arg): hadr, utěrka; př.: *hay que pasarle el lampazo a las mesas de los clientes*; (JD, BDE). • (8) (Bol): homosexuální ženský akt; ► bol. argot *coba*; (HB). • (9) venk. (Per, Ekv): určité množství zeminy vykopané motykou; (10) (Nik, Pan, Ven): smeták, mop; (11) (Urug): mop s gumovou stěrkou; ► vhodný k vysušení podlahy; (DA).

lampeada, f. (1) (Per, Bol): vykopávání, okopávání (motykou); (DA).

lampeador, -dora, adj/subst. (← keč.) (1) adj. (Chil): vztahující se ke skladišti dřeva nebo pile; (2) m. (Chil, Ekv, Bol): pracovník s motykou, viz též: *lampero*; (MS, DA).

lampear, tr. (1) (Bol, Ekv, Per): okopávat, kypřit půdu motykou; (RAE, AM, MM). • (2) (← keč.) (Chil, Per; Bol, Ekv): okopávat motykou; (3) (Chil): hrubě opracovat; dát do pravého úhlu; (4) (Per): jíst; (MS). • (5) (Bol): mít pohlavní styk (mezi ženami); ► bol. argot *coba*; (HB). • (6) lid. (Per): jíst, napat se; viz též: *empacar(se)*; (DA).

lampero, -ra, adj/subst. (← keč.) (1) (Chil, Per; Bol, Ekv): pracovník s motykou; (MS, AM, MM). • (2) m/f. (Ekv, Per, Bol): člověk, který pracuje s motykou; viz též: *lampeador*; (DA).

lampincho, m., i adj., lid. (← keč. *lamp'inchu*) (1) (Bol): holobrádek; ■ Syn.: *lampiño*; (LM).

lampiño, m., i adj., lid. (← keč. *lamp'iñu*) (1) (Bol): holobrádek; viz též *lampincho*; (LM).

lampiri, m. (← keč. *lampa*, „lopata“; ← aim. *-iri*; „věnuje se čemu“) (1) (Bol): pomocné proozy; (LM). • (2) (Bol): pracovník v dole, který má na starosti úklid podzemních chodeb a kanálů; (DA).

lampita, f. (← keč.) (1) (Kost, Chil, Ekv, Per; Arg, Bol): motyčka; (MS).

lampo, m. (1) (Portor): část terénu; př.: *desde aquel sitio se divisaba un mundo de verdura; por detrás, un lampo extenso de selva virgen rematando en una cima abrupta*; (RR).

lampón, -na, m/adj. (← keč.) (1) (Ekv): dvojzubá (dvoustranná) motyka; (MS, AM, MM). • (2) adj. (Kol): hladový, hltavý; (AM, MM, JD). • (3) m. (Ekv): velká motyka; ► používá se při stavebních pracích; (DA).

lamponada, f. (1) (Ekv): množství zeminy vykopané velkou motykou; (DA).

lampote, m. (1) (Mex): slunečnice roční; ■ Var: *lampotillo*; ■ Syn.: *maíz de Tejas, maíz meco*; (DA).

lampotillo, m. (1) (Mex): viz: *lampote*; (DA).

lamprea, f. (1) (Ven): vřed, jizva; (AM, MM, JD).

lampreada, f. (1) (Guat): nářez, výprask; (2) (Mex): blíznutí; (MM, JD).

lampreado, m. (1) (Arg, Chil): vařené maso; (MM, JD). • (2) (Mex): pokrm obalen v těstíčku z mouky a vajec a poté osmažen; (3) (Par): kousky masa a zelenina obalená v těstíčku z mouky a poté osmažená; (MM). • (4) (Par, szArg): plátek masa obalený v těstíčku, koření a usmažený na pánvi; (DA).

lampreado, -a, adj. (1) (Ekv): o slaneém pokrmu, který se podává s marmeládou, cukrem nebo jinou sladkou omáčkou; (DA).

lamprear, tr. (1) (StřAm): šlehat bičem; (AM, MM).

lampuso, -sa, adj., vulg. (1) (Kol, Kub, Portor; Am): drzounský; uličnický; (AM, JD). • (2) (Mex): ulízaný; (JD).

lana, adj/subst. (1) **azotar alguien la ~**, (Salv): dát peníze, zaplatit; (RAE). • (2) f. (Kost): mech nebo lišejník, baho, žabinec; (3) **lež**, lži; (MM). • (4) m. (Guat; StřAm): člověk patřící mezi cháttru; (5) m., i pl. (Hond; StřAm): prospěchář, podvodník, bandita, darebák, lump, povaleč; ► využívá druhé ve svůj prospěch pomocí podvodů; (AM, MM). • (6) (Ven): rozpustit si vlasy; př.: *soltar la lana*; (7) vycepovat, vycvičit; (AM). • (8) –s (Am; Chil, Mex, Per): prachy, fuky, peníze, prašule; př.: př.: *¿de dónde piensa sacar esa lana? ... solamente jugando un billete de lotería*; (MM, JD, BDE). • (9) ~–s (Mex): kecy,

kecání; **(10) cardarle la ~ a una persona** (Mex): vynadat někomu; **(11) estar en la ~** (Am): topit se v penězích; **(12) ir por ~ y volver trasquilado** (Am): vyjít naprázdno, přijít zkrátka; **(13) ~ metálica** (Mex): drátky na parkety; **(14) ~ peinada** (Am): česanec; **(15) cual más, cual menos, toda la ~ es pelo** (Am): jeden stojí za osmnáct, druhý bez dvou za dvacet; **(16) soltar la ~** (Am): pustit chlup, zaplatit; **(17) ~ suelta** (Am): vlněná kajda, útržky okraje rouna; **(18) en ~ tejida** (Am): vlněný svetr aj.; **(19) m.** (Am): chlap, chlupák; obejda, vandrák; (JD). • **(20)** (Chil; Arg): hadr, utěrka; př.: *hay que pasarle el lampazo a las mesas de los clientes*; (BDE). • **(21)** (Mex): peníze, bohatství, majetek; (AHM). • **(22)** [Š: *dinero*] (Mex, Pan, Per, US): peníze; př.: *me quedé sin lana después de pagar todas mis deudas*; (RF). • **(23)** (Bol): peníze; **(24)** (Bol): slabost; ► bol. argot *coba*; (HB). • **(25)** f., hovor., viz: *feria*; př.: *tiene mucha lana en el banco*; **(26) una (buena) ~** (Mex): hodně peněz; př.: *les salió en una lana arreglar el coche*; ► mex. argot *caliche*; (DEUM). • **(27) tener ~ en la cabeza** (Kub): když to někomu pomalu myslí; př.: *desde que nació tiene lana en la cabeza*; viz: *metal*; (DMC). • **(28) ~ de acero** (Arg): drátěnka, viz: *esponja*; (EEA). • **(29)** adj/subst., lid. (Guat, Hond, Salv, Nik): oportunist (i-ický); **(30)** m/f. (Hond): prospěchář; **(31)** m/f. (Guat): sprosták, drzoun, nevychovanec; **(32)** f. (Dom): balsový strom; viz též: *lanero*; **(33)** (Kost, Hond): mech; (DA).

lanada, f., lid. **(1)** (Guat, Hond): podvod, lest; viz též: *engañada*; **(2)** f. (Guat): hrubost, sprostota, nevychovanost; **(3)** (Guat): zlomyslnost, podlost; **(4)** (Salv): nestydatost, nestoudnost; (DA).

lanar, m. **(1)** [Š: *oveja*] spíše pl. (Arg; Urug): ovce; př.: *recorriamos aquella escena desolada*,

lancasteriano, -na, adj. **(1)** (Mex, Kol, Ekv): založený na vzájemném vzdělávání; ► o školském systému, který byl zaveden v Mexiku na začátku 19. stol.; (DA).

cuereando reses muertas, vigilando la punta de lanares que sobrevivían en la loma; (RR).

lance, m. **(1)** (Mex, Nik, Kost, Pan, Kol; Urug, Arg, Bol, Chil): milostné dobývání; svádění; milostné dobrodružství; pokus o svedení; př.: *ha habido más de un lance penoso que pudo tener un fatal desenlace*; viz též: *lancear*; **(2) echarse un ~** (Chil): podívat se, kouknout; př.: *chicas que gritan y dan tremendos cuarteos cuando se agachan para echar un lance*; **(3) tirarse (a) un ~** (Arg; Urug; Par): pokoušet štěstí; riskovat; př.: *déjame que me tire un lance, el negocio era dudoso pero nos tiramos a un lance*; (RR, MM, DA). • **(4)** (Arg; Par): křídlo budovy; př.: *casa de tres lances, casa construida en tres cuerpos*; **(5)** (Kol): místo vhodné pro rybolov; **(6)** (Chil): ucuknutí př.: *sacar lance*; (AM, MM, JD). • **(7)** (Kol): *Miconia caudata*; ► hustě listnatý strom s rovným kmenem; (MM). • **(8) ~ de amor** (Chil): milostná pletka; **(9) ~ apretado** (Chil): kritická chvíle; těžký případ; **(10) de ~¹** (Chil): náhodný; ► o setkání; příležitostný; ► o koupi; antikvární kniha; z druhé ruky koupený; **(11) de ~²** (Chil): náhodou se setkat; **(12) echar buen ~**

(Chil): dosáhnout svého; **(13) echar mal** ~ (Chil): přepočítat se; **(14) ~ de honor** (Chil): souboj; **(15) de ~ en** ~ (Chil): případ od případu; **(16) en ~ de morir** (Chil): ve smrtelném nebezpečí, se smrtí na jazyku; **(17) a pocos ~-es¹** (Chil): ve chvílce; **(18) a pocos ~-es²** (Chil): snadno; **(19) sacar** ~ (Chil): ucuknout; **(20) tener pocos ~-es¹** (Chil): být moc těžký; **(21) tener pocos ~-es²** (Chil): nebýt moc zábavný; **(22) tirarse un** ~ (Chil): mít kliku; (JD). • **(23)** (Bol): kapesní zloděj; ► bol. argot *coba*; ■ Syn.: *punguero, lancero*; (HB). • **(24)** (Kost): románek, zálet; př.: *Pablo está casado pero trae un lance con una salvadoreña*; ► slang; (RF). • **(25)** (LaPla): akce, která se provádí i bez zaručeného úspěchu; **(26)** (LaPla): vyloupení obsahu kabelky pomocí klepet nebo speciálních drátů; ■ Syn.: *lanza*; viz též: *lancear*; ► slang *lunfardo*; (NET). • **(27)** lid. (Kost): vztah (mezi osobami), poměr; viz též: *entretención*; **(28)** (Kost): milenec, sexuální partner; **(29)** (Kub): v baseballu: získání vyššího počtu bodů než druhý tým; ► pálkař oběhne všechny mety a vrátí se na domácí metu, pak získává bod; **(30)** (Hond): nahození sítí při rybolovu; **(31) ~ muerto** (Kost): schůzka s nevěstou; (DA).

lanceado, f. **(1)** (Arg): bodnutí; (JD).

lancear, tr/intr. **(1)** (Kost): flirtovat; svést; př.: *contiene consejos para lancear chiquillas en La Terraza*; viz též: *lance*; **(2)** tr. (Arg): krást; ► peněženky nebo šperky na ulici či v hromadných dopravních prostředcích; často pomocí kleští, nůžek, nebo speciálního nože zvaného *lanza*; př.: *cuando no era conocido por los tiras, la lanceaba sin temer el manyamiento*; (RR). • **(3)** tr. (Mex): utrhnout pšenici ve výhonku, kde vztyčené listy chrání klas; (MM). • **(4)** tr. (Bol): ukrást z kabelky peněženku nebo peníze neopatrnému člověku; ► bol. argot *coba*; (HB). • **(5)** tr. (Arg): šlohnout, viz též: *limpiar*; ► slang *lunfardo*; (NET). • **(6)** tr., lid. (Nik, Bol, Per): krást, okrást; viz též: *ladronear*; **(7) intr., venk.** (Mex): vyrůstat; ► o vztyčených listech na kukuřici, které předcházejí klasu; **(8) intr.** (Kost): chodit s někým; mít s někým sexuální poměr; (DA).

lancero, -ra, m/f. **(1)** [Š: *ratero; carterista*] (Arg): kapesní zloděj, hochštapler; př.: *un vocerío ronco vomitaban estos racimos espatarrados en los bancos entre los cuales se deslizaban los lanceros de traje adecentado*; viz též: *lancear*; (RR, JD). • **(2)** hanl. (Arg): nezodpovědný člověk, který se snaží úspěch firmy obrátit ve svůj prospěch; (MM). • **(3)** f. (Kol): věšák; (JD). • **(4)** (LaPla): kapesní zloděj, kapsář, chmaták; zloděj, který pracuje pouze se dvěma prsty; **(5)** m. (LaPla): nápadník, galán; ► slang *lunfardo*; (NET). • **(6)** (Bol): kapesní zloděj; ► bol. argot *coba*; ■ Syn.: *punguero, lance*; (HB). • **(7)** m., lid. (Per, Bol, Arg): zloděj peněženek; **(8)** m. (Guat): hřebík zatlučený šikmo; ► pro větší bezpečnost; (DA).

lances, intr. **(1) no te ~ conmigo** (Kub): ani se neodvážej; př.: *no te lances conmigo que no acepto eso*; (DMC).

lanceta, f. (1) [Š: *aguijón*] (Bol; Mex, Guat, Per, Chil; Am): bodlina; žihadlo; trn; př.: *este campesino de dieciocho años martiriza a los bueyes con la lanceta de bambú*; (RR, AM, MM, JD). • (2) **más curó la dieta que la ~** (Am): střídmost je nejlepší kuchař; (JD). • (3) (Am): žihadlo; př.: *era una abeja; agitó los dedos para que cayera la lanceta, que se le había quedado en la yema*; (BDE).

lancetazo, m. (1) (Am): bodnutí žihadlem; (2) **dar un ~ a una persona** (Am): bodnout někoho; (3) **dar ~ en la carne** (Am): bodat do masa, pálit; (JD). • (4) f. (Per, Chil): píchnutí, štípnutí, bodnutí; (DA).

lancetilla, f. (1) (Per): *Alternanthera broceliar*; ► bylina s dlouhými a štíhlými listy, které jsou buď jednotlivě nebo v trsu o dvou až třech listech; s malými květy; používá se k barvení látek na červenou nebo jako lék v medicíně; (DA).

lancha, f., i pl. (← kič.) (1) f. (Ekv): houba škodlivá pro některé rostliny, zejm. pro brambory; (RAE). • (2) (Ekv): mlha; (AM, MM, JD). • (3) (Ekv): mráz, náledí, jinovatka; (AM, MM). • (4) f. (Kol): kapybara; (MM). • (5) ~ **a motor/ motora** (Kol): motorový člun; (6) ~ **salvavidas/de salvamento** (Kol): záchranný člun; (7) (Kub): almara, tlustá žena; haksna; (8) (Chil): baganče; (JD). • (9) viz: *lancharse*; (RR). • (10) lid. (Kub), viz: *caderas, huevo*; (DMC). • (11) f. (Kub, Portor, Ven): obrovské chodidlo; (12) ~s, f., pl., lid. (Hond, Salv, Nik, Chil): obrovské chodidlo; ■ Syn.: *paila*; (13) (Salv, Nik, Portor): velká bota; (14) (jzKol, Ekv): plíseň bramborová ► způsobuje tmavé skvrny na listech, stonku i plodech; postihuje nejen brambory, ale také rajčata; (15) (střKol): luxusní auto; (DA).

lanchaje, m. (1) (Mex): poplatek za dopravu při přepravě zboží na loďkách či člunech; ■ Syn.: *lanchonaje*; (MM). • (2) (Mex, Nik, Ekv): přeprava člunem nebo jiným plavidlem; (DA).

lanchar(se), tr/intr., i zvrat. (1) intr., zvrat. (Ekv): zkazit se; ► o zrně; kvůli parazitu, který se jmenuje *lancha* a odolává vykuřování; př.: *pero los granos o se helaban o se lanchaban o se pudrían*; (RR). • (2) intr. (Ekv): zatáhnout se, mračit se (obloha); (3) (Ekv): mrznout, zamrznout, pokrýt se jinovatkou; (4) (Ven): přijít nebo odhalit tajemství, vyčmuchat, špehovat; (AM, MM, JD). • (5) (Ekv): mračit se (o nebi); mrznout; padat jinovatka; (JD). • (6) tr. (Ekv): napadnout plísní; ► brambory, rajčata a další plodiny; (7) intr., zvrat. (Ekv): o bramborách, rajčatech a další plodinách: být napaden plísní; (DA).

lanchera, f. (1) (výchBol): svačínový box; viz též: *lonchera*; (DA).

lancheros, m. (1) lid. (Kub): Kubánci tak označují ty, kteří na lodích přecháží do Spojených států; př.: *está preso por lancharo*; (DMC).

lanchón, m. (1) (Kol, Chil): velká nákladní loď; (2) (Hond, Salv, Nik): obrovské auto; (3) m., pl. (Salv): velká chodidla; (4) m., pl. (Salv): velké boty; (DA).

lanchonaje, m. (1) (Per): poplatek za dopravu při přepravě zboží na lodkách či člunech;
■ Syn.: *lanchaje*; (MM).

lanciada, f. (1) (Arg): opakovaně zranit (i smrtelně); (AM).

lanco, m. (1) (Ekv): viz: *machín*; (DA).

landa, f. (1) (szPer): speciální dětská slavnost; ► první střihání dítěte; za každou ustřiženou loknu účastníci přispějí určitou částkou; (2) (Salv): chlapecká hra; ► jeden z nich pronásleduje ostatní, až do té doby, než se někoho dotkne; ten se poté stává pronásledovatelem; (3) (Hond): dívčí hra; ► individuální nebo kolektivní; spočívá ve vyhození do vzduchu deseti *jacks* a snažení chytit se *jack* ve vzduchu jednou rukou dřívě, než spadne; vyhrává ten, kdo jich v ruce udrží nejvíce; (4) (Hond): *jack*; ► součástka ve formě kříže nebo hvězdice, se kterou se hraje *jacks*; (DA).

landó, m. (1) (Per): tanec typický pro peruánské pobřeží; ► založený na afroperuánských zvycích; (DA).

landro, -ra, adj/subst. (← *malandro*) (1) (Ven): gauner, zločinec, delikvent; (DA).

landsquiperro, -ra, m/f. (← angl. *landscaper*) (1) (US): zahradník, zahradnice; ► ve veřejném parku, v soukromé zahradě apod.; př.: *mi primo Jorge, como es landsquiperro, a veces consigue bonitas plantas para su propia yarda*; ► slang; (RF).

lane (← angl.) (1) (Portor, US): silniční proud, trať, dráha; (MS, DA).

lanear, intr. (1) (Bol): slábnout; ► bol. argot *coba*; (HB). • (2) (Bol): být nečinný, být nezaměstnaný; (DA).

lanero, m. (1) (Dom): balsa (balsový strom); ► strom dorůstající do výšky až 30 m, s oblými listy, bělavými nebo světle růžovými květy a plodem ve formě podlouhlé bobule (s velkým množstvím semínek, pokrytý bavlněným vláknem); dřevo je jemné, velmi ceněné a bavlna, která se získává z plodů, je velmi užitečná; ■ Syn.: *corcho, lana, palo de lana*; (DA).

langa, adj/subst., iron. (← *galán*) (1) m. (Arg): švarný hoch, švarný muž; (2) m. (Arg): milovník, nápadník, galán, šohaj; (3) adj. (Arg): švarný, galantní; ► obvykle se tak ironicky říká galantním mužům, kteří dobývají srdce mnoha žen; přehození slabik, viz: *vesre* (← *al revés*); (NET). • (4) m. (Arg): fešák, ctitel; př.: *no te me hagás el langa que sé muy bien que estás casado con Amanda*; ► slang; (RF).

langallo, m. (1) lid. (Kub): kohout; př.: *ese langallo es bueno para peleas*; (DMC).

langanazo, m., hovor. (1) (Ven): panák nebo sklenka silného alkoholického nápoje; (RAE). • (2) (Ven): rána, která způsobí pohmožděninu, šupa; (3) (Ven): úder zvonu nebo výstřel z děla; zvonění; (AM, MM, JD). • (4) (Ven): velká rána, velký úder; (DA).

lángara, adj/subst. (1) (Mex): člověk, který není hoden důvěry, mazaný, lišácký, filuta, prohnaný; (RAE, AM, MM, JD). • (2) adj. (StřAm; Am, Kol, Mex): darmošlapský, vandrácký; (3) (Kost): vyčouhlý; čahoun; (4) (Kol; Mex): hladový; (AM, JD). • (5) m/f.

(Am): darmošlap, vandrák; **(6)** (StřAm; Mex): hladoun; (MM, JD). • **(7)** (StřAm): lenoch, povaleč; **(8)** m/f. (Mex): podvodník, lhář; (MM). • **(9)** m/f. (Mex): nedůvěryhodný, nespolehlivý; ■ Var.: *langaruzo*; **(10)** vulg. (Mex): prospěchář, zlořád, nenasyta; **(11)** m., vulg. (Mex): perverzák; **(12)** m/f. (Mex): mlsný člověk, mlsoun; (DA).

langarear, intr/tr., lid. **(1)** intr. (Mex): jíst, nacpat se; viz též: *empacar(se)*; **(2)** tr. (Mex): přát si něco, toužit po něčem; (DA).

lángaro, -ra, adj. **(1)** (Mex): falešný, prohnaný, neupřímný; (AHM).

langarote, -ta, m/adj., hovor. **(1)** (Ekv; StřAm; Am): velmi vysoký, hubený, neupravený, líný a nedbalý člověk, dlouhán, čahoun, vyčouhlý, čahounský, dlouhatánský; (RAE, AM, MM, JD). • **(2)** adj. (Mex): hladový; (AM). • **(3)** (StřAm): darmošlapský; **(4)** (Mex): hromotlucký; (MM, JD). • **(5)** (Ekv): o člověku: velmi vysoký, hubený a nemotorný; (DA).

langarucho, -cha, m./adj. **(1)** adj. (Hond, Mex, Nik; Am): dlouhatánský; (AM, MM, JD). • **(2)** m. (Am): dlouhán; (JD). • **(3)** adj/subst. (Mex, Nik): o člověku: velmi vysoký, hubený a nemotorný; (DA).

langarutano, -na, m./adj. **(1)** adj. (Ekv): dlouhatánský; (AM, MM, JD). • **(2)** m. (Am): dlouhán; (JD).

langaruto, -a, adj., lid., despekt. **(1)** (Kol): o člověku: velmi štíhlý, velmi hubený, vyhublý; (DA).

langaruzo, -za, adj/subst. **(1)** adj. (Mex: Guanajuato): výhodný; (AM). • **(2)** adj. (Ekv): dlouhatánský; (MM). • **(3)** m/f., lid. (Mex): nedůvěryhodný, nespolehlivý; (DA).

langosta, f. **(1)** (Kub): břichna, tlušťoch o ženě; **(2)** (Chil): vyžírka; **(3)** **los chicos pasaron por la viña como una nube de ~-as** (Chil): kluci se vrhli na vinici jako kobylky; (JD). • **(4)** lid. (Kub): zadek; př.: *esa mujer tiene una langosta muy bonita*; **(5)** **estar la mujer como la ~** (Kub): mít větší zadek; př.: *esa mujer está como la langosta, ¡cómo me gusta!*; **(6)** **irse todo en ~** (Kub): hubená žena s velkým zadkem; př.: *a tu mujer todo se le fue en langosta*; **(7)** **parársele a una mujer la ~** (Kub): když žena otěhotní; př.: *ella dio un mal paso y se le paró la langosta*; (DMC). • **(8)** (Arg, Urug, Chil, Mex, Ven): kobylka; viz: *chapulín*; (EEA). • **(9)** f. (Hond, Pan): *Mocis latipes*; ► hmyz, který zamoří listy kukuřice; ■ Syn.: *chachalaca*; **(10)** f. (Portor): člověk s velkým pozadím; **(11)** **saber dónde vive la ~** (Pan): vědět o něčím kostlivci ve skříni, znát něčí tajemství, mít o někom cenné informace, znát něčí slabou stránku; (DA).

langosteado, m. **(1)** (Portor): při kohoutích zápasech: rána do hlavy, kterou kohout dostane během zápasu; (DA).

langra, f. **(1)** (zápBol): v dole: dutina, která se vytvoří v rudných žilách a obsahuje sirnaté plyny; (DA).

languarico, -ca, adj. [Š: *lenguaraz*] (1) (Mex): prostořeký, drzý, hubatý, tlamatý, držkatý; (RAE, JD).

languceta, adj. (1) (Chil): hubený, nezdravě vyhublý; (AM). • (2) (Chil): hladový; neduživý; (MM).

langucia, f. (1) (Chil): hlad; (AM).

languciar, tr. (1) (Chil): mlsat; (AM, MM).

languciento, -a, adj. (1) (Chil, Mex): hladový, nenažraný; (MM, JD).

langucio, -a, adj. (1) (Chil, Mex): hladový, nenažraný; (MM, JD).

langüetear, tr. [Š: *lamer*] (1) (Chil, Mex): lízat, olizovat; (RAE, DA).

langüetazo, m. (1) (Mex, Chil): líznutí, olíznutí; (DA).

languido, -da, adj. (1) chudý, bez prostředků, švorc; viz též: *fundido*; (NET).

languoso, -sa, adj. (1) (Mex): mazaný, vykutálený; (AM, MM). • (2) (Mex): vytáhlý; (AM, MM, JD).

lanificio, m. (1) (Per, Bol): místo/zařízení, kde se pere a česá surová vlna a poté se prodává; (DA).

lanigrafia, f. (1) (Chil): vyšívání obrazů; ► technika, při které jsou obrazy vyšívány vlnou; (DA).

lanillo, m. (1) (Guat): strom, viz též: *gatillo*; (DA).

lanlacus, m. (1) (Per): tradiční tanec; ► tančí se v regionu Antiplano při slavnosti *Corpus Christi*; tanečníci jsou převlečeni za šašky/komedianty/kejklíře; (DA).

lantana, f. (1) (Mex, Portor, Arg, Urug): libora proměnlivá; ► keř, který je až 2 m vysoký; s trnitými větvemi, ovalnými listy, černými a žlutými květy, malým černým a silným plodem; ■ Syn.: *cariacillo, chiligüe, cinco negritos, margarita del campo, matizadilla, sietenegritos, xobaroba*; ■ Var.: *lampana*; (DA).

lanté, m. (1) (Mex): jitrocel; (JD).

lanteja, f. (1) (Portor): viz: *minacuro*; (DA).

lantén, m. (1) (Mex): jitrocel; (JD).

lanterna, f. (1) (Portor): viz: *minacuro*; (DA).

lantrisco, m. (1) (Mex): pistácie mexická; ► strom dorůstající výšky až 10 m, s podlouhlými listy, s malými květy (obvykle červené barvy), plodem ve tvaru přirostlé peckovice (kulatá, červená, modrofialová nebo černá); plod se konzumuje uvařený v soli nebo suchý; (DA).

lanudo, adj/subst., lid. (1) (Per, střBol, výchBol): nešikovný, těžkopádný, nemotorný, tupý; viz též: *ignoratón*; (2) (Hond, Salv, Nik, Per, Bol): bohatý člověk; (3) (zápBol, výchBol): líný, lenoch; (DA).

lanudo, -da adj/subst. (1) adj. (Ekv, Ven; Am): vesničanský; humpolácký, křupanský; (AM, MM, JD). • (2) (Am): prachatý; (3) m. (Am): bambula, hlupák; (JD). • (4) adj/subst. (Bol): slabý, lenoch; ► bol. argot *coba*; (HB).

lanuza, m/f. (1) (Hond): člověk nízkého původu, který podvádí a šidí ostatní; (RAE).

lanza, adj/subst. (1) **ser alguien una ~**, hovor. (Am): být schopný a mít jasnou mysl; (RAE). • (2) m/f. (Mex; Kol, Kost, Chil; Ven): člověk, který není hoden důvěry, podvodný obchodník, lichvář, podvodník, vydřiduch, šibal, kapsář, podfukář; filuta př.: *era una lanza de los muchachos que actúan en los paraderos de los autobuses*; (MM, JD, BDE). • (3) f. (Ven): speciální druh nože; př.: *el primero le sacó de la cintura una lanza al tiempo que el otro le despojaba el revólver*; (4) viz též: *lancear*; (RR). • (5) ~ **apureña** (Ven): obchodník špatné pověsti, nedůvěryhodný obchodník; (6) **ser uno una ~** (Mex): vykutálený, šibal; (MM). • (7) (Kol): keřas; (8) ~ **apureña** (Ven): podfukář; vydřiduch; (9) **correr --as** (Ven): lámat dřevce; (10) **echar --as en la mar** (Ven): přelévat moře lžičkou; (11) **estar con la ~ en ristre** (Ven): být připraven, ve střehu; (12) **no hubo/no ha quedado ~ enhiesta** (Ven): nepřítel byl poražen na hlavu; (13) **hincar/ meter la ~ hasta el regatón** (Ven): pořádně někoho stisknout; (14) **llevar a la gente a punta de ~** (Ven): držet lidi hezky zkrátka, u huby; (15) **quebrar --as** (Ven): svářit, zneprátelit se; (16) **romper ~/--as por una persona** (Ven): zlomit dřevce, postavit se za někoho, hájit někoho; (17) **no romper --as con nadie** (Ven): vyhýbat se všem sporům; (18) **es Vd. muy ~** (Ven): vy jste pěkný ptáček, filuta; (19) **ser buena/una/tamaña ~** (Mex): být mazaný; mít za ušima; (20) m. (Kol): šejdíř; skrblik; (JD). • (21) f., hovor. (Mex): **ser alguien (muy) ~** (Mex): být velmi zručný nebo vychytralý; př.: *Bernardo es muy lanza y no caerá en la trampa*; ► mex. argot *caliche*; (DEUM). • (22) m. (Kol): kámoš; viz též: *mano*; (23) **romper ~s** (Mex): být s někým na kordy, na ostří nože, zneprátelit se s někým; (24) adj. (Mex, Pan, Per): drzý, troufalý, odvážný; (25) (Ven, Ekv): o člověku: zručný a vychytralý; (26) m. (Kol): ve vojsku: spolehlivý přítel; (27) m/f. (Chil): prchající zloděj, který okradl lidi; (28) (Chil): garnýž, záclonová konzola na krátkou záclonu; (29) f. (Portor): při kohoutích zápasech: ostrý konec na ostruže; (30) ~ **amarilla**¹ (jižBol, szArg): *Terminalia triflora*; ► strom dorůstající výšky až 10 m; má listy, které rostou jen místy, květenství ve formě klasu, větvenovitý plod; ■ Syn.: *guayaibí amarillo*; (31) ~ **amarilla**² (jižBol, szArg): žlutý dřevěný oštěp; (32) ~ **blanca**¹, f. (Arg): viz: *guayaibí*; (33) ~ **blanca**² (Arg): bílý dřevěný oštěp; (34) f. (Bol): viz: *palo mataco*; (DA).

lanzadera, f. (1) (Mex): dopravní depo pro MHD; (DA).

lanzado, -da, adj. (1) (Chil): vyhnaná, vypuzená osoba; př.: *a veces hay lanzamientos y tenemos que albergar a los lanzados*; (RR).

lanzador, -dora, m. (1) (Antil, Mex, Nik, Ven): nadhazovač; ► v baseballu: hráč, který nahazuje míč pálkaři; (RAE). • (2) ~ **de bala**, m/f. (Nik, Kub, Kol, Ven, Ekv, Bol, Chil): atlet, který vrhá koulí; (DA).

lanzagua, m. (1) (Chil): vodní dělo; ► umístěné na vozidle, určené ke stříkání vody při potlačování veřejných nepokojů; (2) (Urug, Chil): vozidlo, na kterém je toto vodní dělo umístěno; (RAE, DA).

lanzaguas, m. (1) (Chil): vozidlo, viz též: *lanzagua*; (2) (Chil): vodní dělo, viz též: *lanzagua*; (DA).

lanzallamas, m. (← angl. *flame thrower*) (1) (Am): plamenomet; ► přístroj používán za války vrhající proud hořící látky určeným směrem; (MM).

lanzamiento, m. (1) ~ **de la bala** (Kub, Mex, Salv, Nik, Kost, Pan, Kol, Ven, Ekv, Per, Bol, Chil, Arg, Urug): vrh koulí; (JD, DA).

lanzar, tr/zvrat. (1) tr., hovor. **lanzársele a alguien** (Mex): vyznat lásku, svoji náklonnost; př.: *el idiota de Jaime se le lanzó a la mujer de su jefe*; ► mex. argot *caliche*; (DEUM). • (2) zvrat., lid. (Kub): odvážit se; př.: *se lanzó en el negocio de las construcciones y triunfó*; (3) (Kub): vnucovat se ženě s nekalým úmysly; př.: *se lanzó conmigo y se lo dije a mi marido*; (DMC). • (4) tr/zvrat., lid. (Nik): jíst, nacpat se; viz též: *empacar(se)*; (5) tr/zvrat. (Nik): hltat; (6) ~ **se al abordaje**¹ (US): přepadnout někoho násilně; (7) ~**se al abordaje**² (Chil): chystat se udělat něco riskantního; (8) ~ **la piedra con mano ajena** (Guat): přísloví; ► vyjadřuje, že někdo něco dělá s přetvářkou a pokrytectvím; (DA).

lanzazo, m., lid. (1) (Chil): krádež, loupež; viz též: *robada*; (2) m. (Chil): přepadení a okradení; následované rychlým útekem; (DA).

lañas, f., pl., lid. (1) (Guat): nehty; (DA).

lao, m. (1) viz: *alzao, estar alzao de un lao*; (DA).

laope, m/f., lid. (1) (Pan): chlapeček, holčička; viz též: *chiquito*; (DA).

lap, f. (1) (Mex): notebook; ► zkrácení slova *laptop*; (DA).

lapa, adj/subst. [Š: *paca*] (1) f. (Kol, Ven): paka nížinná, agutí (*Agouti paca*); ► asi 50 cm dlouhý hlodavec, s hustou, zplihlou srstí hnědé barvy, s bílými skvrnami na hřbetě a načervenalými na krku, břiše a bocích, s krátkým ocasem a s krátkými nohami, se špičatým čenichem a s malými, zaoblenými oušky; pochází z Ameriky, žije v horských oblastech v norách, živí se rostlinami; vydává zvuky podobné prasečím, snadno se domestikuje a jeho maso je jedlé; př.: *... para prohibir la cacería de venados, lapas y chigüires*; (MM, BDE). • (2) f. (Kost, Hond; StřAm): papoušek *guacamayo*; ► pochází z Ameriky, zhruba o velikosti slepice; jeho zobák je nahoře bílý a zesponu černý, má bílé spánky, krvavě červené tělo, hrud' zelené nebo modré barvy, svrchní dlouhá pera na křídlech jsou modrá se žlutými místy; má dlouhý červený ocas s péry, která jsou na bocích modrá; (RAE, MM). • (3) (Kost, Hond, Pan): papoušek; ara arakanga; ► *Ara*

macao; *Ara ambigua*; př.: *la lapa roja es una de las aves más bellas de los bosques costarricenses*; (4) (Per; Chil): rozpůlená dýně; ► používá se například na nošení jídla, umývání, jako mísa na stůl; př.: *le llevaba alimento en una gran lapa*; (RR, AM, MM, DA). • (5) f. (Chil): konkubína vojáka; (6) (Ekv): velký klobouk nahoře zploštěn; (AM, MM). • (7) (Chil): vojanda; (8) (Ekv): širák; (JD). • (9) (← keč. *lapha*, „látka, která visí“) (Bol; Bn): člověk bez ucha; (10) adj. (Bol; Pt/Valleg/vall): visící; (LM). • (11) f., lid. (Portor): student, študák; ► který si půjčuje poznámky od spolužáků; viz též: *comelibros*; (12) f. (Per): velký talíř/mísa z hlíny, dřeva nebo vysušené tykve (dýně); ► slouží k servírování jídla; (13) f. (Nik): pomlouvačná osoba, klepna; (14) f., pl. (Nik): dolary; ► bankovky; (15) f. (Portor): student, který po svých spolužácích požaduje zápisky, udělané úkoly, apod.; (16) ~ **verde**, f. (Nik, Kost): ara zelený; ► druh velkého papouška, který dorůstá až 80 cm; má silný černý zobák se šedou špičkou; převládá zelené peří, místy bílé (v oblasti obličeje), červené, černé, v ocasní oblasti je peří zbarveno do žlutě olivové barvy; ■ Syn.: *guacamaya azul*, *guacamayo verde*; (17) a ~ (Chil): na zádech, na hřbetu, na bedrech; (DA).

lapachal, m. (1) (Arg; Am): lapačový háj; (MM, JD).

lapachar, tr/intr. (1) (Portor): jít bažinou, mokřinou; (AM, MM, JD).

lapachero, m. [Š: *lapachar*] (1) (And., Portor): mokřina; (RAE, MM, JD). • (2) lid. (Portor): nadměrné slinění; (3) (Portor): zvlhčení vagíny; (DA).

lapachillo, m. (1) (Arg): *Eugenia cisplatensis*; ► tropický strom Jižní Ameriky; (2) (Arg): jméno různých stromů z čeledi bobovitých připomínající *Eugenia cisplatensis*; (MM). • (3) (Arg, Urug): *Lonchocarpus nitidus*; ► strom dorůstající do výšky až 15 m; má nepravidelný kmen, oválné listy, bílé a žluté květy a plod ve formě lusku; (DA).

lapacho, m. (1) (Arg, Bol, Par; Am): *Tecoma specialis*; ► lapačový strom; (MM, JD). • (2) ~ **amarillo**¹ (Bol, svArg): *Tabebuia pulcherrima*; ► strom dorůstající do výšky až 35 m; má silný a dlouhý kmen; žluté květy a listy, které opadávají; (3) ~ **amarillo**² (Bol, svArg): dřevo ze stromu *Tabebuia pulcherrima*; ► je masivní, těžké a oceňováno v tesařství; (4) ~ **amarillo**³ (szArg): *Tabebuia lapacho*; ► strom dorůstající do výšky až 30 m; má žluté květy a listy, které opadávají; (5) (szArg): dřevo ze stromu *Tabebuia lapacho*; (6) ~ **negro**¹ (sevArg): *Tabebuia ipe*; ► strom dorůstající do výšky až 30 m; má silnou kůru, trubkovité květy fialové barvy, plod ve formě lusku; (7) ~ **negro**² (sevArg): tvrdé dřevo ze stromu *Tabebuia ipe*; ► má široké využití; (8) ~ **rosado**¹ (szArg): viz: *lapacho negro*¹; (9) ~ **rosado**² (szArg): viz: *lapacho negro*²; (10) ~ **rosado**³ (Urug): *Tabebuia heptaphylla*; ► až 12 m vysoký strom; má rovný a tmavý kmen; listy, které opadávají; velké růžové květy a plod ve formě podlouhlé tobolky; (DA).

lapaco, m. (1) (Bol): *Tabebuia ochracea*; ► strom dorůstající do výšky až 30 m; má zvoncovité květy a plod ve tvaru korkovitého lusku, ve kterém jsou uchována semínka; (DA).

lapada, f. (1) (Per): chrstnutí vody; (AM, MM, JD). • (2) **echar una ~ a una persona** (Per): chrstnout vodu na někoho; (JD).

lapalada, f. (1) (Mex: Oaxaca): mrholení; (MM). • (2) lid. (jižMex): déšť, liják; ► drobný deštík; viz též: *llovida*; (DA).

lapalapa, f. (1) (Mex: Oaxaca): mrholení; (AM, JD).

laparara, adj/subst. (← aim. *lap'arara*, „mizerný, bídný“) (1) (zápBol): člověk, který žije v bídě; (DA).

lape, adj. (← map. *lapegen*, „slepený“) (1) (jižChil): slepená, smotaná (nit, vlna); (AM, MM). • (2) (jižChil): o slavnosti: živá, veselá; (MS, AM, MM).

lapear, tr. (← keč. *laq'ay*, „plesknout, plácnout“) (1) (zápBol): dát někomu facku; (DA).

lapero, -ra, adj/subst. (1) (Ven): pes vycvičený k honu hlodavce aguti; ► paka nížinná; (DA).

lapi, m. (1) (zápBol): vysoký roštěnec; ► výřez hovězího masa z oblasti hřbetu dobytka (směrem ke krku); (DA).

lapicera, f. (1) f. [Š: *bolígrafo*] (Urug, Bol, Arg, Par): propiska; (RAE). • (2) [Š: *portaplumas*] (Arg, Bol, Urug; Chil, Par): držátko na pero; ■ Syn.: *palillero*; (AM, MM). • (3) [Š: *pluma estilográfica*] (Arg, Urug; Chil, LaPlá, Bol, Par): plnicí pero; ■ Var.: *lapicera fuente*; př.: *sin hablar de las ventajas de la lapicera a bolilla*; (JD, BDE, DA). • (4) ~ (**lapicero**), m. [Š: *portaplumas*] (Arg; Per, Chil, Urug; Par; Am): násadka na pero; př.: *al sentarse Julio encontró su lapicera y éste era un síntoma de buena suerte*; ■ Syn.: *palillero*; (RR, AM, MM, JD). • (5) (Am): násadka na psaní; (6) (Am): patentní šroubovací tužka; (7) ~ a **bolilla/a bolita** (Chil, LaPlá; Am): kuličkové pero; př.: *sin hablar de las ventajas de la lapicera a bolilla*; (8) ~ **fuente** (Am; LaPlá, Urug, Chil): plnicí pero; (JD, BDE, DA). • (9) [Š: *bolígrafo*] (Arg, Urug): kuličkové pero, propisovací tužka; př.: *¿tiene una lapicera?*; *necesito apuntar una dirección*; (RF). • (10) f. (Mex): školní pouzdro, viz: *cartuchera*; (EEA). • (11) lid. (Par): školní pouzdro; (12) (Arg): druh menší ryby z čeledi *Basilichthys*; ► žije v řekách a jezerách Jižní Ameriky; (DA).

lapicero, m. [Š: *bolígrafo*] (1) (Kost, Guat, Hond, Salv, Nik, Dom, Ven, zápKol, Per, Bol, Chil): propiska; ■ Syn.: *esterográfico*; (2) m. [Š: *portaminas*] (Mex): patentní, šroubovací tužka; (RAE, DA). • (3) (Arg, Per): viz: *lapicera*; př.: *rebuscó es sus bolsillos. tenía dinero, sus llaves, un lapicero ...*; (RR, AM, MM, JD, BDE). • (4) ~ **fuente** (Per): kuličkové pero; (JD). • (5) (Bol): tyč k překonávání zámků; ► bol. argot *coba*; ■ Syn.: *lápiz*; (HB). • (6) [Š: *bolígrafo*] (Dom, Per): kuličkové pero, propisovací tužka; viz též: *lapicera*; (RF). • (7) (Mex, Kub, Ekv, Bol): pentilka, mechanická tužka; (8) (Pan, Par,

(Arg): stojánek na tužky; **(9)** (Pan): školní pouzdro; **(10)** lid. (Arg): člověk, kterému hráči dávají své sázky při tajných hrách; (DA).

lápida, f. **(1)** **ponerle** ~ (Chil, Urug): udělat definitivní tečku za nějakou činností nebo projektem; (DA).

lapidar, tr. **(1)** (Kol, Guat, Hond, Mex, Per): opracovávat vzácné kameny; (AM). • **(2)** (Nik, Chil): rozhazovat peníze; promarnit významnou příležitost; (DA).

lapidario, -a, adj/subst. **(1)** adj., lid. (Mex, Kub, Bol): o věci: definitivní, konečný; **(2)** m/f. (Kub): člověk, který se vyjadřuje výstižně; (DA).

lapin, m. **(1)** (střBol): pokrm připravený z kukuřice a vařené fazole; podává se se salátem z cibule, rajčete, pálivé papriky, koriandru bolivijského a posype se sýrem; (DA).

lapincho, -cha, adj/subst. (← aim. *laphinchu*) **(1)** (zápBol): chudý člověk, člověk v těžké finanční situaci; (DA).

lápiz, m. **(1)** ~ **labial/de labio/de labios/para labios** (Am): rtěnka; **(2)** ~ **labial indeleble** (Am): neslíbatelná rtěnka; **(3)** **meterle ~ a una cosa**¹ (Kub): spočítat co komu; **(4)** ~ **a pasta** (Chil): propisovačka; **(5)** ~ **de pizarra** (Chil): pisátko; **(6)** ~ **de plomo** (Chil): olůvko; **(7)** ~ **de tiza** (Chil): krejčovská křída; (JD). • **(8)** (Bol): tyč k překonávání zámků; ► bol. argot *coba*; ■ Syn.: *lapicero*; (HB). • **(9)** ~ **de pasta**, propisovací tužka, viz: *birome*; **(10)** ~ **de mina**¹ [Š: *portaminas*] (Chil): patentní tužka; ■ Syn.: *portaminas* (Mex: s tlustou tuhou; Arg, Ven), *lapicero* (Mex), *lápiz mecánico* (Urug); **(11)** ~ **de cera** [Š: *cera*] (Chil): krajon; ■ Syn.: *crayón* (Arg, Mex, Ven), *crayola* (Mex, Urug); **(12)** **caja/estuche de ~ces** (Mex): školní pouzdro, viz: *cartuchera*; (EEA). • **(13)** **afilarse el ~**¹ (Kub): zmírnit; př.: *cuenta lo que te debo y afila el lápiz*; **(14)** **afilarse el ~**² (Kub): snížit ceny; př.: *si no afilo el lápiz quebramos*; **(15)** **casarse a punta de ~** (Kub): oženit se z vypočítavosti; př.: *no se quieren, se casaron a punta de lápiz*; **(16)** **empezar de ~ y terminar de mochito** (Kub): z vyšší pozice spadnout na dno; př.: *ése era presidente y paró de barrendero, empezó de lápiz y terminó de mochito*; **(17)** ~ **de caramelo a kilo** (Kub): levná tužka; př.: *se rompió, es que es un lápiz de caramelo de a kilo*; **(18)** **meterle ~ a una cosa**² (Kub): dělat předčasné závěry; př.: *antes de comprar la casa le metí lápiz*; **(19)** **ser un ~ con casquillo** (Kub): říká se o někom, kdo je chráněný; př.: *es muy difícil derrotarlo porque es un lápiz con casquillo*; (DMC). • **(20)** **saber más que un ~** (Dom): hodně umět; **(21)** ~ **carbón** (Hond, Bol): grafitová tužka; ► na psaní i kreslení, viz též: *lápiz grafito*; **(22)** ~ **de grafito** (Hond, Nik, Bol): viz: *lápiz grafito*; **(23)** ~ **de mina**² (Nik, Dom, Chil): krajon, viz též: *lápiz mina*; **(24)** ~ **grafito** (Hond, Salv, Chil, Ekv): grafitová tužka; ■ Var.: *lápiz carbón, lápiz de grafito*; **(25)** ~ **mina** (Salv, Ven, Per, Chil): krajon; ■ Var.: *lápiz de mina*²; **(26)** ~ **pasta** (Chil): propiska; **(27)** ~ **tinta** (Hond, Nik): kuličkové pero; **(28)** **meter ~** (Nik, Pan, Dom): spočítat si; ► provést aritmetickou operaci pro výpočet nákladů nebo výnosů; (DA). • **(29)** gambler, viz též: *grúa*; (XX).

lapo, m. (1) (Ven): kavka, hlupák; (AM, JD). • (2) (Kol, Ekv, Ven): hlt, lok; (3) (Chil, Mex): facka, rána pěstí; (4) (Ven): podvodníček; (5) **de un** ~ (Kol): jednou ranou; v tu ránu; naráz; (MM, JD). • (6) (Am): hlt, líznutí; (7) **echar un** ~ (Am): líznout, zavdat si; (8) **dar/descargar un ~ en el carrillo a una persona** (Chil, Mex): vlepít někomu facku; (JD). • (9) ~ **de agua** (zápKol): liják; (DA).

lapoma, f. (1) lid. (Kub): penis; př.: *en el cine me cogió la lapoma*; (DMC).

lapón, m. (1) [Š: *perro*] (Per): pes; př.: *yo soy un mozo pobre, ciego, sin juicio y sin lapones que ladren en mi favor y me defiendan*; (RR).

laposo, -sa, adj. (1) (Portor): nesamostatný, lpějící na jiných, vtíravý, podlézavý; (DA).

laptop, m/f. (← angl.) (1) f. (US, Mex, Hond, Salv, Nik, Pan, Kub, Dom, Portor, Bol, Arg); (2) m. (Ekv, Arg); (3) m/f. (Chil): laptop, notebook; viz též: *lap*; (DA).

laqué, adj. (← fr. *laquer*) (1) (Urug): lakovaný, natřený; (MS).

laque, m. (← map.) (1) (Bol): kyj, obušek, hůl, klacek; (2) (Chil; Arg, Per): druh palice, obušku ze železa nebo ze dřeva potaženého železem; (RAE, AM, MM). • (3) (Chil; Arg; Am, Bol): bolaso, bolas, bola; (JD, DA). • (4) (Arg, Chil, Per): zbraň lupičů; (MM). • (5) (Chil): u pouštění draka: rukojeť s nití; (6) (Bol): dušené maso se zeleninou; (7) (Bol; Chil): obušek; ■ Var.: *laqui*; (MS, AM, MM). • (8) m. (Bol): solená měkká mletá kukuřice se sýrem a masem; ■ Syn.: *laqui*; (AM). • (9) (Per, Bol, Chil): gumový obušek, dřevěná palice; (10) (Per): v hornictví: trhlina, ve které se vytvářejí žíly, rýhy; (DA).

laqueadura, f. (← map.) (1) (Bol): úder bolasem; (MS).

laquear, tr. (← map.) (1) (Arg, Chil): lovit bolasem; (MS, AM, MM).

laqui, m. (Chil) viz: *laque*; (MS, AM, MM).

lara, m. (1) (zápVen): albízie; ► strom dorůstající do výšky až 25 m; má širokou korunu, nažloutlé květy s růžovými tyčinkami; (DA).

laraila, (1) (Salv): debile, kreténe; ► výraz hrubé urážky vůči někomu; (DA).

larailo, m., lid. (1) (Mex): zženštilce, změkčilý člověk; viz též: *culero*; (DA).

¡**larala!**, citosl. (1) (Salv): chacha!, haha!, chichi!; ► výsměch, posmívání; (DA).

larama, m/f., lid. (1) (Bol): venkovský; venkovan; viz též: *guajiro, -ra*; (DA).

larca, f., lid. (← keč. *larq'a*) (1) (Bol: alt/vall): kanál; (LM).

laredo, m. (1) (Bol): ulice, třída, ulička, park; (2) (Bol): bydliště; ► bol. argot *coba*; (HB). • (3) **ser del otro** ~, lid. (Guat, Hond, Salv, Nik): být homosexuál; viz též: *culero*; (4) (← *laredo*, „mexický lid“) (Mex, Guat, Salv, Bol): strana, bok; (5) (Hond): kožená kozačka s nižším podpatkem a protáhlou špičkou; (DA).

larga, adj/subst. (1) despekt. (Guat): nestydatá, necudná žena; (2) **a la ~ o a la corta** (Mex, Pan, Portor, Ekv, Per, zápBol, Chil, Kub): dříve nebo později; (3) **echar la ~**, vulg., lid. (Chil): vyprázdnit se, kálet; (DA).

largada, f. (1) (Arg, Urug; Am, Kost, Kub, Kol, Ven, Ekv, Per, Bol, Chil): start; rozjetí; ► moment, kdy sportovní závod začíná; (2) (Arg, Urug; Chil, Par, Kub, Ven, Ekv, Bol): start; ► místo, ze kterého závod začíná; př.: *fulano aventajó a Mengano desde la largada*; (RAE, MM, JD, DA). • (3) (Arg, Chil, Par, Urug): natáhnutí, prodloužení; (MM). • (4) (Ekv; LaPla, Chil): vypadnutí, zmizení; odchod; př.: *...la alcaldesa dio la largada oficial*; (JD, BDE). • (5) (Chil, LaPlat): start, začátek, zahájení, rozjetí; ► závodu, běhu, apod.; př.: *...la alcaldesa dio la largada oficial*; (BDE).

largado, -da, adj. (1) (Bol): na mizině, bez peněz; př.: *desce hace tiempo que estoy largado, voy a tener que empezar a laburar*; ► slang; (RF). • (2) **estar** ~ (Bol): být bez peněz; ► bol. argot *coba*; ■ Syn.: *estar lavado, estar pato*; (HB). • (3) (Bol): **nezaměstnaný**; (DA).

largar, tr/intr/zvrat. (1) intr. (Chil; Arg; Par, Urug; Am): začít sportovní kariéru; př.: *cuando largaron yo estaba en la galucha luqueando un par de piernas de mascar*; (MM, JD). • (2) tr. (Kost; Bol): zahnat; vypudit; př.: *un buen día intriga y logra que al hondureño lo larguen de la finca con música a otra parte*; (3) ~se [Š: *echarse*] intr., zvrat. (Chil; Arg, Per, Kol, Portor, Kost, Bol, Chil): vrhnout se, začít se něčemu věnovat; př.: *mirándome no más cuando me encuentra por ahí, como si se me fuera a largar encima*; (RR, AM, MM, DA). • (4) (Kol): uznat, udělit; př.: *lárgueme dos libras de su cacao*; (MM). • (5) (Am, Arg): vykecat; (6) (Kol): nechat, přepustit komu co; (7) ~ **una andanada** (Kol): vystřelit salvu; (8) ~ **argumentos a una persona** (Kol): zasypat někoho argumenty; (9) ~ **la bandera** (Kol): rozvinout vlajku; (10) ~ **una barbaridad** (Kol): plácnout hloupost; (11) ~ **la brea** (Mex): pustit chlup, zaplatit; (12) **¡lárgale un cachete!** (Mex): vraž mu jednu!; (13) ~ **la cutara/la chancleta** (Kub): natáhnout bačkory, zatřepat bačkorama; (14) ~ **el chivo** (Am): krmit rybičky; ► zvracet; (15) ~ **el chancho** (Arg): krmit rybičky; ► zvracet; (16) ~ **un discurso** (Arg): spustit, dát k dobrému, řečnit; (17) **nos --gó un discurso de una hora** (Arg): kázal, řečnil nám celou hodinu; (18) ~ **un grito** (Arg): vykřiknout; (19) ~ **el lazo** (Arg): jít s pravdou ven; (20) ~ **llamaradas** (Arg): šlehat plameny; (21) ~ **una macanada** (Arg): plácát nesmysly; (22) ~ **la maleta** (Arg): sbalit kufry; ► zemřít; (23) ~ **palabrotas** (Arg): sprostě nadávat; (24) ~ **pepa** (Arg): kápnout božskou; (25) ~ **el pie** (Kub): být na prkně; ► zemřít; (26) ~ **un puntapié a una persona** (Kub): nakopnout někoho; (27) ~ **el rollo**¹ (Am): spustit, řečnit, kázat; (28) ~ **el rollo**² (Am): vykecat něco; (29) ~ **el rollo**³ (Am): blít; (30) ~ **el rollo**⁴ (Am): vyhazovat peníze oknem; (31) ~ **un soplamocos a una persona** (Am): vrazit někomu jednu do nosu; (32) ~ **velas** (Am): natáhnout plachty, vyplout na moře; (33) ~-se (Am): dát, pustit se do něčeho; (34) ~ **a caminar** (Am): vydat se na cestu; (35) ~ **a correr** (Am): dát se do běhu; (36) ~ **a llorar** (Am): rozbrečet se; (37) ~ **a trotar por el mundo** (Am): pustit se do světa; (38) (Chil): natáhnout bačkory; zatřepat bačkorama; (39) ~ **a la francesa** (Chil): zmizet po

anglicku; (40) ~ **con la música a otra parte** (Chil): jít o dům dál, vypadnout, sbalit se; (41) ~ **a lo pato** (Chil): kápnout božskou; (42) ~ **al trabajo** (Chil): jít do rachoty; (43) ~ **con viento fresco** (Chil): vzít nohy na ramena; (44) **ya se ~ -gó¹** (Arg): už to začalo; (45) **ya se ~ -gó²** (Arg): už spustilo, už prší; (JD). • (46) tr. (LaPla): udat, obvinit, prozradit, vyzradit, vykecat, odsoudit; ■ Syn.: *entregar, escupir*; (47) (LaPla, Š): propustit, vyhodit, vyloučit, vyrazit, vypovědět, sesadit; ■ Syn.: *espirar, fletar, colgar la gayeta, gayetear, dar el olivo, najar*; viz též: *najusar, rajar*; ► slang *lunfardo*; (NET). • (48) tr. ~ **una patada** (Kub): vtipně odpovědět; př.: *le pregunté correctamente lo que me dijiste y me largó una patada*; (DMC). • (49) tr., lid. (výchBol): zabít (někoho); viz též: *ultimar*; (50) ~ **el piojo** (Kub): natáhnout bačkory; (51) ~ **los chanchos**, lid. (Arg): (vy)zvracet (se); viz též: *deponer*; (52) tr/zvrat., lid. (Dom): jíst, nacpat se; viz též: *empacar(se)*; (53) intr., zvrat. (Mex, Bol, Chil): o atmosférickém jevu: propuknout, vypuknout, začít; (54) intr. (Ven, Ekv, Bol, Chil, Arg, Urug): začít závod; (55) tr. (sevEkv, Bol): hodit, zahodit, mrštit; (56) intr., zvrat. (zápBol): mít větry; (57) intr., zvrat. (Bol): být odhodlaný něco udělat; (58) tr., zvrat., lid. (Dom): jíst/pít; (59) **¡larguen!** (Urug): start!; (60) ~ **duro** (Arg): odbýt někoho, viz též: *largar por baranda*; (61) ~ **el chivo**, lid. (Urug): zvracet; (62) ~ **el forro** (Ven): příliš mnoho pracovat; (63) ~ **el pellejo**, venk. (Kub, Pan): sloupat se, oloupat se; ► po spálení; (64) ~ **en banda** (Arg, Urug): viz: *largar por baranda*; (65) ~ **la pepa** (Bol, Chil): prozradit tajemství, říct pravdu; (66) ~ **por baranda** (Arg, Urug): odbýt někoho, nepřijmout, dát mu najevo svůj nezájem; ■ Var.: *largar duro, largar en banda*; (67) ~ **se a la China** (Guat, Nik): odejít; (68) ~ **se a la chingada** (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik): viz: *largarse a la China*; ■ Var.: *largarse a la droga, largarse a la punta de un cuerno, largarse a la punta del chorizo*; (69) ~ **se a la droga** (Guat, Hond): viz: *largarse a la chingada*; (70) ~ **se a la punta de un cuerno** (Guat, Ekv): viz: *largarse a la chingada*; (71) ~ **se a la punta del chorizo** (Guat): viz: *largarse a la chingada*; (DA).

largavista, m., lid. (1) (Nik, Pan, Ven, Per, Bol, Chil, Arg, Urug, Par): dalekohled; viz též: *largavista*; (DA).

largavistas, m., pl. (1) [Š: *anteojos prismáticos*] (Arg, Urug, Ven): triedr; (RAE). • (2) (Arg, Bol, Chil, Ven, Ekv, Per, Urug): dalekohled; př.: *pudimos ver cómo se movían los helicópteros ingleses*; viz též: *embrocantes, largavistas*; (JD, BDE, DA).

large, (← angl.) adj/subst. (1) (US, Mex, Hond, Salv, Nik, Kost, Par, Portor, Ekv, Per, Bol, Chil, Par, Kub): o oblečení: velikost L; (DA).

largo, adv., i m. (1) adv. [Š: *lejos*] (Kost, Hond, Nik): daleko; (2) **largo** (**tírar** ~), viz: *tírar*; (RR, DA). • (3) ~ **a largo, de ~ a largo, de ~ en largo¹** (Mex): po celé délce; (4) ~ **a largo, de ~ a largo, de ~ en largo²** (Mex): co nejpohodlněji; (5) ~ **a largo, de ~ a largo, de ~ en largo³** (Mex): jak široký, tak dlouhý; (6) ~ **de manos** (Mex): dlouhoprstácký; (7) **a lo más** ~ (Mex): nejvýše, nanejvýš; (8) **dos millones --os** (Mex): dobré dva milióny;

(9) (Am): dlouho; (10) (Kost): daleko; (11) ¡~! (Kost): vypadněte!, vypadni!; (12) ¡~ de ahí!, ¡~ de aquí! (Kost): táhni, pryč!, pryč odtud!; (13) ~ y tendido¹ (Kost): habaděj; (14) ~ y tendido² (Kost): pořád; (15) ~ y tendido³ (Kost): vyprávět zdlouha a zešířoka; př.: *me habla largo y tendido de sus proyectos*; (JD). • (16) m. (Mex): piškot; ► sladké pečivo podobné piškotu; obdélníkového tvaru, plněné marmeládou a posypané cukrem; (17) (zápBol): sklenice, ve které se podává pivo nebo nápoj *chicha*; ► alkoholický nápoj z kukuřice a arašídů; (18) de ~¹, lid (Ekv): přímo, rovně; (19) de ~² (Ekv): značný, velký; (20) ~ a ~ (Dom): plně, úplně, kompletně; (DA).

largo, -a, adj/subst. (1) adj/subst. (Guat, Hond, Salv, Mex): neslušný, necudný, nestydatý; nemrava, zvrhlík; př.: *esa muchacha no me gusta para mi hijo, es muy larga*; (2) (Guat): zločinec, lotr, kriminálník; př.: *en el gabinete del acutal gobierno hay varios largos*; ► slang; (RF, DA). • (3) adj. (LaPla): vysoký, velký; ► slang *lunfardo*; ■ Syn.: *lunfo*; (NET). • (4) be ~a (Arg, Chil, Urug, Ven): písmeno *b*, viz: *be larga*; (EEA). • (5) adj., hovor. **ser alguien** ~ (Mex): být ulhaný; ► mex. argot *caliche*; (DEUM). • (6) **ser algo ~ como la esperanza de un pobre** (Kub): být něco velmi dlouhé (jak Lovosice); př.: *este libro es largo como la esperanza de un pobre*; ■ Syn.: *ser algo largo como un real de tripa*; (DMC). • (7) (Mex): ulhaný, prolhaný, lhář; (8) (Kub): v zemědělství: výkonný pracovník; (9) **ir a morir** ~ (Nik): jít obtěžovat vedle; (10) **ser gran** ~ (Hond): být ručička; být obratný, dovedný; (11) **ser más ~ a que Cuaresma** (Guat): být prostitutka, šlapka; (12) viz: *carrera, ser de carrera larga*; (13) viz: *mantel, estar de mantel largo*; (14) viz: *mantel, estar de manteles largos*; (DA).

largona, f., hovor. (1) (Chil, Per): otálení, protahování, odkládání něčeho, dát si přestávku; (2) **darse una** ~ (Chil): odpočinout si, dát si šlofika, natáhnout se, dát si rast; (AM, MM, JD). • (3) (Per, Chil): povolení prodloužit nějakou činnost; (DA).

largoncillo, m. (1) (sevMex): akácie; ► keř dorůstající do výšky až 3 m; má světle šedé větve, místy krátké trny, malé vějířovité listy; malé zakulacené květy, které jsou žlutě zbarvené; plod ve tvaru rovného a podlouhlého lusku; ■ Syn.: *vara prieta**; (DA).

largoruto, adj. (1) (Am): dlouhatánský; ■ Syn.: *largucho*; (JD).

largucho, -cha, adj/subst. (1) adj. (Arg, Chil, Mex, Per, Portor, Urug.): čahoun, dlouhán; (AM). • (2) adj/subst. (Dom, Portor, sevKol, Chil): vytáhlý, vysoký a hubený, čahounský, čahoun; (DA).

larguero, -a, adj/subst. (1) adj. (Arg, Chil): roztáhlý, prodloužený; př.: *discurso larguero*; (2) (Arg, Chil): o člověku, kterému všechno moc trvá; (3) (Arg, Chil): výraz pro člověka či zvíře, který se věnuje dlouhému běhu, kde je důležitější výdrž než rychlost; (4) (Chil): velkomyslný, štědrý; (5) (Chil): hojný, bohatý, početný; (MM, JD). • (6) adj. (Am): dlouhatánský; (7) m. (Arg, Chil): dobrý běhoun (kůň); (JD). • (8) adj. (Chil, Am): dlouhý; volný; štědrý; (9) (Chil): hojný, bohatý, vydatný; (AM, JD). • (10) (Arg, Chil,

- (Bol): otravný, protivný, užvaněný; (AM, DA). • **(11) m., venk. (Portor): dřevěný hranol, který podpírá konstrukci volského povozu; (DA).**
- largueza, f. (1) (Guat): bezohlednost, nesvědomitost; (DA).**
- larguirucho, -ucha, adj. (1) lid. (Kub): vysoký a hubený; př.: *él es larguirucho*; ■ Syn.: *largarucho*; (DMC).**
- larguito, -ta, adj. (1) de ~, lid. (Nik, Kost): bez získání důvěry; (DA).**
- larguncho, adj., lid. (1) (szArg): o člověku: velmi vysoký a štíhlý; (DA).**
- largura, f. (1) (Arg, Par, Portor, Urug; Am): trvání dešťů aj.; (MM, JD).**
- largurucho, -cha, adj/subst., despekt. [Š: *larguirucho*] (1) (Ven; Kol, Chil, Mex, Nik): o člověku: vytáhlý; tyčka; hubenour; ► příliš dlouhý vzhledem ke své tloušťce; (RAE, MM, DA).**
- lari, adj/subst., lid. (← keč. *lari*, „liška“) (1) m/f., hanl. (Bol: alt/vall): indián, který se z venkova přestěhoval do města; ► dělá těžké práce; ■ Syn.: *ojotudo, runa, tata, tatala, abarcas, indio, indiano, janiwa, jaque*; (2) m., i adj. (Bol: Bn): zženštilý člověk; viz též *chinalo*; (3) m., i adj. (Bol: Bn): gay; viz též *chinalo*; (4) m., i adj., humor. (Bol: Valleg): zloděj dobytka; (5) adj/subst., hanl. (Bol: alt/vall): buran; viz též *callahuaya*; (LM). • **(6) adj/subst., lid. (Bol): venkovský; venkovan; viz též: *guajiro*; (7) (Bol): indiánský přistěhovalec z venkova do města; (8) m/f. (výchBol): zloděj zvířat (zvláště dobytka); (9) (Bol): špinavý, zanedbaný člověk; (10) m. (szBol): homosexuál, gay, teplouš; (11) m. (szBol): zženštilý, změkčilý člověk; viz též: *culero*; (12) (szBol): tvrdohlavý, umíněný člověk; (DA).****
- lari-lari, m., lid. (← keč. *lari*) (1) (Bol: alt/vall): zlý duch, který si odnáší dětské duše; ■ Syn.: *sajra*; (LM).**
- larilo, m., lid. (1) (Guat, Hond): homosexuál, gay, teplouš; viz též: *culero*; (DA).**
- larpa, x. (← aim. *larpha*, „slabý, předčasně narozený, nedonošený“) (1) (Bol: Yungas): slabý, rachitický (o nedonošeném dítěti); ► dialekt *afro-yungueño*; (ABS).**
- larquear, intr. (1) (Per): potulovat se po ulici; (DA).**
- larry, adj. (← angl.) (1) (Hond): neschopný, nezpůsobilý, omezený; (2) (Hond): líný, lenivý, lenošivý; (DA).**
- larva, adj. (1) (Salv): lakomý; př.: *con lo larva que es, Mila fue la única que no cooperó para pagar por la operación urgente de su sobrino*; (2) (Salv): nečestný; př.: *Toño vende su carro muy barato, pero como yo sé que es bien larva, algo ha de tener y yo no le doy ni la mitad de lo que pide*; ► slang; (RF).**
- larva, f. (1) (Salv): prospěcháčka, vyžírka; (2) (Salv): člověk se zlými úmysly, nečestný, lakomý; (DA).**
- las de Quico y Caco, (1): viz: *Quico*; (RR).**
- lasas, m., pl. (1) (Nik): zlí duchové, kteří lidem přinášejí neštěstí; (DA).**

lasca, f. (1) (Kub): plátek šunky aj.; (2) **sacar muchas ~-as a una persona** (Kub): vymáčkat někoho jako citron; (JD). • (3) (Kub): **výhoda, zisk, užitek**; (4) **sacar ~s** (Kub): těžit z nějaké situace, profitovat; (DA).

lascadura, f. (1) (Mex): odření; (AM, MM, JD). • (2) (Mex): odloupení; (JD). • (3) (Mex): **prasknutí, zlomení**; (DA).

lascar, tr. (1) (Mex): odřít; (AM, MM, JD). • (2) (Mex): tabasco; ► pikantní omáčka; (AM). • (3) (Mex; Am): odloupnout; (MM, JD). • (4) (Mex): **urazit, otlouci se**; (DA).

lascas, f. (1) **dar ~** (Kub): odpálit (v baseballu); př.: *ese pelotero de que hablas daba unas lascas por encima de segunda*; ► *segunda* znamená druhá meta; (2) **sacar ~¹** (Kub): získat informace; př.: *de él saqué y pude desbaratar sus planes*; (3) **sacar ~²** (Kub): mít užitek; př.: *a eso que me dijiste le saqué lascas*; (DMC).

lashuro, -ra, m/f. (← lenca, „nejmladší dítě“) (1) (zápHond, jvSalv): nejmladší dítě, benjamínek; viz též: *lasuro, lazuro*; ■ Syn.: *guanjuro*; (DA).

lasquear, intr. (1) (Kub): rozřezat na plátky; (JD).

lastar, intr. (1) (Arg): přitáhnout; ► k plnění povinností aj.; (JD).

lastimada, f. [Š: *lastimadura*] (1) (Kub, Mex, Guat, Am, Nik, Kost, Dom, Kol): rána, poranění, škrábanec, zranění; (RAE, AM, MM, JD, DA).

lastimado, m. [Š: *lastimadura*] (1) (Ekv, szArg): rána, poranění; viz též: *lastimada*; (RAE, JD, DA).

lastimadura, f. (1) (Arg, StřAm, Kol, Chil, Mex, Par, Portor, Urug): pohmožděnina, odřenina, rána; ■ Syn.: *lastimada, lastimón*; (MM).

lastimar(se), tr/intr/zvrat. (1) tr. (Dom, Per, Bol, Par): zlomit, vykloubit, vymknout; (2) intr/ zvrat. (Dom, Per, Bol, Par): zlomit si, vykloubit si, vymknout si; (DA).

lastimón, m. (1) (Kol, Kub, Guat, Mex, Per, Portor, Veb; Am): poranění, ublížení, pohmoždění; (AM, JD). • (2) (Am): pohmožděnina, odřenina, rána; (MM). • (3) (Portor): **modřina, podlitina**; (DA).

lastrada, f., viz: *lastrar(se)*; (RR).

lastrar(se), tr/intr/zvrat., hovor. (1) (Arg, Urug; Par): jíst, baštit, nacpat se; zhltnout; cpát se; př.: *los adolescentes no comen, lastran*; viz též: *empacar(se), chupar(se)*; (RAE, RR, DA). • (2) tr. (Chil): **nasypat štěrk/suť ke koleji, aby se upevnily pražce**; (3) (Ekv): **vysypat štěrkiem cestu**; (DA).

lastre, m. (1) málo užív. (Arg): jídlo, viz též: *enyante*; (2) (Chil): **suť, štěrk, hrubý písek**; ► obvykle se používá k připevnění pražců kolejí; (3) **en ~** (Dom): **bez peněz, na mizině**; (DA).

lasuro, -ra, m/f. (1) (zápHond, výchEkv): viz: *lashuro, -ra*; (DA).

lata, f. (1) desp. (Arg; Urug, Ven): šavle; pochva na šavli; př.: *a mí no me gusta andar con la lata a la cintura*; viz též: *latón*; (2) hanl. (Kost; Mex; Arg): jakýkoli ostrý předmět

z kovu; př.: *es que no es cualquier hijo de madre el que puede andar con una lata que ha sido de un presidente de Méjico*; (3) [Š: *cubo; balde*] (Mex): kbelík; vědro; př.: *me cargaron con una lata que pesaba mucho*; (4) (Kost): jakýkoli dopravní prostředek; př.: *hay que agarrar una lata hasta el centro y otra para la choza*; (5) **estar en las ~s** [Š: *no tener dinero*] (Kost; Kol, StřAm): nemít peníze; př.: *el Capitán Austerín dice que está en las latas que no tiene un cinco que no quiere una jarana nueva*; (AM, MM). • (6) **meter mano en la ~**, viz: *mano*; (RR). • (7) f. (StřAm): šašek, komediant; (8) **dar ~¹** (Ven): kritizovat, odsuzovat, pohánět bičem, trestat; (9) (Arg): tyč, hůl na přivazování výhonků na vinicích na révovém loubím nebo na přichycení slámy na střeších domů na statcích; (MM). • (10) (Am): drznoun; (11) (Bol): kachna; ► lež; (12) (Kol): bambus, rákos; (13) (Ven): tyčka; (14) **~ de la basura** (Ven): popelnice; (15) **dar (buena) la ~ a una persona** (Ven; Chil): pořádně otravovat někoho; př.: *...de su vida sentimental no va a contar nada, porque me da lata que se metan*; (JD, BDE). • (16) (Ven): dát někomu výprask; (17) **estar en la ~ /las ~as** (Am): být v pěkné bryndě, na suchu; (18) **meter ~** (Ekv): žvanit; (19) **ser una ~** (Ekv): být otravný; (20) **es una ~** (Ekv): to je nesmysl, to jsou žvásty; (JD). • (21) **me da ~**, lid. (Chil): otravuje mě to!; př.: *de su vida sentimental no va a contar nada, porque «me da lata que se metan»*; (BDE). • (22) f., lid. (Kub): automobil; př.: *mi lata es de primera*; (23) (Kub): límec; (24) (Kub): plyn v autě; (25) (Kub): mačeta; př.: *la rural pegaba con la lata, todo el mundo huía*; (26) **corre sardina que se te va la ~** (Kub): volání na někoho, kdo běží na autobus; (27) **darle a la ~¹** (Kub): posunout se v životě vpřed; př.: *aquí vamos, dándole a la lata*; slang *chuchero*; (28) **darle a la ~²** (Kub): žít si; př.: *aquí estamos dándole a la lata*; (29) **darle a la ~, taconazo aquí, taconazo allá** (Kub): žít v neustálých hádkách; př.: *aquí estamos dándole a la lata, taconazo aquí, taconazo allá*; (30) **darle la patada a la ~¹** (Kub): selhat; př.: *en ese negocio la di la patada a la lata*; (31) **darle la patada a la ~²** (Kub): zemřít; př.: *le dio la patada a la lata y lo enterraron ayer*; ■ Syn.: *cantar el Manisero; ponerse el chaquetón de pino tea*; (32) **fuego a la ~¹** (Kub): dát se do práce; př.: *vamos, Pedro, fuego a la lata*; (33) **fuego a la ~²** (Kub): lichotka, která se užívá, když po boku někoho kráčí krásná žena; př.: *fuego a la lata, ¡qué belleza!*; (34) **~ a la lata, a la Maya y al Tinguaro** (Kub): v plné síle se dát do práce; př.: *no podemos esperar, fuego a la lata, a la Maya y al Tinguaro*; ► La Maya je vesnice na východě Kuby a El Tinguaro je jeden z největších cukrovarů na Kubě; (35) **~ de aceite de carbón** (Kub): plechovka o objemu pěti galónů; př.: *dame una lata de aceite de carbón*; (36) **tener la ~ brillosa** (Kub): mít vždy vyleštěné auto; př.: *yo siempre tengo la lata brillosa*; (37) **tener que pasarle a alguien la ~ de destupir el «suer»** (Kub): říká se o někom, kdo často žertuje; př.: *a ese indecente hay que pasarle la lata de destupir suer*; ► *suer* je kubánská výslovnost anglického slova *sewer*; viz: *fuácata, fuego, hoja, jarro, mula, sardina*; (DMC). • (38) (Kost): autobus; př.:

había como treinta personas esperando que llegara la lata; ► slang; **(39) dar ~²** (Portor): hodně mluvit, žvanit; př.: *Deja de dar lata y escucha lo que te digo*; ► slang; **(40) dar ~³** (Guat): otravovat, opruzovat; př.: *¡dejá de dar lata y ponete a estudiar!*; ► slang; **(41) dar ~⁴** (Kost, Urug, Par): otravovat, štvát; př.: *te va a ir muy mal si seguís dando lata*; ► slang; **(42) dar ~⁵** [Š: *molestar, fastidiar*] (Guat, Kol, Kost, Mex, Nik, Par, Š, Urug): dotírat, obtěžovat, otravovat, vyrušovat; **(43) dar ~⁶** [Š: *hablar mucho*] (Arg, Par, Portor, Urug): moc mluvit; **(44) dar ~⁷** (Urug, Par): vybavovat se, hodně povídat př.: *Eugenio me dio lata toda la tarde y no me pude concentrar en los estudios*; **(45)** (Ven): francouzský polibek, francouzák; př.: *Valeria y Carlos causaron un escándalo al darse una lata durante la misa*; ► slang; (RF). • **(46)** (LaPla): kovový žeton, který prostitutka vyměnila s bordelmamá za peníze získané od klienta, zákazníka; ► slang *lunfardo*; (NET). • **(47) ~ de conservas** (Arg, Chil, Mex, Urug, Ven): plechovka, viz: *tarro*; (EEA). • **(48)** (Kol, Ekv): kovová forma na pečení; **(49)** (Ekv): plech na pečení; **(50)** (szArg): *Mimozyanthus carinatus*; ► keř; viz též: *iscayante*; **(51)** (Ven): *Gynerium sagittatum*; ► divoce rostoucí rostlina, která dorůstá do výšky až 10 m; má pevný stonek, dlouhé rovné listy s pilovitými okraji, hroznovité květenství; stonky této rostliny se používají při stavbě střech a mezistěn; **(52)** (Guat, Hond, Nik): jednotka váhy a množství kávového zrna; ► přibližně 5,66 kg nebo 12,5 liber; **(53)** (Guat, Nik): jednotka zrn, která odpovídá 1/3 centu; **(54)** (zápBol, střBol): jednotka objemu; ► 20 litrů; používá se při prodeji alkoholického nápoje *chicha*; **(55)** (Salv): jedna unce marihuany; ► 28,75 g; **(56)** (Nik, Ven, Ekv, Bol): staré auto, autovrak; **(57)** (Kost): autobus; **(58)** (Arg, Urug): kovový náhubek, který se nasazuje telatům na čumák; ► aby tele přestalo pít mateřské mléko a páslo se; **(59)** (Per): dlouhá a namáhavá cesta, dlouhý a vysilující výšlap; **(60)** (Ven): vášnivý polibek; **(61)** (Pan): hra na schovávanou; **(62)** (Guat): bezcenná věc, cetka, krám; **(63)** viz: *pelar, estar pelando una lata*; **(64)** f., lid. (Bol): lež, kecy; viz též: *mentolina*; **(65) ~ de cinc**, f. (Kost, Dom, Kol): pokovovaný plech, který se používá k zastřešení budov a domů; **(66) a la ~¹** (zápKol): hojně, četně, dost, mnoho; **(67) a la ~²** (zápKol): rychle, svižně, hbitě; **(68) a ~** (Per): pěšky; **(69) en las ~s** (Hond, Nik, Pan, Portor): bez peněz, na mizině; **(70) pura ~** (Guat): neurozený, nešlechtný; bezcitný, ukrutný; **(71) dejar en las ~s** (Hond, Nik): zruinovat, zničit někoho; přivést na mizinu; **(72) dar ~⁸**, lid. (Kub, Portor, Bol): mluvit bez přestání, nepřetržitě; **(73) dar ~⁹**, lid. (Chil): nudit; **(74) dar ~¹⁰**, lid. (Chil): uvést do rozpaků, trápit, skličovat; **(75) darse una ~**, lid. (Ven): vášnivě se líbat; **(76) meter la ~**, lid. (Nik): zpronevěřit, nepatřičně si přivlastnit něco cizího, především svěřené peníze; **(77) ser pura ~** (Bol, Hond): být bezcenný krám; (DA).

latada, f. **(1)** (Arg): pobití latěmi; ■ Syn.: *latadura*; (MM, JD).

latadura, f. **(1)** (Arg): pobití latěmi; ■ Syn.: *latada*; (MM, JD).

látano, f., lid. (← *plátano*) (1) (Per): banán; ► vliv jaz. kečua; (EA).

latantain, m. (1) (zápBol): plechová nádoba na alkohol, plechovka; (DA).

latapi, m. (1) (Per): *Guarea guidonia* ► strom, který dorůstá do výšky až 45 m; má vějířovité listy, malé květy nažloutlé barvy; dřevo je velmi vzácné a kůra stromu se používá v medicíně; ■ Syn.: *trompillo*; (DA).

latar, intr. (1) (Am): pokrýt plechem; (2) (Am): pobít latěmi; (JD).

¡latas!, citosl., lid. (1) (Bol): no nazdar!; ale kdepak!; to zrovna!; viz též: *¡miercole(s)!*; (DA).

lataza, f., lid. (1) (Per): cesta, putování, viz též: *lateada*; (DA).

latazo, m., lid. (1) (Dom): rána, šlehnutí, švihnutí bičem; (DA).

lateada, f., lid. (1) (szArg): kázání, proslov; (2) (Per): cesta, putování, viz též: *lateo*; (DA).

latar, tr/intr/zvrat. [Š: *aburrir*] (1) tr., i zvrat., hovor. (Chil, Arg, Ekv, Per, Portor, Urug, Am, Bol): obtěžovat, otravovat, nudit, hodně mluvit, kecat, žvanit; (RAE, AM, MM, JD, DA). • (2) intr., lid. (Per, Bol): mluvit zdlouhavě; (3) tr., lid. (Per): povídat někomu něco; (4) intr/zvrat., lid. (Chil): nudit se, unavit se, obtěžovat se; (5) intr., lid. (Bol): přehánět, zveličovat; (6) intr. (Per): jít, chodit, kráčet; (7) (Dom): bouchnout, udeřit někoho; (DA).

latente, adj. (1) (Am): přežívá v paměti, živý (o události aj.); př.: *está aún latente el recuerdo de sus virtudes*; (MM).

lateo, m. (1) (Per): cesta, putování, výlet; ■ Syn.: *lataza, lateada*; (DA).

lateral, m. (1) **darle a algo o a alguien de ~** (Kub): dát stranou; př.: *a esa comida le di de lateral*; viz: *tipo*; (DMC). • (2) (Salv, Pan, Ekv, Chil): při určitém sportu: vhození míče z boku hřiště; (3) (Bol): štola; ► důlní dílo s jedním vyústěním na povrch; (DA).

lateria, f. [Š: *hojalateria*] (1) (Andal., Am: Arg, Kub, Par): klempířství; (RAE, MM, JD). • (2) (Am): konzervy; zásoba konzerv; (JD). • (3) (LaPla): hodinářství; ■ Syn.: *tachería*; (4) (LaPla): klenotnictví; ► slang *lunfardo*; (NET). • (5) (Chil): otrava, nuda, nepříjemnost; (DA).

laterío, m. [Š: *latería*] (1) (Mex; Am): několik plechovek od konzerv; (RAE, MM, JD).

latero, -ra, adj/subst. (1) [Š: *latoso*] (spíše v Am, Nik, Bol, Chil): otravný, protivný; otrava (o člověku), protiva; (MM, DA). • (2) m/f. [Š: *hojalatero*] (Andal., Am: Arg, Kub, Par, Urug; ne v Perú): klempíř; (RAE, AM, MM). • (3) adj/subst., lid. (Per, Bol): prolhaný; lhář; viz též: *hablador*; (4) (Arg): upovídáný, užvaněný, mluvka, žvanil; (5) m/f. (Arg, Urug): závislý na kokainové pastě; (6) m/f. (Bol): advokát, právní zástupce, právník; (DA).

latición, f., venk. (1) (Salv): štěkot, viz též: *latidera*; (DA).

latida, f. (1) (Mex): psí ňafání; (JD).

latidera, f., venk. (1) (Guat, Salv, Kost): neústálý štěkot; ■ Var.: *latición*; (DA).

latidero, m. (1) (Mex): psí ňafání; (JD).

latido, m., venk. (1) (Guat, Salv, Kost, Pan, Bol, Ven): štěkot; (DA).

latifundista, m. (1) (Am): majitel jedné či více velkých venkovských statků, farem; (MM).

latigada, f. (1) (Am): našvihání, výprask; (JD).

latigar (latigear), tr., lid. [Š: *castigar*] (1) (Arg, Ekv): trestat, týrat, kárat; ■ Syn.: *caer(se)*, *caranchar*, *caranchar(se)*, *casquear(se)*, *cinchonear*, *cuerar*, *encargar*, *fuetear*, *penquear(se)*, *petatear(se)*, *pijear(se)*, *topar(se)*, *trolear* (DA).

latigar, tr. (1) (Am, Arg, Ekv): šlehat, švihat; (JD, DA).

latigazo, m. (1) (Kub): taneční figura; (AM, MM). • (2) (sevPer): nemoc; ► vyvolaná parazitem, který vyměšuje látku a ta způsobí pálení a svědění v oblasti břicha; (DA).

látigo, m/f. (1) m. (Kol, Ekv, Hond, Per, Pan; Am): švihnutí, šlehnutí; (2) m. (Per; Arg, Urug): jezdec; (3) **salir al** ~ (Chil): finiš, ukončit nějaký úkol; (AM, MM, JD, DA). • (4) (Chil): dráha pro závody koní; (5) (Arg): druh zábavy, při které se v uzavřeném prostoru ovládá auto poháněné elektřinou, které jede nekontrolovatelně a poráží vše, co mu přijde do cesty; (MM). • (6) (Arg, Ven): jezdecký bičík, viz: *fuate*; (EEA). • (7) m/f. (Per, Chil): jezdec, žokej; (8) m. (Bol): muž pod pantoflem, podpantoflák; (9) **estar hecho un** ~ (Mex): být kost a kůže; ► být vyhublý; (DA).

latigoso, -sa, adj. (1) (Dom): o jídle: žvýkavý, tuhý; ► připomíná svojí konzistencí žvýkačku; (DA).

latigudo, -da, adj. (1) adj. [Š: *latoso*] (Chil): otravný, protivný; (RAE). • (2) (Chil; JižAm): o něčem pevném: měkké, pružné, ohebné; (3) bič s koženým páskem; (AM). • (4) adj. [Š: *hostigoso*] (Chil): vtíravý, dotěrný; • (5) adj., lid. (Chil): obtížný, protivný; viz též: *molestoso*; (6) (Chil): o jídle: velmi přeslazený; (DA).

latigueada, f. (1) (Ekv, Guat, Hond, Per; Mex, Nik, szArg; Am): našlehání, našvihání; (AM, MM, JD, DA).

latigear, tr. (1) (Arg, Kol, Ekv, Guat, Hond; Mex, Per, Bol; Am): našlehat někomu; sešlehat někoho; (AM, MM, JD, DA). • (2) tr., lid. (Hond, Ekv, Per, Bol, sevArg); viz: *latigar*; (DA).

latiguera, f. (1) [Š: *latiguo*] (Pan; Per): švihání; práskání bičem, výprask, našlehání; př.: *aquí ta el cholo que buscabas, cabrón; me pagaste la latiguera de mi hijo; ya tus bellaquerías no se oirán en la montaña*; (RR, AM, MM, JD).

latiguillo, m. (1) (Salv): znělka v rádiu; (DA).

latilla, f. (1) (Ekv): tříška; střepina; úlomek; př.: *la muchacha puso la ropa húmeda dentro del tarro que bullía, y atizó el fuego con chamizas y latillas de gradúa seca*; (RR). • (2) (sevEkv): bambusová tyč; (DA).

latinazgo, m., despekt. [Š: *latinajo*] (1) (Chil, Ekv, Dom): latinský výraz nebo fráze používaná v kastilštině; (RAE, DA).

latino, adj. **(1)** *eso está ~* (Ekv): je toho moc málo, je to jak vzácné koření, je toho jak šafránu; (AM, MM, JD).

latir, tr/intr. **(1)** *~le a alguien algo*, hovor. [Š: *presentirlo*] (Ven; Mex, Urug): tušit; předvídat; mít předtuchu; předpokládat; zdát se; př.: *me late que no viene a eso que usted teme, compadre*; (RAE, RR, AM, MM, JD, BDE). • **(2)** (Ven): otravovat, obtěžovat; (AM, MM, JD). • **(3)** *en esto ~te el propósito de (inf)*. (Ven): v tom tkví úmysl...; (JD). • **(4)** intr., lid. **me late** (Mex): tak se mi zdá, zdá se mi, tuším, myslím si, mám pocit, že; př.: *¿lo pensó así...? me late que sí...*; (BDE). • **(5)** intr., hovor. *~le algo a uno* (Mex): tušit, předvídat něco; př.: *me late que no vendrá*; ► mex. argot *caliche*; (DEUM). • **(6)** (Mex): vyhovovat; př.: *vendré por tí a las tres, te late?*; ► mex. argot *caliche*; (INFO). • **(7)** *~ en la cueva* (Ven): hrozit, ohrozit, vyhrožovat, obtěžovat; **(8)** *~le¹* (Mex, Nik, Kost, Ven, Ekv, Bol, Chil): tušit něco, předpokládat, předvídat, očekávat; **(9)** *~le²* (Mex, Guat): přitahovat někoho; **(10)** *~le³* (Mex): mít chuť na něco; toužit po něčem; (DA).

latisueldo, m. **(1)** (Ekv): značně vysoký plat; (RAE).

lato, adj. **(1)** (Am): otravný; (JD).

latón, m. **(1)** [Š: *sable*] hanl. (Arg; Bol, Kol): šavle; př.: *daban entonces las armas pa defender los cantones, que eran lanzas y latones con ataduras de tiento*; (AM, MM). • **(2)** (Kub; Portor, Per, Par, Urug, Arg; Am): kbelík; obzvláště na odpadky; vědro na praní prádla; př.: *llego a una parte oscura donde hay latones higiénicos de Salubridad y oigo que sale una canción de los latones de basura*; (RR, AM, MM, JD). • **(3)** (Bol, Kol; Arg, Par, Urug, Portor; Am): plechovka; (AM, MM, JD, DA). • **(4)** (Am): žabikuch; **(5)** *~ de basura* (Am): nádoba na odpadky; (JD). • **(6)** *dar ~* (Kub): být otravný pro někoho; př.: *ayer me dió latón*; **(7)** *irse todo para el ~ de basura* (Kub): dopadnout špatně; př.: *en el proyecto, todo se fue para el latón de basura*; ■ Syn.: *joderse todo, irse al carajo, irse a la mierda*; **(8)** *tener cara de ~ de basura* (Kub): být ošklivý; př.: *Juanita tiene cara de latón de basura*; viz: *basura*; (DMC). • **(9)** lid. (Portor): sklenice, pohár, nádoba; viz též: *porongo*; **(10)** *venk.* (Kub, Portor): plechový kbelík; **(11)** (Kub): odpadkový koš; (DA).

latonería, f. **(1)** (Bol): plechové zboží; obchůdek s klempířskými výrobky; př.: *con ruido de latonería y vidrios rotos, el coche queda con las ruedas al cielo*; (RR). • **(2)** (Kol, Ven, Ekv): autoservis; **(3)** (Kol, Ekv): automechanik; (DA).

latonero, -ra, m/f. **(1)** m. (Kol): klempíř; viz: *hojalatero*; (JD; EEA). • **(2)** m/f. (Kol, Ven): automechanik; (DA).

latoso, -sa, adj. [Š: *embustero*] **(1)** (Ekv): prolhaný, vytáčeující se člověk; **(2)** adj. [Š: *pedante*] (Ekv): domýšlivý člověk; ► který rád předvádí svou moudrost či učenost, ať už ji má či nikoliv; (RAE). • **(3)** [Š: *aburrido*] (Chil): nudný, fádňí, únavný, otravný; ■ Syn.: *opio* (Arg: o věcech), *plomo* (Arg: o osobách), *fome* (Chil), *lelo* (Mex), *tedioso* (Urug), *fastidioso* (Ven); (EEA). • **(4)** hovor. (Mex): zlobivý, neklidný, vyrušující; př.:

castigaron a los niños latosos del salón, trapear es lo más latoso del quehacer; ► mex. argot *caliche*; (DEUM). • (5) (Bol): *prolhaný, ulhaný, lživý, klamný*; (DA).

latrofacioso, m. (1) (Mex): vzbouřenec; (JD).

lauca, f. (← map. *laun*) (1) (Chil): u člověka i zvířat: pleš, plešatost, olysalost, lysost; (MS, AM, MM, JD).

laucadura, f. (← map.) (1) (Chil): pleš, plešatost, olysalost, lysost; ► přirozená nebo vyvolaná nějakou nemocí či nehodou; (MS, AM, MM, JD).

laucar, tr. (← map.) (1) (Chil): škubat chlupy nebo vlnu; (MS, AM, MM).

laucha, f. (← map. *laucha* nebo *llaucha*) (1) (Arg, Bol, Chil, Par, Urug; Am, Mex, Ven, jižPer): *Mus musculus*; ► myš; hraboš polní; (hlodavec); př.: *las bolsas de raciones tenían también galletitas, turrones, caramelos, así que las lauchas desfilaban por el rincón en donde estaban apiladas*; (AM, MM, JD, BDE, EEA, DA). • (2) hovor. (Arg; Am): vychytralec, lišák, lstivá osoba; darebák, taškář; (RAE, JD). • (3) **peor es mascar ~s** [Š: *peor es nada; menos de una piedra*] (Chil): lepší než nic; lepší než drátem do oka; př.: *hace rato que pasó para adentro con la Lucy; peor es mascar lauchas*; (RR). • (4) (Arg, Chil; Am): o člověku: hubený a drobných rysů; hubeňour; (5) (Arg, Chil): bezvýznamná osoba; (6) (Arg; Am): starý chlupník, proutník; (AM, MM, JD). • (7) (Chil): v karetní hře *tenderete*: třetí z jakékoli barvy; (8) (Chil): mezi klempíři: ocelový drát; (9) (Kol): znalý terénu, praktický; (AM, MM). • (10) m. (Arg, Chil, Urug; Kol): chytrák; (AM). • (11) (Chil): vozík; (12) **aguaitar uno la ~** (Chil): s trpělivostí vyčkávat nějakou příležitost; (MS, AM, MM). • (13) **ser una ~** (Arg, Chil, Urug; Am): čiperná jako veverka, živá, plná energie; mít za ušima; ■ Var.: *lauchita*; (AM, MM, JD). • (14) **tiene cara de ~** (Am): má krysí obličej; (15) **aguaitar la ~** (Chil): čekat na svou příležitost; (16) **es una ~** (Am): ten má za ušima; (17) m. (Kol): zvěď; vůdce; stopař; (JD). • (18) (Chil): svazek kabelů nebo drátů; ► připojí se k nim další kabely a spojí se s trubkami, které slouží k elektroinstalaci; (19) (svKol): kandiru žíhaný; ► malá říční ryba, která dorůstá do délky 10 cm, podobný rybě *Eremophilus mutisi*; ► má štíhlé tělo a skvrny, které jsou většinou hnědé nebo šedé barvy; (DA).

lauchear, intr., hovor. (1) (Chil): při některých sportech: hrát tím způsobem, že se čeká na příležitost dát gól, získat bod; (2) intr., hovor. (Chil): při některých sportech: převzít míč za zády obránců; (RAE).

lauchero, -ra, adj/subst. (← map.) (1) (Chil, Per): hráč, který čeká na svou šanci (aniž by se plně zapojil do hry); (2) (Chil): nádeník, který pracuje s vozíkem *laucha*; (RAE, MS, DA).

lauchita, f. (← map.) (1) (Chil, LaPla): myška; (MS). • (2) (Chil): ženuška; (JD).

lauchón, m. (← map.) (1) (Chil): vyrostlý a hubený mladík; (MS). • (2) ~ **orejudo** (Chil): druh křečka; ► dorůstá do délky 5 cm, má velké oči a uši; (DA).

- lauco,-ca**, adj. (← map.) (1) (Chil): plešatý, lysý, olýsalý; (MS, AM, MM, JD).
- laucón**, m. (← map.) (1) (Chil): kulatá pleška na hlavě; (2) **a ~es**, adv. (Chil): špatně zastřižené vlasy; (MS).
- Laudelina**, f. (1) **¿hasta cuándo, ~?** (Kub): do kdy?; př.: *¿hasta cuándo, Laudelina, vas a estar hablando?*; (DMC).
- laúd**, f. (1) (Mex, Hond, Nik, Pan): kožatka velká; ► mořská želva, která dorůstá až do 3 m; má soudkovité tělo, špičatý ocas, černý krunýř se sedmi podlouhlými hřebeny; nemá zuby a používá svůj ostrý zobák k rozmělnění potravy; největší mořská želva na světě; ■ Syn.: *baula, fanduca, tinglado, tora, tortuga baula**; (DA).
- laulao**, m. (← arw/karib) (1) (Ven): druh sumce; ► *Silurus* sp.; (2) (Ven): hudba a tanec indiánů z Alto Orinoco; ■ Var.: *laulau*; (MS, AM).
- laulau**, viz: *laulao*; (MS).
- laundry**, m. (← angl.) (1) (US, Bol): prádelna; viz též: *londri*; (2) (US): špinavé prádlo; čerstvě vyprané prádlo; viz též: *londri*; (DA).
- laupe**, m. (1) (Bol): *Godoy obovata*; ► strom dorůstající do výšky až 25 m; má jednoduché listy, žluté květy, plody ve tvaru tobolky; dřevo se používá ve stavebnictví*; (DA).
- laura**, f. (1) (sevKol): kondor havranovitý; ► dravý pták; viz též: *zopilote*; (DA).
- laurel**, m.(1) (Am): společné jméno pro mnoho druhů stromů, keřů a rostlin různých čeledí; existují různé varianty pro jejich označení: *laurel blanco, laurel cerezo, laurel comino, laurel chino, laurel de la sierra, laurel mocho* aj.; (MM). • (2) **~ de jardín (~ de flor)** (Arg, Urug): oleandr, viz: *rosa laurel*; (EEA). • (3) (Guat, Hond, Salv, Kost, Pan, Ekv, Par): strom *Cordia alliodora*; viz: *sachicahue*; (4) (Bol): strom; viz: *moena*; (5) (Portor): *Magnolia splendens*; ► strom dorůstající do výšky až 30 m; má kuželovitou korunu, aromatickou kůru kaštanové barvy, bílé květy a oválné plody; ■ Var.: *laurel sabino*; ■ Syn.: *sabino**; (6) (Urug): *Ocotea acutifolia*; ► strom dorůstající do výšky až 25 m; má tmavězelené listy, které neopadávají, malé nažloutlé květy a malý vejčitý plod černé barvy*; (7) **~ avispillo** (Portor): strom, viz: *cabirma aromática*; (8) **~ blanco**¹ (Guat, Hond, Salv): strom, viz: *suchicahue*; (9) **~ blanco**² (Dom, Bol): *Ocotea floribunda*; ► středně vysoký strom s hladkou kůrou kaštanové barvy, dlouhými větvemi, listy, hnědým plodem ve tvaru bobule; kůra stromu voní po koření a dřevo se používá jako palivo; ■ Var.: *laurel espada**; (10) **~ cambrón** (Dom, Bol): *Ocotea globosa*; ► strom dorůstající do výšky až 15 m; má šedou a zvrásněnou kůru, zaoblené listy, květy, které vyrůstají ve svazcích po stranách hlavní větve, načernalý plod ve formě chlupatého lusku, který obsahuje malé kulaté semínka; ■ Syn.: *aguacatillo, cacaillo, guayarte*; (11) (Portor): *Ocotea wrightii*; ► stále zelený strom střední výšky, má hustou korunu; kůra a listy jsou velmi voňavé a plod je ve formě bobule; (12) **~ cigua** (Portor): stále zelený strom *Ocotea leucoxydon*; viz: *cigua*; (13) **~ de cera** (Ekv, jižBol): *Myrica pubescens*; ► strom z rodu

vřesnovitých; dorůstá do výšky až 5 m, větvi se již zesponu; má jednoduché listy, květenství ve tvaru klasu, plod ve formě peckovice, která se po dozrání pokryje bělavým voskem; kůra stromu se používá v medicíně; ■ Syn.: *yana-yana**; (14) ~ **espada** (Portor): viz: *laurel blanco*²; (15) ~ **geo** (Portor): strom, viz: *cigua*; (16) ~ **guaica** (sevArg): strom; viz: *guaica*; (17) ~ **macho** (Guat, Salv, Nik): strom; viz: *suchicahue*; (18) ~ **negro** (Pan): viz: *suchicahue*; (19) ~ **rosa** (Kol): oleandr obecný; ■ Syn.: *éban*; (20) ~ **sabino** (Portor): strom *Magnolia splendens*; viz: *laurel*; (DA).

laurelón, m. (1) (Mex): rostlina ze severního Mexika podobná vavřínu; (MM).

laureño, m. (1) (Pan): keř, viz: *barajo*; (DA).

lause, m. (← angl. *louse*) (1) (Chil): veš; (MS, MM).

lautro, m. (← map. *lauchra*) (1) (Chil): koník, malý kůň; (MM).

lava, f. (1) **estar continuamente en ~ la ~** (Kub): neustále soupeřit; př.: *estos españoles están continuamente en lava la lava*; (DMC).

lavabo, m. (1) (Mex, Urug): umyvadlo, viz: *lavatorio*; (EEA).

lavacara, f., málo použ. [*Š: jofaina*] (1) (Ekv; Kol): umyvadlo; (RAE, AM, MM).

lavacarada, f. (1) (Ekv): umývadlo; (2) ~ **de agua** (Ekv): umývadlo plné vody, voda z umývadla; (JD).

lavacaras, m/f. (1) (Hond, Dom): lichotník, pochlebník; (DA).

lavacho, m. (← map. *lavacha*) (1) (Chil): malá ropucha vyskytující se v Chile; (MM).

lavaco, m. (1) (Bol): člověk živící se umýváním aut; ► bol. argot *coba*; (HB).

lavacopa, m/f. (1) (Arg, Urug): pomocník; viz: *lavacopas*; (DA).

lavacopas, m/f. (1) (Bol, Arg, Urug): pomocník v kuchyni; ► umývá nádobí v barech a restauracích; (DA).

lavada, f. (1) (Am; Mex): praní; (MM, JD). • (2) lid. (Bol): krádež, loupež oblečení; ► odcizení oblečení opilému člověku, který zůstal na veřejném prostrání, např. na ulici; viz též: *robada*; (3) **dar una ~** (Pan): tvrdě někoho zkritizovat; seřvat někoho; (4) (Pan): nadávka, urážka; urážení, nadávání; (5) ~ **de cabeza**, lid. (Per, Arg, Urug): pokárání, výtka, hubování; (6) ~ **de cara**, lid. (Dom, Bol): upravení; ► za účelem zlepšit svůj vzhled; (DA).

lavadedos, m. (1) (Mex): nádoba s vodou, která se pokládá na stůl a slouží k opláchnutí prstů; (RAE).

lavadera, f. (1) (Am): umývadlo; (JD). • (2) (Nik, Pan, Kol, Per): časté praní (prádla); (3) (Kub): dřevěná valcha; (DA).

lavadero, m. (1) (Am: JižAm, Guat, Mex, Nik, Hond, Salv, Kost, Pan, Dom): řečiště řeky nebo potoku se zlatonosným pískem, kde se rýžuje zlato; v Perú se užívá vždy výraz *lavadero de oro*; (RAE, AM, MM, JD, DA). • (2) (Arg): prádelna; (3) (Mex): místo na břehu řeky, kde chudé ženy perou oblečení; (4) (Per): krajina, kde se sbírá zlatonosný

písek; (MM). • (5) **su camisa va sola al** ~ (Mex): jeho košile volá po mýdle; (JD). • (6) (Mex): vana k praní prádla, viz: *pileta*; (EEA). • (7) (Mex): černý trh, nelegální obchod; (8) lid. (Kost): půda, která je velmi narušená erozí; (DA).

lavadito, -dita, adj., viz: *lavado, -da*; (RR).

lavado, adj/subst. (1) (Bol): okradený opilec; (2) **estar** ~ (Bol): být bez peněz; (3) **estar** ~ (Bol): být bez peněz z důvodu krádeže; ► bol. argot *coba*; ■ Syn.: *estar largado, estar pato*; (HB). • (4) (Mex, Nik, Kub, Dom, Kol, Ven, Ekv, Chil): klystýr, výplach; (5) (Portor): v kávovém průmyslu: oplachování kávového zrna, které je zbaveno slupky a rostlinné šťávy; (6) ~ **de cabo de año** (zápBol): praní oblečení zesnulého; ► přesně v den, kdy uplyne rok od jeho úmrtí; (7) ~ **de cabeza** (Pan): vymývání mozku; (8) ~ **de manos** (Per, Bol, Chil): odmítání brát za něco zodpovědnost; ► prohlašuje se tak, že za to, co se stalo, nemůžeme; (DA).

lavado, -da, adj/subst. (1) m. (Urug): prádlo, které donese zákazník do prádelny nebo k pradeně; (RAE). • (2) ~ (**lavadito, -dita**), adj. (Kub, Portor, Ekv, Dom): o míšenci: světlé pleti; o pleti míšence: světlá; př.: *sin ser un adonis, indio lavado, medio blanquito, las mujeres le ayudaron a vivir*; (RAE, RR, DA). • (3) (Arg, Mex, Par, Portor; Am): domácí oblečení k vyprání nebo již vyprané; (MM, JD). • (4) **dar varios --os a una persona** (Am): vykoupat někoho; (5) **dar un buen ~ de cabeza a una persona** (Am): někomu pořádně umýt hlavu; ► vyhubovat; (6) **hacer el ~ de una cosa** (Am): opláchnout, omýt něco; (7) **hacerse un ~ ligero** (Am): trochu se opláchnout; (JD). • (8) adj. (Kost, Guat, Hond, Salv, Nik, Bol): bez peněz; př.: *hoy ando lavado pero mañana recibo mi sueldo*; ► slang; (RF, DA). • (9) adj. (Kub): o hovězím dobytku: naředlý s bílými skvrnami na některých částech těla; (10) **estar** ~¹ (Guat): postrádat zkušenosti k vykonávání určité činnosti; (11) **estar** ~² (Guat): být namydlený, nahaný; ► být v problematické situaci; (12) **estar** ~³ (Guat): být na tom bledě; být v nesnázích; (DA).

lavado, m. (1) ~ **de ropa** [Š: *colada*] (Chil, Mex, Urug, Ven): praní prádla; (EEA).

lavadólares, adj/subst. (1) m. (Dom): praní špinavých peněz z obchodu s drogami; (2) adj/subst. (Dom): člověk, který spáchá tento trestný čin; (DA).

lavador, m. (1) (Guat, Arg; Par): umývadlo, lavor; (AM, MM, JD). • (2) (Guat): umývárna; koupelna; (AM, JD). • (3) (Mex): mýval; (MM, JD). • (4) (Am): mravencojed, mravenečník; (JD). • (5) (Bol): zloděj okrádající v baru unavené spící opilce; ► pokud u nich nenajde nic cenného, často je obere o boty nebo ošacení; bol. argot *coba*; (HB). • (6) (Guat, Per): umyvadlo; toaleta; (7) (Bol): umyvadlo; (DA).

lavador, -ra, m/f. (1) (Ekv, Bol, Chil): zlatokop; ■ Var.: *lavador de oro*; (DA).

lavadora, f. (1) (Kol): konipas; ► pták z rodu konipasovitých; (AM, MM). • (2) (Am): praní; (MM). • (3) lid. (Kub), viz: *tángana*; (DMC). • (4) (Chil, Mex, Ven, Kub, Dom,

- Portor**): pračka, viz: *lavarropa*; (EEA, DA). • (5) ~ **de trastes** (Mex): myčka nádobí; (DA).
- lavagallo**, m., i adj. (1) viz: *lavagallos*; (RR, AM). • (2) m., lid. (Pan): doušek, hlt, panák; viz též: *copetín*; (3) (Ven, Dom): kořalka; viz též: *mataburro*; (4) adj. (Dom): o rumu: velmi nekvalitní; (DA).
- lavagallos (lavagallo)**, m., i adj. (1) (Ven, Kol): silný a nekvalitní rum, šnaps, sprostý rum; př.: *no te ofrezco porque es un lavagallos, pero si quieres*; ■ Var.: *aguardiente lavagallo*; (RR, AM, MM, JD).
- lavahuevos**, m. (1) (Kost): pochlebník, lichotník; (DA).
- lavaje**, m. (1) (Am: Arg, Chil, Par): umytí, vyprání, vypláchnutí; klystýr, výplach žaludku; (RAE, MM). • (2) (Arg, Chil, Par):
- lavaloz(a)**, m/f. [Š: *lavavajillas*] (1) m. (Chil): prostředek na mytí nádobí; (RAE). • (2) m. (Chil): dřez, viz: *pileta*; (EEA). • (3) m/f. (Kol, Bol, Chil): čistící prostředek na mytí kameniny; (DA).
- lavamanos**, m. (1) (Kol, Ekv, Guat, Mex, Nik, Ven, Kost, Pan, Kub, Dom, Bol, Chil, Per): umyvadlo, lavor; (MM, EEA, DA).
- lavamático**, m. (1) (Pan): čistírna; (DA).
- lavanco**, m. (1) (Kub): druh stěhovavé kachny vyskytující se v loužích či lagunách; (MM).
- lavanda**, f. (← angl. *lavender*) (1) (Arg, Kol, Mex, Urug): levandule; levandulový parfém; (MS, MM).
- lavandera**, f. (1) viz: *talón, estar como talón de lavandera*; (DA).
- lavandería**, f. (1) (Kol): rýžoviště; (AM, MM, JD). • (2) (StřAm, Chil, Mex, Per, Urug, Ven; Arg): prádelna; místnost, kde se umývá špinavé prádlo; (AM, MM). • (3) (Bol): hospoda nebo kantýna, kde se okrádají spící opilci; ► bol. argot *coba*; (HB).
- lavandero**, m. (1) (Ven, Salv, Nik): prádelna; (RAE, DA). • (2) (Mex): mýval; (JD). • (3) ~ **de plata** (Kub): místo, kde se perou špinavé peníze; př.: *ese banco es un lavadero de plata*; (4) **ser ~** (Kub): říká se o někom, kdo má hodně problémů; př.: *Juan es lavandero*; (DMC).
- lavandina**, f. [Š: *lejía*] (1) (Arg, Bol, Par, Urug): bělicí louh; (RAE). • (2) (Arg, Bol, jižChil, Par, Urug): savo, viz: *cloro*; (EEA, DA).
- lavaperro**, m. (1) (Pan): *Thevetia ahouai*; ► strom dorůstající do výšky až 8 m; má nepravidelnou korunu, rozptýlené listoví, jednoduché listy, světle žluté květy a plod ve formě kulaté peckovice, která když je zralá, zčervená*; (DA).
- lavaperros**, m/f. (1) (Kol): služebný, sluha, služka; ► slouží bohatému; (DA).
- lavapiés**, m. (1) (Portor): viz: *pamperito*; (DA).
- lavaplato**, m. (1) (Bol): *Solanum albidum*; ► strom dorůstající do výšky až 8 m; má jednoduché, vejčité listy, které jsou porostlé malými chloupky; plod ve formě bobule,

který po dozrání zčerná; ■ Var.: *lavaplato plateado*; (2) ~ **plateado** (Bol): viz: *lavaplato*; (DA).

lavaplatos, m. [Š: *fregadero*] (1) (Bol, Chil, Kol, Ven; Mex, Nik, Par; Am): dřez, mycí stůl; (RAE, AM, MM, JD, DA). • (2) (Arg): osoba, která zalévá květiny v hotelech, restauracích; (MM). • (3) [Š: *lavavajillas (producto)*] (Arg, Ven): čisticí prostředek na mytí nádobí; ■ Syn.: *lavalozas* (Chil), *lavatrastes* (Mex), *lavavajillas* (Urug); (EEA). • (4) (Guat, Hond, Nik): keř; viz: *cabrayuyo*; (DA).

lavar, tr. (← angl.) (1) ~ **en/al seco** (Chil, Mex, Per): čistit nasucho, chemicky čistit (prádlo); př.: *mientras que usted espere, en su camarín o en el hall, ... le lavarán en seco su terno y camisa...*; (BDE). • (2) (Bol): okrást spícího opilce; ► bol. argot *coba*; (HB). • (3) **ni te lo laves que no hay alcohol** (Kub), viz: *alcohol, calle*; (DMC). • (4) ~ **el coco**, tr., hovor. (Mex): přesvědčit, přemluvit; ► mex. argot *caliche*; (INFO). • (5) ~ **el piso** (Urug) vytřít podlahu, viz: *trapear*; (EEA). • (6) lid. (Bol): krást, okrást; viz též: *ladronear*; (7) (Mex, Hond, Nik): propírání kávy, aby bylo kávové zrno zbaveno slupky a dalších nečistot; (8) (Dom): udeřit někoho; (9) ~ **el cinco** (Ekv): mezi určitými skupinami indiánů z Ekvádoru: vyprat oblečení zesnulého přesně pátý den po jeho úmrtí; ► rituál; (10) ~ **el morro** (Hond): změnit způsob myšlení; ► mít nové myšlenky, nápady; (11) ~ **la cabeza** (Arg): napomínat; (12) ~ **la cara** (Bol): napravit svou chybu; (13) **ni ~ ni prestar la batea** (Ven): nepoužívat určitou věc a nedovolit druhému, aby ji používal; (14) **lavando ajeno y entregando mojado** (Hond, Nik): být bez peněz, být na mizině; (DA).

lavarropa, f. (1) [Š: *lavadora*] (Arg, Urug, Par): pračka; ■ Syn.: *lavarropas* (Arg), *lavadora* (Chil, Mex, Ven); (EEA, DA). • (2) (Dom): trvalka, viz: *pelo de gato*; (DA).

lavarropa, lavarropas, m/f. [Š: *lavadora*] (1) (Arg, Urug, Bol, Par) pračka (na prádlo); (RAE, JD, EEA, DA).

lavaseco, m/f. (1) (Chil, Kol): čistírna; (BDE).

lavatín, m. (1) (Kub): samoobslužná prádelna; (DA).

lavativa, f. (1) (Ven): rozbití; zničení; zločin; př.: *los godos serán malucos, pero más lavativas han hecho los republicanos*; (2) **echar (una, alguna, la, mucha, tanta) ~**, i pl. [Š: *dañar*] (Ven): poškodit; uškodit; ublížit; př.: *vivían en la hacienda de un hombre malucho que les echaba muchas lavativas a los pobres negros y a todas las gentes*; (RR). • (3) lid. (Ven): problém, potíže, otrava, trampota, svízel; př.: *...que existe una lavativa... llamada Estados Unidos*; (BDE). • (4) (Ven): zapomínaná, nezmiňovaná věc nebo záležitost; (5) **la misma ~ pero con diferente bitoque** (Mex): velmi podobná situace, jen s drobnými rozdíly; (6) **echar ~s** (Ven): hodně někomu škodit či ho obtěžovat; (DA).

lavativo, -sa, adj. (1) (Ven): nudný; mrzutý; (RR).

lavatorio, m. [Š: *jofaina*] (1) (Am): stůl s umyvadlem; mycí stůl; (2) (← angl. *lavatory*) (Am: Arg, Chil, Ekv, Per, Urug, Ven): toaleta; ► místnost pro vykonávání osobní

hygieny; (RAE, AM, MM, JD). • (3) (Am: Arg:LaPla, Chil, Ekv, Per, Urug, Ven, Par): umyvadlo; prádelna; umývárna; př.: *llevaba un pijama celeste... y sobre el lavatorio había dejado un cigarrillo encendido*; (AM, MM, JD, BDE). • (4) [Š: *lavabo*] (Arg, Chil, Kost, Ekv, Par, Per, Urug, Bol): umyvadlo; ■ Syn.: *lavabo* (Mex, Urug), *lavamanos* (Mex, Ven), *pileta* (Urug); (EEA, DA). • (5) (Bol, szArg): obřad, při kterém se několik dní po pohřbu rodinného příslušníka nebo kamaráda pere a suší na slunci oblečení zesnulého; (DA).

lavatrastes, m. (1) (Arg, Ven): čistící prostředek na mytí nádobí, viz: *lavaplatos*; (EEA).

lavatrastos, m. [Š: *fregadero*] (1) (Hond, Salv): dřez; (RAE, DA). • (2) (Hond): myčka nádobí; (DA).

lavavajilla, m/f. [Š: *lavaplatos*] (1) m/f. (Arg): myčka nádobí; (RAE). • (2) m. (Mex, Nik, Chil, Par, Urug): myčka nádobí; (DA).

lavavajillas, m. (1) (Urug): čistící prostředek na mytí nádobí, viz: *lavaplatos*; (EEA).

lavaza, f. (1) (Bol, Kub, Chil, Per, Portor, Pan, Dom): napěněná voda, voda s rozpuštěným mýdlem vytvářející pěnu; v Mexiku se užívá vždy v množném čísle; (2) (Ekv): špatně dochucená polévka či vývar; (AM, MM, DA). • (3) (Dom, Portor, Chil): mýdlová pěna; (4) (Bol): slina, která se člověku vytvoří při epileptickém záchvatu; (5) (Hond): voda se zbytky kukuřičné hmoty, kterou se umýval kámen na drcení potravy pro vepře; (6) (zápEkv): přezrálý banán; ► který se vyřazuje a prodává se za nižší cenu jako krmivo pro vepře; (DA).

lawa, f. (← keč. *lawa*, „polévka zahuštěná moukou“) (1) lid. (Bol): polévka; ► ingredience: mouka, zelenina, maso, brambory; ■ Var.: *lagua*; (2) ~ **de chocho** (Bol): polévka; ► ingredience: mouka, kukuřice, zelenina, maso, brambory; (3) ~ **de jancaquipa** (Bol): polévka; ► ingredience: zelenina, maso, brambory, kukuřičná mouka; (4) **cherle** ~, lid. (Bol: Pt): pocházející z oblasti Caiza; ► v departementu Potosí; (5) **jarwi** ~, venk. (Bol: Pt): polévka; ► ingredience: mouka, maso nebo sušené hovězí maso, cibule, hrášek, boby, česnek, paprika; (6) ~ **cuchi**, lid. (Bol: LP): obyvatel kantonu Viacha; ► v departementu La Paz; viz též *cuchi anaqui*; (7) ~ **puraca**, lid., humor. (Bol: alt): tlusťoch; ■ Syn.: *chancho*, *garrafa*; (8) **oque** ~, lid., humor. (Bol: Pt): obyvatel kantonu Caiza; ► v departementu Potosí; (LM).

lawn-tennis, m. (← angl. *lawn tennis*) (1) (Mex) tenis; (MS, MM).

lay, m. (← angl.) (1) ~ **away** (US, Portor): platba na splátky; (DA).

layán, m. (1) (Per): bez černý; ■ Var.: *rayán*; (DA).

layaway, m. (1) (US, Portor): viz: *lay away*; (DA).

layca, m/f. (← keč. *layqa*, „čaroděj, šaman“) (1) (Bol: alt): čaroděj, šaman; ■ Syn.: *aysiri*, *laycasiri*, *picharero*; (LM).

laycar, tr., lid. (← keč. *layqay*) (1) (Bol: alt/vall): očarovat; ■ Syn.: *picharear*; ■ Var.: *layquear*; (LM).

laycasiri, m/f., lid. (← keč. *layqa*, „čaroděj, kouzelník“) (1) m. (Bol: alt): očarování; (2) m/f. (Bol: alt): čaroděj, šaman; viz též *layca*; (LM).

laymi, m. (1) (Per): způsob osevu a rozdělení plodin na jednotlivá pole, které patří obci; (DA).

layoff, m. (← angl.) (1) (US, Portor): výpověď, propuštění z práce; (DA).

layqueado, -da, adj., lid. (← keč. *layqa*) (1) (Bol: alt): očarovaný; (LM).

layquear, tr., lid. (← keč. *layqa*) viz: *laycar*; (LM).

laza, f. (1) (Salv): (pytlácké) oko; ► slouží k lovu králíků, koroptví a jiných ptáků; (DA).

lazada, f. (1) (Mex; Am): hození lasa, lasování; (MM, JD). • (2) **echar ~-as a una cosa** (Am): chytat lasem; (JD). • (3) (Pan, Bol, Chil): při pletení: vytvoření oka; ► příze se vede kolem jehlice a protáhne se dozadu jako smyčka a naopak; (4) (Pan, Bol): ažura; ► mřížkovaná výšivka; (DA).

lazadera, f. (1) (Mex): laso; (JD).

lazador, m. (1) (Am): honák chytající do lasa dobytek; (JD).

lazar, tr. (1) (Mex, Nik, Hond): svázat; (MM, DA). • (2) **ser de ~ y dar vuelta** (Mex): být od rány; ► pořádný chlap; (JD).

lazariento, -ta, adj/subst. (1) adj. (Arg, Mex, Nik; Am): malomocný; (MM, JD). • (2) m/f. (Am): malomocný; (JD). • (3) adj/subst. (Mex): člověk, který trpí leprou nebo elefantiázou (nadměrné zvětšení některých částí těla, především dolních končetin a pohlavních orgánů); (DA).

lázaro, adj., dříve i subst., arch. [Š: *lazarino*] (1) (Ven): člověk trpící nemocí zvanou elefantiáza; ► nemoc projevující se nadměrným zvětšením některých částí těla, především dolních končetin a pohlavních orgánů, příčinou mohou být přetrvávající záněty a především paraziti z teplých krajů; (RAE). • (2) m. (Am): malomocný; (3) **estar hecho un ~** (Am): být úplný lazár; (JD). • (4) m/f. (Ekv): člověk, který onemocněl leprou; (DA).

Lázaro, m. (1) lid. (Kub), viz: *San ~*; (DMC).

Lázaro, m. (1) **mal de ~**, viz: *mal*; (RR).

lazazo, m. (1) (Am): šlehnutí lasem; (MM, JD). • (2) (Am): hození lasa; (JD).

lazo, m. (1) (Guat, Hond; Mex): provázek; ► vyrobený z agáve; používá se v domácnosti k různým účelům; př.: *tuvo que quitarse la camisa para lavarse el pecho; de un lazo arrebató una toalla*; (MM). • (2) **~ gotero** (Ven): smyčka na lase; př.: *este breve instante fue suficiente para que el potro corriera a defenderse otra vez ...; échale un lazo gotero*; (AM, MM). • (3) **dar ~** (Arg): uvolnit po zachycení zvířete smyčky na lase bez toho, aby se zapletly; př.: *todavía me quedan rollos por si se ofrece dar lazo*; (4) **ingerir (injerir)**

lazos (un/el lazo) (Arg): spojit roztržené lano; ► spojením vláken; př.: *dimos agua a nuestros caballos, los bañamos, arreglamos nuestras prendas de trabajo, ingiriendo un lazo aquél a quien se le había cortado, cosiendo éste en un maneador*; (5) **lado del ~**, viz: *lado*; (RR). • (6) (Kub): taneční figura; (7) **es inútil poner el ~ al anca** (Bol, Per): nic, co by za to stálo; (AM, MM). • (8) **lo puso como ~ de cochino**¹ (Mex; Bol): každá rada drahá; (MM, JD). • (9) adj. (Mex): o člověku, který umí dobře vázat, přivazovat, spojovat; př.: *ponerlo como no digan dueñas*; (MM). • (10) **ir de ~** (Kol): vést se pod paží; (11) **meter el ~ al pie** (Kol): nastražit léčku; (12) **es inútil poner el ~ al anca** (Bol): tady je každá rada drahá; (13) **lo puso como ~ de cochino**² (Arg): pěkně ho zřídil; (14) **roer/sacarse el ~** (Arg): šikovně se z toho dostat; (15) **tender el ~ a una persona** (Arg): nastrojít někomu léčku; (16) **y ni un ~** (Mex): a nikdo si ani neškytne; (JD). • (17) **llevar arriba un ~ de cuero** (Kub): být velmi hrubý; př.: *ése lleva arriba un lazo de cuero*; (18) **ser el L~ de Oro** (Kub): být dobrý; př.: *eso que escribiste es el Lazo de Oro*; ► «Lazo de Oro» byl název kloboučnictví v Havaně; (19) **tener que coger a alguien a ~s** (Kub): zkrotit někoho, kdo je těžko ovladatelný; př.: *no hay forma de tratar con él, hay que cogerlo a lazos*; viz: *sello*; (DMC). • (20) (Ven): stuha, mašle, ■ Syn.: *lazo de cinta*; viz: *moño*; (21) (Mex): provaz, viz: *mecate*; (22) **~ de amor** (Urug, Par, Arg): zelenec (rostlina), viz: *madre, mala madre*; (EEA, DA). • (23) **echarle a uno un ~**, hovor. (Mex): všimát si někoho, věnovat mu pozornost; př.: *desde que se volvió rico ya ni nos echa un lazo*; ► mex. argot *caliche*; (DEUM). • (24) (Mex): stuha ve tvaru osmičky, která se při svatbě připevní novomanželům; (25) (Kol, Bol): provaz z kavylu; ► vytrvalá tráva; (26) (Pan, Bol): motýlek; ► doplněk společenského oděvu; (27) (Portor): násada na lopatu; (28) **poner como ~ de cochino** (Mex): jednat s někým jako dobytek; (29) **sacarse el ~** (Arg, Urug): z něčeho se vymotat, vymanit, dostat; (30) **ser de ~ y reata** (Hond, Salv): mít pro strach uděláno; (31) viz: *cogido, -da, ser cogido a lazo*; (32) **coger a ~** (Ven): oklamat, napálit někoho; ► využít jeho naivitu; (DA).

lazuro, -ra, m/f. (1) (Hond): viz: *lashuro, -ra*; (DA).

-le, sufix (1) (Mex): ► zájmeno *-le* se ve formě sufixu v mex. španělštině často připojuje k imperativu; př.: *jándale!, jándele!, jórale!, jásale!, jásale!, jícale!, jíquente!, jípane!, jípane!*; někdy se pojí i k jiným slovním druhům; př.: *jépale!, jíjole!, jíjule!*; (BDE).

le, zájm., lid. (1) (Mex): ji; Vás, Vám; ► používané místo *la*; př.: *le comprendo, Señora; le llaman, Señorita; no le entiendo, doctora; ...es mi madre y no voy a permitir que le insultes*; (BDE). • (2) [Š: *lo, la*] (Par): ho, ji; př.: *le vi (al niño, a la niña)*; (3) **dar ~** (Dom): brát někomu pití; ► jedná se zejména o alkohol; (DA).

lea, f. (1) (Kub): holka, šťabajzna; (JD). • (2) **ser una ~ de gritos** (Kub): o ženě: být krásná; př.: *esa lea es de gritos*; (3) **una ~ que levanta la calle de punta a punta** (Kub):

překrásná žena; př.: *ésa es una lea que levanta la calle de punta a punta*; ■ Syn.: *una lea que para el tráfico*; viz: *indumba*; (DMC).

leader, m. (← angl. vůdce) (1) (Am): hlava, vůdce; ► být v čele nějaké politické strany, která vede ostatní v týmu, skupině; ■ Var: *líder*; (MM). • (2) (Am): eso; ► ve sportu; (MM, JD).

leak, m. (← angl.) (1) (US, Portor): filtrování, cezení, odkapávání; (DA).

leandra, f., lid. (1) (Guat): prostitutka, děvka; viz též: *callejera*; (DA).

lebépé, m/f. (← *l.b.p.*, „čestné slovo“) (1) (Portor): člověk, který dá čestné slovo; (DA).

lebisa, f. (← arw/karib) (1) (Antil, Mex, Portor): trnucha jamajská; ► *Himantura schmardae*; (2) (Kub): kubánský strom; ► z čeledi vavřínovitých, s drsnou kůrou; jeho plody žere dobytek; (3) (Mex): kůže trnuchy (ryba), která se používá jako smirkový papír; ■ Var.: *lebisca*, *lebiza*, *levisa*, *libisa*, *liviza*; (MS, DA). • (4) (Portor): vavřínovitý strom, viz též: *negrillo*; (DA).

lebisca, viz: *lebisa*; (MS).

lebiza, viz: *lebisa*; (MS).

lebón, m. (1) (szMex): *Parkinsonia microphylla*; ► palo verde; strom/keř, dorůstá do výšky až 8 m, má tenké větve, které jsou trnité; malé zelené až žlutozelené listy, žluté květy a plody ve tvaru lusku s přepážkami mezi jednotlivými semínky; ■ Syn: *palo brea**; (DA).

lebrancha, f. (1) (Mex: Costa del Pacífico, Guat, Pan): Cípal hlavatý; ► ryba nadřádu kostnatí; ► asi 70 cm dlouhá, s plochou hlavou, krátkou tlamou a drobnými zuby; oči má napůl pokryté průsvitnou membránou, tělo má téměř válcovitý tvar, hřbet je nahnědlý, vyskytuje se hojně především ve Středozezemním moři a její maso a jikry jsou velmi ceněny; ■ Syn: *lebrancho*; ■ Var: *lebranche*; (MM, DA).

lebranche (lebrancho), m. (1) (Kol): *Mugil brasilensis*; ► žije v pobřežních vodách Atlantického oceánu a ve slaných vodách u ústí řek; podobá se úhoři; (RR). • (2) (sevKol, Ven): ryba; viz: *lebrancho*; (DA).

lebrancho, m. [Š: *mújol*] (1) (Kanár, Kub): Cípal hlavatý; ► ryba nadřádu kostnatí; ► asi 70 cm dlouhá, s plochou hlavou, krátkou tlamou a drobnými zuby; oči má napůl pokryté průsvitnou membránou, tělo má téměř válcovitý tvar, hřbet je nahnědlý, vyskytuje se hojně především ve Středozezemním moři a její maso a jikry jsou velmi ceněny; ■ Syn.: *lebrancha*; (RAE, MM). • (2) druh ryby; viz: *lebranche*; (RR).

lebrejear, intr. (1) (Dom: Santo Domingo): jít se bavit se ženou za peníze; (AM). • (2) lid. (Dom): slavit, oslavovat, flámovat; viz též: *fiestear*; (DA).

lebrejero, -ra, adj/subst. (1) (Dom): člověk, který rád slaví, flámuje, chodí na párty; (DA).

lebrél, adj. (1) (Dom): vychytralý, chytrý, bystrý; (DA).

lebrero, m. (1) (Kub): strom s tvrdou kůrou, kompaktní, vláknitý a nažloutlý s tmavými pruhy; (MM).

lebrillo, m., lid. (1) (Hond, Nik): sklenice, pohár, nádoba; viz též: *porongo*; (DA).

lebrón, -na, adj. (1) (Mex): zkušený, těžko oklamatelný; (2) (Mex): vychloubačný, chvastounský; (AHM). • (3) (Mex): vychytralý, mazaný; (MM).

lebrón, -na (lebroncito, -ta), adj. vulg. (1) (Mex): chvástavý; drzý, machr; př.: *uno es lebroncito de por sí y no le cuadra que nadie le pele los ojos*; (RR, AM, MM). • (2) (Mex): vhodný, zručný, prospěchářský, vychytralý, mazaný, filuta, darebák, taškař; (AM, MM, JD). • (3) (Mex): osoba, kterou nelze snadno podvést; (MM).

lebroncito, -ta, adj., viz: *lebrón*; (RR).

lebruna, adj. (1) (Dom): o ženě: náruživá, promiskuitní, bez zábran; (DA).

lebruno, -na, adj/subst. (1) (Ven): o dobytku: bílé až nažloutlé barvy; (RAE). • (2) m. (Ven): mraky, které se objevují při svítání; ► výraz je typický pro nížiny; př.: *ya viene la aurora con los lebrunos del día*; (3) adj. (Ven): nažloutle bílá kráva; př.: *el madrinero, un todo lebruno, se detuvo ... y lanzó un bramido impresionante*; (RR).

leca piñata, m/f. (← it. *lecca pignatta*) (1) (LaPla): člověk, který jí velmi málo; (MS).

lechada, f. (1) (Kub, Nik, Portor): drtivá porážka nebo vítězství; př.: *da Cuba lechada y no cao a Mexico en béisbol universitario*; (RR, DA). • (2) (Mex): dojení; (3) **dar ~ a la casa** (Mex): obílit, nabílit dům; (JD). • (4) (Arg): mléko; př.: *la mulata, que preparaba la lechada para el mate...*; (BDE). • (5) vulg. (Per): ejakulát; (6) (Hond): při výrobě hnědého cukru: množství oxidu vápenatého, který se přidává do melasy, aby došlo ke snížení stupně kyselosti; (7) **dar una ~** (Kub): v baseballu: zabránit protivníkům v přeběhu; (DA).

lechar, tr/intr. (1) intr. (Ekv, Chil, StřAm, Per): o samičkách některých domácích zvířat: dávat mléko; (AM, MM, JD). • (2) (Ekv): o chovu některých zvířat: sát mateřské mléko; (3) tr. (Hond, Mex; StřAm): bílit vápnem; (RAE, AM, JD). • (4) tr. (Hond, StřAm; Kol, Ekv, Chil, Arg; StřAm): dojit; podojit; př.: *para que no quede vaca sin lechar, para todo aquello que significa entrada de dinero*; ■ Var.: *lechiar* vulg. en Argentina (AM, MM, JD). • (5) tr/intr. [Š: *blanquear*] (Ekv; StřAm, Mex): bělit; čistit; př.: *y apenas comenzó a lechar la laguna, había salido de la choza, loma arriba*; (RR, AM, MM). • (6) (StřAm, Kol, Ekv): mít dostatek; produkovat mléko; (AM, MM). • (7) (Am): kojit; (JD).

lechazo, m. lid. (1) (Ven, Bol, Pan): šťastná náhoda, klika, štístko; (RAE, JD, DA). • (2) ¡qué ~! (Ven): to je klika!; (JD). • (3) lid. (Kub): ejakulace; př.: *fue un lechazo riquísimo*; ■ Syn.: *venida*; (DMC).

leche, f., hovor. (1) (Ekv, Salv, Ven): příznivý osud; (2) **tener ~**, (Arg, Hond, Nik, Urug): mít štěstí; (RAE). • (3) [Š: *suerte*] (Per; Mex., Kost, Urug, Arg; Chil, Ven; StřAm, Par, Portor; Am, Pan, Dom, Ekv, Bol): štěstí, štístko, klika; př.: *¿ves esta cicatriz? y él no se*

hizo nada, no es justo, ¡tiene una leche!; *tuvo la buena leche de no viajar en el avión accidentado*; (MM, JD, BDE, RF, DA). • (4) ~ **de María**, viz: *María*; (5) ~ **(de) tigre**¹ (Ekv): alkoholický nápoj; ► vyráběný z vajec smíchaných s mlékem a pálenkou; (6) ~ **dormida**¹ (Kost): horké mléko s cukrem a dalším kořením; př.: *acostumbran a traerles a sus enfermos las comidas más típicas: mazamorra, leche dormida*; (RR). • (7) (Bol): kaučuk, elastická guma; (AM, MM). • (8) (Am): označení pro velké množství rostlin, které mají mléčnou mizu jako *leche de perra, leche de vaca, leche de venus, lechemaría, lecheprieta, lechemiel* aj.; (9) (Arg, StřAm, Mex, Per, Urug): nádoba na mléko; (MM). • (10) ¡~! (Am): hernajs!; (11) ¡~es! (Am): to jsou kecy!; (12) ~ **adulterada/aguada** (Am): ředěné mléko; (13) ~ **de apoyo** (Am): večerní mléko; (14) **como una** ~ (Am): jako máslo, měkkoučký, jen se rozplývá (o pokrmu); (15) **dar --es a una persona** (Am): štvát někoho; (16) **la vaca/cabra de mi vecina más ~ da que la mía** (Am): sousedova kráva více mléka dává; (17) **estar en** ~¹ (Am): být nezralý; (18) **estar en** ~² (Am): být klidný; ► o moři; (19) **estar en** ~³ (Am): mít mléko na bradě; (20) **está con la ~ en los labios** (Am): ještě mu teče mléko po bradě; (21) **estar de mala** ~ (Am): být naštvaný; (22) ~ **evaporado** (Am): mléko v prášku; (23) ~ **de gallina/de pájaro** (Am): snědek; ► rod jednoděložných rostlin z čeledi hyacintovité; (24) ~ **higienizada** (Ekv): pasterizované mléko; (25) ~ **homogeneizada** (Am): egalizované mléko; (26) ~ **malteada** (Kub, Mex, Salv, Nik): mléčný koktejl; (27) **mamar una cosa con la ~** (Kub): mít něco v krvi od narození; (28) ~ **de manteca** (Kub): podmáslí; (29) ~ **maternizada** (Kub): kravské mléko pro kojence; (30) **nada de esa** ~ (Kub): žádné takové věcičky; (31) **pedir ~a las cabrillas** (Kub): chtít hodinky s vodotryskem; (32) **ser** ~ (Kol): být krkoun; (33) **tener mala** ~ (Mex): mít pech; (34) **menuda ~ tiene** (Mex): ten je jako z divokých vajec; (35) ~ **de tigre**² (Kol): utrejch; ► o silné kořalce; (36) **a toda** ~¹ (Kub): moc prima; (37) ~ **de los viejos** (Kub): šťávička (o víně); (JD, DA). • (38) **café con ~ con polines** (Kub): černá káva s mlékem; př.: *dame un café con leche con polines*; (39) **dar la ~**¹ (Kub): o muži: ejakulovat; (40) **dar la** ~² (Kub): žena mající orgasmus; př.: *ella me dio la leche varias veces*; ► *leche* je v kubánštině semeno; (41) **dar poca** ~¹ (Kub): být lakomý; př.: *ese individuo da poca leche*; ■ Syn.: *ser estreñado; dar más aceite un ladrillo; ser aceite de cabo de paraguas; vivir en Dureje entre Durañona y Puerta Cerrada*; (42) **dar poca** ~² (Kub): říká se také o spisovateli, který velmi málo tvoří; př.: *ese escritor da poca leche*; (43) **dar una mujer la ~** (Kub): projevit spokojenost; př.: *cuando se lo di me dio la leche*; ■ Syn.: *no caberle un grano de alpiste o arroz en el culo*; (44) **dejar la ~** (Kub): zahýbat, mít nemanželský poměr; př.: *voy a dejar la leche en casa de mi secretaria*; (45) **dejar la ~ (en un sitio)** (Kub): zahýbat, mít nemanželský poměr; př.: *¿dejaste mucha leche en España?*; (46) **estar criado con ~ prestada** (Kub): být velmi neduživý; př.: *no pesa ni cien libras, creo que lo criaron con leche prestada*; (47) **estar**

borracho de ~ (Kub): myslet jen na sex; př.: *ese hombre está borracho de leche*; ■ Syn.: *pensar sólo en leche*; **(48) estar como la ~** (Kub): být opožděný; př.: *ese periódico está como la leche*; **(49) meterle a la ~ como un bebido** (Kub): říká se o člověku, který pije často mléko; **(50) paro lo barata que está ~, ¿para qué vas a comprar la vaca?** (Kub): na co se ženit když jsou ženy povolné?; př.: *es que me planteó que me casara con ella – para lo barata que está leche, ¿para qué vas a comprar la vaca?*; **(51) pomo de ~** (Kub): říká se o člověku, který je hodně bílý; př.: *tú eres un pomo de leche*; **(52) ¡qué clase de ~!** (Kub): podobají se jako vejce vejci; př.: *mira esa familia, ¡qué clase de leche!*; **(53) sacar la ~** (Kub): udělat (orgasmus); př.: *a ella, estoy seguro, que le saqué la leche*; **(54) sacarle a alguien más ~ que una vaca** (Kub): vysávat někoho (užitek); př.: *le he sacado más leche que una vaca*; ■ Syn.: *sacarle el jugo*; **(55) salir la ~ como si fuera Moralitos** (Kub): dosáhnout velkého orgasmu; př.: *con ella me salió la leche como si fuera Moralitos*; ► Moralitos byla známá mlékárna na Kubě; **(56) tener alguien una ~ peor que Similac** (Kub): mít náladu pod psa; př.: *la leche de tu marido es peor que Similac*; **(57) tener ~** (Kub): mít štěstí; př.: *él tiene mucha leche, se sacó la lotería*; **(58) tener la ~ adulterada** (Kub): být neplodný; př.: *hay una cosa cierta, él tiene la leche adulterada*; **(59) tener la ~ cortada** (Kub): mít špatnou náladu; př.: *hoy amanecí con la leche cortada*; ■ Syn.: *estar echando leche; tener la leche cortada en cuadritos*; **(60) tener mucha ~** (Kub), viz: *reventado*; **(61) tiene una mala ~ y ahora la tiene cuajada** (Kub): má špatnou náladu a teď je i rozzuřený; př.: *tiene una mala leche Pedro y ahora la tiene cuajada*; viz: *café, chulito, cresta, jarro, mulata, nata, pinga, pomo, república*; (DMC). ● **(62) mala ~¹** (Ven, Nik, Pan, Portor, Ekv, Bol, Arg): smůla, neštěstí; př.: *que mala leche que no pasaste el examen*; ► slang; **(63) mala ~²** [Š: *mala intención, propósito avieso*] (Arg, Š, Mex): špatný úmysl; př.: *no digas tonterías; me dio el codazo con toda la mala leche*; (RF, DEUM). ● **(64)** vulg. (Mex): sperma; ► mex. argot *caliche*; (DEUM). ● **(65) crema de ~** (Ven): šlehačka, viz: *crema*; (EEA). ● **(66) tener más ~ que un palo de pana** (Portor): mít kliku; ■ Syn.: *tener más leche que un papayo macho*; **(67) tener más ~ que un papayo macho** (Portor): mít kliku; ■ Syn.: *tener más leche que un palo de pana*; **(68) estar con la ~ en los labios**, lid. (Ekv): mít pamatováka; ► detailně si pamatovat nějakou událost; **(69) estar de la ~** (Guat): být na šťastné vlně; mít kliku; být úspěšný; **(70) sacar la ~** (Nik, Kol): vyždímat z někoho co nejvíc; **(71) ser ~ frita**, lid. (Portor): být nevinná lež; ► bez vážných důsledků; **(72) café de ~** (Nik): kafe; viz též: *bellota*; **(73) ~ amarilla** (Guat): *Rheedia intermedia*; ► strom dorůstající do výšky až 15 m; má korunu ve tvaru jehlanu, která se větví již zespodu, oválné listy, které jsou na konci zúžené, hroznovité květenství, plod ve tvaru oválné tobolky, která obsahuje dužinu*; **(74) ~ asada** (Per, Chil): dezert připravený z vařeného mléka, vajec, cukru a skořice; má polotuhou konzistenci; **(75) ~ búlgara** (Mex): kysaný mléčný výrobek;

► mléko, u kterého byla použita probiotická kultura *Lactobacillus bulgaricus*, aby došlo ke kysání; (76) ~ **calostra** (Salv, Dom, Kol, Ekv): kravské mlezivo, kolostrum; ► prvotní mléko u savců, tvoří se v mléčné žláze těsně před porodem a je produkováno asi 3 – 5 dní po něm; (77) ~ **de cartón** (Pan, Ekv): pasterizované mléko; ► tepelně upravené mléko; plní se do tetrapaků (nápojových kartonů); (78) ~ **caspi**, m. (Bol): *Aspidosperma marcocarpon*; ► strom dorůstající do výšky až 30 m; má rýhovaný kmen, má vstříčné listy, bílé nebo zelenožluté květy; plody, které po dozrání zešednou*; (79) ~ **de coyol** (szKost): víno, které se vyrábí z *Acrocomia aculeata*; ► druh palmy; (80) ~ **de funda** (Ekv): pasterizované mléko, které se plní do speciálních sáčků; (81) ~ **de gallina** (szArg): horké víno se skořicí; ► používá se jako lék proti chřipce; (82) ~ **de tigre**³ (szArg): silný alkoholický nápoj, který obsahuje mléko a připravuje se na několik způsobů*; (83) ~ **de tigre**⁴, m. (Per): šťáva ze syrového rybího masa; (84) ~ **de tigre**⁵ (Ekv): šťáva ze syrového rybího masa s bílým vínem, vodkou a pálenkou *pisco*; ► pálenka z vinné révy; (85) ~ **de tigre**⁶ (Ekv): teplé mléko s alkoholem; (86) ~ **de tigre**⁷ (Bol): alkoholický nápoj připravený z mléka, bolivijské pálenky *singani*; ► pálenka z vinné révy; nebo jiného alkoholu; (87) ~ **de vaca** (Pan): strom; viz: *moral bobo*; (88) (Salv): pečený dezert připravený z mléka, cukru, vajec, skořice, soli a citrónu; (89) ~~~¹, m. (Bol, szArg): strom; viz: *lecherón*; (90) ~~~² (szArg): dřevo; viz: *lecherón*; (91) ~ **maluca** (Ven): mateřské mléko, které novorozenec těžce tráví; (92) ~ **nevada** (Chil): dezert připravený z mléka, vajec, cukru, skořice; ► vše se smíchá a vaří; nahoru se přidávají obláčky z *merengue*; ► bílkový sníh*; (93) ~ **planchada** (szArg): kašička připravená z mléka, vajec, kukuřičné mouky; ► směs se uvaří, posype cukrem a cukr se opálí rozžhaveným železným plátem; dezert podobný *crema catalana* nebo *creme bruléé**; (94) ~ **popular** (Ven): sušené mléko, na které stát přispívá spotřebitelům; (95) ~ **prieta** (Portor): strom; viz: *caimito verde*; (96) ~ **quemada** (Kub): sladkost; viz: *fanguito*; (97) ~ **recentina**, venk. (Portor): kravské mlezivo; ► prvotní mléko; ■ Syn.: *leche calostra*; (98) ~ **repentina** (Kub): viz: *leche recentina*; (99) ~ **sucia** (Hond): viz: *leche recentina*, *leche calostra*; (100) ~ **tierna** (Hond): viz: *leche calostra*; (101) **a toda** ~² (Kub): pohodlně, komfortně; (102) **como** ~ **hervida**¹, lid. (Bol, Par, Arg, Urug): vehementně, rázně a bez zastavení; (103) **como** ~ **hervida**², lid. (Bol, szArg): nahněvaně, zuřivě, vztekle; (104) **de** ~ (Arg): náhodou, naštěstí; (105) ~ **de perra** (Portor): špatný úmysl; (106) ~ **frita** (Portor): lež, klam; (107) **por la** ~ (Portor): výhodně, prospěšně; ► zprostředkovatel získává výhodu za to, že se staral o krávu a o narozené tele; může si tak od ní vzít mléko; (108) **por pura** ~ (Pan, Bol): náhodou; (109) **¡qué** ~! (Hond, Salv, Nik, Pan, Portor, Ekv, Bol): ty máš ale štěstí!, to je štěstí!; (DA).

lecheada, f. (1) (Arg): dojení; (MM, JD).

lecheado, m. (1) lid. (Kub), viz: *mulato*; (DMC).

lechear, tr. (1) (Chil, Kost, Per; Arg): dojit; (MM, JD). • (2) (Per): dávat mléko; (JD).

lechebana, f. (1) (Portor): rostlina; viz: *lechevana*; (DA).

lechebanal, m. (1) (Portor): půda; viz: *lechevanal*; (DA).

lecheburra, f. (1) (Nik): karamel; viz: *lechedeburra*; (DA).

lechecilla, f. (1) (Dom, Portor): *Euphorbia heterophylla*; ► roční divoce rostoucí bylina; dorůstá do výšky 1 m, má cylindrický stonek, vstřícné listy, nazelenalé květy ve formě kulaté tobolky*; (DA).

lechecillo, m. (1) (Kub): nádoba na mléko; (2) (Portor): rostlina používaná v medicíně jako lék proti horečce; (MM).

lechedeburra, f. (1) (Hond, Nik, Salv): karamel připravený z mléka, třtinového cukru, skořice; (DA).

lechemaría, f. (1) (jvMex): *Calophyllum brasiliense*; ► strom dorůstající do výšky až 45 m, má velkou korunu, šedivý kmen s nažloutlými svislými pruhy, vstřícné listy (rub listu je světlejší než líc) se zvlněným okrajem, bílé nebo nažloutlé květy, plodem je velká zelená bobule; ■ Syn.: *calaba*, *lagarto caspi*, *palo María*, *árbol de María*; (2) (Mex): strom; viz: *ramón*; (DA).

lechemiél, m. (1) (Kol): *Lacmellea edulis*; ► strom dorůstající do výšky až 18 m; větve mají pyramidovité trny; má kuželovitou korunu, podlouhlé listy, malé nažloutlé aromatické květy, velký kulatý plod, který je jedlý*; (DA).

lechera, f/adj. (1) (Par, Arg; Mex; Guat, Urug; Am): dojná kráva; (RR, AM, MM, JD). • (2) adj. (Arg, Bol, Kol, Dom, Mex, Pan, Par, Nik, Ven): výnosný obchod; př.: *vaca lechera*; (MM). • (3) f. ~ **amarga** (Am): Vítod větší; ► rostlina z čeledi Vítodovité; (JD). • (4) (LaPla, Bol): bílá hrací kulička; ► obvykle oblíbená barva hráčů v kuličky; slang *lunfardo*; (NET, DA). • (5) f. (Bol): tanečnice; ► tančí typický bolivijský tanec v šatech se 30 suknicemi, vrchní částí oděvu připomínající pončo a nádobou s mlékem; (DA).

lechereada, f. (1) (Mex): spárovací hmota na keramické obklady a dlažby; (DA).

lecherear, intr. (1) (Ven): smlouvat; handrkovat se; (AM, MM, JD).

lechería, f. (1) (Arg, Mex): podnik, kde se podávají nápoje nebo zákusky vyráběné na mléčném základu; (RAE, MM). • (2) (Arg.): mléčný bar; ► podnik, kde se podávají převážně nealkoholické nápoje a zákusky; př.: *no voyas a lecherías a tomar café con leche*; (RR). • (3) (Kol, Ven, Mex; Am): lakota, krkounství; (MM, JD). • (4) (Kol, Chil, Mex, Kost, Ekv): kravín; (MM, DA). • (5) lid. (Kub): štěstí; př.: *la lechería tuya es increíble*; (6) (Kub): kavárna; př.: *por esta calle hay varias lecherías, si no tomas café con leche, tienen chocolate*; viz: *leche*; (DMC). • (7) (Kol): chov mléčného skotu, dojníc; (8) (Kost, Ekv, Chil): dojírna; (9) vulg. (Guat, Hond, Salv, Nik): velké poprsí; (10) (Hond, Salv, Nik): kapavka; ► sexuálně přenosná nemoc; (DA).

lecherillo, m. (1) (Mex): obsahující mléčnou šťávu; (MM).

lechero, m. (1) lid. (Kub): člověk, který má velké štěstí; př.: *es un lechero, gana siempre en la lotería*; (2) **al ~ no lo matan por echarle agua a la leche sino por decirlo** (Kub): dávej si pozor na to, co komu říkáš; př.: *no te olvides que al lechero no lo mataron por echarle agua a la leche sino por decirlo*; (3) **levantarse como un ~** (Kub): vstávat velmi brzo, se slepicemi; př.: *yo, toda mi vida, me levanto como el lechero*; (4) **no poder dedicarse a alguien a ~** (Kub): mít vždy náladu pod psa; př.: *ese individuo no puede dedicarse a lechero*; (DMC). • (5) (Mex, Salv): milenec; (6) (Ekv): *Euphorbia laurifolia*; ► keř, který produkuje mléčnou šťávu podobnou kaučuku; vyskytuje se v pouštní oblasti regionu Sierra*; (DA).

lechero, -ra, adj/subst. [Š: *suertero*] (1) adj. (Kost, Kub, Hond, Nik, Ven; Bol, Chil, Mex, Pan, Dom: Cibao, Per, LaPla, Kol, Portor; Am): mající štěstí, šťastný, klikařský, mající kliku; (RAE, AM, MM, JD, NET). • (2) m. (Ekv): strom *Euphorbia latassi*; ► s mléčnou mízou; z jeho dřeva staví indiáni své chýše; (3) adj/subst. (Kost, Nik, Guat, Hond, Salv, Dom, Ven, Per, sevBol, jzBol, střBol, Chil; Am): šťastlivec; klikař; člověk, který umí využít situace; př.: *no le pasó nada al muy lechero*; viz též: *leche*; (RR, JD). • (4) m. (Chil): dojič; dojný přístroj; (AM, MM). • (5) adj. (Am): vše spojené s produkcí mléka; (6) (Kol, Mex, Ven): ubohý, bídný; nešťastný; (7) (Kub, Portor): prospěchář; (8) m/f. (Am): obchodník s mlékem; (9) (Am): stromy či rostliny s mléčnou mízou; • (10) adj. (Am): krkounský; vyžíravný; (11) **es un ~** (Am): ten má kliku; (12) m. (Am): krkoun, vyžírka; (13) (Kub): courák; ► vlak; (JD). • (14) adj. (Mex, Hond, Ven, střKol, Chil; Am): pomalý (vlak, autobus); ► dopravní prostředek, který je velice pomalý, protože stojí na hodně zastávkách; (15) m. courák (vlak); (BDE, DA). • (16) m. (LaPla, Hond, Kol, Nik, Per, Portor): klikař, šťastlivec, šťastný člověk; ■ Syn.: *ligador, ojetudo, suertudo, tarrudo*; ► slang *lunfardo*; (NET). • (17) adj. (Kost): šťastlivec; př.: *¡qué lechero estuvo Mariano ganando la loteira!*; ► slang; (RF). • (18) adj/subst. (Ven): vychytralý, mazaný; viz též: *tacañún*; (DA).

lecherón, m. (1) (Arg): kaučukovník; (MM). • (2) (Mex): papája melounová, strom melounový; ■ Syn.: *curupí*; (MM, JD). • (3) (Bol, Arg): *Sapium haemospermum*; ► strom dorůstající do výšky až 10 m; nemá moc husté listí, květenstvím je klas; produkuje mléčnou šťávu; ■ Syn.: *curupí, leche-leche, pega-pega*; (4) (Bol, Arg): křehké a lehké dřevo stromu *Sapium haemospermum*; ■ Syn.: *curupí, leche-leche, pega-pega*; (5) (Arg): *Sebastiania brasiliensis*; ► strom dorůstající do výšky až 10 m; má zoubkované listy, zelenobílé květenství a kulatý plod; (6) (Arg): tvrdé, lehké a bílé dřevo stromu *Sebastiania brasiliensis*; (DA).

lecheronal, m. (1) (Arg): místo porostlé stromy *Sapium haemospermum* (viz též: *lecherón*); (DA).

lech, m. (1) (zápBol): voják, který nastoupí do základní vojenské služby dříve než je nařízeno; tzn. nedosáhl určitého věku; (DA).

lechevana, f. (1) (Portor): rostlina; viz: *lechecilla*; ■ Var.: *lechebana*; (DA).

lechevanal, m., venk. (1) (Portor): půda porostlá rostlinou *Euphorbia heterophylla* (viz též: *lechecilla*); ■ Var.: *lechebanal*; (DA).

lechigada, f., lid. (1) (výchBol): parta; viz též: *ganga*; (2) (Bol, Per): o práci nebo studiu: spolupracovníci, kolegové, spolužáci; (DA).

lechiguana, f. (← kič. *lachiguana*) (1) (LaPla): štěstí; viz: *lachiguana*; (MM, MS). • (2) (Arg, Per; Bol, szArg): vosy; viz: *lachiguana*; (3) (szArg): pláštěv; viz: *lachiguana*; (MM; DA).

lechiuana, viz: *lechiguana*; (MS).

lechillo, m. (1) (Mex): *Carpinus caroliniana*; ► velký strom vyskytující se v Mexiku; (MM). • (2) (Pan): strom; viz: *moral bobo*; (DA).

lechina, f. (1) [Š: *varicela*] (Ven, Arg): plané neštovice; ■ Syn.: *varicela* (Arg, Chil, Mex, Urug), *peste cristal* (Chil); př.: *bajo ningún pretexto deben ir nunca a Caracas, ni a cualquier otro lugar poblado, donde pueden coger el sarampión, la tos ferina, la difteria o la lechina*; (RAE, RR, EEA).

lechinismo, m. (1) (Bol): politická ideologie bolivijského ekonoma Juana Lechina Oquendo, která vyjadřuje myšlenky syndikalismu; ► směr v dělnickém hnutí, který pokládá odborové organizace za nejvyšší formu dělnické třídy; někdy ve spojení s anarchismem; (DA).

lechita, f. (1) (Kub): nápoj připravený z rumu, kondenzovaného mléka, skořice a vajíčka; (DA).

lechón, m. (1) (Kub): ramlice; ► o ženě; (2) **es una ~-na** (Kub): má děti jako smetí; (JD). • (3) lid. (Kub): být jako koule; př.: *es un lechón, si no baja de peso se muere*; (4) (Kub): obézní člověk; př.: *no comas más que eres un lechón*; (5) (Kub): kubánské jídlo, jehož základem je vepřová pečeně; př.: *el lechón de hoy es formidable*; (6) **a mí no hay ~ que se me muera en la barriga** (Kub): mě nikdo nenaštve; př.: *trató de engañarme, pero a mí no hay lechón que se me muere en la barriga*; (7) **dormir como un ~** (Kub): spát jako dudek; př.: *¡qué bien duerme!, ¡cómo un lechón!*; (8) **estar hecho un ~** (Kub): být velmi tlustý; př.: *Juan está hecho un lechón*; (9) **morírsele a alguien los ~es en la barriga** (Kub): být líný jako veš; př.: *a ése siempre se le muere los lechones en la barriga*; (DMC). • (10) (Chil): *Colliguaja odorifera*; ► nízký keř, který má vstřícné listy, jednodomé květy, plodem je tobolka*; (11) m. (Bol): sele naložené v marinádě z chilli, citronu, černého pepře, kmínu a soli; ► peče se v troubě a podává se s bramborem, banány, batáty, salátem a pikantní omáčkou; (DA).

lechón, -na, adj/subst. (1) m/f., lid. (Mex): šťastlivec; př.: *-jme saque la lotería! -iqué lechón eres!*; ► mex. argot *caliche*; (DEUM). • (2) adj/subst.(Kub, Portor, Bol, Arg): tlust'och/tlust'oška; (3) adj., venk. (Salv, střEkv, Bol, Per): o člověku: mající štěstí; (4) adj. (Chil): o mláděti: sající mléko od matky; (DA).

lechona, f. (1) (Kol): typický kolumbijský pokrm; ► plněné a pečené maso z mladého prasete; př.: *deliciosa lechona dietética con pollo, pavo, conejo, cerdo*; ■ Var.: *lechonería*; (BDE). • (2) (Portor): velké auto podobné limuzíně, které má karoserii ve velmi špatném stavu; (DA).

lechonada, f. (1) (Portor): oběd, u kterého je hlavním chodem pečené sele; ► především na venkově; (DA).

lechonera, f. (1) (Dom, Portor): restaurace, kde se podává pečené sele a jiné pokrmy připravené z vepřového masa; (2) venk. (Portor): chovatel prasat; (3) (Portor): vepří; (DA).

lechonería, f. (1) (Kol): typické jídlo; ► samice mladého vepře plněná a pečená na ohni; (2) (Kol): obchod, ve kterém se prodává *lechona*; (BDE).

lechonero, -ra, m/f. (1) (Portor): chovatel nebo prodejce prasat; (DA).

lechonote, adj. (1) (Nik): o osobě: zdravá, ale tlustá; (DA).

lechosa, f. (1) (Antil, Ven, Hond, výchSalv): papája; ► plod; př.: *el arbusto de la lechosa... es capaz de dar cuarenta frutas...*; (BDE, DA). • (2) (Kol): strom; viz: *canchalagua*; (DA).

lechoso, m. (1) (Antil, Ven, Guat, Hond, jižSalv, Nik): papája; ► strom; (BDE, DA).

lechoso, -sa, adj/subst. [Š: *suertero*] (1) adj./m. (Ven, zápEkv): mající štěstí, šťastný, klikařský, klikař; (AM, MM, JD, DA). • (2) m. [Š: *papayo*] (Hond, Dom, Ven; Kol, Portor; Am): papája melounová; ► strom z čeledi papájovité (lat. *caricaceae*), rostoucí v teplých zemích, má vláknitý, nepříliš pevný, stonek, bohatý na latex obsahující jistý enzym, který se smíšený s vodou používá k měkčení masa; (MM, JD). • (3) f. [Š: *papaya*] (Dom, Ven; Portor, Kol; Am, Antil): dutý plod stromu *papayo* (viz.), oválného tvaru, uvnitř jsou semínka a žlutá, dužnatá část plodu, podobající se melounu, je sladká a ještě z nezralé se z ní vyrábí velmi ceněná zavařenina; (RAE, MM, JD, BDE). • (4) m/f. (Mex): obecné označení stromů či keřů, jejichž stonek nebo výhonek produkuje šňávu bělavé barvy připomínající mléko, obecně žíravého charakteru; (MM).

lechuçada, f. (1) (szArg): předzvěst, předtucha, špatné znamení; (DA).

lechuçar, intr/tr. (1) intr. (Per, Hond, Nik): ponocovat; mít noční štafl (o taxikáři); (MM, JD, DA). • (2) intr., lid. (Ekv, Per): pracovat, makat, dřít (se); viz též: *negrear(se)*; (3) intr. (Ekv, Per): pracovat v noci; (4) tr. (Arg, Urug): špehovat někoho, vyzvídat něco; (5) intr., venk., lid. (Arg): předpovědět zlé časy; (DA).

lechuceo, m. (1) (Per): ponocování; (MM).

lechucero, -ra, adj/subst. (1) (Ekv; Per): noční taxikář; ► ten, který pracuje výhradně v noci; (RAE, MM, JD). • (2) adj. (Per): ponocující; (3) m. (Per): noční taxík; (MM, JD). • (4) adj/subst. (Hond, Per): člověk, který rád ponocuje; (DA).

lechucita, f. (1) (Arg, Urug): sýček králičí; viz: *lechucita de las vizcacheras*; (2) ~ **canela** (Urug): sýc plavočelý; ► druh sovy, který dorůstá do 20 cm, má tmavě hnědou hlavu; skořicově zbarvené lice, černé lemování kolem očí, křídla zbarvená tmavě hnědě s bílými skvrnami, břišní a prsní část zbarvenou skořicově, ocasní peří černé s proužkem malých bílých skvrnek*; (3) ~ **de campo** (Urug): viz: *chicuate*; (4) ~ **de la pampa** (Bol): viz: *lechucita de las vizcacheras*; (5) ~ **de las vizcacheras** (Arg): sýček králičí; ► malá sova, která má peří zbarvené do hnědé a okrové barvy a bílé skvrnky na hřbetní části; ■ Var.: *lechucita, lechucita de la pampa*; ■ Syn.: *pequén, tiptiri**; (6) ~ **listada** (Guat): viz: *caburé*; (DA).

lechudo, -da, adj. (1) (Arg): dávající hodně mléka, hodně dojící, rostlina poskytující mléčnou šťávu; (2) (Arg, Mex, Guat, Salv, Ven, jzBol, Pan): klikařský, mající kliku, mající štěstí; (AM, MM, JD, DA).

lechuga, f., i adj. (1) f. (Portor, Kub): bankocentle; ► bankovka; (AM, MM, JD). • (2) f. (Mex): označení pro různé vodní rostliny rodu *Pistia* s listy seskupené podobně jako hlávkový salát; (3) ~ **de mar** (Nik; Portor): chaluha; (MM, JD). • (4) ~ **americana** (Portor): čekanka; (5) **como** ~ (Chil): jako prase v žitě; ► spokojený; (6) **como una** ~ (Chil): děvče jako lusk; ► o hezkém děvčeti; (7) ~ **de mar** (Chil): chaluha; (8) **es más fresco que una** ~ (Chil): je drzý jak štenice; (9) **esa** ~ **no es de su huerto** (Portor): to nemá ze své hlavy; (JD). • (10) **hoja de** ~¹ (Kub): peso (peníze), viz: *barilla*; (11) **hojas de** ~ (Kub): bankovky; př.: *tengo en mi cuenta de ahorros mil hojas de lechuga*; (12) **estar fresco como una** ~ (Kub): být svěží; př.: *dormí sólo tres horas pero me levanté fresco como una lechuga*; (DMC). • (13) (Bol): pohraničník; ► bol. argot *coba*; (HB). • (14) lid. (Dom): marihuana; viz též: *juana*; (15) adj. (Pan): loudavec, loudal; (16) ~ **chilena** (Chil): druh hlávkového salátu; viz: *lechuga costina*; (17) ~ **costina** (Chil): druh hlávkového salátu; je větší než obvykle, má velké zelené listy, které nejsou téměř vůbec vrásčité; ■ Var.: *lechuga chilena*; (18) ~ **de agua** (Pan, Kol): viz: *lechuguilla*; (19) **hoja de** ~² (Portor): dolar (bankovka); viz: *dólar*; (20) **hoja de** ~³, lid. (Kub): 1 dolar (bankovka); viz též: *verde*; (DA).

lechugar, intr. (1) (Per: Lima): pracovat v noci; ► u řidičů veřejné dopravy; (AM).

lechugeo, m. (1) (Per: Lima): práce v noci; ► u řidičů veřejné dopravy; (AM).

lechugero, -ra, adj. (1) (Ekv, Per): noční tulák; (2) (Per: Lima): auto vyrobeno pro noční práci; (3) (Per: Lima): řidič nočního vozu; (AM).

lechugo, m. (1) (Pan): strom; viz: *cojón de caballo*; (DA).

lechuguilla, f. (1) (Kol, Kub, Mex, Nik, Dom, Portor): babelka řezanovitá; ► vodní rostlina podobná salátu, která se nachází v lagunách; ■ Var.: *lechuga de agua*; ■ Syn.: *guama*; (2) (Kost, Guat): rostlina; (3) (Mex): druh agáve; př.: ...y de una sogá de *lechuguilla que une al hichero y al chicozapote*; (MM, BDE, DA). • (4) (Mex): provaz nebo šňůra vyrobená ze stočeného vlákna těchto rostlin a slouží jako neodmyslitelná součást nástrojů mexických jezdců; (MM).

lechuguita, f. (1) lid. (Kub), viz: *palo*; (DMC).

lechunguilla, f. (1) (Mex): druh agáve; př.: y de una sogá de *lechunguilla que une al hichero y al chicozapote*; (BDE).

lechusear, tr. (1) (LaPla): předpovídat, věštit, předvídat, prorokovat; (2) (LaPla): přinést smůlu, neštěstí; ► slang *lunfardo*; (NET).

lechuza, adj/subst. (1) m/f., hovor. (Urug): na zásobovacím trhu: zprostředkovatel; (2) m/f., despekt., hovor. (Urug): čmuchal, slídlil; funebrácký vůz; funebrák; dryáčnice; př.: *vieja lechuza*; (RAE, JD). • (3) f. (Chil): rána vedle (v dolech); (4) lid. (Kub, Mex, Bol): šlapka, kurva, prostitutka, děvka; viz též: *callejera*; (AM, MM, DA). • (5) (Ven): vozík; (AM). • (6) f. (Chil): špatný zásah (v dolech); (7) (Mex): albín; (MM). • (8) (Am): chmaták; (9) (Mex): dorota; (10) **parece una ~ de campanario** (Mex): je šeredná jak noc; (JD). • (11) **el carro de la ~**, f. (Kub): pohřební vůz; př.: *lo llevaron a enterrar en el carro de la lechuza del municipio*; (DMC). • (12) adj. (LaPla): věštecký, prorocký, předvídavý; (13) adj. (LaPla): zlověstný, nevěstící nic dobrého, hrozivý, neblahý; (14) m. (LaPla): věstec, prorok; ► slang *lunfardo*; (NET). • (15) (Arg): posel špatných zpráv; (16) adj/subst. (Urug): čmuchal, slídlil; (17) f. (Pan): pohřební vůz; (18) **~ de campanario** (Urug): viz: *ratonera*; (19) **~ orejita** (Dom): viz: *ciguapa*; (20) **creer en huevos de ~** (Dom): brát něco vymyšleného jako hotovou věc; (DA).

lechuzón, m. (1) **~ de los campos** (Arg): viz: *suindá*; (DA).

lechuzón, -na, m/f. (1) (Arg): posel špatných zpráv; viz též: *lechuza*; (DA).

lecillo, m. (1) (výchBol): strom; viz: *blanquillo de la pampa*; (DA).

leco, m. (1) (Bol): ind. jazyk (bez bližší klasifikace); ► 132 mluvčích (2001); (2) stejnojmenný kmen; (3) příslušné adjektivum; (EA). • (4) lid. (Bol): obyvatel kantonu Apolo, provincie Franz Tamayo; (5) (Ven): křik, hlasité naříkání; (6) **a todo ~** (Ven): nahlas, hlasitě; (DA).

leco,-ca, adj/subst., hovor. (1) (Ven): velmi hlasité volání, naříkání, křik, zahaletání, zaječení; (RAE, AM, MM, JD). • (2) adj. (Mex): hloupý, bláznivý, bez rozumu, padlý na hlavu; trulant; (MM, JD). • (3) m. (Mex): trulant; (4) **dar/pegar un ~** (Ven): zaječet; (JD). • (5) adj. (zápBol): o kantonu Apolo; ► provincie Franz Mayo, oblast La Paz; (DA).

lector, m. (← angl. *lecturer*) (1) (Am): odborný učitel, lektor na severoamerických univerzitách;

lectureada, f., lid.(1) (Bol): rychlé přečtení; (DA).

lecturear, tr. (1) (Bol): rychle něco přečíst; (DA).

lecusa, f. (1) (Kub): zrnko, semínko; (AM).

lecuza, adj. (1) (Kub): označení pro různé druhy keřů a křovin žluté barvy; (MM).

leedera, f. (1) lid. (Kub): četba; př.: *tanta leedera te va a afectar los ojos*; (DMC).

leer, intr. (1) **sin saber ~ ni escribir** (Pan, Ekv, Bol, Chil): přijít k něčemu jako slepý k houslím, náhodou, bez námahy, bez sebemenších zásluh; (2) ~ **tupido** (Hond, Salv): přečíst text rychle a bez obtíží; (DA).

lefarias; (1) (Ven): plod nopálu, viz: *tuna*; (EEA).

lefió, -fia, adj. (1) (Mex: Chihuahua): hloupý, naivní; (AM).

left, m. (← angl.) (1) ~ **field** (US, Hond, Nik, Kub, Portor): levé pole v baseballu; viz též: *jardín izquierdo*; (2) ~ **fielder** (Hond, Nik, Kub, Portor): hráč baseballu, který stojí v levém poli; (DA).

lega, f. (1) (Pan): samička zpěvných ptáků; (AM, MM).

legajador, m. (1) (Kol): složka na dokumenty; (DA).

legajar, tr. (1) (StřAm, Kol, Chil, Ekv, Mex, Pan; Am): svázat do fasciklů (svazků listin); (AM, MM, JD, DA).

legal, adj. (← angl. *legal*) (1) [Š: *sobresaliente*] (Kol; Per, Nik, Pan, Kub, sevEkv, střBol, zápBol, jižBol): skvělý; výborný; v Huánucu (Peru) nemá ostrý přízvuk, nýbrž těžký; př.: *estuvo bien legal*; (RR, AM, MM, DA). • (2) (Mex; Kub): spravedlivý, poctivý, čestný, správný; (MM, JD). • (3) (Am): právní, vztahující se k právu; (MM). • (4) **adquirir fuerza** ~ (Per): nabýt moci zákona; (5) **por los cauces ~-les** (Per): zákonně, legálně; právní cestou; (JD). • (6) (Salv): o věci: jednoduchá; (7) (Salv): o člověku: čilý, obratný, čiperný; (8) **la** ~ (Chil): pravda; (9) **por la** ~ (Per): legálně; (DA).

légamo, m. (1) **come** ~ (Dom): průměrný, obyčejný člověk; (DA).

legañiento, -ta, adj. (1) (Bol, Chil): o člověku nebo zvířeti: mající ospalky; (DA).

legiar, intr. (1) (Kub): myslet, přemýšlet; (DA).

legisla, f. (1) lid. (Kub), viz: *jubila*; (DMC).

legislación, f. (1) ~ **caminera** (Arg): silniční, dopravní řád; (JD).

legislar, tr. (1) lid. (Kub): činit správná rozhodnutí; př.: *no legislaba bien de joven y todo le salía mal en los estudios*; (2) (Kub): přemýšlet; př.: *estoy legislando a ver cómo resuelvo el problema*; (3) **estar todo legislado** (Kub): vše je naplánované; př.: *no te preocupes, no podemos fracasar, en el negocio todo está legislado*; (4) **legisla y no te vuelvas loco** (Kub): zachovej klid; př.: *yo sé todos los problemas que te agobian, pero coge las cosas con calma, legisla y no te vuelvas loco*; (DMC).

legislatura, f. (1) (Arg, Mex, Per, Portor; Am): poslanecká sněmovna; v Mexiku se užívá výrazu *congreso*; (AM, MM, JD). • (2) (Mex, Portor, Ven, Bol, Par, Arg, Urug): kongres; (3) (Portor, Ven, Par, Arg): budova kongresu; (DA).

legista, adj/subst. (1) (Arg, Kol, Mex, Par; Am): viz: *médico legista, forense*; ► lékař, který se zabývá soudní medicínou; (RR, MM, JD). • (2) (Am): právník, znalec zákona; (JD).

legisto, -ta, adj. (1) (Salv): o člověku: znalý zákona; (DA).

legítimo, m. (1) (Salv): zlato; (DA).

Legón, m. (1) **ser un ~ cualquiera** (Kub): být silný jako lev; př.: *tú eres un Legón cualquiera*; ► Joe Legón byl silný kubánský boxer; (DMC).

legonazo, m. (1) (Salv): pomluva, klep, udání; (DA).

legonear, intr. (1) (Salv): pomlouvat, pomluvit; (DA).

legua, f. (1) **en la ~** (Mex): támhle; na bližší neurčeném místě; př.: *de Mexico me llamaban los amigos: que andaba haciendo en la legua, perdiendo el tiempo, desperdiciando oportunidades*; (RR). • (2) **~ corralera** (Kub): zastaralá míra povrchu; (AM, MM). • (3) **~-as y ~-as a la redonda** (Arg): široko daleko; (4) **en diez/ muchas ~-as a la redonda** (Arg): široko daleko; (5) **tragar ~-as** (Arg): polykat kilometry; (6) **por todas partes hay una ~ de mal camino** (Arg): není růže bez trní; všechno má své ale; (JD). • (7) **por una ~** (Kub): hodně; př.: *lo derrotó por una legua*; (8) **verse a la ~** (Kub): hned se uvidí; př.: *ese error se ve a la legua*; (DMC).

leguaje, m. (1) (Per): příspěvek pro poslance na služební cesty; (2) (Per; Mex, Nik, Hond, Salv, jižBol; Am): vzdálenost v mílich; (AM, MM, JD, DA).

leguario, m. (1) (Bol, Chil): rozcestník, ukazatel vyrobený z kamene pro určení vzdálenosti; vojenský kámen; (AM, MM).

legüero, m. (1) (výchBol, sevBol): značka, která udává vzdálenost v mílich; (DA).

leguleyada, f. (1) (Kost, Dom, Kol, Per, Bol, Chil): manévr, který se zdá být legální, ale ve skutečnosti tomu tak úplně není; (2) (Kost, Dom, Per, Bol, Chil): promyšlená a škodolibá hádka; ■ Syn.: *tintirellada*; (3) (Ekv): past ze strany člověka, který má zálibu v hádkách; (DA).

leguleyo, -ya, adj/subst. [Š: *discutidor*] (1) m/f. (Nik, Ekv): diskutér; člověk, mající zálibu v diskuzích a hádkách; (2) (Nik): člověk, který dělá neoprávněné zásahy u soudu; (RAE, DA). • (3) m/f., lid. (Nik): student, študák; ► student práv, který je účastníkem soudního sporu; viz též: *comelibros*; (4) m/f. (Kub): člověk, který má vždy na vše názor; (5) adj/subst. (Nik, Pan): o člověku: konfliktní, protestující proti všemu; (DA).

legumbrera, f. (1) (Ven): mísa na salát; (DA).

leída, f. (1) (StřAm, Kol, Chil, Guat, Ven): četba; př.: *lo aprendió de una leída*; (AM, MM).

leído, -da, adj. **(1)** **ser una persona ~ y escribida** (Kub): sečtělý člověk; př.: *ella es una persona leída y escribida*; (DMC). • **(2)** adj. (Dom, Portor): o věci nebo záležitosti: ohmataný, ošoupaný; opovrhovaný, podceňovaný; **(3)** (Portor): o člověku: známý u všech; především drogovou závislostí; (DA).

leidoso, -sa, adj. **(1)** (Bol): mající zálibu v četbě knih; (DA).

leila, adj/subst., lid. **(1)** (Nik): homosexuál, gay, teplouš; viz též: *culero*; (DA).

leipa, f. **(1)** (Guat): zodpovědnost, povinnost, závazek; (DA).

leirén, viz: *lerén*; (MS).

leiter, m. **(1)** lid. (Kub), viz: *reparto*; (DMC).

leit-motif, viz: *leit-motiv*; (MS).

leit-motiv, m. (← něm.) **(1)** (Chil): hlavní myšlenka (hudební); ■ Var.: *leit-motif*; (MS).

lejazo, adv., hovor. [Š: *lejote*] **(1)** (Ven, Chil): velmi daleko; (RAE, DA).

lejecitos, adv. [Š: *lejitos*] **(1)** (Mex): trochu daleko; (RAE).

lejía, f. **(1)** (Ven): savo, viz: *cloro*; (EEA). • **(2)** (Bol): směs ze spálených stonků z quinoj (druh obiloviny), rýží a mletým anýzem, ke které se přidá voda a nechá se usušit; ► slouží k zlepšení chuti koky, jejíž listy se před konzumací smotají a poté se žvýkají; (DA).

lejillo, m. **(1)** (Nik): bující onemocnění; (DA).

lejío, m. **(1)** (Dom): *Celtis trinervia*; ► strom dorůstající do výšky až 18 m; má tenké větve a hladkou našedlou kůru; ■ Var.: *palo amargo**; (DA).

lejísimo, adv. [Š: *lejísimos*] **(1)** (Arg, Kub, Mex, Urug, Nik, Kost, Pan, Dom, Ven, Chil): velmi daleko; (RAE, DA).

lejito, adv., venk., lid. **(1)** (Nik, Pan, Arg, Urug, Chil): trochu daleko; (DA).

lejo, -a, adj. **(1)** (výchBol): o místě: vzdálené; (DA).

lejos, adv. **(1)** **de más ~ que nunca** (Ven): zdaleka; (AM, MM). • **(2)** (Arg): hodně, s náskokem; př.: *ganar desde lejos; ganar de lejos; ganar lejos*; (MM, JD). • **(3)** **al/ a los ~** (Am): dodaleka; **(4)** **de ~** (Am): z dálky, zdaleka; **(5)** **desde ~¹** (Am): už z dálky; zdáli, zdaleka; **(6)** **desde ~²** (Arg): o hodně; **(7)** **ganar desde ~** (Arg): vyhrát zdaleka s velkým náskokem; **(8)** **y ~ de eso** (Arg): a naopak, a místo toho; **(9)** **estoy muy ~ de pensarlo** (Arg): naprosto si to nemyslím; jsem dalek toho, abych si to myslel; **(10)** **está tan ~ uno del otro como el cielo y la tierra** (Arg): to je jako nebe a dudy; **(11)** **la calidad está muy ~ de convenir** (Arg): jakost naprosto nevyhovuje; **(12)** **están muy ~ de hallarse borrachos** (Arg): do opilosti mají daleko; **(13)** **eso me está ~** (Arg): to mi je vzdáleno, toho jsem dalek; **(14)** **no ir muy ~** (Arg): nepřivést to daleko; **(15)** **para no ir más ~** (Arg): abychom dlouho nehledali, tak zrovna například...; **(16)** **eso, sin ir más ~** (Arg): třeba hned tohle; př.: *ayer, sin ir más lejos*; **(17)** **de más ~ que nunca** (Arg): z velké dálky; **(18)** **ni de ~** (Arg): ani zdaleka; ► ne; **(19)** **~ nuestro** (Am): daleko od nás; **(20)**

tomar una cosa de más ~ (Am): vzít něco od Adama; (JD). • **(21) por** ~ (Chil, LaPlá): hodně, velice; **(22)** (← angl.) lid. (**por**) ~ (Chil, LaPlat): o hodně, mnohem dříve, zdaleka; ► lepší apod.; př.: *lejos, el mejor servicio; ganar por lejos: ganar fácilmente; el primero, el líder, el mejor... por lejos*; (BDE). • **(23) de ~ parece y de cerca lo es** (Kub): být homosexuál; viz: *gitano*; (DMC). • **(24) (tener) buen** ~ (Mex, Chil, Urug): vypadat dobře pouze na dálku; př.: *tiene buen lejos, pero ya de cerca se le notan las arrugas*; ► mex. argot *caliche*; (CALI, DA). • **(25) (Chil): viz: lejos, por...; (26) buen** ~ (Mex, Salv, Chil): dobrý vzhled, ale pouze z dálky; **(27) por** ~, lid. (Kol, Bol, Arg, Urug, Chil): jasně, zřetelně, zjevně; (DA).

lejoso, -sa, adj. (1) (Salv): o člověku nebo věci: vzdálený, daleký, odlehlý; (DA).

lejote(s), adv., hovor. (1) (Ven; Am): velmi daleko; př.: *muy lejos de casa*; (RAE, JD).

lejura(s), f., i pl. (Kol, Ekv, Arg, Urug, Chil, Ven; Am) (1) velmi vzdálená část, velká dálka, dálava; zapadlé místo, končiny; př.: *es una lejura*; (RAE, MM, JD, DA).

lek'entear, tr. (1) (Bol): napadnout taxikáře; ► bol. argot *coba*; (HB).

lek'entero, m. (1) (Bol): útočník napadající taxikáře; ► bol. argot *coba*; ■ Syn.: *lek'entiri de turros*; (HB).

lek'entiri, m. (1) ~ de turros (Bol): útočník napadající taxikáře; ► bol. argot *coba*; ■ Syn.: *lek'entero*; (HB).

leka, m. (1) (Par): viz: lekaja; (DA).

lekaja, m., lid. (1) (Par): starý; stařec, dědek, stará vojna; viz též: *vejuco*; (DA).

leke, m. (← keč.) (1) (Bol): úder pěstí do tváře; (MS). • **(2) (← aim., keč. liqr) (zápBol):** čejka chocholatá; ► pták, který dorůstá do 30 cm, má bílé peří, černá křídla, úzké končetiny s krátkými drápy, úzký a relativně krátký zobák; ■ Var.: *leque, leke-leke, leque-leque*; (DA).

leke-leke, m. (← aim., keč. liqi liqi) (1) (zápBol): viz: leke; (DA).

lekero, m. (← keč.) (1) (Bol): bitkař; ► dává dobré údery pěstí; (MS).

Lela, f., lid. (1) hovor. tvar jmen Adela (Chil), Magdalena (Bol); (DA).

lele, adj/subst., (1) adj. (StřAm, Chil): přihlouplý, přiblblý; zmatený; (AM, MM). • **(2) adj/subst., lid. (výchMex):** hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; **(3) (výchMex):** strom; viz: *chicocuchi*; (DA).

lelelé, m. (1) (Pan): zmatek, chaos, potíž; (DA).

leliar, intr. (1) (Nik): být roztržitý, být nepozorný; (DA).

lelo, adj. (1) (Mex): viz: latoso; (EEA).

lelo, -a, m/f. (1) (Chil, Par): dědeček, stařec; (DA).

lelolai, m. (1) (Portor): vánoční koleda venkovského původu; **(2) (Portor):** desetiveršový refrén; (DA).

lembar, tr. (1) (Pan): hodit něčím, zahodit něco; odstrčit někoho vší silou; (DA).

lembe, m. (1) (zápVen): výprask, facka; (DA).

lembé, m. (1) (Dom: Santo Domingo): kudla, nůž; viz též: *naifa*; (AM, MM, JD, DA).

lembo, adj/subst. (1) m. (Kol): rostlina s velkými listy s chloupky; (MM). • (2) m. (Dom): mnoho, velké množství, přebytek; (3) adj/subst. (Dom): o člověku: divný, podivný, výstřední; (DA).

lempira, m/f. (1) (Hond): honduraská lempira; ► od r. 1931 základní hond. měnová jednotka (do r. 1931 peso); označení: L\$; název podle významného ind. náčelníka; (AM, MM, BDE, DA). • (2) f., lid. (Bol, Par, Arg, Urug): mince; viz též: *níquel*; (3) (Hond): bankovka 1 lempira (100 centavos); ■ Syn.: *bola, desplumado, fierro, indio, luzón, macaco, maracanda, maracandaca, pesebre, peso, plumudo, razón, tayul, vara, varilla, verga, yuca*; (DA).

lempirización, m. (1) (Hond): platba za zboží a služby v lempíře; ► hondurasská měna; (DA).

lembo, -pa, adj/subst. (1) adj/subst. (Kost): o člověku: snědý, tmavovlasý; (RAE). • (2) adj. (Kost): o ptácích z druhu kurovití: tmaví, s černým peřím; (AM, MM). • (3) adj. (Kol): velký, disproportionální, neúměrný, velikánský; (4) m. (Kol, Ekv: Esmeraldas): kousek, kus, kusanec; (AM, MM, JD). • (5) adj. (Nik): o člověku: bledý; (DA).

len(es), m. (1) (Guat): halěr; mince v hodnotě 1 centávu; př.: *con todo lo que tuve que pagar para tu fiesta de quince años, me quedé sin un len*; ► slang; (RF). • (2) lid. (Guat): mince 1 setiny quetzalu; ► obdoba halěře; (DA).

lenca, adj/subst. (1) m. (Salv, Hond): příslušník indiánského kmene Lenca; ► ke kmeni se řadí okolo 100.000 středoamerických indiánů, jejich původní jazyk ale v současné době prakticky zanikl; (2) m. (Hond): jazyk kmene Lenca, dnes už téměř zaniklý; ► podle lingvistů příbuzný jazyku máyů; (MM, EA, DA). • (3) příslušné adjektivum; (EA).

lencho, -cha, adj. (1) (Nik): hloupý, přihlouplý; (DA).

lenco, -ca, adj. (1) (Hond): koktavý; (AM, MM, JD).

lenga, f. (1) (Chil, jižArg): pabuk antarktický; ► strom dorůstající do výšky až 30 m; má řídkou korunu, opadavé listy a malé květy; (2) (Chil, jižArg): dřevo tohoto stromu; ► používá se v tesařství a truhlářství; (DA).

lengo, m. (1) (LaPla): mužský kapesník; ► slang *lunfardo*; (NET).

lengón, -na adj/subst. (1) adj. (Mex; Kol): drzý, hubatý; (AM, MM). • (2) (Am): tlachavý; (3) m/f. (Am): tlachal; (JD). • (4) adj. (Hond, Salv): o osobě: mluvka, všetečná; (5) lid. (Kost): o osobě: zvyklá v řeči přehánět; (DA).

lengua, f. (1) ~ **de trapo** (Kub, Urug): drzý, prostořeký člověk; (2) ~ **de vaca**¹ (Kub): rostlina z čeledi liliovitě (lat. *liliaceae*), původem z Afriky, s dlouhými, plochými a masitými listy zelené barvy a bílými květy, jejími plody jsou bobule červené barvy; (3) **aflojar la ~**, hovor. [Š: *irsele la lengua*] (Kub, Ven): přeréknout se; uřeknout se; říct

něco, co člověk neměl v úmyslu; (4) **darse la ~ dos o más personas**, [Š: *congeniar*] (Kub): shodnout se, být duševně spřízněn; (5) **ser alguien ~ sucia**, hovor. (Arg): používat sprosté, vulgární výrazy; (6) **tener alguien la ~ sucia**, hovor. (Kub, Urug, Ven): používat sprosté, vulgární výrazy; (7) **tener que sujetarse, tragarse, alguien la ~**, hovor. [Š: *morderse la lengua*] (Kub): náhle se zarazit v řeči a nedokončit větu; (RAE). • (8) (Kub, Mex; Guat; Per): jazyk afrických černochů či amerických indiánů, *hablar en quechua*; ► užití kečuánštiny; ► tento výraz se používá v kontrastu s kastilskou španělštinou; př.: *Manolo les pidió que cantaran algo antes, en castellano, no en lengua*; (AM, MM). • (9) **batirle la ~ a alguien** (Chil): mluvit k někomu dlouho; pomlouvat ostatní; př.: *lo único que le cagaba era el gil engominado que le batía la lengua*; (10) **en media ~** (Arg; Urug): v narážkách; př.: *insistió con sus palabras en media lengua*; (11) **morderse (sangrarse) la ~** (Mex): ironicky: měl bys dělat sám to co radíš ostatním; př.: *te sangras la lengua, compañero*; (12) **tener la ~ pelada** (Arg): příliš mnoho mluvit; (13) **volar ~** (Guat, Kost): ztratit řeč; mluvit; př.: *hay que ver lo bueno que es para volar lengua el Ayudante*; (14) **~ de vaca²** (Kub): keř; ► s velkými a tvrdými listy, které se používají k výzdobě, či v lektvarech pro štěstí; (RR). • (15) (Am): výraz pojící se s ostatními slovy k pojmenování různých rostlin; ~ **de vaca**; ~ **de buey**; ~ **de ciervo**; ~ **de venado**; ~ **de perro**; ~ **de perico**; (16) **~ larga**; ~ **de trapo**: ukecanec; (17) **~ sucia**: pomlouvačný; (MM). • (18) **~ de buey** (Mex): majoránka; ► marihuana; (19) **~ canina/de perra** (Mex): užanka lékařská; ► statná dvoudomá rostlina dorůstající výšky až 1 metru; (20) **~ cargada** (Mex): potažený, povlečený jazyk; (21) **~ cerval/cervina/de ciervo** (Mex): jelení jazyk celolistý; ► kapradina; (22) **~ de lobo** (Mex): pilát italský; (23) **dar ~** (Dom): pomlouvat; (24) **dar a la ~** (Mex): mlít páte přes deváté; (25) **le da sin descanso a la ~** (Dom): jazyk se mu nezastaví; (26) **da suelta a la ~** (Dom): pouští si jazyk na procházku; (27) **no diga la ~ lo que pague la cabeza** (Dom): neříkej, co by tě mohlo mrzet; (28) **desatar/destrabar la ~ a una persona** (Dom): otevřít někomu ústa; ► přimět někoho, aby mluvil; (29) **~ larga** (Am): otevřhuba; klepař; (30) **largo de ~** (Am): upovídáný, užvaněný; (31) **de ~ en lengua** (Am): od úst k ústům; ► letět; (32) **~ sucia** (Am): klevetník, pomlouvač; (33) **suelto de ~** (Am): tlachavý; (34) **tener la ~** (Am): držet jazyk za zuby; (35) **¡tente ~!** (Am): jazyk za zuby!; (36) **tener la ~ afilada** (Am): mít břitký jazyk, mít jazyk jako meč; (37) **tener la ~ gorda** (Am): mít těžký jazyk, sotva plést jazykem; ► v opilosti; (38) **~ de trapo** (Am): kecal, žvanil, tlachal; (39) **lo que se le viene a la ~** (Am): co mu slina na jazyk přinese; (40) **~ de víbora¹** (Am): hadinec; ► léčivá dvouletá rostlina z čeledi brutnákovitých; (41) **~ de víbora²/viparina** (Am): zmije (o člověku); (JD). • (42) **caer en ~** (Kub): líbat se; př.: *mira, ahora cayeron en la lengua*; ■ Syn.: *caer en el lengüeteo, darse la lengua, estar en el lengüeteo*; (43) **dar ~ de vaca** (Kub): protestovat; př.: *mañana empieza a dar lengua de vaca*; (44) **darse dos**

la ~ (Kub): souhlasit; př.: *en ese asunto se están los dos dando siempre la lengua*; ■ Syn.: *darse la lengua*; **(45) guardarse la ~ donde no da el sol** (Kub): být potichu, mlčet; př.: *guárdate la lengua donde no da el sol*; ■ Syn.: *guardar la lengua en donde le quepa*; **(46) hablar una ~ pasada por agua** (Kub): špatně mluvit; př.: *el habla el francés pasado por agua*; **(47) ~ lisa** (Kub): pomlouvač; př.: *Juana es una lengua lisa*; **(48) no poder levantar ni la ~** (Kub): být velmi starý; př.: *ya ése no puede ni levantar la lengua*; **(49) perder la ~¹ y quedarle la campana** (Kub): nenechat se porazit; př.: *es ifatigable, no hay imposibles para él, pierde la lengua y le queda la campana todavía*; **(50) perder la ~² y quedarle la campana** (Kub): nedát si říct; př.: *volvió a fracasar como siempre, él pierde la lengua pero le queda la campana*; **(51) ser algo una ~ de jubo** (Kub): být velmi ostrý; př.: *eso no es un machete, es una lengua de jubo*; ► Jubo je kubánský nejedovatý had; **(52) tener alguien una ~ de vaca** (Kub): být ukecaný; př.: *es muy bueno, pero tiene una lengua de vaca*; **(53) tener en la ~ un torniquete** (Kub): drbat; pomlouvat; př.: *lo que tu vecina tiene en la lengua es un torniquete*; **(54) tener una ~ de hilo de carretel** (Kub): mít jedovatý jazyk; př.: *a mí ella no me gusta porque tiene una lengua de hilo de carretel*; **(55) tener una ~ llena de vaselina** (Kub): být pomlouvačný; př.: *ésa tiene una lengua llena de vaselina*; ■ Syn.: *tener una lengua que se la pisa; lengua larga; lengua lisa*; viz: *chiflar, filólogo, oreja*; (DMC). • **(56)** (Nik, Kost, Portor, Kol, Ekv, střBol, Chil, Par): jazyk u boty; **(57)** (Hond, Salv, Arg): sušenka, piškot; ► pečivo tvarem připomínající cukrářské piškoty: podlouhlého tvaru s kulatými okraji; **(58)** (Guat): jakýkoliv jazyk kromě španělštiny, kterým se mluví v Guatemale; **(59) ~ de fuego** (Arg): *Anarthrophyllum desideratum*; ► ostnatá rostlina; s velmi členitým stonkem; se složenými trojčetnými listy; s množstvím malých sytě růžových či naoranžovělých květů; s ochmýřenými lusky; **(60) ~ de loro** (Chil): *Chloraea bletioides*; ► trvalá rostlina; dorůstající výšky až 80 cm; s dlouhými a přízemními listy; s hroznovitým květenstvím; s bílými zeleně pruhovanými květy; **(61) ~ de mujer** (Portor): viz: *faurestina*; **(62) ~ de pájaro** (Mex): truskavec ptačí; *Polygonum aviculare*; ► rostlina; dorůstající výšky až 80 cm; s kopinatými zakulacenými listy; květenství vyrůstá z paždí; s málo květy; s nažkami; viz též: *sanguinaria*; **(63) ~ de payaso** (Nik): sladká roláda; ► plněná červenou marmeládou; **(64) ~ de perico** (Mex): viz: *matarratón*; **(65) ~ de perro** (Per): *Gamochaeta* spp.; ► trvalá rostlina; dorůstající výšky až 60 cm; s hrubými, širokými, kopinatými purpurovými celokrajnými řapíkatými listy; s trychtýřovitými purpurovými květy; využívána v lékařství; **(66) ~ de suegra¹** (Hond, Nik, Kost, Pan, Kol): *Sansevieria guineensis*; ► bylina, sukulent; s oddenky, ze kterých vyrůstá až 6 listů se žlutým okrajem; s aromatickými nočními, bílými květy trubkovitého tvaru; listy a oddenky se využívají v tradiční medicíně; viz též: *curarina espada de suegra; espada de rey; espada de diablo*; **(67) ~ de suegra²** (Salv): sušenka, piškot; ► pečivo tvarem připomínající

cukrářské piškoty: podlouhlého tvaru s kulatými okraji; (68) ~ **de vaca**³ (Kol, Ven, Ekv, Arg, Urug): *Rumex* spp.; ► bylina; dorůstající výšky až 1,20 cm; s kopinatými listy; s květenstvím lata; (69) ~ **de vaca**⁴ (Kub, Portor): *Sansevieria hyacinthoides*; ► planá bylina; dorůstající výšky až 1 m; vzpřímená a členitá; s žilkovaným stonkem; s větvemi pokrytými chloupky, které zadržují ranní rosu; s dlouhými, plochými a masitými sytě zelenými listy; s bílými květy; s květenstvím klas; plody jsou bobulovité, hnědočervené; výtažek z listů se používá v tradiční medicíně; viz též: *lengüevaca*; (70) ~ **de vaca**⁵ (Hond, Nik): keř; viz též: *marucha*; (71) ~ **de vaca**⁶ (Pan): *Elephantopus mollis*; ► rostlina; dorůstající výšky až 70 cm; s kopinatými celokrajnými listy, na rubu ochmýřeny; s květenstvím lata; s bílými či světle fialovými květy; (72) ~ **de vaca**⁷ (Pan): viz: *munune blanco*; (73) ~ **figida** (Salv, Nik): sekaná; ► pečený pokrm z mletého vepřového a hovězího (*res*) masa; dochucené kořením a solí; (74) ~ **malespina** (Hond): viz: *malespín*; (75) ~ **mechada** (Salv): pečený pokrm z hovězího (*res*) jazyka s omáčkou; (76) **de media** ~, lid. (Kub, Dom): o osobě: koktající; osoba, která neodkáže vyslovit správně některá slova; viz též: *media lengua*; (77) ~ **bola**¹, lid. (szArg): o osobě: šlapající si na jazyk; mluvící koktavě, se špatnou výslovností; (78) ~ **bola**², lid. (szArg): o osobě: žvatlavá, koktající; (79) ~ **de billetera**, lid. (Pan): o osobě: rozšiřující pomluvy, drby; (80) ~ **de erizo** (Chil): pohlavní orgán, jazyk ježovky; ► delikatesa; (81) ~ **de gato**¹, lid. (stř, zápBol): velmi tenký plátek potravy; (82) ~ **de gato**², lid. (Kost): o osobě: nemající problém pozřít horké jídlo; (83) ~ **de lata** (Salv): o osobě: upovídaná; (84) ~ **de lija**¹, lid. (Chil): záliba či vlastnost v pomlouvání jiných; (85) ~ **de lija**², lid. (Chil): osoba, která zlomyslně mluví o ostatních; (86) ~ **de mime** (Dom): nůž s dlouhou čepelí; (87) ~ **de panza**, lid. (výchBol): bacher; ► část žaludků přežvýkavců; (88) ~ **de trapo**, lid., hanl. (Pan, Kub): o osobě: prostořeká, drzá; (89) ~ **floja**, lid. (Hond, Dom, Ven, Ekv): o osobě: upovídaná, netaktní; (90) ~ **larga**, lid. (Dom; málo použ. Ekv): o osobě: prolhaná; (91) ~ **mota**¹, lid. (szArg): šlapající si na jazyk; špatně vyslovující; (92) ~ **mota**², lid. (szArg): o osobě: šlapající si na jazyk; (93) ~ **sucia**, lid. (Kub, Ven, Bol, Chil, Arg; málo použ. Nik, Par; zápBol): o osobě: hovořící způsobem, který ostatní považují za hrubý a neslušný; (94) ~ **suelta**¹ (Mex): o osobě: netaktní a v hovoru bezohledná; huba nevymáchaná; (95) ~ **suelta**², lid. (Nik, Kub, Ven, Bol, Chil, Par): o osobě: mluvící bez okolků a bez rozmyslu; (96) ~ **media**, lid. (Nik, Dom, Ekv): viz: *de media lengua*; (97) **de se come un taco**, lid. (Mex): plná huba řečí; kecy; ► vyj., že člověk se předvádí a vytahuje, slibuje věci, které nedodrží; (98) **aguantar la** ~, lid. (Kub, Dom, Portor): být taktní a ohleduplný; (99) **castigar a alguien la** ~, lid. (Kost, Kol): stát se obětí kritiky; (100) **comerse la** ~ (Bol): držet jazyk za zuby; spolknout si jazyk; být zticha, mlčet; (101) **darse la** ~¹, lid. (Kub, Dom): vášnivě se líbat; (102) **darse la** ~², lid. (Kub): hodit se k sobě; snášet se, být duševně zpřízněný; (103) **echar** ~, lid. (Kol): moc a nevybíravě

mluvit; **(104) irse de ~**, lid. (Dom, Chil): tlachat; moc mluvit, nevědět kdy přestat mluvit; pustit si hubu na špacír; mluvit více, než je zdrávo; viz též: *irse de la boca*; *irse de lenguas*; **(105) irse de ~s** (Dom): viz: *irse de lengua*; **(106) jalar la ~**, lid. (Per): donutit někoho, aby prozradil tajemství; **(107) parar la ~**, lid. (Portor): pobízet někdo či něco k pití alkoholu; **(108) pasar la ~**, lid., vulg. (Dom): nadbíhat, lichotit, pochlebovat někomu; **(109) picarle la ~¹**, lid. (Kol): tahat z někoho tajemství; **(110) picarle la ~²** (Kost, Pan, Bol; málo použ. Par): chtít se zapojit do diskuze; **(111) poner ~s¹**, lid. (Ekv): šířit zprávy; ► chtít něčeho dosáhnout, něco nabídnout; **(112) ser pura ~**, lid. (Mex): být kecálek, mluvka, vejtaha; ► dávat plané sliby; vytahovat se; **(113) tener ~ de billetera**, lid. (Pan): mnoho mluvit; nezavřít pusy; **(114) tener la ~ sucia** (Nik, Dom, Ven): mluvit neslušně, hrubě, sprostě, mluvit jako dlaždič, mít nevymáchanou hubu; **(115) tener una ~ que se la pisa** (Kub): neustále pomlouvat, klevetit; **(116) tragarse la ~** (Nik, Kub, Dom, Portor, Kol, Par, Urug): držet jazyk za zuby; nedat najevo svůj názor (ze strachu či kvůli situaci); **(117) volar ~**, lid. (Guat, Hond, Nik, Kost): tlachat, žvanit; mnoho s někým mluvit; **(118) volverse pura ~**, lid. (Mex): vychloubat se; nedodržet sliby; **(119) poner ~s²** (Ekv): zvýšit hlas; ► zvýšit hlas natolik, abychom něčeho dosáhli nebo něco nabídli; (DA).

lengua de mujer, x. **(1)** strom, viz: *faurestina*; (DA).

lenguachuta, adj/subst. **(1)** adj. (Bol): koktavý; (AM, MM, JD). • **(2)** m/f., lid. (výchBol): o osobě: koktal; (DA).

lenguademime, f., lid. **(1)** (Dom): nůž; viz též: *naifa*; (DA).

lenguado, m. **(1)** (Portor): udušení hovězího dobytka v důsledku pití kontaminované vody; (AM, MM).

lenguajero, m. **(1)** (zápHond): osoba indiánského původu, která zná svůj domorodý jazyk a zachovává si jistou slovní zásobu; (DA).

lengualarga, adj/subst. **(1)** adj. (Kub): upovídáný; **(2)** m. (Kub): mluvka; (JD). • **(3)** m/f. (Guat, Hond, Salv, Nik, Pan, Kub, Per, Bol): o osobě: pomlouvačná, drbna, klevetník; **(4)** adj/subst. (Nik, Pan, Kub, Per, Bol): o osobě: prostořeká, upovídaná; (DA).

lengualisa, m/f. **(1)** (Nik): o osobě: pomlouvačná; (DA).

lenguarada, f. **(1)** (Ven): skupina nesrozumitelných či spolu nesouvisejících slov, např.: dětské žvatlání; (RAE).

lenguaraje, m. **(1)** (Am): brebentění; (JD).

lenguaraz, m. **(1)** (LaPla): muž, který ženě dělá orální sex; ► slang *lunfardo*; (NET).

lenguarico, -ca, adj/subst. **(1)** adj. (Mex): drzý, hubatý; (AM). • **(2)** m. (Mex): žvanil; (JD). • **(3)** adj/subst., málo použ., lid. (Mex): o osobě: prostořeká, odvážná v řeči; (DA).

Lenguas, m., pl. **(1)** (Arg, Par): indiáni na území el Chaco v Paraguayi, kteří žili rozděleně ve skupinách na jihu Obratníka Kozoroha; měli několik pojmenování: *guanás*,

sanapanás, angaités, enimagás a macás; etnografové je však pojmenovávají spíše jako *sujines* nebo *mascoi*; (2) jazyk či dialekt těchto indiánů; (MM).

lenguazo, m. (1) (Guat, Salv): klep, drb; osočení, křivé nařčení, pomluva, udání; (AM, MM, JD, DA). • (2) vulg., lid. (Pan): smyslný polibek s jazykem; (DA).

lengue, m. (1) lid. (Kub): zákusek z mléka a šťávy z kukuřice; př.: *¡cómo me gusta el lengua!*; (DMC). • (2) (LaPla): ozdobný šátek na krk; ► slang *lunfardo*; (NET). • (3) (Arg, Urug): obvykle bílý šátek na krk; typický pro oblečení hejska, vejtahy (*compadrito*); (DA).

lengüeta, adj/subst. (1) adj/subst. (JižAm; Am): mluvka; (MM, JD). • (2) (Am): jazyk u bot; (3) (Mex): ozdobně šitá spodnička; (MM). • (4) f., lid. (Arg, Urug): o osobě: mluvící bezohledně, nevhodně; dotěrná, všetečná; (5) f., lid. (Arg, Urug): mluvka, ukecaný člověk; viz též: *blablá*; (DA).

lengüetao, m. (1) (Kub, Dom): drby, klepy, pomluvy; (DA).

lengüetazo, m. [Š: *chismorreo*] (1) (Salv, Hond, Portor, Dom): pomlouvání, drbání, drby, klepy; (RAE, DA). • (2) (Am): mít rychlý jazýček; mrskání jazykem; ► u zmije; př.: *la víbora empezó a dar lengüetazos*; (MM, JD). • (3) olíznutí; (MM). • (4) **dar ~-os** (Am): mrskat jazykem; (JD).

lengüeteada, f. [Š: *chismorreo*] (1) (Salv; Am): pomlouvání, drbání; tlachání; (RAE, JD). • (2) (Hond, Salv, Bol): olíznutí; (3) (Salv): drby, klepy; (DA).

lengüeteado, -da, adj. (1) (Mex, Hond, Salv, Bol): olíznutý; (DA).

lengüetear, intr., hovor. [Š: *chismorrear*] (1) (Kub, Arg, Salv): pomlouvat, drbat, roznášet klepy; tlachat, kecat; ■ Syn.: *babosear(se), bembetear, cacarear, chamullar, garlar, gorgüerear, guaguarear, güirigüiriar, hociconear, lengüetear, pecorear, periquear(se), regar(se), sanatear, tapear, tracatear, verbear, vueltear*; (RAE, JD, DA). • (2) [Š: *charlar*] (Arg): povídat si; (RR). • (3) (Am): dát si něco na špičku jazyka; (4) olíznutí; (5) mluvit hodně a nesmyslně; (MM). • (6) málo použ., lid. (Arg, Salv): mnoho a zmateně mluvit; (7) lid. (Guat, Dom, Portor, Kub): pomlouvat, šířit klepy; (8) (Dom, Portor): žvanit, mluvit na prázdno; mluvit, aby řeč nestála; (DA).

lengüeteo, m. (1) (Antil): vystrčení jazyka; (AM). • (2) lid. (Kub): klebetání; př.: *¿qué lengüeteo se traen esos dos?*; viz: *lengua*; (DMC). • (3) (Mex, Hond, Salv, Bol, Arg): neustálé olízování; (4) (Arg): vleklý a zmatený projev, diskuze; (5) (Dom, Portor): viz: *lengüetería*; (DA).

lengüetería, f. (1) (Dom: Santo Domingo, Portor; Am): drby, pomluvy, klepy; (AM, MM, JD, DA).

lengüetero, -ra, adj/subst. (1) (Guat, Mex, Hond, Salv, Dom, Ven): drbna, klepna; pomlouvačný, klevetivý; př.: *el lengüetero de Ricardo anduvo contándole a todo el*

- mundo que estás embarazada*; ► *slang*; (RF). • (2) **adj.** (Portor): o osobě: velmi upovídáná, pomlouvačná; (DA).
- lengüetero, -ra, lengüetón**, adj/subst., hovor. (1) (Ven; Am): roznášejíci klepy, pomlouvající; upovídáný; klepařský (RAE, AM, JD). • (2) m. (Am): klábosil; (3) (Am): klepař; (JD).
- lengüetrapo**, m/f. (1) (Nik, Par, Portor): o osobě: pomlouvačná, drbna, klevetník; (2) (Nik): o osobě: s vyjadřovacími problémy; (DA).
- lengüevaca**, f. (1) (Kol): *Rumex crispus*; *R. obtusifolius*; ► travina; dorůstající výšky až 1 m; s velkými kopinatými listy; s načervenalé žlutými drobnými květy seskupenými ve velkých hroznovitých vzpřímených květenstvích; (2) (Kub, Portor): travina; viz: *lengua de vaca*; (DA).
- lengüín**, adj/subst. (1) adj. (Kub): ukecaný; (2) m. (Kub): kecal; (JD). • (3) m., lid. (Kub): pomlouvač; př.: *Juan es muy lengüín*; (DMC).
- lengüino**, adj/subst. (1) lid. (Kub): o osobě: zvyklá pomlouvat jiné a rozšiřovat klepy; (DA).
- lengüino, -na**, adj./m. (1) adj. (Dom: Cibao; Kub): ukecaný; (AM, JD). • (2) m. (Kub): kecal; (MM, JD).
- lengüisucio, -ia**, adj/subst. (1) m. (Mex, Portor): žvanil, nevymáchaná huba; (AM, MM, JD). • (2) adj/subst., lid., hanl. (Pan, Kub, Dom; hanl. jzKol, Portor): o osobě: používající v řeči hrubá a neslušná slova; (3) adj., lid., hanl. (Portor): o osobě: pomlouvačná, svárlivá; (DA).
- lengüisuelto, -ta**, adj. (1) lid., hanl. (Kol, Ekv): o osobě: upovídáná a pomlouvačná; (DA).
- lengüita**, f. (1) (Arg, Urug): *Symphurus* spp.; ► ryba; dorůstající délky až 20 cm; žije v u mořského dna; viz též: *tapaculo*; (2) (Salv): o osobě: vtíravá; (3) (Salv): velmi opotřebovaná mačeta (*cuma*); (4) ~ **de gato**, m. (Arg): sušenka, piškot; ► pečivo tvarem připomínající cukrářské piškoty: podlouhlého tvaru s kulatými okraji; (DA).
- lenguón, -na**, adj/subst. (1) adj. (StřAm, Kol, Ekv, Mex; Per; Am): upovídáný; (AM, MM, JD). • (2) adj. (Am): klepařský; (3) m/f. (Am): treperenda; (4) (Am): klepna; (JD). • (5) (Mex): pomlouvačný; prostořeký; ■ Var.: *lengón*; (AHM). • (6) adj/subst., lid., hanl. (Guat, Hond, Salv, Nik, Pan): o osobě: upovídáná, pomlouvačná; (7) (Guat, Kost, Ekv): o osobě: prolhaná, zvyklá přehánět; (DA).
- lentazo**, m. (1) (LaPla): letmý pohled, podívání, pohlédnutí; ► slang *lunfardo*; ■ Syn.: *lente*; (NET).
- lente**, m/f. (1) ~s **para el sol** (Chil): sluneční brýle; (2) **tirar el** (nebo: **la**) ~ (Arg): pozorovat; podívat se; př.: *tirale el lente a las minas*; (3) **volar** ~ (Guat): dívat se; př.: *el guía hablaba con voz monótona, nadie dijo nada, todo el mundo callado, volando lente*; (RR). • (4) **tirar** ~ (Per): pozorovat, sledovat; př.: *estabamos solamente sentados tirando*

lente en la discoteca cuando llegaron los tombos queriendo arrestar a todos; ► slang; (RF). • (5) f. (Nik): fotoaparát; (6) **echar** ~ (Ekv): velmi pozorně něco pozorovat, sledovat; (DA).

lenteada, f. (1) (Bol): kradmý pohled; ► bol. argot *coba*; (HB). • (2) (Salv, Per): pohlédnutí, letmý pohled; (DA).

lenteador, -ra, adj/subst., lid. (1) (Bol): člověk, který zdrženlivě pohlíží na osobu opačného pohlaví; (DA).

lentear, tr/intr., i zvrat. (1) intr. (Per): vejrat, čumět; (JD). • (2) intr. (Bol, Arg, Urug): dohlížet, pozorovat; ► bol. argot *coba*; (HB, DA). • (3) tr. (LaPla, Salv, Per): sledovat, prohlížet si, všimat si, pozorovat; viz též: *calar, carpetear*; (NET, DA). • (4) tr. (Bol): zdrženlivě pohlížet na osobu opačného pohlaví; (5) intr. (Nik): dlouho něco dělat; (6) intr., zvrat. (Nik): trvat; (DA).

lenteja, m/f., despekt., hovor. (1) (Urug): v dětském jazyce: osoba, která nosí brýle; (RAE). • (2) (Mex): mrňous; (3) ~ **acuática/de agua** (Mex): okřehek; ► rod jednoděložných rostlin z čeledi áronovité; vodní květ; (JD).

lenteja, adj. (1) (Per, Chil, Arg, Urug, Ekv): pomalý, zdlouhavý; (DA).

lentejismo, m. (1) (Kol): chování politika, který schvaluje návrhy jiné strany a neposlouchá pokyny své strany; (DA).

lentejo, -ja, adj/subst. (1) adj. (Kol, Ekv, Arg, Urug): pomalý; př.: *el tren que tomamos era bien lentejo y llegamos con un atraso de cuatro horas*; ► slang; (RF, DA). • (2) adj/subst., lid. (Mex, Hond, Salv, Nik): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (3) m/f. (Kol): politik, který schvaluje návrhy jiné strany a neposlouchá pokyny své strany; (4) m/f. (Urug): člověk, který nosí kontaktní čočky; (DA).

lentejuela, f. (1) **ponerse de** ~ (Kub): hodit se do gala; př.: *como voy al cine me puse de lentejuela*; (DMC).

lentejuelar, tr/intr. (1) tr. (Mex): flitrovat, našívat flitry; (RAE). • (2) intr. (Guat): blýskat se, třpytit se, jiskřit; (DA).

lentes, m/f., pl. [Š: *gafas*] (1) m., pl. (Š < Am) (Ven, Bol, Dom, Guat, Hond, Kol, Pan, Par, Am): brýle; př.: *antes había películas en 3D que podías ver bien sólo poniéndote lentes especiales*; (BDE, RF). • (2) m/f., pl [Š: *gafas*] (Arg, Chil, Mex, Urug.): brýle; ■ Syn.: *anteojos* (Arg, Chil, Mex); (3) ~ **de sol** [Š: *gafas de sol*] (Chil, Mex, Urug, Ven): sluneční brýle; ■ Syn.: *anteojos de sol* (Arg, Chil), *lentes oscuros* (Mex, Ven); (EEA).

lentisco, m. (1) ~ **del Perú** (Per): viz: *pirul*; (DA).

lentosos, m. (1) lid. (Kub): brýle; př.: *me compré lentosos hoy*; slang *chuchero*; viz: *chuchero*; ■ Syn.: *los cristales*; (DMC).

leña, f. (1) **hacer** ~ , hovor. (Kost; Arg): rozbit, rozdrtit, rozdrobit na prach; rubat dříví, dřevo; (JD).

• (2) (Per): s převahou zvítězit v nějakém souboji, v zápase; (3) **hecho** ~¹, adj., hovor. [Š: *hecho alheña*] (Kost, Kub, Hond, Nik, Portor, Ven): unavený, zmožený prací, námahou, atd.; (4) ~ **de oveja**, f. (Arg; Urug): suchý ovčí trus, který slouží k rozdělávání ohně; (AM, MM, JD). • (5) ~ **de vaca**, f. (Arg, Urug): suchý kravský trus, který se používá jako palivo; (RAE). • (6) ~ **de raja** (Ekv): naštípané dříví; (7) ¡~! (Arg): sakra!; (8) ¡~ **con ellos!** (Arg): ať jdou k čertu!; (9) **dar ~ a una persona** (Arg): dát někomu výprask; (10) **del árbol caído todos hacen ~** (Arg): když dub padne, každý třísky sbírá; (11) **me hicieron ~** (Kub): úplně mě roznesli; ► při zkoušce; (12) **hacer ~ (menuda)** (Kub): štípat dříví; (JD). • (13) **hacer ~ del árbol caído** (Chil, Mex): zneužít cizího neštěstí; př.: *no se trata de hacer leña del árbol caído, pero resulta difícil comprender cómo alguien que... no haya sabido relatar una historia mucho más simple...*; (BDE). • (14) **dar ~¹** (Kub): mít nemanželský poměr; př.: *en este viaje me pasé los días dando leña*; ■ Syn.: *dar caoba; dar serrucho*; (15) **echarle ~ a la locomotora** (Kub): navádět; př.: *no hagas eso, vas a incitar un problema, no le eches leña a la locomotora*; (16) **la ~ roja tarda pero llega** (Kub): na každého jednou dojde; př.: *no import alo que él haga, la leña roja tarda pero llega*; (17) **rayar la ~** (Kub): pracovat; př.: *hace días que está rayando la leña, no para*; (18) **tener una ~ que se arrastra** (Kub): mít velký penis; př.: *Juan tiene una leña que se arrastra*; viz: *carga*; (DMC). • (19) **dar ~ o repartir ~** (Mex): zmlátit jednu nebo více osob; př.: *a los delanteros siempre les pegan, pero ellos tampoco dejan de repartir leña a diestra y siniestra*; ► mex. argot *caliche*; (DEUM). • (20) **dar ~²** (Dom): namáhat se, přepínat se; př.: *¿el trabajo es duro?!dale leña!*; (21) (Dom): bouchnout, udeřit; př.: *¡denle leña, quiso abusar de esa muchacha!*; ► slang; (RF). • (22) lid. (Dom): cigareta z marihuany, joint; viz též: *join(t)*; (23) (Portor): při námořních činnostech: odpad, odpadky; (24) (Portor): nekvalitní věc, nízké hodnoty; (25) ~ **amarilla¹** (Mex): *Odostemon fascicularis, Berberis aquifolium*; ► keř dorůstající do výšky až 3,5 m; má zubaté listy s malými trny na konci, hroznovité květenství, malé žluté květy, plod ve tvaru bobule; ■ Syn.: *retamilla, xoxoco**; (26) ~ **amarilla²** (zápArg): *Adesmia pinifolia*; ► vysoký keř se žlutou kůrou, bělavými květy; plodem je luštěnina; (27) ~ **hedionda** (Arg): *Atamisquea emarginata*; ► keř dorůstající do výšky až 3 m, má kožovité listy, na rubu porostlé jemnými chloupky; ■ Syn.: *matanegra*; (28) ~ **gruesa** (Dom): bohatý, mocný, vlivný člověk; (29) ~ **rajada**, venk. (Salv): žena, vesničanka; (30) ~ **rolliza**, venk. (Salv): muž, vesničan; (31) **pura ~¹** (Guat): o člověku: nečestný, nepoctivý; bezcitný; (32) **pura ~²** (Guat): o člověku: neschopný, nezpůsobilý; (33) **pura ~³** (Dom): zlomyslně; (34) **echar más ~ a la candela** (Dom): dělat nebo říkat věci, které zhoršují situaci; (35) **estar hecho ~** (Kub, Nik): být na mizině; být zruinovaný; ■ Syn.: *estar en candela*; (36) **hecho ~²**, lid. (Ven): opilý, namazaný; viz též: *enchichado*; (37) **meter ~ al fuego**, lid. (Nik, Kost, Dom, Portor, Kol, Bol, Par, Urug): přilévát olej do

ohně; ► nabádat někoho, aby vystupoval proti někomu nebo něčemu; (38) **llevar** ~ (Dom): snášet útrapy; (39) **dar** ~¹, vulg. (Kub): šoustat (muž); (40) **dar** ~², lid. (Dom): napadat, obtěžovat vytrvale; (41) **dar** ~³, lid. (Dom): dokončit něco s úsilím a nevzdat se; (DA). • (42) (LaPla, Kol): výprask, viz též: *felpeada*. (XX).

leñaceada, f., lid. (1) (Guat): rány, bití, výprask; viz též: *golpeadura*; (DA).

leñacear, tr. (1) (Guat): udeřit někoho, dát mu výprask/facku; (DA).

leñada, f., lid. (1) (Arg): výprask; viz též: *apaleadura*, *-ada*; (DA).

leñadero, m. (1) (jvMex, Chil): místo určené na štípání dříví; (DA).

leñar, **leñatear**, tr. (1) (Arg, Mex: Tabasco; Kol): štípat dříví; (MM, JD).

leñatazo, m. (1) (Salv, Nik): úder polenem/kládou; (DA).

leñateada, f. (1) [Š: *paliza*] (Kost): výprask; př.: *mi tata en aquellos tiempos me hubiera dado sencillamente una leñateada*; (RR). • (2) (Hond, Salv, Nik, Kost): úder palicí/tyčí; (DA).

leñateado, **-da**, adj. (1) (Hond, Salv, Nik): o člověku nebo zvířeti: praštěný, udeřený (polenem nebo jiným předmětem); (2) (Nik, Kost): o člověku: vyčerpaný; ► po fyzické námaze; (DA).

leñatear, tr. (1) (Kol): sbírat dříví na poli; (RAE, AM, MM). • (2) lid. (Hond, Salv, Nik, Kost): udeřit někoho polenem; (3) (Salv): ve fotbale: strkat při hře do protihráče; (4) (Hond): kácet keře a stromy; ► za účelem získání dříví na oheň; (DA).

leñateo, m. (1) (Kol; StřAm): sklad s dřívím; (AM, MM). • (2) (Kol): štípání dřeva; (JD).

leñatero, m. (1) (Arg, Urug): prodavač dříví; (2) (Arg, Urug): člověk s oprávněním řezat dříví; (MM). • (3) (Arg): dudek; (JD). • (4) (Arg): pták; viz: *espinero*; (5) (Salv): fotbalista, který neustále naráží do svého protihráče; (DA).

leñatero, **-a**, adj/subst. (1) m/f. (Guat, Hond, Salv, Nik, Pan, jižBol, Chil): člověk, který řezá dříví nebo ho prodává; (2) adj. (Chil): dřevnatý, dřevitý, dřevní; (DA).

leñazo, m. (1) (Kub, Ven): morální, psychická újma; (2) (Kub, Nik, Pan): v baseballu: tak silné odpálení míčku, že obvykle vyletí mimo vyznačenou plochu hřiště; př.: *el bateador acaba de dar un leñazo que se llevó la cerca*;; (RAE, DMC, DA). • (3) (Mex): silný úder polena, dřeva; (MM). • (4) lid. (Salv): doušek, hlt, panák; viz též: *copetín*; (5) (Kost): ve fotbale: střelení na branku, pokus o gól; (6) (Hond, Pan): zvýšení ceny produktu nebo zvýšení daně; (DA).

leñear, tr/intr. (1) intr. (Kol, Per, Bol): štípat dříví; (JD, EA, DA). • (2) tr. (Per): kácet větve a kmen stromu; ► za účelem získání dříví na oheň; (DA).

leñerío, m., venk. (1) (Salv): hromada dříví; (2) (Salv): početná skupina mužů; (DA).

leñito, m. (1) (Salv): prst na ruce; (DA).

leño, adj/subst. (1) adj/subst., lid. (Hond): hloupý, hlupák, neschopný, nezkušený; viz též: *güevón*;

(2) m., lid. (Mex, Hond, Salv, Dom): penis; viz též: *pinga*; (3) **morder el** ~ (Hond, Salv, Nik): překousnout něco; ► neuspět v něčem, být potupený; (4) m. (Hond, Salv, Dom): **joint, špek, brko**; (DA).

leo, m. (1) (Bol): protidrogová policie; ► bol. argot *coba*; ■ Syn.: *leonardo, leoncio, leopardo, leopoldo*; (HB).

Leo, m/f., lid. (1) f., hovor. tvar jmen *Leocadia* (Bol), *Leonor* (Mex, Guat, Portor, Kol, Ekv, Chil, Arg); (2) m., hovor. tvar jmen *Aurelio* (Bol), *Leonardo* (Mex, Guat, Nik, Pan, Kub, Dom, Portor, Kol, Ekv, Bol, Chil, Arg, Urug), *Leoncio* (Kub, Dom, Portor, Kol, Bol), *Leonel* (Salv, Guat, Kub), *Leopoldo* (Guat, Salv, Nik, Portor, Bol, Chil, Arg); (DA).

león, m. [Š: *puma*] (1) (StřAm, Kol, Per, Ven; Am; Chil, LaPla): puma; *Puma (Felis concolor)*; ► velká americká kočkovitá šelma; ■ Syn.: *león americano, leona americana*; (MM, JD, BDE). • (2) ~ **americano, -a**, m/f. (Chil, Kol, LaPla, Mex, Bol): puma americká; ► *Felis concolor*; (BDE, DA). • (3) m. (Chil): hra pro dva, kdy první má čtrnáct figurek nebo kamínků, které se nazývají *psi* a druhý jen jeden, který se nazývá *lev*, pokud psi obklíčí lva v té části hrací plochy, která představuje jeho dům nebo na jiném místě, vyhráli, ale pokud lev sežere většinu psů, ti pak prohrají; (AM, MM). • (4) ~ **miquero/monero** m. (StřAm, Mex): jaguarundi; ► malá kočkovitá šelma (*Felis yaguarundi*); ► je masožravá, má širokou hlavu, tupý čenich, krátké zaoblené uši, velké oči, protáhlý krk, ohebný a protáhlý trup s krátkými končetinami vyzbrojenými nezatažitelnými, silnými a zahnutými drápy, má krátkou srst, která je na hřbetě, ocase a tlapkách černá a na hlavě šedá, žije na stromech i na zemi; ■ Syn.: *yaguarundi*; (RAE; MM, JD, NET; DA). • (5) ~ (**leoncillo**), m. (Mex; Nik, Kost, Kol a další): puma; (RR). • (6) (Mex): o člověku, který přehnaně o něčem vypráví; př.: *¡cómprame un león!* (AM, MM). • (7) ¡~! (Kub): ¡hele, vole!; (8) **cómprate un** ~ (Mex): nehoupej nás; (9) **echar a --es** (Mex): roztřískat na cucky; (10) **está hecho un** ~ (Mex): zuří jak tygr; (11) ~ **marino** (Mex): lachtan, lvoun; (12) **no es tan bravo/fiero el ~ como le pintan** (Mex): čert není tak černý, jak ho malují; (JD). • (13) **coger a alguien el** ~ (Kub): být v průšvih; př.: *a Pedro lo cogió el león*; ■ Syn.: *cogerlo la confronta*; (14) **convertirse algo en un ~ tozudo** (Kub): proměnit se ve velký problém; př.: *si no te enfrentas ahora se te convierte en un león tozudo*; (15) **el ~ de la Metro** (Kub): dámská sexuální pomůcka; ■ Syn.: *el chocho*; (16) **estar como el ~ de Etiopía** (Kub): toužit po bohatství; př.: *Pedro está como el león de Etiopía*; (17) **morder, a alguien, un ~ del Circo Santos y Artigas** (Kub): nebýt silným soupeřem; př.: *no te preocupes, Genaro, ataco de nuevo; el que me mordió es un león del Circo Santos y Artiga*; (18) **preguntarle al ~ de la Metro si quiere cámara** (Kub): zeptat se někoho jestli chce, aby o tom, co dělá, všichni věděli a přineslo mu to zisk; (19) **ser algo un ~ tozudo** (Kub): být velmi obtížný; př.: *eso es un león tozudo, hay que irle poco a poco*; (20) **ser al final como el ~ de la Metro** (Kub): nakonec

se vzdát; př.: *yo sabía que ese grupo de pistoleros era, al final, como el león de la Metro*; **(21) ser el ~¹ de la Metro** (Kub): být velmi silný; př.: *levantó todo ese peso, es el león de la Metro*; **(22) ser el ~² de la Metro** (Kub): být odvážný; př.: *entró en el acto, como Pedro por su casa, es el león de la Metro*; **(23) ser el ~³ de la Metro** (Kub): mistr (ví si rady); kabrňák; př.: *no te preocupes que tu hermano es el león de la Metro*; ► ve filmech od Metro Goldyn Mayer vystupuje lev, který představuje filmovou společnost; **(24) ser un ~ tusado** (Kub): být za zenitem; už nebýt to co kdysi; př.: *ya no es lo que fue, es un león tusado*; (DMC). • **(25) ~ de montaña** (Mex, Kol): puma americká; viz též: *león, león americano*; **(26) ~ miquero** (Guat, Hond): jaguarundi; ► malá kočkovitá šelma; velká asi jako kočka, ale má protáhlejší tělo; má malou hlavu, krátké zaoblené uši, velké oči, zaoblený čumák, poměrně krátké končetiny, srst má zbarvenou do červena nebo také do tmavě černa; ■ Syn.: *gato cerván, gato cervante, gato de monte, gato motete*; ■ Var.: *leoncillo, leoncito*; **(27) oler a ~**, lid. (Mex): smrdět jako tchoř, šířit zápach; (DA).

león, -na, adj/subst. **(1)** adj. (Bol): hladový; ► bol. argot *coba*; (HB). • **(2)** adj/subst., lid. (Guat): zženštilý člověk; viz též: *culero*; **(3)** m/f. (Hond): člen nebo fanoušek fotbalového klubu Olimpia; **(4)** m, i pl. (Arg, zápBol): kalhoty; **(5)** m. (Chil): žeton, kamínek; ► je součástí chilské hry, která se podobá šachům; **(6)** m. (zápBol): visací zámek připevněný na kovovém boxu; (DA).

leona americana, f. **(1)** (Chil, Kol, LaPlat): puma; viz: *león (americano)*; (BDE).

leona, f. **(1)** (Chil; Mex): dorota; ■ Var.: *liona*; (AM, JD). • **(2)** (Chil): čurbes; (MM, JD). • **(3)** (LaPla): kráska, krasavice; ► slang *lunfardo*; ■ Syn.: *máquina*; (NET). • **(4) ser una mujer una ~ en la cama** (Kub): oženě: být sexuálně zvědavá; př.: *esa mujer es una leona en la cama, me lo han dicho*; **(5) ser una mujer una ~ y estarle quedando poca melena** (Kub): být velmi pěkná, ale klesnout na ceně; př.: *Juana es una leona pero y ale está quedando poca melena*; (DMC). • **(6)** f., lid. (Hond, Salv): prostitutka, děvka; viz též: *callejera*; **(7)** venk. (Guat, Hond, Salv, Nik, Bol, Chil): samice pumy americké; **(8)** lid. (zápEkv): nesmírný hlad, dravý hlad; (DA).

Leonard, m. **(1) convertir a alguien en ~** (Kub): začít se k někomu chovat nepřístupně, chladně; př.: *a ése lo voy a convertir en Leonard*; (DMC).

leonardo, m. **(1)** (Bol): protidrogová policie; ► bol. argot *coba*; ■ Syn.: *leo, leoncio, leopardo, leopoldo*; (HB).

leoncillo, m. **(1)** (Bol): uistiti, tití; ► malá americká opička s čupřinou; ■ Syn: *leoncito*; (MM, JD). • **(2)** (Guat): Yaguarundi; ► malá kočka příbuzná pumě žijící v Jižní a Střední Americe; (MM).

leoncio, m. **(1)** (Bol): protidrogová policie; ► bol. argot *coba*; ■ Syn.: *leo, leonardo, leopardo, leopoldo*; (HB).

leoncito, m. (1) (Bol): uistiti, tití; ► malá americká opička s čupřinou; ■ Syn: *leoncillo*; (JD). • (2) (Per): kosman zakrslý, viz též: *mono leoncito*; (3) (Salv): kočkovitá šelma; viz: *león miquero*; (DA).

leонера, f. (1) (Mex; Am): dům, kde se konají večírky, mejdany či orgie; hanbinec, bordel; (MM, JD). • (2) f., hovor., venk. [Š: *sarracina*] (Urug): bitka či rvačka; ► značně nepřehledná, se zapojením více lidí, často se zraněnými i mrtvými; (RAE). • (3) (Arg; Portor, Ekv): cela předběžného zadržení; basa, kriminál; př.: *la leonera de muros pintados de gris ...*; (RR, AM, MM, JD). • (4) (Kol, Chil): sešlost lidí špatné pověsti; (5) (Per): sešlost lidí, kde si nikdo s nikým nerozumí; (AM, MM). • (6) (Per): kravál, brajgl; př.: *es una leonera allí*; (JD). • (7) (LaPla): ve vězení: tranzitní bod; ► prostor ve vězení, kterým musí trestanci při převozu projít; slang *lunfardo*; (NET). • (8) (Pan, Portor, Arg): vězeňská cela; (DA).

leonero,- ra, adj/subst. (1) m/f. (Mex): dům, kde se konají večírky, mejdany či orgie, hanbinec, bordel; (RAE, AM, JD). • (2) adj. (Chil): buřič, který dělá nepořádek, problémy; (AM). • (3) adj/subst. (Chil): o psovi: vycvičený k lovu pumy americké; (DA).

leones, m., pl. (1) (LaPla, Bol): kalhoty; ► slang *lunfardo*; bol. argot *coba*; ■ Syn.: *lienzos, talompa*; (NET, HB).

leonino, -na, adj/subst. (1) (Arg, Salv, Urug): o člověku: lev; narozen ve znamení lva; (RAE).

leonora, f. (1) (Per): viz: *jerguilla*; (DA).

leontafia, f. (1) (Dom): mučenka korková; ► popínavá rostlina s jednoduchými nebo trojčetnými listy a malými květy; ■ Var.: *moritos*; (DA).

leontina, f. (← fr. *léontine*) (1) (Chil, Guat, Mex, Kol, Kost, Kub): řetízek u kapesních hodin; (MS, MM). • (2) (Salv): pouta, želízka; (DA).

leopardo, m. (1) (Bol): protidrogová policie; ► bol. argot *coba*; ■ Syn.: *leo, leonardo, leoncio, leopoldo*; (HB). • (2) m., lid. (Kub), viz: *casa*; (DMC).

leopoldina, f. (1) (Mex; Kub; Kost, Hond, Nik): řetízek kapesních hodinek; (RR, MM, JD).

leopoldo, m. (1) (Bol): protidrogová policie; ► bol. argot *coba*; ■ Syn.: *leo, leonardo, leoncio, leopardo*; (HB).

Leopoldo, m. (1) **quedarse en San** ~ (Kub): neumět se chovat; př.: *tú te quedaste en San Leopoldo*; ► San Leopoldo je chudá čtvrť v Havaně; (DMC).

leotar, m. (1) (Kub): dres; viz: *leotardo*; (DA).

leotard, m. (1) (Kub): dres; viz: *leotardo*; (DA).

leotardo, m. (1) (Mex, Salv, Nik, Kost, Pan, Bol, Chil): gymnastický dres; ► s rukávy nebo i bez; (DA).

lep (← angl. *lap*) (USA): ve sportu, kolo, okruh (závodu apod.); (MS).

lepa, f. (1) (Guat): kůra stromu; (2) (Guat): deska, která je z jedné strany rovná a z druhé zakřivená; (DA).

lepasil, m. (1) (Hond): viz: *león miquero*; (2) (← lenca *lepa*, „tigre“ + *sil*) (Hond): jaguarundi; ► šelma kočkovitá; (RAE). • (3) (zápHond, Salv): lasicovitá šelma; viz: *zamhool*; (DA).

lepe, m/f. (1) m. (Ven): pohár, sklenice alkoholického nápoje; př.: *un lepe en la barriga, dos tarros de agua*; (RR, AM, MM). • (2) (Ven): cvrnknutí do ucha; rána, bouchnutí; (AM, MM, JD). • (3) (Chil): člověk, který chybí v jednoduchém výpočtu, příkladu; př.: *ir donde las Lepe*; (AM, MM). • (4) (Mex): malý býček sající z prsu cizí matky; (MM). • (5) (Ven): napít, hlt; (JD). • (6) m/f. (Mex): hříbě nebo tele, kterému zemřela matka a je živeno cizí samicí; (7) (Mex: Nuevo León): dítě, děčko; (AHM).

leperada, f. (1) (StřAm, Mex; Am): čin vlastní chudému či prostému člověku; ničemnost, hanebnost, podlost; sprost'árna; (AM, MM, JD). • (2) (StřAm, Mex): hrubé slovo či výraz; př.: *le salían muy bien las leperadas cuando había razón por ellas*; (RAE, MM, BDE). • (3) (Am): sprost'áctví, darebáctví; (JD).

leperaje, m. (1) (Mex): setkání chudých lidí; ■ Syn: *leperuza*; (MM).

lépero, -ra, adj/subst. (1) (StřAm, Mex, Ven; Am): hrubý, sprostý, neslušný, vulgární, hulvácký, darebácký; př.: *sólo después se entera una de como es en realidad. Primero habla muy bonito, pero después que agarra confianza se vuelve muy lépero*; (JD, BDE, DA). • (2) adj. (Kub, Hond, Nik): vychytralý, bystrý, důvtipný; lišácký, vykuk, mazaný; př.: *sabe más que Lepe*; ► odkaz Dona Pedra Lepeho, biskupa z Calahorry a z la Calzady z 15. století a autora knihy “Catecismo católico”; (AM, MM, JD, DA). • (3) adj., hovor. (Ekv, Ven): velmi chudý, bez prostředků, švorc; (AM, MM, JD, DA). • (4) adj. (Nik): zloděj; (RAE). • (5) m. (Ekv; StřAm, Mex): nejhorší spodina, chudina z Mexika; zkrachovanec; drzoun; (AM, MM). • (6) (StřAm, Mex; Am): sprost'ák; darebák, ničema, hulvát; (MM, JD). • (7) adj. (Mex): nevychovaný, nestydatý, drzý; př.: *lo mejor es no tener tratos con él, pues es un tipo tramposo y lépero*; (AHM). • (8) adj. (Guat, Hond, Salv): zlý, špatný, zlomyslný; (9) adj. (Hond, Salv, Nik): zlodějský, nečestný, nemravný; (10) adj/subst., lid. (Guat, Kub, Kost): vychytralý, mazaný, lišácký, bystrý; (11) adj. (Guat, Hond): nestydatý, šibalský, uličnický; (12) adj. (Nik): lakomý; (13) adj. (Hond): romantický; (DA).

leperoso, -a, adj.(1) (Salv): o člověku: mající akné; (DA).

leperusco, -ca, adj/subst. (1) adj. (Mex): sprost'ácký; (MM, JD). • (2) adj/subst. (Mex): ničema, sprost'ák; vulgární, nevychovaný; (DA).

leperuza, f. (1) (Mex): coura, běhna, děvka; (AM, MM, JD). • (2) (Mex): chátra; (MM, JD).

lepí, m. (1) (Par): stařec; viz též: *lepiju*; (DA).

lepidia, f. (1) (Chil): špatné trávení; sračka; nemoc podobná choleře, ale není tak vážná; (AM, MM, JD).

lepiju, m., lid. (1) (Par): starý; stařec, dědek, stará vojna; viz též: *vejuco*; (DA).

lepo, m. (1) (Hond): rostlina; viz: *bledo*; (DA).

lepra, f. (1) (Mex): známka na těle zanechaná např. ranou, zraněním; př.: *las lepras que me han dejado en el cuerpo las mujeres*; (RR). • (2) **despekt.** (Bol): rachotina, vrak; (3) (Dom): troška, trochu, maličko; (DA).

leprocomio, m. [Š: *leprosería*] (1) (Ekv, Ven, Kol, Portor, Par): léčebna malomocných; viz též: *leprosario*; (RAE, DA).

leprosario, m. [Š: *leprosería*] (1) (Ekv, Urug, Mex, Kol, Per, Bol, Kost): léčebna malomocných; ■ Var.: *leprosorio*; (RAE, BDE, DA).

leprosero, -ra, adj/subst. (1) (Mex): starající se o malomocné; (RAE).

leprosorio, m. [Š: *leprosería*] (1) (Kub, Mex, Per): léčebna malomocných; viz též: *leprosario*; (RAE, DA).

leque, m. (← may.) (1) (Mex): strom *Leucaena leucocephala*; ► podobný akácii; (2) (Mex): plod tohoto stromu; (3) (Mex): nádoba vyrobená z tohoto stromu; (4) **cara de ~**, m. (Mex): velký obličej bez vousů; (MS, MM). • (5) m., lid. (svMex): sklenice, pohár, nádoba; viz též: *porongo*; (6) (jvMex): rostlina i její plod; viz: *güiro*; (7) (jvMex): nádoba vyrobená z tohoto plodu; (8) (zápBol): pták; viz: *leke*; (9) ~ ~ (jvPer, Bol, svChil): čejka andská; ► pták dorůstající do velikosti až 32 cm, šedě zbarvený skoro po celém těle (kromě bílého břicha a ocasu), má žlutooranžový zobák s černým koncem; ■ Syn.: *liclish*, *queltehue de la puna*; (DA).

leque-leque, m. (← keč. *liqi liqi*) (1) (Bol: alt): ptáci z čeledi kulíkovitých; ► měří okolo 30 cm, mají bílé peří, křídla jsou černá, živí se červy, šneky a živočichy žijícími na břehu řek; (LM). • (2) (zápBol): pták; viz: *leke*; (DA).

lequentero, m. (← aim. *liq'intaña*, „udeřit, bouchnout“ (1) (zápBol): zločinec, který přepadává taxikáře; (2) (zápBol): zloděj, který přepadává opilce na ulici a krade jim oblečení; ► obvykle v noci a násilně; (DA).

lerco, -a, adj/subst., lid. (← keč. *lirq'u*) (1) (Bol: alt): krátkozraký; ■ Syn.: *chicato*, *ciego*; (2) hanl. (Bol: alt/vall): člověk, který šilhá; ■ Syn.: *wistu ñawis*, *wistu ojo*, *birolo*, *bizcocho*; (LM).

lerdear, intr., i zvrat. [Š: *tardar*] (1) intr. (StřAm, Arg, Bol): trvat; (2) intr. (StřAm, Arg, Bol, Urug, Per, jvMex): pohybovat se těžkopádně nebo nešikovně; (AM, MM, DA). • (3) intr. [Š: *retrasarse*] (StřAm, Arg): zpozdít se, přijít pozdě; v Kost. a Nik. i zvrat.; (RAE). • (4) (StřAm, Arg): zlenivět; (MM). • (5) (Am): odfláknout práci; (6) (Am): mít obě ruce levé na práci; (JD). • (7) intr., zvrat., lid. (jvMex, Guat, Hond, Nik, Kost, Pan, Bol, Urug, Per, Arg): trvat něco dlouho; (DA).

lerdera, f. (1) (Kost, Guat, Ekv, výchBol): trvání; (RAE). • (2) (StřAm; Am): lenost, těžkopádnost, slabost; flákání; ■ Syn: *lerdeza*; (AM, MM, JD).

lerdeza, f. (1) (StřAm): lenost, flákání; ■ Syn: *lerdera*; (AM, MM, JD).

lerdo, -da, adj. (1) **hacer ojo ~**, viz: *ojo*; (RR). • (2) (Guat, jižHond, výchHond): typ plodiny: dlouhodobá, pomalu rostoucí; (3) (Hond): o kukuřičné tortille: mající vzduchové bubliny mezi již upečenou vrstvou a středem tortilly; (4) **ni ~ ni perezoso** (Kub): s rozhodnutím, s přesvědčením, bez váhání; (DA).

lerdón, -na adj./m. (1) adj. (Arg, Mex; Am): líný jak veš; (MM, JD). • (2) m. (Am): nádor na kolenu (u koní); (JD). • (3) adj. (jvMex): o člověku: pomalý, těžkopádný; (DA).

lerdura, f. (1) (Am): těžkopádnost; (2) (Am): tupost; (JD). • (3) (Kost, Ekv): trvání; viz též: *lerdera*; (DA).

lere, adj/subst. (1) (Nik): homosexuál, gay, teplouš; viz též: *culero*; (DA).

lereca, f. (1) (Dom): nemoc, choroba; ► není vážného charakteru; (DA).

lerecoso, -a, adj/subst. (1) (Dom): hypochondr; člověk, který je často nemocný; (DA).

lerelere, m. (1) (Pan): zmatek, chaos; (DA).

lerén, m. (← arw/karib/map. *liren*) (1) (Dom: Santo Domingo, Portor): kalathea; ► *Calathea allouia*; rostlina z čeledi marantovitě; ■ Syn.: *topinambur*; *Marantha allouya*; (AM, MM, DA). • (2) (Dom): malý člověk; (3) (Portor, Dom): jedinec, týpek; ■ Var.: *leirén*, *lerene*, *lirén*, *llerén*, *yerén*; (MS, MM). • (4) **más fácil que mondar ~es** (Portor): velmi složité, velmi komplikované; (DA).

leren, m. (1) **irse hasta los ~es**, venk. (Portor): spadnout (někdo) až na nejhlubší dno: viz též: *ñame*, *irse hasta el...*; (DA).

lerendo, -da, adj/subst. (1) adj/subst. (Mex): hloupý, pitomý; hupák, pitomec; (AM, MM, JD). • (2) adj., lid. (Mex): hloupý, poštilý; (DA).

lerene, viz: *lerén*; (MS).

lerfi, m/f. (1) (Salv): zloděj; ■ Var.: *lersi*; (DA).

lerna, m/f. (1) f. (Kub, Portor): šídlo; ► nástroj ševce; (AM, MM, JD). • (2) **ser un ~** (Kub): být nevychovaný člověk; př.: *ese sujeto es un lerna, por lo tanto no lo quiero en mi casa*; (DMC).

lero lero, citosl. (1) infant. (Kost): dětská fráze, která se používá jako provokace, nadávka; př.: *qué dicha, qué dicha, lero, lero, a Miguel no le pasó nada*; (RR). • (2) (Bol, Mex, Kol, Ekv, Chil, Par, Arg, Guat, Portor): chacha!, haha!, kiš kiš!; ► vyjádření výsměchu, snaha naštvat někoho, případně i ponižít; (DA).

lero, citosl. (1) (Salv): používá se pro poukázání na dlouhou a fádňí konverzaci, používá se opakovaně; (2) citosl. (Guat): používá se pro vyjádření výsměchu, používá se spíše opakovaně; (RAE). • (3) ~ ~ (**candelerero**) (Guat, Hond, Kol, Mex, Portor): heč!; kiš kiš!; ► dětská řeči; často doprovázeno dalšími slovy, která se rýmují, např. *candelerero*; př.:

¡lero lero, candelero, a mí me van a llevar a un rancho a montar a caballo y a ti no!;
(RF).

leró, m. (← franc: hait. *le rond*) (1) (Portor): jeden z duhů tance zvaný *baile de bomba*;
► při tomto tanci se vytváří kruh ve tvaru růže; (MS).

¡lero!, citosl., lid. (1) (Hond, Salv, Bol, Guat, Nik): no nazdar!; ale kdepak!; to zrovna!;
cha!, ha!, kiš kiš!; viz též: *¡miércole(s)!*; (2) ~ ~, **candelero**¹ (Mex, Guat, Hond, Salv,
Nik, Bol, Par): *chacha!, haha!, kiš kiš!*; (3) ~ ~, **candelero**² (Mex, Guat, Hond, Nik, Bol,
Par): *heč!, hečte!*; (DA).

lerolero, m. (1) (Nik): dlouhý a nudný projev; (DA)

¡lerolero!, citosl., lid. (1) (Hond, Salv, Nik, Pan, Portor, Bol, Par, Per, Chil): no nazdar!; ale
kdepak!; to zrovna!; viz též: *¡miércole(s)!*; (DA).

leroy [Š: *le doy*] (1) (Bol: Yungas): dávám (mu); př.: *hoy leroy sus coca y lorejo jrito*;
► dialekt *afro-yungueño*; (ABS).

lersi, m/f. (1) (Salv): viz: *lerfi*; (DA).

les, zájm. (1) (Am): vám, vás; ► používané místo *os*; viz též: *los, las*; (BDE).

lesada, f. (1) (Am): pitomost; (JD).

lesbi, f. (1) (Bol): lesba; ► bol. argot *coba*; (HB).

lesear, intr., hovor. [Š: *tontear*] (1) (Chil): dělat nebo říkat hlouposti, nesmysly; (AM, MM,
JD). (2) intr., hovor. (Chil): provádět naschvály, abychom se zabavili nebo někoho
obtěžovali; (RAE, JD).

leseferismo, m. (← franc. *laisser faire*, „nechat udělat“) (1) (Par): povolení určité
záležitosti; (DA).

leseó, m., hovor. (1) (Chil): ztřeštěné, veselé nebo výsměšné chování; (RAE). • (2) lid.
(Chil): nepochopitelné chování; (3) (Chil): zmatek, chaos, nepořádek; (DA).

lesera, f. [Š: *tontería*] (1) f., pl. (Chil; Per): hlouposti, pitomost; neobratnost; ■ Syn: *lesura*;
př.: *esa película es una lesera*; (AM, MM, JD, BDE). • (2) f., hovor. (Chil):
bezvýznamná záležitost; (RAE). • (3) [Š: *bobería; simpleza*] (Chil): hloupost;
jednoduchost; (RR). • (4) (Chil, Per): pitomost, blbost; (MM). • (5) **¡qué ~!**, citosl.
(Chil): *to je hrůza!, to je katastrofa!, to je ale otrava!*; (DA).

leseras, f., pl., lid. (1) (Chil): kraviny, nesmysly, pitomosti, blbosti, hlouposti; př.: *a usted
lo que le pasa es que está loco, don Andresito; no diga leseras*; (BDE).

leso, -sa, adj/subst. (1) adj. (Chil; Bol, Per, Arg, Urug; Am): hloupý, pošetilý, s malým
intellektem, pitomý; (RAE, AM, MM, JD, DA). • (2) **hacer ~, -sa** (Chil): lhát; napálit,
doběhnout; př.: *vamos a hacer leso a don Alejo*; (RR, AM, MM, JD). • (3) (Bol):
vyjadřuje jednoduchost oklamat hlupáky; př.: *así se engaña al leso, con pan y queso*; (4)
no estar uno para ~ (Chil): nenaletět, nenechat se napálit; (5) **pan y queso, comida de ~**

(Bol): hrách a kroupy jedí hloupí; (AM, MM, JD). • (6) m. (Am): pitomeček; (JD). • (7) **ni leso** (Chil): v žádném případě, ani náhodou; (DA).

lesquén, m. (1) (Hond): ■ Syn: *liquidambar*; (MM).

lesquín, m. (1) (Hond): tekutá nebo lepkavá pryskyřice žluté barvy s načervenalým odstínem, aromatické a štiplavé vůně; ■ Syn: *liquidambar*; (AM). • (2) (jižHond, střHond, zápHond): strom; viz: *liquidambar*; ■ Var: *lexquín*; (DA).

lesura, f. (1) (Chil): pitomost, blbost; (AM, MM, JD). • (2) (Chil): bezvýznamná, nedůležitá záležitost; (DA).

letanía, f. (1) (Mex): písnička; (JD). • (2) lid. (Par): otupělost, ospalost; lhostejnost; (3) (Par): stížnost, námitka, výtky, výčitky; (DA).

letín, m. (1) (Pan, sevKol): madeira; ► ozdobná stuha podobná krajce z bílého plátna; používá se na ozdobení límečků, rukávů a lemů dámského oblečení; (DA).

letongo, -a, adj. (1) (Nik): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (DA).

letra, f. (1) **cada uno trae su ~ escrita** (Kub): každý se rodí s jistým osudem; př.: *no hay escapatoria, cada uno tra esu letra escrita*; (2) **ser la ~ de alguien** (Kub): být osudem; př.: *ésa es la letra, mi hermano, y no puedes huir de ella*; viz: *cráneo*; (DMC). • (3) **no saber ni una ~ de algo** (Mex): nevědět nic o nějaké záležitosti nebo tématu; př.: *no sabe ni una letra de historia de México*; ► mex. argot *caliche*; (DEUM). • (4) **hacer buena ~¹** (Bol): chovat se dobře; ► bol. argot *coba*; (HB). • (5) **hacer buena ~²** (Urug): snažit se zapůsobit, udělat dojem; př.: *Daniel hace buena letra sólo cuando el profesor está presente*; ► slang; (RF). • (6) (Kub): v afrokubánském náboženství: (ne)štěstí; ► předpovězené na určité období; (7) (Kub): zlá předzvěst, špatné znamení; (8) **~ de doctor** (Mex, Salv, Nik, Pan, Dom, Bol, Chil, Par): nečitelné písmeno, nečitelný rukopis; (9) **buena ~¹** (Bol, Par): slušné chování; (10) **buena ~²** (Pan): hudební skladba; ► při tvorbě této skladby autor získal inspiraci u jiných skladatelů; (11) **~ chica** (Mex, Kol, Bol, Chil, Par): část textu nebo smlouvy, ve které figurují důležité věty; ► mohou vypadat jako méně důležité, protože jsou uvedeny v méně významném odstavci; (12) **~ colorada**, lid. (Ekv): triky; (13) **~ del año** (Kub): v jorubském náboženství (náboženství západní Afriky): předpověď událostí, které se udají v průběhu roku v různém pořadí; (14) **meter ~** (Per): prohodit slovíčko; ► navázat s někým rozhovor s cílem přesvědčit ho; (15) **saber la ~ colorada** (Ekv): znát postranní úmysly; (16) **dar ~¹** (Arg): pobídnout k promluvení; (17) **dar ~²** (Arg): v divadle: zopakovat si bez předlohy text; (18) **dar una ~¹** (Kub): mít smůlu; (19) **dar una ~²** (Kub): dát někomu neveřejnou informaci; (DA).

letradear, intr., lid. (1) (Par): dělat něco ve svůj prospěch; ■ Var.: *letrarear*; (DA).

letrado, -da, adj. (1) (Par): o člověku: šibalský, vychytralý, vynalézavý; (DA).

letrarear, intr. (1) (Par): viz: *letradear*; (DA).

letrero, m. (1) (Nik, Pan, Kost, Par): nápisy na zdi, na ulicích; ► většinou politického nebo společenského charakteru; (DA).

letrina, f. (1) **como sapo de ~** (Portor): o člověku: plný, najezený; (DA).

letrinificación, f. (1) (Dom): viz: *letrinización*; (DA).

letrinización, f. (1) (Nik, Dom, Kol, Ekv, Par): výstavba veřejných toalet ve venkovských oblastech; ► ke zlepšení hygienických podmínek; ■ Var.: *letrificación*; (DA).

letrinizado, -da, adj., málo užív. (1) (Ekv): o obci: opatřená veřejnými záchody; (DA).

letrinizar, tr., málo užív. (1) (Ekv): zařídit veřejné záchody v obci; (DA).

letrista, m/f. (1) (Pan, Par, Arg, Urug): grafik; ► vytváří nápisy na plakáty nebo inzeráty; (DA).

letuama, adj/subst. (1) (Kol): příslušník ind. kmene Letuama; (2) příslušné adjektivum (letuamský); (3) jazyk kmene Letuama; patří do jaz. rodiny východní Tucano; ► kmen žije při dolních tocích řek Vaupés a Caquetá, v regionu Puerto Nare; na kol. území se počet obyvatel odhaduje na 650, rozmístěných na 1.600.000 ha; (S03).

leuco, m. [Š: *esparadrapo*] (1) (Urug): náplast; (RAE).

leucoplast, m. (1) (Urug): náplast, leukoplast; viz: *tela adhesiva*; (EEA).

leudante, m. [Š: *levadura*] (1) (Urug, Par): kvasnice, droždí; (RAE, DA).

leullequén, m. (1) (Chil): chameleon; (JD).

leva, m/f. [Š: *americana*] (1) f. (Kub, Ekv): sako; (2) **cortar una ~**, hovor. [Š: *murmurar*] (Kub): pomlouvat někoho; (3) **encender la ~ a alguien**, (Kub): v bitce: dát někomu výprask holí nebo něčím jiným; (RAE, MM, JD). • (4) f. (Guat, Hond, Kost, Ekv; Mex, Kol, Bol, Pan): frak; př.: *el abogado debido al calor y a su obesa contextura, se había despojado de la leva de casimir*; (RR, DA). • (5) (StřAm, Kol; Am): lest, podvod, finta, klam, napálení, doběhnutí; (AM, MM, JD). • (6) (Pan): zpěv za doprovodu bubínku; (7) **caer uno de ~** (StřAm): vytahovat se; dělat ze sebe vola; (8) **echar la ~** (Hond): odcizit, ukrást; (9) **echar ~-s** (Kol): výhružky, hrozby; (10) **ponerse/pegarse la¹ ~** (Kol): utéct, upláchnout; ulejšvat se ze školy; (MM, JD). • (11) **ponerse/pegarse la² ~** (Kol): vzít roha, vzít nohy na ramena; (JD). • (12) **bajarle a uno la ~** (Bol, Chil): ublížit; (13) **salir de ~** (Guat): rozesmát; (AM, MM, JD). • (14) (Mex): příslušník židovského kmene Lévi; (15) lhát; (MM, JD). • (16) (Am): fráček, sáčko, kvádro; (17) (Ven): kámoš; (18) **bajar la ~ a una persona** (Bol): udělat na někoho podraz, uškodit někomu; (19) **caer en ~** (Am): sednout na lep, dát se napálit; (20) **coger de ~ a una persona** (Mex): naverbovat někoho; (21) **darse la ~** (Kub): ulejšvat se, ulejšvat se; (22) **echar ~** (Mex): odvádět na vojnu; (23) **echar la ~** (Hond): šlohnout, ukrást; (24) **echar ~-as¹** (Kol): vyhrožovat; vytahovat se; (25) **echar ~-as²** (Mex): kecat, lhát; (26) **la ~ a una persona** (Kub): vyprášíť kožich někomu; (27) **no hay ~-as con él** (Kub): na něj nic neplatí, na něj si člověk nepřijde, toho člověk nedoběhne; (28) **hacer ~-as** (Kub): odvádět na vojnu, provádět odvody; (29) **irse**

a ~ y a monte (Kub): upláchnout, prásknout do bot, být za horama; př.: *se fue a leva y a monte*; (30) **salir de ~** (Guat): rozesmát; (JD). • (31) **hala ~** (Kub): lichotník; př.: *tú siempre has sido un hala leva*; ■ Syn.: *chicarrón, guataca*; (DMC). • (32) f. (Nik): penis; viz též: *pinga*; (33) f. (Salv): policejní hlídka; (34) ~s (jižBol, zápBol): naivní, nechápavý, nepozorný člověk; (35) **coger de ~** (Guat): podvádět, obelstít někoho naivního, důvěřivého; (36) **meter ~** (Hond): v jeden den vyhrát všechny sázky v kartách; (DA).

levada, f. (1) (Pan): folklórní tanec; (AM, MM).

levado, m., venk. (1) (Ven): označování dobytka, při kterém se mu ustříhne/uřízne špička ucha; (2) ~ **corrido**, venk. (Ven): označování dobytka, při kterém se vytvoří zářezy do ucha; (DA).

levadura, f. (1) lid. (Kub), viz: *calidad*; (DMC). • (2) (Arg, Urug, Ven): kvasnice, viz: *polvo de hornear*; (EEA). • (3) (Mex): strom; viz: *chilacuate*; (DA).

levantacobja, m. (1) (Hond): avokádo; ► plodina, která podporuje erekci u mužů; (DA).

levantacola, adj., lid. (1) (Ekv): o kalhotách nebo trenýrkách: formující zadek, push-up; (DA).

levantada, f. (1) (Nik, Per): zvedání, zvednutí; povstání, vzpoura, rebélie; př.: *en una de sus levantadas de cabeza alcanzó el Indio a ver aquellos preparativos...*; (BDE). • (2) lid. (Kub, Par, Arg, Urug): překonání nebo zlepšení určité situace; (DA).

levantado, m. (1) ~ **de texto** (Guat, Salv, Nik, Kost, Pan): služba psaní na stroji; (DA).

levantado, -da, adj/subst. (1) adj. (Mex): pyšný, hrdý; (2) **estar ~** (Mex): stát; (3) f. (Mex): vstávání z postele; (4) m. (Mex): zvedání; (JD). • (5) **con la camisa ~a** (Guat): s hrůzou v očích; viz též: *camisa*; (RF). • (6) (Mex): o člověku: unesený z neznámých důvodů; únosci za něho obvykle chtějí výkupné; (7) (Pan): o člověku: zfetovaný, zdrogovaný; (DA).

levantador, -dora, m/f. (1) (Portor): osoba, která se snadno zamilovává a dobývá ostatní; př.: *en la universidad, la levantadora, la femme fatale era mi alma Vilma*; (RR). • (2) (Kub): donchuán; (3) ~ **de tarro** (Chil): komediant, šašek; (JD). • (4) m. (Par, szArg, Hond): zloděj; především dopravních prostředků; (5) m/f. (Arg, Urug): bookmaker; ► osoba přijímající sázky; (6) m/f., venk. (Per): léčitel začátečník, šaman začátečník; (7) m/f. (Ekv): zapisovatel; (DA).

levantadora, f. (1) (Kol): dámský župan; (DA).

levantamanos, m/f. (1) (Ekv, Bol, Par): poslanec, který nepřispívá svými názory, ale respektuje rozhodnutí při hlasování; (DA).

levantamiento, m. (1) **hacer el ~¹** (Kub): přesvědčit ženu ke schůzce; př.: *hice el levantamiento de María en la esquina de mi casa*; (2) **hacer el ~²** (Kub): mít erekci; př.: *en cuanto la vi, hice el levantamiento*; (3) **lograr ~** (Kub): dosáhnout erekce; př.: *a los noventa logra levantamiento*; (DMC). • (4) ~ **de la cruz** (Salv): viz: *levantamiento del*

espíritu; (5) ~ **de sombra** (Hond): viz: *levantamiento del espíritu*; (6) ~ **del espíritu** (Hond): rituál, který je doprovázen obřadem a modlitbami na místě, kde zemřel člověk při nějaké nehodě; ■ Var.: *levantamiento de la cruz, levantamiento de sombra, levantamiento del ánima*; ■ Syn.: *nahuite*; (7) ~ **del anima** (Hond, Salv): viz: *levantamiento del espíritu*; (DA).

levantamuerto, m. (1) (Nik, Pan, Per): jídlo, které napomáhá regeneraci organismu; (DA).

levantamuertos, m. (1) (Mex): jídlo, které napomáhá regeneraci organismu; ► obvykle po požití velkého množství alkoholu; (2) (Kol): vývar z jehněčí hlavy; přidávají se také vnitřnosti, nožky a máta; ► výborný k regeneraci organismu; (3) (Hond, Salv, Nik, Bol): polévka z mořských plodů; (4) (Salv): silný alkohol nebo silná káva; (5) lid. (Ekv): jídlo nebo nápoj, který pomáhá při kocovině; (6) (Nik, Ven): přípravek z mořských plodů, který má afrodiziakální účinky; (7) (Ekv): přípravek na impotenci; (DA).

levantapié, m. (1) (Chil): podnožka, stolička na nohy; (DA).

levantar(se), tr/zvrat. (1) tr. (Arg, Urug, Nik, Guat, Bol): (za)jet pro někoho; vyzvednout někoho autem; odvést; (JD, DA). • (2) hovor. [Š: *ligar*] (Arg, Kub, Salv, Urug, Ven; Mex, Guat, Kost, Pan, Dom, Per, Par, Portor, Bol): navazovat milostné vztahy, mít milostný vztah; sbalit někoho; (RAE, JD, DA). • (3) ~(**se**) (Kub, Pan, Ekv; Nik, Kol, Ven, Urug, Arg; LaPla, Mex, Guat, Hond, Salv, Kost, Dom, Portor, Per, Bol, Par, Chil): dobývat někoho opačného pohlaví; př.: *la cosa, me dijo, es que levanté en claro a Ingrid*; viz též: *levante*; (4) ~ **una infracción** (Mex): dát pokutu; př.: *...que si ya se me había levantado la infiltración había que pagar...*; (BDE, DA). • (5) (Ven): získat peníze, nebo jinak hodnotný předmět; př.: *soy un padre de familia, estoy levantando honradamente la moneda, el pan de mis hijos*; (6) tr. [Š: *recoger apuestas*] (Urug; Arg): přijmout sázky; př.: *a los vecinos les gusta encontrarse allí con el zapatero, el médico, el que levanta quinielo*; (7) (Arg): ukrást něco, co se nalézá na ulici a co je zjevně (dočasně) opuštěno; př.: *¿te animás a levantar un auto?*; (8) (Kol): dát dohromady; ► v knihtisku; (9) ~ **un muerto** (Arg): vyrovnat cizí účty; (MM). • (10) [Š: *llevarse; recoger*] (Urug): vyzvednout; získat; (RR). • (11) (Chil): (z)orat půdu; kypřit půdu; (AM, MM, JD). • (12) (Arg, Am): okrást nepozorného člověka; vyfouknout; př.: *ellos levantan cuanto pueden*; (MM, JD). • (13) (Kub): sázet; vysadit stránku; zvednout se; př.: *el viento levantó*; (14) ¡~**ta!** (Chil): vstaň!; (15) ~ **acta de una cosa** (Chil): vést o něčem protokol, zaprotokolovat něco; př.: *levantar acta de la reunión*; (16) ~ **una falsa acusación** (Chil): falešně obvinít; (17) ~ **tan alto a una persona** (Chil): vyvést někoho z rovnováhy; (18) ~ **el ánimo/los ánimos** (Chil): zvednout něčí morálku; (19) ~ **el arresto** (Chil): propustit z vězení; (20) ~ **hacia arriba a una persona** (Chil): pořádně někoho dožrat; (21) ~ **bandera** (Chil): sbírat vojsko; (22) ~ **barreras** (Chil): uvolnit cestu; (23) ~ **el bolo** (Ven): ani neceknout; (24) ~ **cabeza** (Ven): postavit se na nohy; dopracovat se úspěchu; (25) ~ **la**

cabeza (Ven): nosit hlavu vzhůru; (26) ~ **un muerto** (Arg): odskákat si to za druhé; (27) ~ **el mundo** (Arg): udělat díru do světa; (28) ~ **oleadas de carcajadas** (Arg): vyvolat bouři smíchu; (29) ~ **pareja** (Arg): nezústat pozadu; (30) ~ **de patilla a una persona** (Arg): napínat někoho na skřípec; (31) ~ **la paletilla a una persona** (Arg): zvednout někomu mandle; (32) ~ **en peso** (Arg): nadzvednout do výše; (33) ~ **una polvareda/polvo** (Arg): vzbudit rozruch; (34) ~ **presión** (Arg): škudlit; (35) ~ **un punto** (Arg): zachytiti oko; ► při pletení; (36) ~ **el real** (Arg): klidit se; (37) ~ **ronchas**¹ (Arg): dělat maléry; (38) ~ **el seguro del revólver** (Arg): odjistit revolver; (39) ~ **sospecha** (Arg): vzbudit podezření; (40) ~ **el tabanque** (Arg): rozpustit sezení; (41) (Mex, Ven, LaPla, Guat, Kol, Kub, Pan, Per, Urug): sbalit někoho, flirtovat, nabalovat někoho; (42) ~ **en armas** (Mex): povstat, vzbouřit se; (43) **se ~-tó la audiencia** (Mex): soudní jednání bylo skončeno; (44) ~ **de un brinco** (Mex): vyskočit; (45) ~ **con diuca** (Chil): vstávat za úsvitu, se sluníčkem; (46) **ni ecos se ~-an** (Chil): neozve se ani hlásek; (47) ~ **con el moño/el naranjo torcido** (Kub): vstávat zadnicí vzhůru; (48) ~ **con el pie izquierdo/con mal pie** (Kub): vykročit, vstávat levou nohou napřed; ► nemít štěstí; (49) **las piedras se ~-ron contra él** (Kub): všechno se na něj sesypalo, dopadají na něj rány ze všech stran; (50) **la pintura se ha ~-ado** (Kub): nátěr je odfouknutý; (51) ~ **de un salto** (Kub): vyskočit; (52) ~ **con sueño** (Kub): být ráno ospalý; (53) ~ **la tapa de los sesos** (Kub): prohnat si hlavu kulí; (54) **quien tarde se ~-ta, todo el día trata** (Kub): čas nečeká; (55) ~ **el tarro** (Chil): nafukovat se; (JD, BDE, RF). • (56) lid., tr. (Kub): získat ženu; př.: *a esta mujer la levantó hablándole bonito*; (57) ~ **el campamento** (Kub): odejít; př.: *bueno, ya está bueno por la reunión, voy a levantar el campamento*; ■ Syn.: *irse con la música a otro lado*; (58) ~ **la paloma** (Kub): odhalit něco; př.: *levanté la paloma y la policía se los llevó preso*; (59) ~ **muertos** (Kub): druh velmi vydatné polévky; př.: *esta sopa es levanta muertos*; (60) ~ **parejo** (Kub): spolupracovat; př.: *en esta empresa tenemos que levantar parejo*; (61) ~ **presión**¹ (Kub): zlepšit finanční situaci; př.: *en cuanto levante presión yo te presto el dinero*; (62) ~**se**, zvrat. (Kub): dostat se z finanční tísně; př.: *me levanté con la ayuda de tu tío*; (63) **no levanten la piedra que sale la cochinilla** (Kub): už se k tomu nebudeme vracet; př.: *eso está concluido, no levanten la piedra que sale la cochinilla*; (DMC). • (64) tr. (Kol): zmlátit, dát nakládačku; př.: *levantaron a Alejandro por alzado*; (65) zvrat. (Kol): získat, dostat; př.: *¿usted puede levantarse este disco, bien barato?*; (66) zvrat. (Kol): zamilovat se, balit někoho; př.: *¿ha visto a Arnoldo? – sí, está allá, levantándose una vieja*; ► slang; (RF). • (67) tr. (LaPla, Kol, Dom): dobýt, vydobýt, vybojovat, získat, dosáhnout; (68) (LaPla): platit, zaplatit, vyplatit, proplatit, splatit; ■ Syn.: *formar, gatiyar*; (69) (LaPla): vyhubovat, vynadat, kárat, napomínat; ■ Syn.: *cafetear*; viz též: *felpear, raspar*; ► slang *lunfardo*; (NET, DA). • (70) ~ **el tubo (la bocina)** (Arg, Urug): vzít telefon, viz: *agarrar (el teléfono)*; (EEA). • (71) argot (Kol):

zavraždit; př.: *Chumbimba se tomó el asunto en serio, se volvió a encontrar a ese loco con vicio y lo levantó, le soltó un tiro en la cabeza*; viz též: *cascar*; (72) (Kol, Mex): unést někoho; (M01, DA). • (73) ~ **un acta**, (Mex): podat žádost; viz též: *acta*²; (XX). • (74) tr/zvrat., lid. (Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Kub, Bol): krást, okrást; viz též: *ladronear*; (75) tr., lid. (Mex, Nik, Ekv, Par): získat údaje o určité události; (76) (Ekv): psát, zapisovat; (77) tr., lid. (Mex, Salv, Bol, Par, Ekv): uklidit věci, které se málo používají nebo jsou odhozeny; (78) intr., zvrat., lid. (Pan, sevBol, výchBol, Par): v práci: povýšit; (79) intr., zvrat. (Nik, Par): dostat se ze špatné finanční situace, zplatit dluhy; (80) tr. (Hond, Salv): o policii: zadržet někoho; (81) tr. (Nik): odstrčit, povalit, přejet (někoho); (82) intr., zvrat. (Nik, Par): uzdravit se; (83) tr. (Pan, Par): zrušit pozvánku na společenskou schůzku; (84) tr. (Hond): vymodelovat hliněnou nádobu; (85) ~ **al semejante** (Hond): uskutečnit obřad pro zesnulého na místě, kde zemřel při nehodě; ■ Var.: *levantar el espíritu*; (86) ~ **ámpula** (Mex): vyvolat skandál, způsobit nepříjemnosti; (87) ~ **barriga** (Nik): být těhotná; (88) ~ **carpa** (Chil): o muži: mít erekci; (89) ~ **el espíritu** (střHond, zápHond): viz: *levantar al semejante*; (90) ~ **el muerto**, lid. (Arg): splatit dluh; (91) ~ **el pie** (Kub): přestat navštěvovat určité místo; (92) ~ **el polvo**¹, lid. (Mex, Par): utéct, ujet, uprchnout; (93) ~ **el polvo**² (Guat): udělat dojem; (94) ~ **la camisa** (Nik): říct někomu do očí, co dělá špatně; (95) ~ **la paloma**, lid. (Kub): odhalit tajemství; (96) ~ **la pata**¹ (Kub): viz: *alzar la pata*; (97) ~ **la pata**² (Nik): chodit, procházet se; (98) ~ **muertos** (Mex): zprovoznit zchátralou, nefunkční věc; (99) ~ **parejo** (Kub): o více osobách: snažit se společně dosáhnout stejného cílu; (100) ~ **plumas** (Guat): šířit fámy, pověsti (o někom); (101) ~ **el polvo**¹ (Salv): koketovat; (102) ~ **el polvo**² (Hond): udělat skandál, vyvolat aféru; (103) ~ **presión**² (Mex): zlepšit ekonomiku podnikání; (104) ~ **presión**³ (Mex): připravit se převzít úkol; (105) ~ **presión**⁴ (Arg, Urug): (roz)zlobit se; (106) ~ **presión**⁴, lid. (Kub): velmi se snažit o něco; (107) ~ **roncha** (Guat, Hond, Kost, Pan, Portor, Ven, Bol): způsobit nespokojenost, obtíž nebo nepříjemnost; ■ Var.: *levantar ronchas*; (108) ~ **ronchas**² (Mex): naštvat se, rozlobit se, obtěžovat; (109) ~ **ronchas**³, lid. (Kub): viz: *levantar roncha*; (110) ~ **la**, lid. (Mex, Par): mít úspěch, být úspěšný; (111) ~ **lo del cuello de la camisa** (Nik): vyčítat někomu něco, pokárat někoho; (112) ~ **se el cuello** (Mex): chlubit se (čím); (113) ~ **se el tarro** (Chil): chvástat se, pochlubit se, naparovat se; (DA).

levantavidrios, m. (1) [Š: *elevelunas*] (Arg, Kol, Par): mechanismus na stahování okének v automobilu; př.: *aire acondicionado*; *levantavidrios eléctricos*; *y cierre central de puertas*; (RAE, RR, DA) • (2) ~ **eléctrico** [Š: *elevelunas eléctrico*] (Arg, Urug): elektrické ovládání oken u auta; ■ Syn.: *alzavidrios eléctrico* (Chil), *elevadores eléctrico* (Mex), *vidrios eléctrico* (Ven); (EEA).

levante, m/f. (1) m., hovor. (Arg, Urug): zvedání; (2) m/f., hovor. [Š: *ligue*] (Arg, Salv, Urug, Guat): milenec, milenka; př.: *no, ella no es mi novia, es mi levante*; (3) m.(Chil): poplatek, který platí majiteli pozemku ten, kdo na něm kácí stromy a získává peníze prodejem dřeva; (MM, RF). • (4) (Kol): věk u dobytka mezi odstavením od mateřského mléka a začátkem krmení; (5) (Kol): čilost, kterou vykazuje tato skupina dobytka; (6) [Š: *calumnia*] (Salv; StřAm, Portor; Am): pomluva, křivé nařčení, osočení; drb; př.: *armar/hacer un levante*; (AM, MM, JD). • (7) [Š: *puntapié*] (Urug): kopnutí; (RAE). • (8) (Guat, Pan; Kol, Ven, Urug, Arg, Kol): milostné dobývání; pletky; milenec; přístupná žena; př.: *las que sirven son muy feas; levantes con chancro*; viz též: *levantar*; (9) (Ven): odvádění dobytka či koní na trh; (RR, NET). • (10) **armar/hacer un ~** (StřAm, Portor; Am): vznést obvinění; nadělat klepy, pustit do světa pomluvu, klep; (11) (Portor): nepokoje, povstání, vzpoura, vzbouření; srocení; (AM, MM, JD). • (12) (Kol): arogance, pýcha, nadutost, povýšenost; (13) (Ven): hrot k popohánění dobytka; hnání dobytka; (JD, MM). • (14) **dar/pegar/pagar un ~** (Arg): pořádně pokárat, domluvit, zepsout někoho; (MM, JD). • (15) m. (LaPlá): bití, výprask; ■ Syn.: *cascada, estrolada, estrole, fajada, felpa, leña, leñada, marimba, marrusa, marusa, salsa, solfa, tropeadura, zaranda*; viz též: *felpeada, raspa, sosegate*; (NET). • (16) m. (Hond, Salv, Nik, Guat, Dom, Kol, Ven, Ekv, Per, Arg, Urug, Pan): vztah (mezi osobami), poměr; viz též: *entretención*; (17) (Arg): pokárání, důtka; viz též: *limpiada*; (18) m. (Hond, Salv, Nik, Guat, Dom, Kol, Ven, Ekv, Per, Arg, Urug, Pan): milenec, partner; (19) (Guat, Dom, Kol, Ven, Per, Arg, Urug, Pan, Portor): namlouvání, svádění, flirtování; (20) (Chil): zdvižení nákladu nebo jiné věci; (21) (Dom): úspěch, dosažení cíle; (22) (Salv): zadržení policíí; (23) (Portor): prostřihávání spodních větví stromu; ► když větve přilíší stíní kávovník; (DA).

levantín, m. (1) (Kost): zvednout a vyhodit něco/někoho do vzduchu; (2) málo uživ. (Kost): úleva, ulevení, zlepšení (zdraví); (DA).

levantón, m. (1) lid. (Kub): vyjasnění (počasí); př.: *¡qué levantón ha dado la mañana!*; (DMC). • (2) (Mex): únos, při kterém se nepožaduje výkupné; (DA).

levantón, -na, m/f. (1) (Pan): člověk, který se snaží získat opačné pohlaví a mít s ním nezávázný vztah; speciálně u muže; (DA).

levantona, f. (1) (Salv): varování před někým; (DA).

levar, tr. (1) ~ **con la doble** (Kol): chovat se pokrytecky k falešným lidem; př.: *a Andrea hay que llevarla con la doble, ella nunca ha sido sincera*; ► slang; (RF). • (2) tr., málo uživ. (Per): naverbovat; (DA).

leve, adj., hovor. (1) (Mex, Nik, Par): jednoduchý, nenáročný; (2) **llevársela** ~ (Mex): brát něco na lehkou váhu, neznepokojovat se; ► mex. argot *caliche*; (DBM, DA).

levente, adj/subst. (1) m. (Kub): přivandrovalec; (2) adj. (Portor): sedící člověk (mezi vesničany); (3) (Dom: Santo Domingo): toulavý, potulný, nezaměstnaný; (AM, MM).
 • (4) adj. (Dom, Portor): zaujatý, zabraný; ustaraný; (DA).

levis, f., lid. (1) (Mex): lesba; viz též: *macha*; (DA).

levisa, adj/subst. (← map.: *libuza*) f. (1) viz: *lebisa*; (MS). • (2) f. (Antil, Mex): ryba, vyskytující se v Karibském moři a Golfském proudu, připomínající rejnoka s tvrdými šupinami; (MM). • (3) adj. (Portor): zručný, obratný; (4) m. (Portor): ryba; viz: *lebisa*; (5) (Portor): strom; viz: *lebisa*; (DA).

levita, f. (1) **estar cogido con** ~ (Kub): být velký puntičkář; př.: *ese amigo tuyo está cogido con levita*; (DMC).

levudo, adj/subst. (1) (Bol): hloupý, neopatrný; (RAE). • (2) adj. (Salv): urozený, šlechtický; (DA).

lexicograma, m. (1) (Bol): křížovka; (DA).

lexquín, m. (1) (Hond): strom; viz: *lesquín*; (DA).

ley, f. (1) ~ **de arrepentimiento** (Per): zákon, podle něhož se u deliktů spojených s terorismem nebo s nezákonným obchodem s drogami snižuje nebo promíjí trest, pokud vězeň prozradí své komplice nebo vůdce; (2) ~ **habilitante** (Ven): zákon, který poskytuje prezidentu republiky zvláštní moc vydávat zákony pro některé specifické záležitosti a na určitý čas; (RAE). • (3) [Š: *mala voluntad*] (Kost; Ekv): špatný úmysl; př.: *usted le tenía ley; hay testigo de que más antes ya lo había querido machetear*; (AM, MM). • (4) **a la ~ de nada** [Š: *en absoluto*] (Portor): v žádném případě; př.: *no quiere dormirse a la ley de nada*; (5) **estar uno a ~ de** (Portor): chybět k něčemu ještě určitý čas; př.: *me acuerdo que esa noche me alegré de estar a ley de dos semanas para largarme*; (RR). • (6) **la ~ es para los de poncho**; (Ekv): na chudý lid musí být přísnost; (7) **la ~ es para los de manta** (Kol): na chudý lid musí být přísnost; (8) **es ~ santa para mí** (Kol): je to pro mne svaté; (9) ~ **del talión** (Kol): zákon odvety, odplaty; (10) **tener fuerza de ~** (Kol): mít platnost zákona; (11) **tener mala ~ a una persona** (Ekv): mít na někoho svrchu; (12) **no me tiene mucha ~** (Ekv): nedá, nedeří na mne příliš; (JD). • (13) (Kol): policie; př.: *me ubicaron en un parador con un boqui toqui en un bolso a echar pupila por si subía la ley*; ► kol. argot *parlache*; (M01). • (14) lid. (Kol): policajt; viz též: *buitre*; (15) **estar a la ~¹** (Portor): být na čase; scházet málo času (do čeho); (16) **estar a la ~²** (Portor): téměř čeho dosáhnout; (17) **estar a la ~ de la Bayona** (Ven): být nespoutaný; nepodřídit se žádné disciplíně, kontrole; (18) **estar en su ~** (Kol): pevně zachovávat určité návyky, zvyky, názory; (19) **llevar ~** (Kost): mít k někomu odpor nebo se chovat odmítavě vůči někomu; (20) **morir en su ~** (Guat, Kol, Ekv, Bol, Par, Urug): zemřít za své ideály; starého psa novým kouskům nenaučíš; ► zachovat si své principy, názory nebo vady až do konce; (21) **ser la ~¹** (Dom, Hond, Mex): jednat poctivě,

přímočaře; **(22) ser la** ~² (Nik, Salv): dokázat, že je kdo v čem vyzná; **(23) tener** ~ (Kost): být někdo proti srsti, cítit k někomu averzi; **(24) ~ de Herodes, o te chingas o te jodes** (Kol): uděláš to, ať se ti to líbí nebo ne!; **(25) ~ de Caifás** (Salv): ublížení slabšímu; ■ Var.: *ley de Jonás*; **(26) ~ de Jonás** (Salv): viz: *ley de Caifás*; **(27) ~ de mordaza** (Mex, Nik, Pan, Kol, Ekv, Bol, Chil, Arg): zákon, který omezuje svobodu projevu; **(28) ~ de plátano** (Salv): zákon nejsilnějšího a nejslabšího; **(29) ~ del gallinero** (Chil, Arg, Urug): zákon silnějšího; ► ospravedlnění činu poukazující na sociální nerovnost; **(30) ~ del hielo** (Mex, Salv, Nik, Kost, Pan, Portor, Kol, Per, Bol): podceňování někoho; **(31) ~ del mono** (Chil): ustanovení, podle kterého je možné rozšířit bydlení; musí však být doložena fotografie, na které je změna vidět; **(32) ~ fuga** (Mex, Hond, Pan, Bol): předstíraný útěk vězně za účelem zabít; **(33) ~ mamona** (Hond): nezákonné jednání; **(34) ~ de Moraga** (Chil): zvyk, při kterém člověk musí zaplatit za své chyby; **(35) de** ~¹ (Ekv, Per, Par): bezpečně; **(36) de** ~² (Ekv): nevyhnutelně, neodvratně; **(37) la** ~ (Mex, Kost, Kol): policie; (DA).

leyet, f. (← angl. *layette*) **(1)** (US): výbavička pro novorozence; (DA).

leyista, m **(1)** (Kub): špatný právník; sudič; (MM, JD).

leyoso, -sa, adj. **(1)** (Kol): sudičský; (MM, JD). • **(2)** (Kol): neposlušný, tvrdohlavý kůň; (JD).

leyudo, -a, adj. **(1)** (výchBol): sečtělý, vzdělaný; (DA).

lezna, m. **(1)** lid. (Kub): vychytralec; př.: *él es un lezna*; ■ Syn.: *ladino*; (DMC).

liacho, m. **(1)** (sevMex): nekvalitní obal (na zboží); (DA).

liana, f., pl. (← fr. *liane*) **(1)** (Am): rodové jméno popínavých rostlin nebo lián; **(2)** (Am): jméno popínavých rostlin v tropických lesech; (MM). • **(3)** (Kub): pačesy; (JD).

liar, tr. **(1) --rila** (Mex): dělat randál; **(2) --rilas¹** (Mex): ztratit se, zmizet po anglicku; **(3) --rilas²** (Mex): natáhnout bačkory; ► zemřít; **(4) ~ el petate** (Mex): jít po svém, jít o dům dál; (JD). • **(5) ~ el motete** (sevKol): odejít; (DA).

libada, f. **(1)** (Salv): popíjení alkoholu, opíjení se; (DA).

libar, tr. **(1)** (Pan): pít; ► především alkohol; (DA).

liberación, f. **(1)** (Kol): porod; **(2) de ~ nacional** (Kol): národně osvobozenec (o boji); (JD).

liberacionismo, m. **(1)** (Kost): liberacionismus; ► politické hnutí, které vzniklo na začátku druhé poloviny 20. století; o založení tohoto hnutí se zasloužil José Figueres Ferrer; **(2)** (Kost): stoupenci liberacionismu; (DA).

liberacionista, adj/subst. **(1)** (Kost): člen nebo stoupenec politické strany PLN (Národně osvobozenec (o boji)); **(2)** adj. (Kost): národně osvobozenec; (DA).

liberado, -a, adj. **(1)** (Kub): o zboží: nepodléhající normě přidělového systému na Kubě; (DA).

liberal, adj/subst. (1) ~ **amarillo**, liberál, viz: *amarillo*; (RR). • (2) (Arg): energetický, pracovitý, šikovný; (JD). • (3) m. (Kol): viz: *pastora*; (4) (střKol): sladký kulatý piškot pokrytý červenou cukrovou krustou; (5) adj. (Salv): o kukuřici nebo fazoli: raná; (DA).

liberalear, intr. (1) (Hond): udělat kampaň pro liberální politickou stranu; (DA).

liberaloide, adj/subst. (1) (Hond): mající liberální představy; (2) (Hond): liberál, člen liberální strany; ■ Syn.: *liberucho, -a*; (DA).

liberar, tr. (← angl. *liberate*) (1) (Am): osvobodit, sprostít někoho od závazku, povinnosti; emancipovat, zrovnoprávnit; (MM). • (2) ~ **a Willy** (Mex, Chil): jít na velkou stranu; (DA).

liberarse, zvrat. (1) ~ **como Liberace** (Kub): být homosexuál; př.: *ése está liberado como Liberace*; ► Liberace byl známý klavírista, který byl homosexuál; (DMC).

libero, m. (1) (Am): zadák; ► ve sportu; (JD).

libertad, f. (1) (Dom): keř, viz: *marango*; (DA).

Libertador, m. (1) **el** ~ (Am): osvoboditel; ► jméno pro tři latinskoamerické vůdce v bojích za nezávislost: Simón Bolívar (Kol, Ven), José de San Martín (Arg) a Bernardo O'Higgins (Chil); (BDE).

libertoso, adj. (1) (Chil): neposlušný; (JD).

liberucho, -a, adj. (1) (Hond): viz: *liberaloide*; (DA).

liberuña, adj/subst., despekt. (1) (Hond, Nik): liberál; (DA).

libes, m/f. (← keč.: *llivi*) (1) (Arg, Bol, Urug): dětské bolaso; (MS; AM, MM). • (2) (střArg, szArg): bola/bolas/bolaso; ► vrhací zbraň k lovu malé zvěře; (DA).

libidibi, m. (1) (Dom): strom; viz: *dividivi*; (DA).

libo, m/f. (1) (Salv): pijan, opilec; (DA).

libón, -na, m/f., lid. (1) (Salv): opilý, namazaný; viz též: *enchichado*; (DA).

liborio, adj/subst. (1) m. (Kub): Kubík; ► Kubánec; (AM, MM, JD). • (2) adj/subst. (Ekv): o zákonodárci: bezpodmínečné respektování směrnic, které přikazuje exekutiva; (3) (Ekv): o osobě: lpějící na někom; (DA).

Liborio, m. (1) lid. (Kub): název kubánské vesnice; (2) **Juan** ~ (Kub): bezvýznamný člověk; př.: *¿quién es ese Juan Liborio para criticar?*; (3) ~ **paga** (Kub): vesnice platí; př.: *roban los políticos, pero Liborio paga*; (4) **ser un** ~ (Kub): být smolař; př.: *mi hermano es como yo, un Liborio*; (DMC).

libra, f. (1) (Kub): tabákový list vyšší kvality; (RAE, AM, MM, JD). • (2) (Per): bankovka 10 solů; ► sol je peruánská měna; př.: *libras y medias libras caían al sombrero como hojas en estío*; (AM, BDE). • (3) (Per): velická sklenice pisca; ► pálenka z hroznů; (AM, MM). • (4) **a/por** ~-as (Kub): na libry; (5) **entran pocas/pocos en** ~ (Kub): dají se na prstech spočítat; (JD). • (6) **¿a cuánto costará la ~ de ese cilindron?** (Kub): kolik za to platí?; př.: *lograron la concesión - ¿cuánto costará la libra de ese cilindron?*; (7) **estar**

algo más enredado que una ~ de estopa (Kub): být něco velmi složitého; př.: *ese problema en la Cámara de Comercio está más enredado que una libra de estopa*; (8) **ser alguien de ~ en pie** (Kub): být špatný člověk; př.: *ése es un hombre de libra en pie*; (DMC). • (9) lid. (Salv): bankovka 100 kolónů; (10) (Salv, Nik): malá dávka marihuany; (11) ~ **de sal** (Salv): smolař; (DA).

libraje, m. (1) (Ekv): vážení v librách; (2) (Hond): prodej libry; ► při kurzu měny; (DA).

libramiento, m. (1) (Mex): periférie; okružní komunikace, dálniční obchvat; (BDE). • (2) (Mex): zkratka; (DA).

librano, -na, adj/subst. [Š: *libriano*] (1) (Urug): o člověku: váhy; narozen ve znamení vah; (RAE).

librar(se), tr./zvrat. (1) [Š: *entregar(se); abandonar(se)*] (Arg; Urug): odevzdat; předat; vzdát se (něčeho); opustit; odejít (od něčeho, někoho); př.: *madre, ¿ha reflexionado en los peligros que acechan a su criatura, si usted la deja librada?*; (AM, MM). • (2) ~**la** (Portor): začít dělat něco po prvé; mít první sexuální vztah; př.: *acabó de graduar de la escuela superior sin librarla*; (RR). • (3) (Arg): oddat se něčemu; (4) **de buena me he ~ado** (Arg): to jsem z toho šťastně vyvázl; (5) **si nos ~amos del trueno, nos coge el rayo** (Ven): je to prašť jako uhoď; (JD).

librar, intr., lid. (1) (Portor): souložit; viz též: *jinetear*; (DA). • (2) (Kub): utéct, uprchnout; (3) ~ **la chiva** (Portor): o fotbalovém týmu: dát alespoň jeden gól při zápasu; (4) ~ **la cola** (Portor): o mladíkovi: mít první sexuální zkušenost; ■ Var.: *librar la gata*; (5) ~ **la gata** (Portor): viz: *librar la cola*; (6) ~**la**¹ (Mex, Par): překonat obtížnou situaci; (7) ~**la**² (Mex): projít stísněným prostorem, prostrčit něco malým otvorem; (DA).

libre, m/f. (1) m. (**carro**) ~ (Ven): neplacené taxi na krátké vzdálenosti; (RR). • (2) **a la** ~ (Kub): na volném trhu; (3) **más ~ que el aire** (Kub): volný jako pták; (4) ~ **de cuidados** (Kub): bezstarostný; (5) ~ **de defectos** (Kub): bez vady; ► o materiálu; (6) **dejar ~** (Kub): uvolnit; (7) **dejar ~ a una persona** (Kub): nechat někomu volnost; (8) ~ **de derechos** (Kub): bezcelní; ► o dovozu; (9) ~ **de distorsiones** (Kub): bezporuchový; (10) **por fin estoy ~ de él** (Kub): konečně jsem se ho zbavil; (11) ~ **de franqueo** (Kub): vyplacený; nepodléhající poštovnému; ► o dopisu; (12) ~ **de frenado** (Kub): odbržděný; ► o vagónu; (13) ~ **de gastos** (Kub): vyplacený; ► o dopise; vyplaceně (poslat); (14) ~ **de goteo** (Kub): těsný, nepropustný; (15) ~ **de gravamen** (Kub): bez dluhů, nezadlužený; (16) **hacer ~ a una persona** (Kub): uvolnit, osvobodit někoho; (17) **al que no tiene, el rey le hace ~** (Kub): kde nic není, ani čert nebere; (18) ~ **de impuestos** (Kub): nepodléhající daním; ► o výdělku; (19) **nadar cien metros ~-es** (Kub): plavat sto metrů volný styl; (20) **por la ~**¹ (Kub): volně; na volné noze (žít); (21) ~ **de porte** (Kub): vyplacený, podléhající poštovnému; ► o dopise; (22) ~ **de preocupaciones** (Kub): bezstarostný; (23) **usted queda ~ de elegir** (Kub): můžete si vybrat, máte volnost si

vybrat; (24) ~ **de ruidos** (Kub): neprůzvučný, nepropouštějící zvuk; (25) **usted es ~** (Kub): záleží jen na vás; (26) **es muy ~ en conversación** (Kub): mluví velice drze; (27) ~ **de servicio** (Kub): mimo službu, mimo provoz; (28) ~ **de vibraciones** (Kub): odolný proti chvění; (JD). • (29) **por la ~²** (Kub): neomezený; př.: *va mal, está por la libre*; (30) **por la ~³** (Kub, Mex, Kost, Pan, Dom, Portor): bez omezení, sám, na vlastní účet; př.: *hago esto por la libre*; ■ Syn.: *por la libreta*; (DMC, DA). • (31) **m., málo užív.** (Ven): taxi; (32) (Hond): klučičí hra, při které se vytvoří dva týmy; (33) **~s, f., pl.** (Nik): osvobození od daně povolené exekutivou; (34) **siempre ~** (Par, Arg, Urug): dámská vložka; viz též: *toalla sanitaria*; (35) **por la ~⁴** (Kub): o zboží: nepřidělené; ■ Var.: *empresa, por la libre...*; (36) **por la ~⁵** (Kub): podle přidělového systému na Kubě: bez registrace v obchodním rejstříku; ■ Var.: *empresa, por la libre...*; (DA).

librear, tr. (1) (Hond, Nik): prodávat něco v librách; ► týkající se jednotky hmotnosti; (2) (Nik): prodávat v malém; (DA).

librecambio, m. (1) (zápBol): kurz národní měny v dolarech podle národní burzy; (DA).

librecambista, m/f. (1) (Bol): zaměstnanec dealingu; ► člověk zabývající se obchodováním s americkým dolarem; (DA).

librera, f. (1) (Guat, Salv, Pan, Per, Par): knihovna; ► domácí; (DA).

librería, f. [Š: *papelería*] (1) (Am; Guat, Nik, Kost, Dom, Ven, Ekv, Per, Bol, Chil, Par, Arg, Pan): papírnictví; (RAE, DA).

librero, -ra, m/f. [Š: *librería*] (1) [Š: *librería*] (Guat, Pan; Bol, StřAm, Kub, Per, Ekv, Hond, Mex; Am): knihovna; stojan; ► skříň, do které se umísťují knihy; př.: *no le lleva el piso alfombrado ni le van los libreros de madera pulida*; (RAE, JD, BDE, AM, MM). • (2) ~ **anticuario/de lance/de viejo** (Am): antikvář; (3) ~ **editor** (Am): vydavatel, nakladatel; (JD).

libreta, adj/subst. (1) f. (Urug): řidičský průkaz pro motorové vozidlo; (2) ~ **cívica**, f. (Arg, Par): oficiální dokument, se kterým žena prokazovala svojí totožnost u voleb a v běžném životě; (3) ~ **de abastecimientos**, f. (Kub): dokument, do kterého se zaznamenávají produkty vydané občanům v přidělovém systému; (4) ~ **de enrolamiento**, f. (Arg, Par): oficiální dokument, se kterým muž prokazoval svoji totožnost ve vojenské službě, u voleb a v běžném životě; (RAE). • (5) ~ **de cheques** [Š: *talonario*] (Arg; Urug): šeková knížka; (RR). • (6) ~ **de casamiento¹** (Am): svatební listina; (7) **estar por la ~¹** (Kub): být na lístky; (8) **estar por la ~²** (Kub): dělat si podle své hlavy, žít si podle svého; (JD). • (9) **estar por la ~³** (Kub): být smířený; př.: *yo fumo sin esconderme porque ya hasta mi esposo está por la libreta*; (DMC). • (10) ~ **(de conducir)** (Urug): řidičský průkaz, viz: *carnet de conducir*; (EEA). • (11) ~ **de casamiento²** (Arg, Urug): oddací list; viz též: *acta²*; (XX). • (12) f. (Pan, Ekv, Per, Bol, Chil, Par): žákovská knížka, vysokoškolský index;

(13) ~ (de **abastecimiento**), f. (Kub): přidělová knížka; ► možnost koupit dotované základní potraviny; (14) f. (Bol): vojenská knížka; (15) adj. (Chil): o vězni: propuštěný na svobodu; (16) f. (Nik): malá dávka marihuany; (17) ~ **de calificaciones** (Pan, Kol): sešit, poznámkový blok; (18) ~ **de chofer** (Urug): řidičský průkaz; (19) ~ **de comunicaciones** (Chil): žákovská knížka; (20) ~ **de enrole** (szArg): dokument; viz: *libreta de enrolamiento*; (21) ~ **de familia** (Chil, Bol, Par, Arg): oddací list; (22) ~ **de matrimonio** (Bol, Chil, Par, Arg, Urug): oddací list; viz: *libreta de familia, libreta familiar*; (23) ~ **de notas** (Salv, Pan, Per, Chil): žákovská knížka; viz též: *libreta de calificaciones*; (24) ~ **de servicio militar** (Bol): dokument; viz: *libreta militar*; (25) ~ **electoral**, málo užív. (Per): občanský průkaz, cestovní pas; (26) ~ **familiar** (Bol): viz: *libreta de matrimonio*; (27) ~ **militar** (Kol, Ven, Ekv, Per, Bol, Par): vojenská knížka; ■ Var.: *libreta de servicio militar*; (28) **por la ~¹** (Kub): nepřidělený; viz též: *libre, por la...*; (29) **por la ~²** (Kub): bez registrace; viz též: *libre, por la...*; (DA).

libretazo, m. (1) (Kub, Nik): rozhodnutí, které se přijme bez konzultace s nadřízeným; (RAE). • (2) **dar un ~** (Kub): jednat podle své hlavy; (JD).

libretear, tr/intr/ zvrat. (1) intr. (Nik): rozhodnout se pro něco bez konzultace s nadřízeným; (RAE). • (2) tr. (Chil): připravit scénář pro televizní, rádiový program, nebo osnovu pro tisk; (3) intr., zvrat. (Nik, Par): chodit za školu, flákat se, nechodit do práce; (DA).

libretero, -a, adj/subst. (1) lid. (Kub): člověk, který se nechová podle společenské etikety; (2) adj. (Nik): člověk rozhodující se bez konzultace s nadřízeným; (DA).

libretista, m/f. (1) m/f. (Kol, Kub, Portor, Per, Bol, Par): scénárista; př.: *...ceñido a los dictámenes del libretista...*; (BDE, DA). • (2) m. [Š: *guionista (de cine o televisión)*] (Chil, Mex, Urug, Ven): scénárista; ■ Syn.: *guionista* (Arg, Chil, Mex, Urug, Ven), *escritor* (Mex); (EEA).

libreto, m. [Š: *guion*] (1) (Kub, Urug, Mex, Ven, Arg, Chil; Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Portor, Kol, Bol): scénář; libreto, př.: *después, cuando se encontraban en el café, se divertían de lo lindo, y se ponían a tramar el libreto para el día siguiente...*; (RAE, BDE, EEA; DA). • (2) **darle a alguien un ~ nuevo** (Kub): dát nové pokyny; př.: *me acaba, el jefe, de dar un libreto nuevo*; (DMC). • (3) (LaPla): učebnice; ► slang *lunfardo*; (NET). • (4) (Ekv): předem stanovená norma; především v politice; (5) ~ **de cheques**, málo užív. (Chil): šeková knížka; (DA).

libriano, -na, adj. (1) (Arg, Salv, Urug): o člověku: váhy; narozen ve znamení vah; (RAE).

librito, m. (1) (Pan, Dom): soubor norem, pravidel, způsobů jednání jednoho člověka nebo více lidí; (DA).

libro, m. (1) **se le quemaron los ~-os** (Arg): nemá o tom ani páru; (AM, MM, JD). • (2) **no lo tiene en el ~** (Arg): nemá o tom ani šajnu; (MM, JD). • (3) **bajar ~s** (Guat): zamyslet

se, zapnout mozek, nažhavit mozkové závitky; př.: *tuvimos que ponernos a bajar libros para recordar en qué fecha se casaron Sabina y Manuel*; ► slang; (RF). • (4) viz: *tapa, estar en la tapa del libro*; (5) (Nik): přítel, snoubenec; (6) ~ **de clases** (Chil): třídní kniha; (7) ~ **de quejas** (Arg): ve službách pro veřejnost: kniha stížností; (DA). • (8) ~ **de familia** (Mex, Ven): oddací list; viz též: *acta*²; (XX).

libros, m. (1) ~ **caseros** (Kub): po domácímu vyrobená kniha (včetně napsání atd., i vazby); př.: *este libro, como los otros del autor, es casero*; (DMC).

libuza, m. (1) (Portor): mořská ryba; viz: *lebisa*; (DA).

Lic. / Licenciado / Licenciada, m/f. (1) (Mex): magistr, advokát; př.: *el licenciado Robles tiene razón. La ley está con nosotros*; (BDE).

lica, f. (1) (Guat, Salv, Hond): film; př.: *quiero ir a ver la lica nueva donde sale Robert de Niro*; ► slang; (RF, DA).

licán, f. (1) lid. (Kub): svíčka; př.: *voy a encender la licán*; (2) (Kub): vychytralý člověk; př.: *hay que tener cuidado porque todos ellos son licánes*; (DMC).

lican-antay (licanantay, lican antay), ind. kmen, viz: *atacameño*; (EA).

licar, tr. (1) (Mex): pozorovat; (DA).

liccha, f. (1) (jižPer): listy quino; ► používají se k přípravě typických peruánských pokrmů; (DA).

liceal, m/f. (1) (Urug): středoškolák, student, žák (střední školy); př.: *además los liceales se movilizan en contra de la „represión political“ ...*; ■ Var.: *liceano, liceísta*; (BDE).

liceano, -a, m/f. (1) (Chil): viz: *liceal*; př.: *salvo esa vez que fueron con misia Inesita al puerto; una liceana con bolsón y todo*; (BDE). • (2) m. [Š: *estudiante de secundaria*] (Chil): student střední školy; ■ Syn.: *estudiante de secundaria* (Arg, Mex, Urug), *estudiante de escuela media* (Arg), *estudiante secundario* (Chil), *liceal* (Urug), *liceísta* (Ven); (EEA).

liceísta, adj/subst. (1) m/f. (Ven, Bol): student střední školy, gymnázia; př.: *el asesinato de la joven liceísta ...*, *alumna del Liceo*; (RAE, BDE, DA). • (2) adj. (Kol): středoškolský; (3) m/f. (Dom): fanoušek baseballového klubu Tigres del Licey; (DA).

licen, m/f. (1) (Ekv, zápBol, stfBol): absolvent vysoké školy; (DA).

licencia, f. (1) ~ **de conducir**, ~ **de manejar** (Mex, Ven): řidičský průkaz, viz: *carnet de conducir*; (EEA). • (2) ~ **maternal** [Š: *baja por maternidad*] (Chil, Urug): mateřská dovolená; ■ Syn.: ~ *por maternidad* (Arg, Urug), *incapacidad por maternidad prenatal, incapacidad por maternidad postnata* (Mex), *reposo pre y postnatal* (Ven); (EEA). • (3) **estar con ~ médica** [Š: *estar de baja, incapacidad laboral transitoria (ILT)*] (Arg, Chil): být v pracovní neschopnosti; ■ Syn.: *estar de incapacidad* (Mex), *estar de ~ médica* (Urug), *estar de permiso médico* (Ven); (EEA). • (4) (Mex, Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Kub, Portor, Kol, Ekv, Per, Bol, Chil, Arg, Urug): řidičský průkaz; ■ Syn.: *registro*;

registro de conducir; registro de conductor; (5) (Mex, Kub, Portor, Ekv, Chil, Par): pracovní dovolená; (6) ~ **liviana** (Hond, Nik): řidičský průkaz na motorku a osobní automobil; (7) ~ **pesada** (Hond, Nik): řidičský průkaz na nákladní automobil a autobus; (DA).

Licenciado, viz: *Lic*; (BDE).

licenciar, tr. (1) (Chil): udělit diplom, promovat; př.: *hoy licencian a los cuartinos de los SSCC*; (BDE).

liceo, m. (1) (Arg, Chil, Mex, Ven, Urug): střední škola, lyceum, gymnázium; ► jen pro děvčata; př.: *...no se le exige para nada, al estudiante universitario, que tampoco lo trae del liceo, que sepa redactar...*; (MM, BDE, EEA). • (2) m., i pl. (Kol, Ven, Bol, Arg, Chil): střední škola, gymnázium; (DA).

licha, f. (1) (Hond): liči; ► plod; (DA).

Licha, f., lid. (1) hovor. tvar jmen *Alicia* (Mex, Salv, Guat, Hond, Nik, Pan, Chil), *Angélica* (Bol), *Elisa* (Mex, Salv, Bol), *Elizabeth* (Bol), *Leticia* (Nik); (DA).

liche, m. (1) (Hond): liči; ► strom; viz: *lichí*; (DA).

lichí, m. (1) (Hond): strom liči; ► dorůstá až 15 m, má opadavé listy, velmi tlustý kmen; kulaté načervenalé plody, které jsou jedlé; ■ Var.: *liche*; (DA).

lichigo, -ga, adj. (← angl. *leech*: pijavice) (1) (Kol): lakomý; př.: *mis tías son muy lichigas, no se tiran un pedo por miedo que se les gasten*; ► slang; (RF). • (2) (Kol, Ekv): chudý; (DA).

lichigo, m. (1) (Kol): proviant; (AM, MM, JD). • (2) (střKol): maloobchodní prodej ovoce a zeleniny; (DA).

lichiguana, f. (1) (jižBol): vosí úl; (DA).

lichiguayo, m. (1) (Bol, sevChil): indiánská flétna podobná flétně *quena*, ale je větší a vydává hlubší tón; ■ Var.: *lichihuayo*; (DA).

lichiguero, m. (1) (Kol): člověk, který roznáší jídlo svým zaměstnavatelům, vedoucím; (MM).

licitación, f. (1) ~ **pública** [Š: *concurso público, licitación*] (Arg, Chil, Mex, Urug, Ven): konkurs; ■ Syn.: *propuesta pública* (Chil), *llamado a concurso* (Urug); (EEA).

licitar, intr. (1) **hacer** ~ (Am): dát do dražby, prodat v dražbě; (JD).

liclish, m. (1) (jvPer): pták; viz: *leque leque*; (DA).

lico, m. (1) (Bol): slanobýl draselný růžičkovitý; ► jednoletá bylina se silným větveným kořenem a lodyhou z čeledi *Chenopodiaceae*; (AM). • (2) (Salv): chlapec, kluk; (DA).

licor, m. (1) (Per, Am): pálenka z hroznů; (AM, MM). • (2) (Nik, Kost, Kol, Ven, Ekv, Chil): likér, pálenka; (3) ~ **de ave** (Chil): nápoj z červeného vína a coca coly; (DA).

licorera, f. (1) (Kol, Kost; Pan): obchod, kde se prodávají likéry; likérka; ► továrna; (RAE, JD). • (2) (Kost, Kol, Ven, Ekv): obchod s lihovinami; (3) (Guat, Hond, Nik, Pan, Kol, Ekv): továrna na likéry; (DA).

licorería, f. (1) (Am): továrna na výrobu pálenky, likéru; (MM). • (2) [Š: *bodega*] (Mex, Ven): vinný sklep, sklípek, vinárna; ■ Syn.: *bodega* (Arg, Urug), *botillería* (Chil), *vinatería* (Mex), *vinería* (Urug); (EEA).

licorero, m. (1) (Am): prodavač pálenky, likéru či jejich výrobce; (MM).

licorista, adj. (1) (Dom): o lihovině: vypálená; (DA).

licra, f. (1) (Kost, Pan, Kub, Portor, Ekv, Per, Kol): legíny; (2) (Salv): uplé oblečení (dámské); (DA).

licras, f., pl. (1) (Ven): punčochy, viz: *calzas*; (EEA).

licu, f. (1) (Bol): velká indiánská flétna; (DA).

licuado, m. (1) (Arg, Salv, Hond, Mex, Urug, Guat, Ven, Nik, Portor, Ekv, Bol, Par, Pan): nápoj z rozmixovaného ovoce s mlékem, zmrzlinou nebo s vodou, koktejl; př.: *esta receta del licuado de plátano te puede servir para tu dieta*; (RAE, RF, EEA, DA).

licuadora, f. (1) (Arg, Chil, Mex, Urug, Ven; Am): mixér, šlehač; (JD, EEA). • (2) lid. (Per): ženské přirození; viz též: *palomita*; (3) (Salv, Nik, Bol): žena, která při chůzi příliš kroutí boky; (4) (Par): potratové centrum, nemocnice; (DA).

licuariaco, -a, adj. (1) (Nik): opravář; (DA).

líder, m/f. (1) m. (Am): vůdce, hlava nějaké skupiny; (MM). • (2) **terminar como los ~s** (Kub): zemřít; př.: *si sigues así, terminarás como los líderes*; (DMC). • (3) m/f. (← angl. *leader*) (Mex): vůdce, vedoucí osobnost, hlava, šéf; (BDE).

liderático, -a, adj. (1) (Portor): o člověku nebo skupině lidí: vůdčí, vedoucí; (DA).

liderazgo, m. (1) (Am): vedení, vůdcovství; (JD).

liderear, tr., lid. (1) (Mex, Salv, Nik, Kub, Dom, Portor, Par): řídit, vést, dirigovat, ovládat; speciálně o politické straně nebo skupině lidí; (DA).

lideresa, f., spíše v Am. (1) (Mex): ředitelka, šéfka nebo předsedkyně politické strany, sociální skupiny nebo jiného společenství, vůdkyně, vedoucí; př.: *la lideresa pugnó por la reestructuración del movimiento campesino femenil*; (RAE, BDE).

liderizar, tr. [Š: *liderar*] (1) (Ven, Bol, Par, Pan): řídit nebo být v čele nějaké skupiny, politické strany, soutěže, atd.; (RAE, DA).

lidia, f. (1) (Arg, Mex, Par; Am): dřina, fuška; př.: *¡qué lidia dan estos chicos!*; (MM, JD). • (2) **dar ~** (Kol): dát někomu zabrat, obtěžovat; (DA).

lidiadera, f. (1) (Guat, Ekv): hádka, spor; (2) **andar en ~-s** (Ekv): drbat, klepat; (AM, MM).

lidiadero, f. (1) (Am): handrkování; (2) **andar en ~-ras** (Am): handrkovat, tahat se; (JD).

li diar, tr. (1) (Arg, Mex, Nik, Par): bojovat; (2) (Arg, Mex, Nik, Par): vyjednávat, obchodovat s problémovými, nepříjemnými, obtěžujícími lidmi; (MM).

li dioso, -sa, adj., hovor. (1) (Ven; Mex): nepřizpůsobivý, potíživý; rvavý; ► ten, kdo způsobuje nepříjemnosti nebo je těžké s ním jednat kvůli jeho povaze; (RAE, AM, MM, JD). • (2) (Ven): otravný; hloupý, sprostý; (MM, JD). • (3) (szArg): o věci, situaci: složitá, obtížná; (DA).

liebre, m/f. (1) f. (Salv, Hond, Guat): chytrý a prohnaný člověk; (2) **correr la ~¹**, hovor. (Arg, Urug): mít ekonomické nesnáze; (RAE, DA). • (3) ~ **corrida** (Mex): svobodná, volná žena; (AM, MM). • (4) **ser una ~** (Mex): obezřetný, ostřílený člověk; (MM). • (5) f. (Chil): mikrobus, minibus; př.: ...*debía aprender a distinguirlos (los carros) desde el primer día... él preguntaba: “¿ese?” y yo tenía que decirle: “micro“ o “liebre“ o “colectivo“, o lo que fuese;* (JD, BDE). • (6) **coger una ~** (Chil): natáhnout se, chytit pochopa; (7) **echar una ~** (Mex): mít meloušek; (8) **guisado de ~** (Mex): zajíc načerno; (JD). • (9) **correr la ~²** (LaPla): trpět hladu; ► slang *lunfardo*; (NET). • (10) m. (Chil): autobus, viz: *ómnibus*; (EEA). • (11) (Kol): nepřítel; ► kol. argot *parlache*; (M01). • (12) **ponerse ~** (Hond): mít se na pozoru, dávat si pozor; (13) ~ **patagónica** (Arg): mara stepní; ► až 80 cm velký hlodavec, s dlouhýma ušima; má kaštanově zbarvenou srst téměř po celém těle, pouze na břišní části je bílý; zadní končetiny jsou delší než přední; ■ Syn.: *mara*; (DA)

lied, m. (← něm.) (1) (Chil, Per): hudební skladba; (MS).

liencillo, m. (1) (Ven; Arg, Kol, Ekv, Kub, jižBol, výchBol): přírodní tenká látka z bavlny; (RAE, AM, MM, DA).

liendra, f. [Š: *liendre*] (1) (Ven; Mex, Salv, Pan, Kub, Dom, Kol, Ekv): hnida; ► vajíčko od vši, které je obvykle přilepeno k srsti nebo vlasům hostitelů, na kterých veš parazituje; (RAE, JD, DA).

liendre, adj/subst. (1) adj. (Am): mazaný, prohnaný; (2) f. (Am): hnida; (3) **casarle las ~-es a una persona** (Am): umýt hlavu, vynadat někomu; (4) **macharle las ~-es a una persona** (Am): nařezat někomu; (5) **sacar hasta las ~-es de una persona** (Am): vymačkat někoho jako citrón; (JD). • (6) m. (Arg): mazaný a vychytralý člověk; (7) m/f. (Salv): cizinec; (DA).

liendrero, adj/subst. (1) m. (StřAm, Kol, Mex): hnidy; (2) (StřAm, Kol, Mex; Am): zavšivená hlava; plný hnid; ■ Var.: *liendroso, liendrudo*; (MM, JD). • (3) (Mex, Hond): hřeben; viz: *alizador*; (DA).

liendroso, -sa, adj. (1) (StřAm, Kol, Ekv, Mex; Am; Per): plný hnid, zavšivený; (MM, JD, DA).

liendrudo, -da, adj. (1) (Arg; Am; Mex, Nik): plný hnid, zavšivený; (MM, JD, DA).

lienza, f. [Š: *cinta métrica*] (1) (Kub): krejčovský metr; (RAE). • (2) (Chil): vlasec, pevná šňůra; (JD). • (3) (Chil): při skákání panáka: čára nakreslená bílou křídou, na kterou se hází kamínky; (4) (Nik, výchBol): olovnice; ► provázek se závažím, který se používá při zednických pracích k určení svislého směru; (DA).

lienzo, m. (1) ~ **charro** (Arg, Kol, Kub, Portor; Mex): aréna nebo místo vyhrazené na chytání koní nebo dobytka lasem; ► důkladně upravený pás země o velikosti osmi až deseti metrů na šířku a sto na délku; (AM, MM, BDE). • (2) (Mex): ohrada k ustájení koní; dobytčí ohrada; (MM, JD). • (3) **es ídem de** ~ (Mex): to je to samé, jenže v modrém; (JD). • (4) (Mex): viz: *lienzo charro*; (5) m. (Chil): plakát, billboard; (6) ~s (Arg) kalhoty; (7) **cierto** ~ (Guat): anonym, neznámý člověk; (DA).

liero, -ra, adj/subst. (1) lid. (Per, Par, Arg): neuspořádaný, pobouřený, nepokojný; (2) lid. (Par, Arg): intrikánský, pletichářský; zmatkařský; (DA).

life (← angl.) (1) **cosas de la** ~ (Chil): povrchní obdiv všeho anglického; (MS). • (2) (Per): kandiru tečkatý; ► sladkovodní ryba, která dorůstá do délky až 80 cm; má protáhlé tělo bez šupin; z čelisti vyrůstají vousky; (DA).

liga, f. (1) (Kub, Nik): směs tabákových listů z různých sklizní; ► cílem je získat kvalitnější produkt; (RAE, DA). • (2) (Ekv): zakletí, které vysloví žena, aby ji muž neopustil; př.: *cuando una mujer lo liga a uno, uno está perdido y no la puede dejar por nada del mundo*; viz též: *ligar*; (RR). • (3) (Kub, Guat, Hond, Mex): flirtování, balení; (4) (Ekv): nerozlučný kamarád; (5) (Arg, Par): hodně štěstí ve hře; (6) (Kol): krádež; (AM, MM). • (7) **hacer la** ~ (Arg, Par): navádět k něčemu; štvát, ponoukat k něčemu; (MM, JD). • (8) (Am): spojení, svázání, přivázání; (9) (Ekv): kamarád, kámoš; (10) **están de** ~ (Ekv): jsou smluveni; (11) **hacer buena** ~ (Am): hodit se, jít k sobě; (12) **hacer buena/mala** ~ **con una persona** (Am): (ne)dohodnout se s někým na podmínkách aj.; (13) **ella usaba --as rojas** (Am): byla lehčí zboží; ► o ženě; (JD). • (14) **batear en las grandes** ~s (Kub): být velmi odvážný; př.: *el profesor batea en las grandes ligas*; (15) **de grandes** ~s (Kub): odvážný; př.: *ése es un juicio de grandes ligas*; (16) **estar fuera de** ~ (Kub): nezapadat do skupiny (chytrostí, výškou společenského postavení); př.: *tú, en ese examen de matemáticas, estás fuera de liga*; (17) **jugar en una** ~¹ **que otro no juega** (Kub): mít jiné zájmy; př.: *yo gané dinero porque juego en otra liga que él no juega: los negocios*; (18) **jugar en una** ~² **que otro no juega** (Kub): být odlišný než někdo jiný (pohrdavě zabarvené); př.: *¡qué va, yo no me junto con ese muchacho!, él juega en una liga que yo no juego*; (19) **jugar en grandes** ~s (Kub): být inteligentní; př.: *él es de los que juegan en grandes ligas*; (20) **pertenecer a la L~ contra la Ceguera** (Kub): být slepý; př.: *¿tú no ves lo que pasa?, perteneces a la Liga contra la Ceguera*; (21) **querer jugar en la L~ Grande** (Kub): chtít být hvězdou; př.: *estudio para jugar en la Liga Grande*; (22) **querer jugar en esa L~ Grande** (Kub): chtít patřit na významnou,

důležitou pozici; př.: *me dijo mirando al Senado: yo guiero jugar en esa Liga Grande*; **(23) ser de la L~ contra la Ceguera** (Kub): být zaslepený; př.: *la mujer lo engaña, pero él es de la Liga contra la Ceguera*; ► La Liga contra la Ceguera byla na Kubě organizace, která chránila nevidomé; ■ Syn.: *ser de Varona Suárez*; **(24) ser de la ~ de la toalla** (Kub): patřit k chráněným osobám; př.: *no lo llevaron a la cárcel porque ese es de la liga de toalla*; **(25) ser de grandes ~s** (Kub): patřit do vyšší společnosti; př.: *Juan es de grandes ligaas, no es como esos tontos que se lo creen porque han hecho dinero*; viz: *bate, cuatrocientos, deito, fanático, grandes*; (DMC). • **(26) ~ (de hule)** (Mex; Pan): gumička, viz: *gomita*; (EEA, DA). • **(27)** (Kol): dar; ► spropitné, odměna; př.: *el pelao me daba la liga*; ► kol. argot *parlache*; (M01). • **(28)** (szMex): *Euphorbia xanti*; ► druh sukulentu, který má jednoduché listy, složené květenství, malé bílé květy a plody, které produkují lepivou šťávu; **(29)** (Per): keř; viz: *pupa*; **(30)** (střChil, sevChil): *Tristerix aphyllus*; ► parazitická rostlina bez listů, bez chloupků; má červené stonky, které dosahují délky až 20 cm; plod je ve formě růžové nebo červené bobule; **(31)** lid. (Arg, Urug): štěstí; **(32)** venk. (szArg): koňský hnůj; ► přidává se do cihlářské hlíny pro lepší konzistenci; **(33)** (Hond, Salv): lepkavá látka; **(34)** (Salv): sperma; **(35)** (Hond): housenka; viz: *babosa*; **(36) ~ de frenos** (Ven, Par): v automobilu: brzdová kapalina; (DA).

liga-liga, f. **(1)** (Bol): skákání gummy; ► především dívčí hra; (DA).

ligado, -da, adj. **(1)** (Kol): prachatý; mající hodně peněz; ► kol. argot *parlache*; (M01).

• **(2)** lid. (zápKol): nemající štěstí; **(3)** (Nik): bolavý, bolestivý; **(4) estar ~** (Ven): o telefonní lince: být přerušena jinou linkou; (DA).

ligador, -ora, adj/subst. **(1)** adj., hovor. (Urug): klikař; člověk, který má štěstí v milostných vztazích nebo ve hře; **(2)** adj., hovor. (Urug): člověk, který je opakovaně trestán nebo kárán; (RAE). • **(3)** adj/subst. (Arg, Urug): člověk, který má štěstí ve hře i v milostných vztazích; **(4)** m/f. (Par): člověk, který někoho popichuje, nabádá k něčemu; **(5)** adj/subst. (Urug): opakovaně trestaný nebo káráný; (DA).

ligando, ger. **(1)** lid. (Kub), viz: *elástico*; (DMC).

ligar, tr/intr/zvrat. **(1)** tr. (Arg, Kub, Urug, Ven, Dom, Kub): hlavně v hazardních hrách: vyhrát, zasáhnout cíl, trefit se; **(2)** tr/intr. (Kub, Urug, Ven): hlavně v hazardních hrách: zkoušet štěstí; **(3)** tr., hovor. (Kub): nakazit se (obvykle nějakou přechodnou nemocí); **(4)** zvrat., hovor. (Arg, Urug, Ven): o telefonním signálu: rušit se s jiným signálem; **(5)** zvrat., i tr., hovor. (Arg, Urug): být potrestán nebo pokárán; (RAE, DA). • **(6)** tr/intr., i zvrat. (Portor): pozorovat něco zakázaného; př.: *mis doce años de educación cristiana me cayeron sólidamente encima; pero como ya estaba allí, ligué para adentro lo mejor que pude*; viz též: *ligón, ligoiería*; **(7) ~(se)**, tr/zvrat. (Urug, Arg; Kub, Chil, Par): dostat, obdržet něco nemilého, nepříjemného; př.: *en la huida me ligué un sablazo en la espalda*;

(8) tr. (Urug): spolknout; pozřít; vypít nějaký nápoj, likér; př.: *yo también había ligado dos copas*; (9) (Guat): nastoupit do zaměstnání; (10) (Ekv, Mex, Kol): očarovat muže, aby neopustil ženu, která vyslovila zakletí; viz též: *liga*; (RR, DA). • (11) tr. (Kol): štípnout, šlohnout; (12) intr. (Arg; Per): když si dva lidé rozumí; (13) (Arg): mít štěstí ve hře; (14) (Guat, Per, Portor, Dom): uskutečnit svůj sen; (15) (Kub, Mex, Portor): slídit, čmuchat; (16) ~ **uno con otro** (Portor): rozumět si s někým; (17) ~ **le a uno** (StřAm, Kol): vycházet dobře; (AM, MM). • (18) (Am): mít něco za lubem; př.: *siempre están ligando algo*; (19) (Am): mít štěstí v kartách; (20) (Am): čmuchat; očumovat; (21) (Am): dařit se, dosáhnout svého; př.: *no le ligaga*; (22) (Kol): šlohnout; (23) (Portor): kamarádit se s někým; př.: *ella está ligando con los muchachos*; (24) ~ **las veintiuno** (Portor): mít voko; ► v kartách; (25) ~ **una multa** (Arg): slíznout pokutu; (JD). • (26) tr., lid. (Kub): kouřit trávu; př.: *lo cogieron ligando marihuana*; (27) **¿con qué la ligaste?** (Kub): říká se někomu, kdo něco zpacká, nebo řekne něco hloupého; př.: *así que debemos callarnos ante la rebeldía de la juventud, ¿con qué la ligaste?*; (28) ~ **el parlé** (Kub): mít štěstí; př.: *en estas dos absoluciones que logré hoy, ligué el parlé*; (DMC). • (29) tr. (Kol): věnovat peníze; dát je někomu za účelem získání komplice; ► kol. argot *parlache*; (M01). • (30) tr. (LaPla): být potrestán, dostat výprask; ■ Syn.: *cobrar*; (31) (LaPla): uchopit, vzít, chytit, chytnout, chňapnout, drapnout, ulovit; ■ Syn.: *catar, chapar, engarfiar, engrampar, ñapar, rascar, tenacear*; viz též: *guadañar, mojar*; ► slang *lunfardo*; (NET). • (32) tr/zvrat. (Kub): zhltnout; nacpat se; viz též: *chupar(se)*; (33) intr. (Ven, Arg, Urug): při hazardních hrách: dostávat vždy nejlepší karty, nebo mít nejlepší sestavy; (34) tr. (Pan, Kub, Arg, Urug): dostávat nejlepší karty; viz též: *ligar*; (35) tr., lid. (Kub, Bol, Par, Arg, Urug): obdržet něco milého, příjemného, potěšujícího; (DA).

ligerear, intr. (1) (Chil): pospíchat, jít rychle; (AM, MM).

ligereza, f. (1) **a la** ~ (Ekv): v rychlosti; (JD).

ligero, -ra, adj/adv. (1) [Š: *hábil; pícaro*] (Arg; Am): schopný; obratný; šikovný; mazaný; zlomyslný; rychlý; př.: *están el viejo de la escopeta y un pendejo con pinta de ligero*; (2) **perico** ~, lenochod, viz: *perezoso*; (MM, RR). • (3) adv. (StřAm, JižAm, ne Antily): rychlý, bez zpoždění; (AM, MM). • (4) adv. (Am): rychle; (5) (Am): zpěvák s malým hlasovým rozsahem; (MM). • (6) (Am): lehce; (7) **¡anda ~!** (Am): pospěš si!; (JD).

lighter (← angl.) (1) (Portor): zapalovač; (MS).

light-weight, m. (← angl.) (1) (Am): boxer lehké váhy; (2) lehká váha (boxerská kategorie, do 62 kg); (MS, MM).

ligón, m. (1) (Portor): čumil; voyeur; zvěděvec; osoba, která pozoruje něco zakázaného; viz též: *ligar, ligonería*; (RR).

ligonería, f. (1) (Portor): sklon k pozorování něčeho zakázaného; sklon k voyeurismu; viz též: *ligar, ligón*; (RR).

ligosera, f., lid. (1) (Salv): obtěžování, otrava; viz též: *molesta*; (DA).

liguano, -na, adj. (1) (Chil): obyvatel chilského města Ligua; (AM). • (2) (Chil): označení pro skupinu beranů se silnou a dlouhou vlnou; (MM).

ligue, m. (1) lid. (Kub), viz: *elástico*; (DMC).

liguista, viz: *manudo*; (DA).

liguita, f. (1) (zdrob. ← *liga*); viz: *liga*; ► kol. argot *parlache*; (M01).

lija, f. (1) (Hond; Nik): pálenka nevalné kvality; př.: *les declaro que mi trago predilecto es el guaro, la pura lija*; (RR). • (2) **dar** ~, hovor. [Š: *adular*] (Dom, Ven): lichotit, pochlebovat; (3) **darse** ~, hovor. [Š: *darse pisto*] (Kub, Dom): dělat se důležitým; (RAE; AM, MM). • (4) adj. (Portor): bystrý; (5) f. (Portor): žralok skvrnitý; máčka; (6) (Portor): žraločina; (7) **papel de** ~ (Portor): smirkový, skelný, brusný papír, pískový papír; (8) zvrat. **darse** ~¹ (Kub): nafukovat, napařovat se; (9) **se dan** ~ (Kub): navzájem si podkuřují; (JD). • (10) **hacerse la** ~, viz: *hacerse el cajche*; (HB). • (11) f., lid. (Hond, Salv, Nik, Kost): kořalka; viz též: *mataburro*; (12) (Per): alkoholický nápoj z červeného vína a koly (nebo jiného bublinkového pití); (13) (Pan): *Trophis caucana*; ► strom dorůstající do výšky až 10 m, má jednoduché a vstříčné listy, zelené nebo naoranžovělé květy, kulaté plody oranžové nebo červené barvy, dřevo se využívá jako podpěra; (14) **darse** ~², lid. (Kub, Dom, Par, Ven): přikládat sám sobě důležitost; ■ Syn: *darse caritate*; *darse tonolete*; (15) **darse** ~³ (Dom): chodit svědomitě upravený; (DA).

lijadora; (1) (Arg, Chil, Urug): bruska, viz: *esmeriladora*; (EEA).

lijazo, m., lid. (1) (Salv): panák, hlt (kořalky); viz též: *morterazo*; (DA).

lijón, m., lid. (1) (Nik): viz: *lijazo*; (DA).

lijonear, tr. (1) (Salv): pít silnou pálenku; (DA).

lijoso, -sa, adj/subst. [Š: *vanidoso*] (1) (Kub): ješitný, marnivý; nafoukaný; (RAE; AM, MM, JD). • (2) (Pan): drsný, hrubý; (3) m. (Kub): vejtaha, honimír, chlubil, ješita; př.: *ese señor es un lijoso y no sé el motivo*; (4) **parece** ~ (Kub): vypadá to jako vytahování; (JD, DMC).

lijuana, f. (1) (Per: Rimaraes): pluh domorodců zakončen hrotem; (AM, MM). • (2) **venk**. (Per, zápBol): velká motyka na vyplevení záhonů nebo na vykopání brambor; (DA).

liki, m/f. (1) (Hond): viz: *liqui*; (DA).

lila, f. (1) (Salv): kokain; (DA).

lilaila, f. (1) (Portor): strom; viz: *alilaila*; (DA).

lilayar, intr. (1) lid. (Kub): plácát hlouposti; př.: *ustedes se pasan la vida lilayando*; (DMC).

lilayero, m. (1) lid. (Kub): ten, kdo plácá hlouposti; př.: *él es un lilayero, no se le puede poner atención*; (DMC).

lilayo, m. (1) (Dom): strom; viz: *paraíso*; (2) (Portor): strom; viz: *guarapo*; (DA).

lile, adj/subst. (1) adj. (Chil): třeslavý, třesoucí se, slaboučký; (AM, MM, JD). • (2) (Chil): pták; viz: *chuita*; (DA).

lilequear, intr. (1) (Chil): třást, chvět se; (JD).

lilica, m/f. (1) f. (Bol): lesba; ► bol. argot *coba*; (HB). • (2) m., lid. (zápBol, Nik): homosexuál, gay, teplouš; viz též: *culero*; (3) (zápBol, Nik): zženštilce, změkčilý člověk; viz též: *culero*; (DA).

lilincha, adj/subst. (1) (jižPer): o ženě: koketa, rozpustilá, laškovná; (DA).

liliquear, intr. (1) (Chil): třepat se strachy aj.; (AM, MM, JD).

liliquiento, adj. (1) (Chil): třesoucí se, třaslavý; ► o hlasu; celý roztřepaný (strachy); (JD).

lilita, f., lid. (1) (Nik): peníze, prachy; viz též: *plata*; (DA).

lilo, m., lid. (1) (Mex): homosexuál, gay, teplouš; viz též: *culero*; (2) (Mex): zženštilce, změkčilý člověk; viz též: *culero*; (DA).

lillo, m. (1) (Ekv): tabákový papírek na ubalení jointa; (2) (Bol): *Physocalymma scaberrimum*; ► strom dorůstající do výšky až 15 m; kůra se dá jednoduše oddělit a použít na archy papíru; má jednoduché listy, fialové nebo růžové květy; plody ve tvaru tobolky, které obsahují semínka*; (DA).

lilolá, m. (1) (Kol): *la flor del lilolá*; ► známý španělský příběh, legenda (z Andalucie); (AM, MM).

lima, f. (1) lid. (Kub): košile; př.: *me compré una lima buenísima*; slang *chuchero*; viz: *chuchero*; (2) **como el de** ~ (Kub): jako bych s ním nebyl; př.: *siempre está como el de lima, nada le importa*; (3) **hacer** ~ (Kub): dělat něco dobrého; př.: *lo que él hace en muebles es lima*; (4) **jugar alguien a ~ sorda** (Kub): být velmi intrikánský; př.: *no le tengo simpatía porque juega a lima sorda*; (DMC). • (5) ~ **boba** (Dom): strom; viz: *limón criollo*; (6) ~ **limita** (střBol): strom; viz: *naranjillo*; (DA).

lima-lima, f. (1) (střBol): *Myrsine pseudocrenata*; ► strom dorůstající do výšky až 10 m; jednoduché listy; plodem je peckovice, která obsahuje pouze jedno semínko; (DA).

limachina, f. (1) (Per): dětská hra; (AM, MM).

limacho, m. (1) (střBol): strom dorůstající do výšky až 10 m; má jednoduché listy, které jsou na spodní straně porostlé jemnými chloupky; smetanovo-zelené květy, plodem je fialovo-černá peckovice*; (DA).

limada, f., lid. (1) (Salv): soulož; viz též: *chingadera*; (DA).

limado, -da, adj. (1) (Arg): šilený, bláznivý; př.: *lo limado del interrogatorio es que no sabían quién era mi abogado defensor*; (2) (Arg): vyčerpaný; př.: *me voy a casa porque estoy limado de cansado*; ► slang; (RF). • (3) lid. (Bol): mazaný, protřelý, schopný všeho; viz též: *espiritado*; (4) ~a (Bol): bystrá, chytrá; (DA).

limalla, f. (1) (Ven): velký kus zlata, který je uhlazený a narovnaný; (DA).

limanche, m. (1) (Chil): korýš; viz: *muimuy*; (DA).

limao, -a, adj., lid. (1) (Dom): mazaný, protřelý, schopný všeho; viz též: *espiritado*; (DA).

limaolla, f. (1) (Nik): ve stavebnictví: místo v kanále, kde se dva proudy vody slévají do jednoho; (DA).

limar, m. (1) (Guat; Mex): limonovník, limovník; (MM, JD).

limar, intr., lid. (1) (Salv): souložit; viz též: *jinetear*; (2) ~ **la chapa** (Arg): překazit někomu plány; především v pracovním prostředí; (3) ~**se las uñas** (Pan): chlubit se cizím peřím; (DA).

limarse, tr. (1) (Mex): vytříbit se; (JD).

limatón, m. [Š: *lima*] (1) (Kol, Hond): pilník; (RAE). • (2) (Arg, Kol, Kub, Chil, Ekv, Guat, Hond, Portor, Ven; Am; Nik, Par): střešní, stropní trám; ■ Syn.: *limón*; (AM, MM, JD, DA). • (3) (Portor, Par): střešní hydroizolační vrstva; (4) (Hond): boční tyč dřevěného vozu; (DA).

limay, m. (← map. *limañ*) (1) (Chil): korýš podobný krevetě žijící v písku; (MM).

limaza, f. (1) (Ven): druh velké limetky; (MM).

limazo, m. (1) (Portor): puklina, prasklina; (2) **dar un** ~ (Portor): vynadat někomu; (DA).

líंबर, m. (1) (Portor): ovocná ledová tříšť; (2) (Portor): nanuk; (3) (Portor): ve stavebnictví: malá betonová kostka, která se umísťuje mezi dráty při podlahových pracích; (4) **más malo que un ~ de gas** (Portor): zvrhlý, zvrácený, zkažený; (DA).

limbo, m., lid. (1) (Salv): soulož; viz též: *chingadera*; (DA). • (2) **dejar en** ~ (Dom, Portor, Per): nedorozumět se; (DA).

limbre, m. (1) (Bol): sirky, zápalky; ► bol. argot *coba*; (HB).

lime, m. (← map.) (1) (Chil): klíště nebo veš ptáků; (MM). • (2) lid. (Salv): soulož; viz též: *chingadera*; (DA).

limenso, m. (1) (Chil): velice aromatický žlutý meloun; (2) (Chil): otravné, obtížně zvladatelné dítě; (MM).

limeñismo, m. (1) (Per): speciální řeč/slang obyvatel Limy; (DA).

limeño, -ña, adj/subst., lid. (1) (Per): obyvatel hl. města a depart. Lima; (DA).

limeta, f. (1) **no es soplar y hacer ~s**, hovor. [Š: *no es soplar y hacer botellas*] (Chil): to není jen tak; vyj., že něco není tak jednoduché, jak to vypadá; (RAE). • (2) (Arg): velké široké čelo; (3) (Par): láhev; (4) (Arg): šiška, palice; (MM, JD). • (5) (Arg): plešatá hlava; (6) **no es soplar y hacer ~-as** (Arg): to se nedá udělat levou rukou; (JD).

limetón, m. (1) (Mex): baňatá láhev; (MM, JD).

limetudo, -da, adj. (1) (Arg): osoba s vysokým čelem; (MM, JD).

limilla, f. (1) (Mex): *Ferocactus hamatacanthus*; ► kaktus ve tvaru polokoule, dorůstající do výšky až 1,2 m; má dlouhé červené trny, které jsou zakončeny háčky; květy jsou žluté; (DA).

limitado (aviso ~), m. (1) (Kol): inzerát; př.: *las páginas de limitados muestran hasta dónde hay cosas insólitas en el mercado*; (RR).

limitativo, -va, adj. (← fr. *limitatif-ive*) (1) (Arg, Chil, Per, Portor, Ven): omezující, limitující; (AM, MM).

limited, adj. (← angl.) (1) (Am): limitovaný, ohraničený; ► o obchodních společnostech a jejich zodpovědnosti; (MM).

límitrofe, adj/subst. (1) m., lid. (Kub), viz: *agua*; (DMC). • (2) (Mex, Pan, Per, Chil): o člověku: *mající velmi nízké IQ*; (DA).

limo, m. (1) (Kol, Am): limonovník, limovník; ► keř, strom; (MM, JD).

limón, m. (1) (Arg; Kub, Chil, Par; Am): zábradlí schodiště; (2) (Kub): medvěd; ► špatný tanečník; (AM, MM, JD). • (3) (Par, Mex): limetka; př.: *el limón más común en México es pequeño, verde y muy ácido: en Estados Unidos lo llaman lime*; ■ Var.: *limón ceutí, limatón*; (MM, BDE). • (4) (Am): vidlicová oj; (JD). • (5) ~ **dulce** (Mex): citrus žluté barvy a velmi malé velikosti; ► v Evropě je znám jako citron; (BDE). • (6) **ser alguien extracto de ~** (Kub): být zahořklý; př.: *tú a pesar de tu juventud eres extracto de limón*; (7) **tocar con ~** (Kub): vynadat; př.: *como se portó tan mal ayer, lo toqué con limón*; (DMC). • (8) (Bol): 1 000 bolivijských peset; (9) **medio ~** (Bol): 500 bolivijských peset; ► bol. argot *coba*; (HB). • (10) (Salv): zženštilce, změkčilý člověk; viz též: *culero*; (11) viz: *verde limón*; (12) (Portor): nekvalitní model automobilu; ► neustále se kazí; (13) ~ **criollo** (Nik, Kub, Kol, Ven, Ekv): limetka; viz též: *limón*; ■ Syn.: *lima boba*; ■ Var.: *limon sutil*; (14) ~ **cabro** (Portor): citron; (15) ~ **sutil** (Kol, Ekv, Per, Bol, sevChil, Par, sevArg): viz: *limón criollo*; (DA).

limonada, f. (1) **ni chicha ni ~** (Guat, Hond): ani jedno ani druhé; viz též: *chicha*; (RF).

limonar, m., arch. [Š: *limonero*] (1) (Guat; Mex) citrónovník; limonovník; (RAE, JD).

limonaria, m. (1) (Salv, Hond, Nik, Kol, Mex): *Murraya paniculata*; ► keř z čeledi routovité (lat. *rutaceae*) původem z Asie; ► dosahuje několikametrové výšky, má neopadavé, vejčité, hladké a lesklé listy, malé, bílé a vonné květy a plodem jsou malé, červené a kulaté bobule velikosti hrášku; ■ Var.: *limonario*; ■ Syn.: *mirto*; (2) m. (Salv, Hond): plod tohoto keře; (RAE, DA). • (3) (Mex, Hond, Salv, Nik, Kol): vonný květ tohoto keře; (DA).

limonario, m. (1) (Salv, Hond): viz: *limonaria*; (RAE, DA).

limoncillo, m. (1) (Dom; Am): jistá rostlina; odlišná od citroníku, ale barvou velmi podobná; ■ Syn.: *cañuela*; (RR, MM). • (2) (střBol, zápBol): kaparovník, viz též: *naranjillo*; (3) (Kol): rostlina; viz: **zacate limón**; (4) (Kol): keř; viz: *pepenance*; (5) (Kol): plod keře; viz: *pepenance*; (6) (Hond, Salv, Nik, Kost): *Siparuna nicaraguensis*; ► strom dorůstající do výšky až 6 m, je velmi rozvětvený, má maličké bílé květy a listy, které po tření mezi prsty uvolní citrónové aroma; používá se v medicíně; ■ Syn.: *sombra*

*de quequeo**; (7) (zápBol): *Senna Spectabilis*; ► strom dorůstající do výšky až 15 m, velmi rozvětvený; má bílou kůru, žluté květy a plody ve tvaru lusku, které obsahují černá semínka; ■ Syn.: *paraisillo**; (8) (Dom): strom; viz: *guaya*; (9) (Dom): *Casearia aculeata*; ► keř dorůstající do výšky 3 m, porostlý trny; má dlouhé hebké listy, zeleno-bílé květy, polokulatý plod; ■ Syn.: *guacuaco*; *margarabomba*; *palo de avispas*; *palo de perico*; ■ Var.: *palo de limoncillo*; (10) (Pan): *Siparuna panamensis*; ► strom dorůstající do výšky až 10 m; má jednoduché a vstříčné listy, které jsou podlouhlé a nakonci špičaté; plody jsou zelené a po dozrání jsou purpurově červené a šťavnaté*; (11) (Pan): *Swartzia simplex*; ► strom dorůstající do výšky až 15 m; má žluté květy a plody ve formě lusku, který při dozrání zoranžoví; ■ Syn.: *naranjito**; (12) ~ **cimarrón** (Dom): keř; viz: *corazón de paloma*; (DA).

limoncito, m. (1) (Kub): *Limonia trifoliata*; ► Citronečník trojlístý; ► druh citronu, připomínající svou velikostí a barvou rajče; kubánský citrónek; (MM, JD). • (2) **estar tirando el** ~ (Kub): být na tom pořád stejně; př.: *¿cómo estás? – tirando el limoncito*; ■ Syn.: *afilando la misma piedra*; (3) **tirar el** ~ (Kub): strávit chvíli; př.: *en este asunto estoy tirando el limoncito*; (DMC).

limoneño, -ña, adj/subst. (1) (Ekv): pocházející z Limones; ► na ekv. pobřeží; př.: *el limoneño se alejó de los dos libertos*; (RR).

limonera, f. (1) (Hond): sad citroníků; (DA).

limones, m., pl. (1) (Bol): poprsí; ► bol. argot *coba*; (HB).

limosina, f. (← fr. *limousine*) (1) (Kub, Ven, US, Salv, Nik, Kost, Pan, Dom, Portor, Kol, Ekv, Bol, Chil, Par): limuzína; ■ Var.: *limousine*; (MS, DA).

limosna, f. (1) **pedir ~ con escopeta** (Kub): vyžadovat silou almužnu; př.: *ese pordiosero es un atrevido, pide limosna con escopeta*; (DMC).

limosnero, -ra, adj/subst. [Š: *pordiosero*] (1) (Andal., Am.): žebrák, otrhanec, šupák; (RAE, MM, JD). • (2) f. (Am): žebrácká kabelka; (JD). • (3) m., lid. (Kub), viz: *dulce*; (DMC). • (4) m/f. [Š: *mendigo*] (Š < Am) (Mex aj.): žebrák; př.: *una limosnera se ha detenido junto al estudiante*; (BDE). • (5) m. (LaPlá): zloděj z pokladniček v kostele; ► slang *lunfardo*; (NET). • (6) m. (Portor): mořská ryba; viz: *domingo*; (7) **muchos ~s pierden la limosna** (Dom, Portor): všichni rovným dílem; (8) adj. (Nik, Kost, Pan, Kub, Dom, Kol, Ven, Ekv, Per, Bol, Chil, Par, Arg): žebrácký; (9) ~ **y con garrote**, m/f. (Mex, Guat, Salv, Nik): člověk, který se cítí v nevýhodné pozici a snaží se různými způsoby dosáhnout svého; (DA).

limousine, viz: *limosina*; (MS).

limpia, m/f. (1) f. (Kost, Kub; StřAm, Mex; Am): příprava půdy pro setí; pletí pole; ■ Syn.: *ladea*; (MM, JD). • (2) (Kost): období, kdy se půda připravuje k setí; (RAE). • (3) f. (Kol, Mex, Pan): výprask; (AM, MM, JD). • (4) f. (Pan): švihání; (5) **dar ~ a una cosa**

(Pan): čistit; **(6) hacer una** ~ (Pan): uklízet; (JD). • **(7) f.** (StřAm, Mex): čistota; **(8) m/f.** (Arg, Mex, Salv, StřAm): uklízení, úklid, čištění; př.: *el trabajo lo realizan 50 camiones del servicio de limpia ciudadano...; a veces hay que hacer una limpia; la carcel está llena y los prisioneros no caben dentro de ella*; (BDE). • **(9) f., lid.** (Kub): vyhubení; př.: *el ejército hizo la limpia de los banditos*; (DMC). • **(10) lid.** (Pan): rány, bití, výprask; viz též: *golpeadura*; **(11) f.** (Mex, Hond, Salv, Nik, Kost, Ven, Ekv, Per, Bol): v léčitelství: zbavování ducha od špatné energie; **(12) f.** (sevKol): bičování, bití; viz též: *muenda*; **(13) f.** (Hond, Salv): projímadlo s obsahem bylin a olejů; **(14) f.** (Ekv): při karetní hře *cuarenta*: sebrání všech karet ze stolu, protože zahrál *caída* (získal body navíc), nebo protože sebrané karty mají stejnou hodnotu jako ty, které drží v ruce; **(15) f.** (Pan): (z)bičování; ► jako trest pro člověka nebo pro zvíře; (DA).

limpiaparabrisas, m. **(1)** (Dom, Kol, Ekv): stěrač (u auta); (DA).

limpiabotas, m. **(1)** (Kol; Am): podležavec; (MM, JD). • **(2) (Ven)**: čistič bot, viz: *lustrabotas*; (EEA).

limpiacachos, m/f. **(1)** (Bol): o člověku: čistič obuvi; (DA).

limpiacasa, m/f. **(1) m.** (Ven): kolibřík tmavotemenný; ► malý zelený kolibřík, který má šedě zbarvenou hlavu a je asi 13 cm veliký; **(2) f.** (Pan): gekon východní; ► malý noční plaz, který se živí hmyzem; **(3) ~ cabecirroja**, f. (Pan): *Gonatodes albogularis*; ► malý gekon, který má žlutooranžovou hlavičku a tělo má pokryto malými šupinkami, proto je na dotek velmi hebký*; (DA).

limpiacasas, m. **(1)** [Š: *lagartija*] (Ven): ještěrka; ■ Syn.: *lagartija* (Arg, Chil, Mex, Urug, Ven); (EEA).

limpiada, f. [Š: *limpiadura*] **(1)** (Arg, Mex, Urug; Am; StřAm, Ekv, Per, Bol, Dom, Kol, Ven, Chil): čištění; mití; praní; př.: *dar una limpiada a una cosa*; (RAE, MM, JD, BDE, DA). • **(2)** (Arg, Par): odlesněný terén různých velikostí; **(3)** (Arg, Par; Am): vstup do lesa; mýtina; průsek v lese; (MM, JD). • **(4) dar una ~ a una cosa** (Am): vyčistit, umýt, vyprat něco; (JD). • **(5) lid.** (Guat): pokárání, důtka, zprdnutí; ■ Syn.: *aguaje, ajustón, atornillada, baculazo, baño, boche, café, cafeteada, cagada, carajazo, carajeada, cepillada, chanclazo, chaparrón, chiquimangue, cuadrada, emparejada, enjabonada, estatequieta, felpeada, fletada, fregada, frenada, friega, hablada, jabón, jabonada, levante, limpiada, loga, loguiada, lotería, madreada, maltratada, movida, palazo, pela cantada, peluca, peluqueada, penqueada, petateada, picante, putazo, puteada, puteadas de a leguas, raspada, raspón, rasurada, regañada, requetén, resonrada, reta, retada, reteada, rezongo, rigoreada, sazónada, sosegate, tastaceada, trapeada, tratada, vapuleada*; **(6)** (Nik, Ekv): odstranění trávníku nebo vypletí; **(7) ¡qué ~!** (Kost): no teda!, to je krása!, nepovídej?!; (DA).

limpiadera, f. **(1)** (Nik, Dom, Ven, Per): pravidelný úklid; (DA).

limpiadientes, m., pl. (1) (Hond): kopálová pryskyřice; (AM, MM, JD). • (2) (Salv): stromeček, jehož vyluhovaná kůra se používá v moderní medicíně k pročištění krve; (MM).

limpiado, m. (1) (Ekv): odstranění trávníku nebo vypletí; ■ Var.: *limpiada*; (DA).

limpiador, -ra, m/f. (1) [Š: *limpiaparabrisas*] m. (Mex): stěrač (u auta); (RAE). • (2) f. (Urug): pomocnice v domácnosti, služka, viz: *muchacha*; (EEA). • (3) m. (Ven): ryba z čeledi Krunýřovitých; ► malá říční ryba tmavě hnědé barvy, která má tělo pokryté kostnatými štíty a ústní otvor ve tvaru přísavky, kterou se může přichytit na různém typu povrchu; (DA).

limpiadores, m., pl. (1) [Š: *limpiaparabrisas*] (Mex): stěrače; ■ Syn.: *limpiaparabrisas* (Arg, Chil, Urug, Ven); (EEA).

limpiaduría, f. (1) (Mex): čistírna; (DA).

limpiafosas, adj/subst. (1) (Chil): o člověku nebo vozidle: fekální vůz; čistič kanálů; (DA).

limpiamanos, m., pl. (1) (Guat, Hond; Mex): ručník; (AM, MM).

limpiamundo, m. (1) (Salv): dravý pták; viz: *zopilote*; (DA).

limpiao, m. (1) lid. (Kub): mrtvola; př.: *Pedro es un limpio en vida*; (DMC).

limpiaparabrisas, m. (1) (Arg, Chil, Urug, Ven): viz: *limpiadores*; (EEA).

limpiapié, m. (1) (Chil): rohožka; viz též: *alfombra de entrada*.

limpiapiés, m. (1) (Mex, Chil): rohožka hlavních dveří; (MM, DA).

limpiaplata, adj. (1) (Chil, Arg): *Equisetum bogotense*; ► označení pro bylinu nazývanou jako *cola de caballo*, používá se k umývání stříbrných předmětů; ■ Syn.: *hierba de platero*; (MM, DA).

limpiapotes, m. (1) (Portor): pochlebník, patolízal; (DA).

limpiapoto, m/f. (1) (Chil): viz: *limpiapotos*; (DA).

limpiapotos, m/f., lid. (1) (Chil): lichotník, pochlebník; viz též: *chupahuevos*; (DA).

limpiar, tr/intr/zvrat. (1) tr., hovor. [Š: *asesinar*] (Arg, Urug, Kub; Ven; Am, LaPla, Dom, Portor, zápBol): zabít, zavraždit; oddělat, odpravit, odrovnat; př.: *en varias ocasiones estuvieron a punto de limpiarme*; (RAE, RR, AM, JD, BDE, DA). • (2) tr. (Mex, Pan): trestat; (3) (Chil): vytrhat plevel; (AM). • (4) (Arg, Mex): ukrást, štípnout; (5) (Arg, Mex; Am): šlehat bičem, bít; mlátit, řezat; (MM, JD). • (6) (Arg, Mex): zásah policie nebo jiných ozbrojených sil; př.: *la guardia empezó a limpiar*; (MM). • (7) ~ **su arroyo** (Am): zamést před svým prahem; (8) ~ **con el cepillo** (Am): okartáčovat; (9) ~ **el comedero a una persona** (Am): dát někomu padáka, sundat někoho z funkce; (10) ~ **los guisantes** (Am): přebírat hrách; (11) ~ **los mocos a un niño** (Am): utřít dítěti nos; (12) **voy a --rte los mocos** (Am): já tě naučím móresům; (13) ~ **a palos** (Am): vyčistit (od zlých lidí); (14) **andar --iando las paredes** (Am): jít těsně u zdi, lízat zed'; (15) ~ **el salón** (Am): dloubat se v nose; (16) zvrat. ~-se (Mex): vypařit se, upláchnout; (17) ¡~-

íate! (Mex): trhni si nohou; **(18) ¡~íate que estás de huevo!** (Mex): jdi se vycpat, utři si radši nos; **(19) ~ de fiebre** (Mex): zbavit se horečky; **(20) ~ el fondillo con una cosa** (Mex): vytrít si něčím zadnici; **(21) ~ la garganta** (Mex): odkašlat si; **(22) ~ pelos la lengua** (Mex): mluvit bez servítek, nebrat si servítek; **(23) ~ los ojos** (Mex): protřít si oči; **(24) ~-iárselas** (Mex): vzít nohy na ramena; **(25) ~-iárselas a una persona** (Kub): odkrouhnout někoho; (JD). • **(26) limpia** (Kub): zbav se toho; př.: *estoy enamorado de ella – limpia, que eso no te conviene*; (užívá se jen s rozkazem); **(27) ~ el piso con alguien** (Kub): vynadat někomu; př.: *lo fui a ver y limpió el piso conmigo*; **(28) ~ el piso con dos escobillones** (Kub): hodně pracovat; př.: *limpio el piso con dos escobillones y todavía lo que gano no me alcanza para comer*; **(29) ~se con alguien** (Kub): nevěnovat někomu ani nejmenší pozornost; př.: *yo me limpio con él y con lo que dice*; **(30) ~se el pecho** (Kub): vyřešit něco; př.: *con una carta de recomendación me limpié el pecho*; **(31) ~se con alguien el papel** (Kub): nemít žádnou úctu; př.: *yo me limpio contigo*; viz: *papel*; (DMC). • **(32) ~ el piso** (Arg): vytrít podlahu, viz: *trapear*; **(33) tr.** (Ven): čistit, leštit (boty), viz: *lustrar*; (EEA). • **(34) tr.** (Mex, Nik, Pan, Kub, Ven, Ekv, Per, Bol, Par): vyléčit nebo zbavit špatné energie pomocí esencí, které se uvolňují z bylin při jejich tření; **(35)** (Kub): v náboženství *santería*: pomocí rituálu se člověk zbavuje zla; ► pomocí bylinek, které se rozprostřou po celém těle a uvolní se vonné esence; **(36) intr., zvat.** (Pan, Per): vymluvit se; obvinít někoho jiného; **(37) intr., zvat.** (Dom, Portor): odejít, utéct; **(38) ~ chaqueta** (Hond): zbavit se člena nepřátelského gangu; ► zbitím nebo zabitím; **(39) ~ las caguitas** (Kub, Kol): očistit obuv; **(40) ~se el cielo** (Mex, Chil): o počasí: vyjasnit se; **(41) ~se el coco** (Portor): zapomenout na svého milence/milenku; **(42) ~se el poto antes de cagar** (Chil): stahovat kalhoty, když brod je ještě daleko; **(43) ~se el traste** (Chil): znehodnotit něco; opovrhovat kým; **(44) ~ el pico** (Portor): zabít (někoho); viz též: *ultimar*; (DA).

limpiavidrios, adj/subst. **(1)** adj/subst. (Mex, Salv, Nik, Kost, Kol, Ekv, Bol, Chil, Par, Arg): čisticí prostředek na okna, Okena; **(2)** m/f. (Mex, Salv, Kol, Ekv, Bol, Chil, Par): uklízeč/-ka, který/-á umývá okna; **(3)** m. (Mex, Ekv): stěrač (u auta); (DA).

límpido, m. **(1)** (zápKol): savo; (DA).

limpieza, f. **(1)** (Kub, Portor, Pan): v kultovním náboženství *santería* rituál, kdy zařikávač v průběhu obřadu prostřednictvím vzývání či zvířecích obětí někoho vyléčí nebo ho zbaví neštěstí; **(2)** f. [Š: *escasez*] (Ven): nedostatek, nouze, bída; (RAE, DA). • **(3)** lid. (Kub): zabíjení; čistka; př.: *hicieron una limpieza y tiraron los cadáveres al río*; **(4) hacer ~ general** (Kub): propustit všechny; př.: *en este establecimiento hicieron limpieza general*; **(5) tienes que hacerte una ~** (Kub): ty máš ale smůlu; př.: *así que tú perdiste el puesto, tienes que hacerte una limpieza*; ■ Syn.: *despojarse; tener que hacerse un depojo; tener que ver al babalao*; (DMC).

limpio, subst., i adv. (1) m. (Kub, Kost, Ekv; Mex, Ekv): mýtina; paseka; př.: *los duendes, ignorando que alguien los perseguía, llegaron a un limpio en el terreno y comenzaron a bailar; en un limpio vimos un venado*; (MM, JD, DA). • (2) (Mex): mušelín; (RR). • (3) (Portor): být mimo, zmatený; př.: *quedarse a la luna de Valencia*; (AM). • (4) adj.(AM): odhodlaný, neústupný, plný energie; př.: *el ladrón se abrió paso a cuchillada limpia*; (5) (Am): bez ničeho; samotný; př.: *los chicos se defendieron a pedrada limpia*; (6) (Am Ekv): jasně, zřetelně, bezpochyb, načisto; př.: *quedó en limpio que él no quería comprometerse*; (7) **estar/quedar** ~ (Am): být čistý; nemít páru o něčem; být na suchu; (8) ~ **y soplado** (Kol): být švorc, na suchu; (MM, JD) • (9) adv. **en** ~ (Am): jasně, zřejmě; (10) **estar** ~ **de locha** (Ven): být úplně na suchu, švorc; (11) **estar más ~ que una rata de inglesia/un resbaladero/talón de lavandera** (Ven): být úplně na suchu, švorc; (12) ~ **como el oro/una paloma/ una patena/ una pepa/una plata/un plato de guaba** (Ekv): čist'oučký jak sklo, jak ze škatulky, vymydlený; (13) **queda en ~que** (Am): je jasné, že ...; (14) ~ **de ramas secas** (Am): oklestěný; ► o stromu; (15) **ser** ~ (Guat): být švorc, na mizině, nemít ani vindru; (16) ~ **y soplado** (Kol): švorc, na suchu; (17) úplně, načisto; (JD). • (18) adv. (Ekv): úplně, zcela, silně; př.: *quedó limpio sucio*; (EA). • (19) **dejar el** ~ (Dom): odejít, odjet, jít pryč; (DA).

limpio, -ia, adj/subst. (1) adj. (LaPla, Kost, Pan, Ven, Ekv, Kost): chudý, bez prostředků, bez peněz, švorc; př.: *Roberto salió del casino completamente limpio*; viz též: *fundido*; (NET, RF). • (2) m/f. (Salv, Kost, Pan, Ven, Ekv, Per, Bol): chudák, žebrák; (3) **estar más ~ que talón de angelito (serena)**, lid. (Ven): být čistej, švorc, plonk; (4) **estar más ~ que talón de lavandera**, lid. (Ven): být čistej, švorc, plonk; (DA).

limpión, m. (1) (Kol, Kost, Ekv, Ven, Nik, Pan, Per): hadr na čištění; úterka; prachovka; (RAE, MM, JD, DA). • (2) (Par, Arg): volný prostor v lese nebo na pastvině; př.: *el limpión estaba cruzado en todas direcciones por las huellas*; (RR). • (3) (Kol): napomenutí, důtka, vynadání; (AM, MM). • (4) (Per): kousek tabáku k čištění zubů; (MM). • (5) **dar un ~ a una persona** (Ven): vypucovat někoho; (6) **dar un ~ a los zapatos** (Ven): očistit, otřít boty; (7) **darse un ~** (Ven): vyjít naprázdno; zkrachovat; (8) **date un ~** (Ven): to si počkáš!, nedělej si iluze; (JD).

limpito, -ta, adj. (1) (Am): uklízeňoučký; (MM). • (2) **dejar algo ~ y blanquito** (Kub): nechat něco bez zasahování; tak jak to je; př.: *él vino, leyó tu artículo y lo dejó limpito y blanquito*; (DMC).

lina (← angl. *linen*) (1) (Ven): bílé prádlo; (MS). • (2) f. (Chil): tlustá a hrubá ovčí vlna; (AM, MM). • (3) vulg. (Chil): dlouhé vlasy vesničanek; (MM).

Lina, m., lid. (1) hovor. tvar jmen *Adelina* (Guat, Salv, Pan, Kub, Dom, Portor, Bol, Chil), *Angelina* (Salv, Pan, Bol), *Carolina* (Bol), *Celina* (Dom), *Isolina* (Bol); (DA).

lináloe, m. (1) (Mex): *Bursera aloexylon*; ► strom dorůstající do výšky až 7 m; má křivý kmen, bílou nebo šedou kůru, točité listy, květenstvím je lata, květy mají čtyři okvětní listy a plodem je vejčitá peckovice; ■ Syn.: *yagueta*; (DA).

linao, m. (1) (Chil): druh míčové hry; (AM).

lince, m. (1) (Mex, Salv; Am): divoká kočka; (MM, JD). • (2) **ser un ~** (Am): být mazaný jak liška; mít oči jako rys; (JD). • (3) lid. (Pan): policajt; viz též: *buitre*; (4) (Nik, Pan): *savec*; viz: *sabín*; (5) (Hond): pravá ruka; (DA).

linchaco, m. (1) (Chil): obranná zbraň; ► dvě držadla spojená řetězem; (RAE).

linche, m. (1) (Ekv): druh batohu; (AM, MM). • (2) (Mex): kabela vyrobená z vláken agávy; (MM). • (3) **~s** (Mex): brašny vyrobeny z vláken agávy; (DA).

lincho, m. (← kič. *lluicho*) (1) (Per): druh vysoké zvěře, jelena; (MM).

lincoln, m. (1) lid. (Kub): peso (měna); ■ Syn.: *barilla*; *baro*; *hoja de lechuga*; *mantecoso*; *patriota*; (DMC).

linda, f. (1) **de ~ cubana** (Kub): jen tak; př.: *quiere que le dé el libro de linda cubana*; (2) **querer estar una mujer de ~ cubana** (Kub): chtít být ženou, která si dělá, co jí napadne; př.: *quería estar de linda cubana, pero el padre estaba encima de ella y la controló*; (DMC).

Linda, f. (1) **ver a ~¹** (Dom): dát si něco k jídlu; (2) **ver a ~²** (Dom): souložit; (DA).

linderación, f. (1) (Ekv): vytyčení hranic pozemku; (DA).

linderar, tr. (1) (Ekv): vytyčit hranice pozemku; (DA).

lindero, m. (1) (Mex): hraniční kámen, mezník; (2) **con ~-os y arrabales** (Mex): do posledního puntíku, se vším všudy, od A do Z (vyprávět); (3) **en los ~-os de lo audible** (Mex): téměř z doslechu (být); (4) **estuvo en los ~-os de la locura** (Mex): byl na pokraji šílenství; (5) f. (Mex): hranice, okraj; (JD).

lindo, adv. (1) lid. **de lo ~** (Urug aj.): skvěle, parádně, moc dobře, pořádně, pěkně; př.: *se divertían de lo lindo*; (BDE). • (2) adv., lid. [Š: *muy bien*] (Bol, Chil, Arg): velmi dobře, výborně; ■ Syn.: *bienazo*, *biensísimo*, *bonifacio*, *caché*, *cachetón*, *cachimbonamente*, *cheque*, *chévere*, *chiva*, *cool*, *deaverga*, *joya*, *macanudamente*, *padre*, *raja*, *regio*; (DA).

lindo, adj. (1) [Š: *bonito*, *hermoso*, *chulo* (hovor.), *guay* (hovor.)] (Arg, Chil, Mex, Urug, Ven): pěkný, krásný; ■ Syn.: *hermoso* (Arg, Ven), *precioso* (Arg), *copado* (Arg, hovor.), *bonito* (Chil, Mex, Urug, Ven), *divino* (Urug), *bello* (Ven); (EEA).

lindo, -da, adj/subst. (1) adj. (Arg, Urug, Par): dobrý, vynikající, znamenitý; př.: *hombre lindo pa pelear*; *bailaba lindo*; *lo julepié lindo*; *¡pucha si los hace lindos!*; *lindo partido de fútbol*; *linda pelea*; *lindo entierro*; *lindas empanadas*; *lindo asiento en el teatro*; *fulano bailó muy lindo*; (AM, MM). • (2) (Am): strašně drahý; (3) **¡~!** (Am): to je pěkné; (4) **don Diego L~** (Am): frajírek; (5) **¡~-da la hicimos!** (Am): to jsme to pěkně vyvedli!; to jsme dopadli; (6) **de lo ~** (Am): pořádně, pěkně (pokazit, otrávit aj.); skvěle (pobavit

se); (7) **¡qué ~ y gordo!** (Am): to je pěkný baculínek; (8) m/f. (Chil): miláček; (JD). • (9) hovor. [Š: *hermoso*] (Š < Am) (Arg aj.): krásný, nádherný, pěkný; př.: *fue una experiencia linda para mí*; (BDE). • (10) **pararse de lo ~** (Kub): stát si za svým; př.: *se paró de lo lindo y no hubo forma de convencerlo*; viz: *botijo, cielito*; (DMC). • (11) m/f. (Guat, Nik, Chil, Par): muž/žena; (12) adj. (Salv): chudý; (DA).

lindón, -na, adj. (1) (Mex, Bol, Par, Arg, Urug): o člověku nebo věci: pěkný/-á, příjemný/-á, hezký/-á; (DA).

lindongo, -ga, adj. (1) (výchBol): o člověku: atraktivní, přitažlivý; (DA).

lindoro, m. (1) lid. (Kub): hezoun; př.: *es un lindoro*; (2) **estar de ~** (Kub): exhibicionista, který je rád obdivovaný ženami; př.: *mi hermano, desde que hace los ejercicios está de lindoro*; ■ Syn.: *estar de castigador; estar de pito dulce*; (3) **hacerse el ~** (Kub): snažit se vypadat sympatickým; př.: *no vengas aquí a hacerte el lindoro*; (DMC).

lindoro, -ra, adj/subst. (1) (Dom): nejoblíbenější, nejmilovanější ze všech členů party; (DA).

lindura, f. (1) (Am): fešanda, krasavice; (JD).

line, m. (← angl.) (1) ~ **man** (Hond): ve fotbalu: pomezní rozhodčí, který má na starosti hlídat určitou část hřiště; ■ Var.: *linesman*; (2) ~ **up** (US, Kub, Portor, Ven): v baseballu: seznam všech devíti hráčů a jejich pořadí ve hře; (3) ~ **on**, adj/adv. (Hond): o informaci: kdykoliv dostupná; především na počítači; (DA).

línea, adj/subst. (1) f. (Par; Urug, Arg, Mex, Portor, Bol, Par, szKost, Chil): rybářský vlasec; př.: *compré al lancharo una línea casi nueva con un buen anzuelo*; (2) **La L~** (Kost, StřAm): banánové plantáže rozkládající se podél celého atlantického pobřeží Středoamerické šíje; př.: *de un rancho destartalado se asomaron unas mujeres que me pareció haber conocido antes, en alguno de los ramales de la Línea*; (3) ~ **amable** (Kol): bezplatná linka; př.: *denuncie ante la Empresa el exceso de la velocidad, la conducción peligrosa ... en cada agencia seccional o en nuestra línea amable*; (4) **estar (mantener) en la ~** (Urug): být štíhlý; udržovat si štíhlou linii; př.: *vos también te mantenés en línea; se ve que el tierno churrasquito doméstico te sentó bárbaro*; (RR, DA). • (5) (Chil, Portor; Arg): výtečný, vynikající, jednička ve svém oboru; př.: *Fulano es una línea; este automóvil es único en su línea*; (6) **ser uno de/ser de uno ~** (Chil, Portor; Arg): být šikovný, obratný; (AM, MM). • (7) **morir uno en su ~** (Portor): nedosáhnout svého cíle; (AM). • (8) **ponerse en ~** (Arg): zeštíhlet; (9) **es una ~¹** (Ven): to je charakter; (10) **es una ~²** (Ven): to je číslo!; (11) **es una ~ como estudiante** (Ven): je to skvělý student; (12) **es de una ~, una sola ~** (Arg): je to zásadový člověk, na toho je spolehnouti; (JD). • (13) lid. (Kub): panák; vyjádření množství alkoholu v barech na Kubě; př.: *dame una línea de ron*; (14) **ésa es la única ~ que no da la vuelta** (Kub): čas se nedá vrátit; př.: *si pudiera volver a vivir, pero ésa es la única línea que no da la vuelta*;

(15) **esta es la ~ Maginot** (Kub): to jsou hranice; přes to vlak nejede; př.: *tú sigue manejando pero yo me quedo, ésta es la línea Maginot*; (16) **meterle una ~** (Kub): zničit někoho; př.: *le metí una línea y no pudo hacer nada*; (17) **pasarse alguien el día enchuchando y cambiando de ~** (Kub): mít moc práce a málo času; př.: *no descanso, me paso el día enchuchando y cambiando de línea*; (18) **ser algo, o alguien, media ~** (Kub): být malý; př.: *esa mujer es media línea*; (DMC). • (19) f. (Mex, Hond, Salv, Kol, výchBol, Chil, Arg, Urug): lajna kokainu; ► dávka; (20) (výchBol, zápBol): skupina drogových dealerů; (21) m. (Hond, Salv, Kost, Ekv, Bol, Chil, Par, Arg): ve fotbalu a jiných sportech: pomocný rozhodčí, který píská fauly a jiné chyby hráčů; (22) f. (Portor, Ven): při dostizích: favorit; (23) (Dom): při hazardní hře: výhodná sázka; (24) (Nik, Kub, Dom, Portor): při baseballu: nízké odpálení míčku přímo do středu hřiště; ■ Var.: *liniazó*; (25) (Portor, Bol): obchodní sféra; (26) adj. (Dom, Portor): o člověku: výborný, významný; (27) f. (Portor): při kohoutích zápasech: lano nebo deska, která slouží k měření kohoutích ostruh; (28) ~ **de foul**, f. (Kub, Portor): v baseballu: hraniční čára; (29) ~ **de largada** (Ekv, Bol, Chil, Par): při sprintu: startovní čára; (30) **a la ~** (Per): o člověku nebo věci: mající ideální váhu; (31) **de ~** (Portor, Arg): spravedlivý; (32) **en la ~**, lid. (Nik, Kub, Portor, Ven, Bol): s ideální váhou; (33) **en ~** (Pan): ve formě; (34) **en ~s gruesas** (Chil): celkově, obecně; (35) **meter ~** (Kub): lhát, podvádět někoho; (36) **morir en su ~** (Portor): zemřít statečně; *morir(se) en la raya*; (37) **poner en ~** (Chil, Urug): dát někoho do latě; ► připomenout někomu jeho povinnosti a vynadat mu; (38) **bajar ~**, lid. (Arg, Dom, Urug): držet basu; být na stejné vlně; ► sdílet rozkaz, postoj, názor, obvykle politický; (39) **dar ~¹**, lid. (Mex): přesvědčit někoho, aby vykonal to, co se po něm žádá; (40) **dar ~²** (Mex): v politice: naznačit někomu způsob, jakým má postupovat, jednat; (41) **dar ~³**, lid. (Kub): podvést, lhát; (42) **dar ~⁴**, lid. (Kub): zpronevěřit; (DA).

lineamiento, m. [Š: *línea*] (1) (Arg, Kub, Urug; Am, Mex, Hond, Kost, Kol, Ekv, Per, Bol, Chil, Par): směr, tendence; linie (politická); (JD, DA). • (2) m. (Mex): charakteristický rys něčeho; (RAE). • (3) ~ **programático** (Am): programová linie; (4) **conforme a los ~-os propuestos** (Am): podle navrhované linie; (5) **seguir los ~-os generales sobre una cosa** (Am): sledovat základní principy, linii něčeho; (6) (Mex, Kost, Pan, Kub, Kol, Ekv, Per, Bol, Par): postup, princip, metoda; (7) (Kost, Kub, Portor, Kol, Ven, Bol, Par, Arg, Urug): o umění: směr, tendence, styl; (DA).

lineamientos, m., pl. (1) (Arg): obecné vlastnosti, pokyny; př.: *este trabajo tiene sólo el objetivo de dar algunos lineamientos generales*; (2) směrnice, instrukce, zásady; př.: *...su eventual remoción, por disentir con algunos lineamientos que provecharían desde la Casa Rosada, sería políticamente una maniobra “burda”*; (BDE).

line-out (← angl.) (1) (Chil): v ragby: rozestavení útočníků obou družstev do dvou rovnoběžných řad poté, co se míč ocitne za pomezí čárou; (MS).

linesman (← angl.) (1) (Am, Per, Bol): ve fotbale: pomezní rozhodčí; viz též: *lineman*; (MS, MM, DA).

linga, f. (1) **dar ~ hasta el fuerate** (Kub): ustavičně obtěžovat; př.: *ese muchacho estaba ayer imposible y dio linga hasta el fuerate*; (2) **darle ~ al automóvil** (Kub): mít hodně najeto; př.: *se rompió, le di mucha linga a este automóvil*; (3) **meterse en una ~** (Kub): dostat se do problému; př.: *si te metes en esa linga vas a arrepentirte*; (DMC). • (4) lid. (Kub): souložit; viz též: *chingadera*; (5) (Salv): laso, provaz; (6) **dar ~¹**, vulg. (Kub): šoustat; (7) **dar ~²** (Kub): dělat něco hodně často; ■ Syn: *fuete, darle ...*; (DA).

lingada, f. (1) (Arg, Chil, Par, Urug; Am): náklad (jeřábu); (MM, JD). • (2) (sevHond): řada, pořadí, skupina, hromada; (3) (sevHond): řetízek od hodinek; (4) (sevHond): vagóny vlaku bez lokomotivy; (5) (Kub): náklad, který se připevní upínacími popruhy; (6) (Salv): doba výkonu trestu; (DA).

lingera, (← it. *linghera*) (1) viz: *linyera*; (MS). • (2) m. (Arg): pobuda, drzoun; (3) f. (Arg): plachta na prádlo; (4) (Arg): zavazadlo chudáka; (AM).

lingo, m. (1) (Per): dětská hra; (AM, MM).

lingual, m. (1) lid. (Kub), viz: *agotamiento*; (DMC).

lingue, m. (← map. *lije*) (1) (Chil): druh vysokého listnatého chilského stromu čeledi vavřínovité *Lauraceae*; *Persea lingue*; ► má hladkou kůru popelavé barvy; jeho dřevo je pružné vláknité s dlouhou životností; používá se k výrobě trámů a nábytku; kůra je velmi používaná při činění kůží; (2) kůra tohoto stromu; (RAE, MM). • (3) (Chil, jzArg): dřevo stromu *Persea lingue*; tvárné, odolné a velmi ceněné v tesařství; (DA).

linguili, citosl. (1) (Mex): fam. výsměšné pokárání lenivé osoby; př.: *nosotros abrumados de trabajo, y tú, linguili linguili, entregado a la ociosidad y la vagancia*; (AHM).

linicuije, m. (1) (Mex): hubeňour (mezi jezdci); (AM, MM).

lingüisucio, -a, adj/subst. (1) (Dom, Portor): sprostý, neslušný; sprostáček; (DA).

liniazo, m. (1) (Kub, Portor): odpálení v baseballu; viz: *línea*; (DA).

liniero, -ra, adj/subst. (1) m/f. (Chil); (2) m. (Nik, Kub): elektrotechnik, technik telekomunikačních sítí; (3) adj/subst. (Chil): podvodník; klamný, lživý; (DA).

link, m. (← angl.) (1) (Am): v golfu: hřiště; (MS, MM).

linlichia, f. (← keč.) (1) (Per: Arequipa): zlobivka; zlobivé děvče; (MS, AM, MM).

linlichería, f. (← keč.) (1) (Per): neklidné, zlobivé chování; (MS).

linó, m. (← fran. *linon*) (1) (StřAm, Kol, Mex): tenká látka z hedvábí; lněné plátno; (MM).

lino, m. (1) (Arg, Portor; Am): lněné semeno; (AM, MM, JD). • (2) (Kub, Portor): vodní rostlina vzhledově připomínající len; (MM). • (3) ~ **criollo** (Dom): keř; viz: *acacia*; (DA).

linotipia, f. (1) (Am): umění pracovat se sázecím strojem; (MM).

linotipo, m. (← angl. *linotype*) (1) (Am): přístroj k přípravě destiček potřebné k tisku především u novin; (MM).

linterna, f. (1) (Mex, Kub): oko; (MM, DA). • (2) (Arg): světluška; (3) ~ **flamenca/sorda** (Arg): zlodějská svítilna; (JD). • (4) **no trabajarle, a alguien, las ~** (Kub): být slepý; př.: *a ése no le trabajan, desde niño, las linternas*; (DMC). • (5) **~s** (výchBol, sevBol, zápBol, Par): oči; viz: *farol*; (6) ~ **con cuatro pilas** (Chil): konzumace jedné velké láhve pálenky *pisco* a dalších čtyř menších lahví jiného pití; (DA).

linternazo, m. (1) (Am): napítí, hlt; (2) **echarse un ~** (Am): přihnout si; (JD).

linternear, tr/intr. (1) (Mex): lovit nebo rybařit za pomoci baterky, svítilny; (RAE, MM, JD).

linusa, f., lid. (1) (Urug, Arg): lenost; (DA).

linuso, adj/subst. (1) líný, viz též: *crosta*; (XX).

linyera, adj/subst. (1) f., málo použ. (Arg, Urug, Par, Chil): ranec či balík, ve kterém tulák nosí své oblečení a jiné osobní věci; (MM, MS). • (2) m/f. (Arg, Bol, Urug; Chil, Par; Am): potulný, opuštěný člověk, který žije z různých zdrojů, vandrák, tulák, pobuda, lenoch; př.: *vagabundo, hombre sin ocupación, que ambula de un lado a otro, viviendo de la caridad pública o de lo que se arbitra por sus propios medios*; (RAE, AM, MM, JD, BDE, MS, BDE). • (3) m. (Am): sezónní dělník; (JD). • (4) (Arg, Par, Urug): zavazadlo chudáka; prosté zavazadlo ve špatném stavu; (5) (LaPla): venkovský sedlák; ■ Var.: *lingera*; (MS). • (6) f. (LaPla): tulák, pobuda, obejda, vagabund; viz též: *bichicome*; (7) adj. (LaPla): toulavý, potulný, tulácký; (NET).

linyerear, intr., lid. (1) (Arg): potulovat se, toulat se, lenošit; (DA).

liña, f. (1) (Arg): rybářský vlasec; ■ Syn.: *liñada*; (MM, JD).

liñada, f. (1) (Par): rybářský vlasec; ■ Syn.: *liña*; (MM, JD). • (2) lid. (Par): vztah (mezi osobami), poměr; viz též: *entretención*; (DA).

liño, m. (1) (Par): měřítko 0,0075 hektarů; př.: *tenemos cien liños de tabaco y mil de maíz*; (AM, MM).

lío, m. (1) (Am): intrika, drb, klep; povídačka; př.: *no me venga usted con líos*; (MM, JD). • (2) **no me vengas con esos ~-os** (Am): nech si ty povídačky, řeči; (3) **hacerse un ~** (Am): být celý popletený; (4) **me estoy haciendo un ~** (Am): začínám se do toho zamotávat; (5) **hecho un ~** (Am): celý popletený; (6) **se me ha hecho un ~** (Am): mám to celé popletené; (7) **meterse en cada ~** (Am): do všeho vletět; (8) **meterse en un ~** (Am): dostat se do pěkné kaše; (9) **no me metas en ~-os** (Am): neplet' mě do ničeho; (10) **quedarse hecho un ~** (Am): být úplně vedle; (11) **no quiero buscarme un ~ con ellos** (Am): nechci mít s nimi žádné nepříjemnosti; (JD). • (12) **comprarse un ~** (Kub): dostat se do problému; př.: *yo me compré un lío con eso*; ■ Syn.: *buscarse una chaqueta*; (DMC).

liona, f. (1) (Chil): nepořádek, zmatek, chaos; kravál, randál, čurbes, motanice; (AM, MM, JD).

liongo, m. (1) *tú eres* ~ (Kub): ty jsi homosexuál; (DMC).

lios, -sa, adj. (1) (Arg): drbna, klepna, intrikářský; (MM).

lipa, f., hovor. (← fr. *Lipper, lipée*) (1) (Ven): břicho obratlovců, zvláště pokud je objemné; panděro, pupek; (RAE, MS, AM, MM, JD). • (2) (Dom, Ven): břicho; především objemné, mohutné; (DA).

lipacina, f. (1) (Hond, Salv): trvalka, viz: *anamú*; (DA).

lipazote, m. (1) (Hond): rostlina; viz: *epazote*; (DA).

lipe, m. (1) (Bol, StřAm, Kol, Chil, Per): síran měďnatý; (MM).

lipegüe, m. (← nah.) (1) (StřAm, Mex): bakšiš, nárůst ceny, dárek; (MM). • (2) (StřAm, Mex): opovržením hodný člověk; (3) (StřAm, Mex): pomocník; ■ Var.: *hipehuel, hepéhuil, ipegüe, ipégüel*; (MS, AM, MM). • (4) (Am): nádavek, přídavek; (5) (Am): přílepek, přívěsek; ► o člověku; (JD).

lipendis, m. (1) (Mex): ubožák, chudáček; (JD).

lipidia, f. (1) (Kost, Salv, Guat, Nik; StřAm; Am; Hond, Pan, Bol): krajní nouze; bída, mizérie; (AM, MM, JD, DA). • (2) f., hovor. (Kub): naléhavá a nepřijemná diskuse; (RAE). • (3) (Kub, Mex; Am): drzost, opovážlivost; (4) (Ekv, Per, Am): nemoc podobná choleře, ale není tak těžká; bolení (břicha); (AM, MM, JD). • (5) m/f. (Kub, Mex): otravný člověk; (AM, MM). • (6) (Kub): závist, hádání; (JD). • (7) lid. (Kub): diskuze; hádka; př.: *se pasa el día en la lipidia*; (DMC).

lipidiar, tr., hovor. (1) (Kub): debatovat, naléhavě projednávat; (RAE). • (2) (Mex; Kub, Portor; Am): obtěžovat, naléhat, otravovat, rušit; (AM, MM, JD).

lipidioso, m. (1) lid. (Kub): ten, kdo každou věc rozebírá; př.: *¡cállate, qué lipidioso eres!*; (DMC).

lipidioso, -sa, adj. (1) (Kub, Mex, Portor; Am): hrubý, sprostý; pitomý; (AM, MM, JD).

lipiria, f., hovor. [Š: *indigestión*] (1) (Chil): porucha trávení; (RAE). • (2) lid. (Chil): obtěžování, otrava; viz též: *molesta*; (3) (Chil): průjem, běhavka; viz též: *cagazón*; (DA).

lipistick (← angl. *lipstick*) (1) (Mex, USA): rtěnka; (MS).

lipón, m/f., lid. (1) (Ven): dítě, děčko; viz též: *nené*; (DA).

lipón, -na, adj/subst. (1) hovor. (Ven): břicháč; ► člověk nebo zvíře s objemným břichem; panděratý, pupkatý; (RAE, AM, MM, JD). • (2) m/f. (Ven): kojeneček; (DA).

lipstic, m. (1) (Pav): viz: *lipstick*; (DA).

lipstick, m. (1) (Am; US, Mex, Nik, Portor, Ekv, Bol): rtěnka, růž; (JD, DA).

lipudo, -da, adj., despekt., hovor. (1) (Ven): břichatý, pupkatý; o člověku: s velkým břichem; (RAE).

liquear, intr. (← angl. *to leak*) (1) (US, Pan, Dom, Portor): kapat, stékat po kapkách;
■ Var.: *liquiar*; (2) (Portor): souložit; (DA).

liqueo, m. (← angl. *leak*) (1) (US, Dom, Portor): kapání, odkapávání, zatékání; (DA).

liqueur, intr/zvrat. (← angl. *to leak*) (1) (US): zatékat, kapat, ukapávat, netěsnit; př.:
cómprate otra manguera, esa se liquea ya mucho; ► slang; (MS, RF). • (2) intr., lid.
(Portor): souložit; viz též: *jinetear*; (DA).

liquelique (← angl. *likelike*) (1) (Ven): pánská venkovská halena; (MS, AM, MM, JD).

liqui, m/f. (1) (Hond): absolvent vysoké školy; ■ Var.: *liki*; (DA).

liquiar, intr. (1) (US, Dom, Portor): kapat; viz též: *liquear*; (DA).

liquichiri, adj/subst. (← aim.) (1) (Bol): ubohý, lakomý; (AM, MM). • (2) (Bol): o
člověku: hubený, vyzáblý; (MS, AM, MM).

liquid, m., lid. (← angl. *liquid paper*) (1) (US, Mex, Salv, Portor, Ekv, Per, Arg, Chil):
korekční lak na papír, bělítka; ■ Var.: *liquid paper*; (2) ~ **paper** (Mex, Dom, Kol, Ekv):
viz: *liquid*; (DA).

liquida, f. (1) lid. (Kub), viz: *tiza*; (DMC).

liquidación, f. (1) (Mex): odstupné; (2) (Mex): výpověď, propuštění; př.: *también en enero
la DINA comenzó a plantear la liquidación de personal, dos mil quinientos trabajadores*;
(BDE). • (3) lid. (Kub), viz: *tienda*; (DMC).

liquidado, -da, adj. (1) **estar** ~¹ (Kub): být nenávratně zničený; př.: *en esa área está
liquidado*; (2) **estar** ~² (Kub): být vláčen životem; př.: *tan joven y está liquidado*; (DMC).
• (3) (LaPlá): zabítý, zavražděný; ► slang *lunfardo*; viz též: *liquidar*; (NET). • (4) (Pan,
Bol): chudý; (5) (Kub): unavený; (DA).

liquidambar, m. (1) (StřAm, Mex): tekutá nebo lepkavá pryskyřice žluté barvy
s načervenalým odstínem, aromatické a štiplavé vůně; ■ Syn: *lesquín*; *lesquén*; (AM,
MM). • (2) (StřAm, Mex, Kol, Chil): strom, který produkuje tuto pryskyřici; viz:
liquidambo; ■ Syn.: *estoraque*; *lesquín*; *maripenda*; *ocotzote*; *ocoxote*; *xochiozol*; (MM,
DA).

liquidambo, m. (1) (Hond, Urug): strom *Liquidambar styracifolia*; ► vysoký až 40 m;
s opadavým listím; jeho dřevo se používá v truhlářství a jeho pryskyřice a kůra jsou
léčivé; viz též: *liquidambar*; (RAE, DA).

liquidar, tr. (1) (Am): zničit, zdemolovat; vyčerpat, spotřebovat něco; (2) (Am): zbavit se
zboží prodejem; (3) (Am): zabít; př.: *la policía liquidó a los bandidos*; (MM). • (4)
(Mex): vyhodit, propustit někoho; př.: *en Cuernavaca la empresa automotriz Nissan
Mexicana liquidó a unos trescientos obreros en enero*; (BDE). • (5) (LaPlá): oddělat
(koho), viz též: *limpiar*; ► slang *lunfardo*; (NET).

liquido, -da, adj. (1) [Š: *exacto*; *justo*; *solo*; *único*] (Kost, Hond, Mex, Nik; StřAm, Arg,
Chil, Portor; Antil; Am): přesný; jedinečný; jediný, pouhý; př.: *tres varas líquidas de*

linó; *una líquida vez*; *tengo tres pesos líquidos*; (RR, AM, MM, JD). • (2) (Antil, Arg, StřAm, Chil, Mex): přesné dávkování, vážení či měření věcí; př.: *tres varas líquidas de lienzo*; (MM). • (3) (Chil): čistý plat; (JD).

líquido, m. i adv. (1) ~ **de freno** (Kub): osvěžující nápoj; př.: *dame un líquido de freno*; (DMC). • (2) adv. (Hond): jen, pouze; (DA).

liquilique, m. (1) (Kol, Ven): bavlněná halenka, většinou z rezné látky, která se zapíná od krku; blůza s kapsami; ■ Var.: *liquelique*, *liqui-liqui*; (RAE, AM, MM, JD, BDE). • (2) ~ (**liquiliqui**), m. (Ven): kalhoty; ► nošené na venkově; ze stejné látky jako kabátek téhož jména; (RR).

liquiliqui, m. (1) (výchKol, sevKol, Ven): halenka, viz též: *liquelique*; (2) (výchKol, sevKol, Ven): kalhoty; viz též: *liquelique*; (DA).

liqui-liqui, m. (1) (Kol, Ven): tradiční oděv; ► lehká světlá košile či sako s knoflíky až ke krku; př.: *...el día de su coronación en Suecia, ataviado con el proverbial liqui-liqui, frente al rey Carlos Gustavo...*; ■ Var.: *liquilique*; (RR, BDE).

liquira, f. (1) (Kol): mantila; ► krajkový přehoz přes hlavu, původně šlo o součást španělského kroje; (JD).

liquor, m. (1) ~ **store** (US, Portor): obchod s lihovinami; (DA).

lira, f. (1) (Port; Kub, Chil): přenosná lampa; její kovový podstavec ve tvaru lyry; ► používá se v chudých rodinách; př.: *cuando la sirvienta hubo encendido la lira, entramos a la sala*; (RR, MM). • (2) (Guat): štíhlý, tažný kůň; (MM). • (3) hovor. (Mex, Nik, Salv): kytara; ► mex. argot *caliche*; (DEUM, DA). • (4) (Salv): člověk, jedinec; (5) (Nik): šelest na průduškách; (DA).

lirear, intr. (1) (Hond, Salv, Dom): viz: *liriar*; (DA).

lirén, m., viz: *lerén*; (MS).

liriar, intr. (1) (Hond, Salv, Dom): otravovat, obtěžovat, naléhat; (DA).

lirico, -ca, adj/subst. (1) (Arg, Ven; Mex, Nik; Am): nerealizovatelný, utopický; (AM, MM, JD). • (2) (Arg; Am): člověk, který realizuje nereálné plány spojené s přírodou; (3) (Dom: Azua): jediný, sám; př.: *este lirico peso*; (AM, MM). • (4) m. (Am): utopista, fantasta; (JD). • (5) adj. (Mex): samouk; (DA).

lirio, m. (1) (Am): rostlina, která svými listy nebo květy připomíná kosatce evropského; (MM). • (2) lid. (svHond): cigareta z marihuany, joint; viz též: *join(t)*; (3) (Guat): litr; ► objemová jednotka; (4) ~ **de agua** (Nik, Kol, Ven): rostlina; viz: *violeta de agua*; (5) ~ **de mayo** (Kol): *Cattleya spp.*; ► druh orchideje, která má jen jeden list nebo dva a má velké květy, které mohou být v různých barevných odstínech; ■ Syn.: *San Juan*; (6) ~ **santana** (Kub): strom; viz: *sabacché*; (7) ~ **tricolor** (Kub): plumérie červená; ► okrasný strom poměrně nízké výšky, s velkými listy a voňavými květy barvy žluté, korálové nebo načervenalé*; (DA).

lirismo, m. (1) (Antil, Arg, Guat, Mex, Per; Am): fantazie, iluze, utopie; (AM, MM, JD).

• (2) (Am): žít v utopii; (MM).

lirita, f. (1) (Salv): velmi opotřebovaná žiletka; (DA).

lirumba, adj/subst. (1) f. (Hond): ženský prs; viz též: *guacal*; (2) adj. (Nik): o člověku: neklidný, poblázněný, potrhlý, ztřeštěný; (DA).

lirusa, f. (1) (Hond): viz: *liruza*; (DA).

liruza, f. (1) (Hond): dýka s opotřebovaným ostřím; ■ Var.: *lirusa*; (DA).

lis, m. (← angl. *lees*, sediment) (1) (Chil): sediment, usazenina, kal; (AM, MM, JD).

lisa, adj/subst. (1) f. [Š: *camiseta*] (US): tričko; (RR). • (2) f. (← keč. *lisa*) (Bol): melok hlíznatý; ► bylina, která dorůstá do 30 cm, roste v oblasti And, její hlízy jsou žluté s růžovofialovými skvrnami, po uvaření jsou jedlé; ■ Syn.: *papalisa*, *ulluco*, *mellico*; (3) f. (Bol): hlíza meloku; ■ Syn.: *papalisa*, *ulluco*, *mellico*; (4) **ají de ~** (Bol): bolivijský pokrm; ► ingredience: hlíza meloku, omáčka *ahogado*, maso, paprika, koření, brambory, rýže; ■ Syn.: *ají de papalisa*; (LM). • (5) adj. (LaPla): hubená, vyhublá, vyzáblá, kost a kůže; ► slang *lunfardo*; ■ Syn.: *nadadora*; (NET). • (6) (Hond, Salv, Nik, Pan, sevKol, Ekv): cípal hlavatý; ► mořská ryba, která dorůstá do délky až 60 cm; ploutve se mění podle světla do olivově zelené barvy, stříbrné, kávové nebo purpurové; má velmi chutné maso; ■ Var.: *liza*, *lisa de playa*, *lisa macho*, *liza*; (7) (Urug): cípal argentinský; ► ryba, která obývá pobřežní oblasti, a nebo se zdržuje při ústí řeky; ■ Var.: *lisa de playa*; (8) (Salv, Nik): kapesník; šátek; (9) ~ **de playa** (Hond, Salv): ryba; viz: *lisa*; (10) ~ **macho** (Portor): ryba; viz: *lisa*; (11) ~ **madre** (Hond): *Aterinops affinis*; ► mořská ryba, která má protáhlé tělo, na obou bocích stříbrný pruh, zuby ve dvou řadách, řitní ploutev s ostnem a hřbetní ploutev s malými ohebnými ostny; (DA).

lisán, m. (1) (Ekv): rostlina; viz: *paja toquilla*; (DA).

lisandra, f. (1) (Salv): kapesník, šátek; (DA).

lisboa, f. (1) (Dom: Santo Domingo): užití, o stáří věcí; př.: *mi traje tiene años de lisboa*; (AM, MM).

lisear, intr. (1) (Salv): chytat cípaly (*Mugil cephalus*, *Mugil platanus*); ► mořské ryby; viz: *lisa*; (DA).

lisetero, m. (1) lid. (Kub): miska; př.: *traéme el lisetero que está lleno de camarones*; (DMC).

lishque, m. (1) (Salv): otrhaný oděv; (DA).

lishquero, m. (1) (Salv): množství cárů; (DA).

lisiar, intr. (1) (szArg): ve fotbale: udělat fintu; ► zabránit protihráči vzít míč balón; (DA).

lisio, m. (1) (Dom: Santo Domingo): vada, chyba, nedostatek; (AM, MM).

lisión, f., arch., [Š: *lesión*] použ. v Ekv. (1) zranění; (RAE).

lislique, m. (← lenca) (1) (Hond): druh amerického stěhovavého ptáka (dravec); ► velikosti 28 cm; má malé hubené tělo s dlouhým ocasem a křídly; ocas a hlava jsou červené, peří na zádech je červené s černými pruhy a hrud' bílá přecházející do žluta; (2) adj. (Salv): hubený, slabý (o osobě); (RAE).

lisquito, -ta, adj. (1) (Salv): hubený; viz též: *lislique*; (DA).

liso, -sa, adj/subst. (1) m. (Urug, Arg): sklenice na pivo o obsahu 2 dcl; ► používá se v barech a v pivnicích; (RAE, DA). • (2) (Arg): vysoká a úzká sklenice na pivo s malým objemem; (3) adj/subst. (Am: Arg, Per, Salv, Nik, Pan, Ven, Bol): cinik, nestyda, drzoun, drzý, prohnaný; (MM, JD, BDE, DA). • (4) **irse** ~ (Am): zmizet po anglicku; (5) ~ **como la palma de la mano** (Am): snadný jako facka; (6) **es ~ y llano** (Am): to je úplně jasné; nabíledni; ► na první pohled zřejmé; (7) **es cosa ~-sa y llana** (Am): to je jednoduchá věc; (8) **~-sa y llanamente** (Am): bez okolků, rovnou; (9) **~-sa y primariamente** (Am): krátce a dobře; (JD). • (10) adj. (Hond, Mex, Nik): bez peněz, na mizině, švorc; př.: *no gracias, no podemos ir al cine con ustedes porque andamos lisos*; ► slang; (RF, DA). • (11) (← keč. *lisu*, „zlobivý, rozpustilý“) adj/subst., lid. (Bol: alt/vallYungas): rozpustilý člověk; viz též *calincho*; (12) (Bol): opovážlivec, troufalec; ■ Syn.: *lanzado*; (13) m. (Bol): drzoun; ■ Syn.: *waso, atrevido*; (LM). • (14) adj. (Bol): troufalý; ► bol. argot *coba*; ■ Syn.: *lisote, listón, listones*; (HB). • (15) m., pasák, kuplíř; viz též: *caferata*; (NET, DA). • (16) adj. (Hond, Kol): o člověku: živý, čilý, prchavý; (17) (Salv, Bol): sprostý; (18) (Kol): o věci: kluzká; (19) (Hond): o školním předmětu: splněn; ► student však dostal nejhorší známku; (20) (Hond): o spisu: schválený; ► není třeba provést korekci; (21) ~ **como la cola de un chancho** (Hond, Nik): bez peněz, na mizině, švorc; (22) ~ **como un bagre** (Hond): viz: *liso como la cola de un chancho*; (23) **salir** ~ (Ven): vyjít z něčeho netknutý, bez zkřiveného vlásku; (DA).

lisote, adj/subst. (1) (Bol): troufalý; ► bol. argot *coba*; ■ Syn.: *liso, listón, listones*; (HB).

lisote, -ta, adj/subst., lid. (← keč. *lisu*) (1) (Bol): rozpustilý člověk; viz též *calincho*; (LM).

lisotear, intr., lid. (← keč. *lisu*) (1) (Bol: alt): lumpačit; viz též *calinchea*; (2) (Bol: alt): dělat si legraci; (LM).

lista, f. (1) ~ **de raya**, f. [Š: *nómina*] (Mex): jmenný seznam lidí, kteří mají dostávat příjem a potvrdit svým podpisem, že ho dostali; (RAE). • (2) **irse como ~ de poncho** (Arg): uskutečnit něco bez vyrušení; (RR). • (3) **vender ~-as** (Kub): namlouvat si ženu; (AM, JD). • (4) (Kub): zamilovat se do ženy; (AM). • (5) **pasar ~ a una tropa** (Kub): ukazovat se; (6) ~ **de precios** (Kub): ceník; (7) ~ **de retreta/de tarde** (Kub): večerní nástup; prověrka; ► u vojáků; (JD). • (8) **gozar la ~** (Kub): mít potěšení z koketování; př.: *a ese hombre cómo le gusta gozar la lista, no se da cuenta de que hace el ridículo*; (9) ~ **de apuntaciones** (Kub): tiket; př.: *el policía le cogió a Pedro la lista de apuntaciones*; (10) **ser una ~ más grande que la de un vendedor de billetes** (Kub):

široký seznam; př.: *me prestaron una lista de demandas más grande que la de un vendedor de billetes*; **(11) vender** ~ (Kub): koketovat; př.: *se pasa la vida vendiendo lista a pesar de que ya es un hombre maduro*; viz: *copas*; (DMC). • **(12) ~ de bollos** (Bol): doznávací listina; ► bol. argot *coba*; (HB). • **(13) poner en la ~ negra** (Hond, Nik, Urug): dát na černou listinu; ► zdiskreditovat někoho, podnik nebo instituci; **(14) ~ para la foto** (Chil): o ženě: připravena být svedena záletníkem; (DA).

listadillo, m. **(1)** (StřAm, Portor; Kol; Am): pruhovaná bavlněná látka; ► typický oděv chudého obyvatelstva; ■ Syn.: *listado*; ■ Var.: *tocuyo* v Peru; (AM, MM, JD).

listado, m. **(1)** (Kol, Per, Portor, Dom: Santo Domingo, Ven): pruhovaná bavlněná látka; ► typický oděv chudého obyvatelstva; ■ Syn.: *listadillo*; ■ Var.: *alistao* v Santo Domingo; (AM, MM). • **(2)** (Š < Am) (Arg): seznam, soupis; př.: *el listado incluye a Distrito 1*; (BDE).

listar, tr. **(1)** (Chil): zapsat, zařadit do seznamu, soupisu; př.: *se ha preferido, en cambio, listarlo todo...*; (BDE).

listas, f., pl. **(1) vender** ~ (Kub): projít kolem ženy se zamilovaným pohledem; (MM).

listéilor, adj. **(1)** (Chil): nachystaný, připravený; ► podle jména herečky Liz Taylor; př.: *estamos listéilor para el viaje a Brasil*; ► slang; (RF). • **(2)** adj., lid. (← *Liz Taylor*) (Chil): mazaný, protřelý, schopný všeho; viz též: *espiritado*; **(3) (Chil): o akci, činnosti: ukončena**; (DA).

listero, m. **(1)** (Portor): silničář; ► má na starosti speciálně malování dělicích pruhů na silnici; (DA).

listero, -ra, m/f. **(1)** (Kub): při dětské hře *kuličky*: zapisovatel/-ka; (DA)

listín, m. **(1)** (Dom: Santo Domingo; Am): označení pro jakýkoliv typ novin; označení pro dříve existující noviny; věstník, bulletin; (AM, MM, JD). • **(2)** (Per): program; **(3) ~ de toros** (Per): program býčích zápasů; (JD).

listo, -ta, adj. **(1) estar** ~ (Arg): být poražený, hotový, zničený nějakým neštěstím, vyřízený; př.: *estoy lista, sonada, cuando sea el diluvio, y el juicio final, yo quiero irme con Juan Carlos*; (RR, JD). • **(2) está** ~¹ (Kub): je s ním amen, je vyřízený; **(3) está** ~² (Kub): nemá ani vindru; **(4) ;~!** (Am): a hotovo!, dobrá!; **(5) anda** ~ (Am): pospěš si; **(6) ~ como una ardilla** (Am): čiperný jako veverka, opice; **(7) más ~ que Cardona/ un conejo** (Am): liškou podšitý; **(8) ~ para el consumo** (Am): předvařený pokrm; **(9) me la dio demás** (Am): převezl, doběhl mě; **(10) dejar** ~ (Am): odpravit, vyřídít někoho; **(11) se las echa de** ~ (Am): hraje si na chytrého, dělá ze sebe chytrého; **(12) ;está** ~!(Am): ten si dal!, ten to schyťal!; **(13) ;estamos ~-os!** (Am): to jsme vedle!; **(14) estar ~para la fiesta** (Kub): dát si bene; **(15) ~ como/más ~ que el hambre** (Kub): prohnaný jak liška; **(16) ;va** ~! (Kub): ten si dal; **(17) ;van ~-os!** (Kub): to si počkají; **(18) ~ como una lagartija/Merlín/un mono** (Kub): chytrý jak opice; (JD). • **(19) neduživý, churavý**; viz

těž: *fundido*; (NET). • **(20) preparados, ~s, ¡ya!** (Arg, Chil): připravit, pozor, teď!, viz: *marcas, en sus marcas ...*; (EEA). • **(21)** (Nik, Dom): mrtvý; **(22)** (Kub): unavený, vyčerpaný; **(23)** (Nik): o věci: pokazená, rozbitá, zlomená; **(24)** (Nik): chudý; **(25) ~ para la foto¹** (Kost, Bol, Arg): o osobě: fotogenická; **(26) ~ para la foto²** (Kost, Dom, Arg): o věci: dokončená; **(27) ~ para la foto³** (Kost, Pan, Chil): o člověku: umírající; **(28) ~ para la foto⁴** (Kost, Pan): o člověku nebo věci: nešťastný/á, nezdařený/á; **(29) ~ para la foto⁵** (Pan): člověku, kterému se stalo něco závažného; **(30)** viz: *foto, estar listo para la foto*; **(31)** viz: *pelea, estar listo para la pelea*; **(32)** viz: *hierro, estar con todos los hierros listos*; **(33) ponerse ~** (Portor): dobře si promyslet, co udělat; (DA).

¡listo!, citosl. **(1)** (Per, Portor; Chil, Arg, Mex): platí!, souhlas!, dobrá!, a hotovo!, ok!, v pořádku!, dohodnuto!; (AM, MM, BDE). • **(2)** (Per, Portor): víc už ne!, je konec!; (AM, MM). • **(3) ~ el bote!** (Dom): hotovo!, už to je!; **(4) ~ el pollo!** (Kol, Ven, Ekv, sevBol, zápBol, výchBol, Par, Arg): mám to!, to je ale úspěch!, je to doma!; (DA).

listoco, -ca, adj., lid. **(1)** (Chil): mazaný, protřelý, schopný všeho; viz též: *espiritado*; (DA).

listoco, adj., hovor. [Š: *listo*] **(1)** (Chil): připravený; (RAE).

listón, adj/subst. **(1)** (Bol): troufalý; **(2) ~es** (Bol): troufalý; ► bol. argot *coba*; ■ Syn.: *liso, lisote, listones*; (HB). • **(3)** m. [Š: *cinta*] (Mex, Salv): stuha; ■ Syn.: *cinta* (Arg, Chil, Urug, Ven); (EEA, DA). • **(4) estar ~ de pino tea** (Kub): být velmi unavený; př.: *después de ocho horas de trabajo, estoy listón de pino tea*; viz: *listo*; (DMC). • **(5) m.** (Mex): zelenec (rostlina); viz: *madre, mala madre*; (EEA). • **(6) m.** (zápBol): statečný a odvážný muž; **(7) ~es** (Nik): dětská hra; ► skupina dětí si vybere barvu a další dvě děti, které reprezentují anděla a čerta, ji musí uhádnout; **(8) como ~ de pinotea** (Kub): bez peněz, na mizině; (DA).

listón, -ona, adj. **(1)** (Chil): nachystaný, připravený; př.: *ya estaba listón para salir cuando me manché la camisa y tuve que cambiarme*; ► slang; (RF).

listoncillo, m. **(1)** (jvMex): strom; viz: *pastora*; (DA).

lisura, f. **(1)** (Per): půvab, ušlechtilost; (RAE). • **(2)** (Bol, Ekv, Guat, Hond, Pan, Per, Arg, Mex, Salv, Nik): hrubé či neuctivé slovo nebo čin; př.: *dijo una listura en voz alta y... la voz del suboficial Pezoa protesto: -¿quién anda diciendo mierda por ahí?*; **(3)** (Bol, Ekv, Hond, Pan, Per, Ven; StřAm, Arg, Kol, Urug, Mex): opovážlivost, drzost, troufalost; př.: *y después de hacerme enojar tuvo la lisura de venirme a pedir dinero*; (AM, MM, BDE, RF, DA). • **(4)** (Per): koketování; záměr, úmysl; zlomyslnost; (AM, MM, JD). • **(5) con ~** (Per): upřímně, otevřeně; (JD). • **(6)** (Bol: alt): nesplnění morální povinnosti; (LM).

lisurear, intr. **(1)** (Per): říkat sprostá nebo urážlivá slova; (DA).

lisurero, -ra, adj. **(1)** (Per): nestydatý, drzý, sprostý; (AM, MM).

lisuriento, -ta, adj/subst. **(1)** (Per): sprostý, prostořeký; ■ Var.: *lisurero, -ra*; **(2)** (Per): drzý, nestydatý; ■ Var.: *lisurero, -ra*; (DA).

lita, f. **(1)** (Chil): rákosový košík; (JD).

Lita, f., lid. **(1)** hovor. tvar jmen *Alicia* (Salv, Bol), *Margarita* (Guat); (DA).

litán, m. **(1)** (Kub): kokrhel; ► u klobouku; (JD).

litera; **(1)** (Chil, Mex, Ven): palanda; viz též: *cucheta*; (EEA).

literas, m. **(1)** lid. (Kub): intelektuálové; př.: *esos literas ya me tienen cansado*; (DMC).

litigador, f. **(1)** (Am): osoba, strana vedoucí spor; (JD).

litigancia, f. **(1)** (Salv, Dom, Par): soudní spor; (DA).

litigánster, m/f. **(1)** (Salv): právník, který vede soudní spor a bere za to velké peníze nebo se snaží oklamat obhajovaného; (DA).

litigansterear, intr. **(1)** (Salv): vést soudní spor se špatnými úmysly; (DA).

litis, f. **(1)** (Hond): zákon; (DA).

Lito, m., lid. **(1)** hovor. tvar jmen *Carlos* (Bol), *Evaristo* (Salv, Portor), *Hipólito* (Bol), *Leonel* (Bol), *Miguel* (Nik), *Rafael* (Salv); (DA).

litoral, m. **(1)** (Arg, Urug, Par): břeh řeky, oblast kolem řeky, poříčí; (RAE, DA). • **(2)** (Urug): oblast, která zahrnuje oblasti Soriano, Río Negro, Paysandú, Salto a Artigas, které leží u řeky Uruguay; (DA).

litoraleño, -ña, adj/subst., lid. **(1)** (Urug): obyvatel depart. ležících při řece Uruguay; **(2)** (Arg): vztahující se k provinciím Entre Ríos, Corrientes nebo Misiones; (DA).

litósfera, f. [Š: *litosfera*] **(1)** (Am; Mex, Salv, Nik, Kol, Per, Bol, Chil, Par, Arg, Urug): litosféra; (RAE).

litral, m. **(1)** (Chil): háj stromů litre; (JD).

litre, m. (← map. *lithe*; *litrrre*; *lithi* „strom špatného stínu“) **(1)** (Chil): druh chilského stromu čeledi ledvinovnikovité *Anacardiaceae*; ► s celokrajnými listy, žlutými květy v květenství lata, malými sladkými plody, ze kterých se vyrábí chicha (pálenka); jeho dřevo je velmi tvrdé a využívá se na výrobu dřevěných zubů mlýnských kol a na osy vozů; jeho stín nebo kontakt s větvemi způsobují vyrážku, hlavně u žen a dětí; **(2)** hovor. (Chil): nemoc způsobená stínem stromu *Lithraea venenosa*; (RAE, AM, MM, JD). • **(3)** (Chil): alergická reakce, způsobena tímto stromem; (DA).

litreado, m., hovor. **(1)** (Chil): víno, které se volně prodává; ► není stočené do lahví; (RAE).

litrero, -ra, adj. **(1)** (Bol, Chil): o nádobě, láhvi: litrová; (DA).

litro, m. (← map. *rithu*) **(1)** (Chil): obyčejná ovčí tkanina vyráběná v Chile; (AM, MM). • **(2)** lid. (sevDom): sklenice, pohár, nádoba; viz též: *porongo*; **(3)** *caerse el ~* (Chil): pít přespříliš; (DA).

litroso, -sa, adj. **(1)** (Chil): nemoc způsobená stínem stromu *Lithraea venenosa*; (AM, MM).

liudar, tr. [Š: *leudar*] (1) (Chil, Kol, Ven; Am): kynout; ► zvětšovat objem díky působení kvasnic; (RAE, AM, MM, JD, DA). • (2) (Am; Chil, Ven): přidat kvasnice (do těsta); (JD, DA).

liudez, f. (1) (Chil): uvolnění, ochablost, skleslost; (MM, JD).

liudo, -da, adj., arch. [Š: *leudo*] (1) (Chil, Kol; též Andalusie) vykynutý; ► o těstu; (RAE, JD).

• (2) (Chil): slabý, ochablý, povolený; (MM, JD).

liuta, f. (1) (zápBol): levné jídlo; ► prodávané na ulici v nehygienických podmínkách; (DA).

liuto, m. (← map.) (1) (Chil): *Alstromeria ligtu*; ► rostlina podobná lilii, z její hlízy se dělá levné jídlo; rostlina žluté barvy; (MM). • (2) (Chil): pokrm připravovaný z hlíz této rostliny; ■ Var.: *liutu*; (MS).

liutu, m., viz: *liuto*; (MS).

livais, adj., hovor. (1) (Mex): lesbický; ► mex. argot *caliche*; (MV).

livianito, -ta, adj. (1) (Chil): překapávaná káva, viz: *café americano*; (EEA).

liviano, m. (1) (Dom): jídlo připravené z vnitřností, především z dobytka; (DA).

liviano, -na, m/f. (1) (Bol, Par): lehký kulomet; př.: *levantado a su gente y cuidando que todo estuviera listo; hasta el último cargador de sus livianas*; (RR). • (2) (Dom: Santo Domingo): jídlo *Mixta*; ► vnitřností z krávy a prasete dušené ve vlastní šťávě; (AM, MM). • (3) m/f. (Chil): zloděj, který spáchal zločin bez násilí; (DA).

liviano, -na, adj. [Š: *ligero*] (1) (Š < Am) (Urug, Ven, Mex, Chil, Arg, Hond, Nik, Pan, Dom, Bol, Par): lehký, snadný; př.: *Larsen sacudió la cabeza con liviano desencanto*; (BDE, EEA, DA). • (2) *café* ~ (Arg, Chil, Urug): překapávaná káva, viz: *café americano*; (EEA). • (3) *mujer* ~ (Kub): jednoduchá žena; ■ Syn.: *liviana de cascós*; (DMC). • (4) adj. (Mex, Dom, Ekv, Bol): příjemný, sympatický; (5) (Hond, Salv): vztahující se k přepravě aut a motorek; (6) (Ekv): o jídle: nízkokalorické; (7) (Dom): o člověku nebo věci: přinášející štěstí; (8) ~ *de sangre* (Chil): milý, sympatický; (DA).

livin, m., lid. (← angl.) (1) (Nik): marihuana; viz též: *juana*; (2) (US, Bol, Dom, Chil, Par): obývací pokoj; (DA).

living comedor, m. (1) (Arg, Chil): obývací s jídelnou; (BDE).

living, (← angl.) (1) (Arg, Chil, Kol, Urug): obývací pokoj; př.: *-vería clarito ese rincón del living donde están todos mis cachivache*; ■ Syn.: *sala* (Mex, Ven), *estar* (Urug), *recibo* (Ven); (2) ~ *comedor* (Arg, Chil, Nik, Kub, Bol, Par): obývací pokoj s jídelnou; př.: *Arenales 2900, living comedor 9x3,30, balcón, 2 dormitorios*; (BDE, RF, EEA). • (3) (Kub, Bol, Chil, Par): sedací souprava; ► pohovka s křesly; (DA).

living-room (← angl.) (1) (Am: Arg, Chil, Kol): obývací pokoj; př.: *vería clarito ese rincón del living donde están todos mis cachivaches*; (MM, BDE). • (2) (Kub, Per): souprava nábytku; (MS).

liviza, viz: *lebisa*; (MS).

liwi, adj/subst., lid. (← keč. *liwi*, „slabý“) (1) (Bol: alt): neduživý, churavý; ■ Syn.: *ancu, liwi-liwi, tembleque*; (LM).

liwi-liwi, adj/subst., lid. (← keč. *liwi*) (1) (Bol: alt): neduživý, churavý; viz též *liwi*; (LM).

liwtas, f., pl. (1) (Bol): levné jídlo; ► bol. argot *coba*; (HB).

liza, f. (1) (Salv, Per): ryba; viz: *lisa*; (DA).

lizadero, m. (1) (zápKol): viz: *rodadero*; ■ Var.: *deslizadero*; (DA).

lizo, m. (1) (Chil, szArg): malé dřívko, člunek; ► nahrazuje člunek u tkalcovských stavů; (RAE, AM, MM, JD, DA). • (2) (Chil, Arg): hůl, tyč, kůl; viz též: *poste*; (DA).

LJ (elejota), (1) (Chil): odejít; ► zkratka „los juimos“; př.: *nosotros LJ – ¡nos vemos mañana!*;

► slang; (RF).

lo atamos con alambre, (1) (Arg): uchýlit se k dočasnému řešení; př.: *no hay plata para llevar el auto al taller; mientras, lo atamo' con alambre*; ► slang; (RF).

lo(s), záj. [Š: *le(s)*] (1) (Š < Am) (Arg, Mex, Nik, Urug aj.): nesprávné užití zájmena; př.: *¿no lo molesto?*; (BDE).

lo, zájm. (1) **en ~ que** (Portor): zatím; mezitím; (2) **(a)/(en) ~ de él** (Arg; Urug; Am): u někoho doma; domů k někomu; př.: *ese fue el mejor que yo he pasado tal vez; de miedo de otro tutor ni aporté por lo del Juez*; (BDE, JD). • (3) **~ más**, adv., viz: *más*; (4) **(a) ~ que** (Arg; Chil, Bol): jakmile, sotvaže, hned jak; př.: *a lo que lo vio, arremetió contra él; lo que termine el curso, quiero seguir el de confección industrial*; (BDE). • (5) **~ que sea de cada bien** (Mex): co se komu hodí; co komu přísluší; př.: *había dado de sí todo lo que tenía que dar; lo que sea de cada bien*; (RR). • (6) **~ más fácilmente** (Am): co nejsnáze; (7) **fui a ~ de Funes** (Am): šel jsem k Funesovým; (8) lid. **(a) ~ de** (Arg, Urug): v domě (koho), u koho, ke komu; př.: *cena en lo de Vignale; tiene una casa asfixiante; tenía necesidad de contárselo a alguien, y me fui hacia lo de Bonasso, en lugar de ir al laboratorio; se despertó malhumorado*; (9) **Lo + subst.** (Chil): místo, lokalita; ► doprovází vlastní jména; př.: *la fotografía – captada desde Lo Curro hacia Providencia, durante un típico mediodía otoñal – muestra el alto nivel de contaminación que afecta a Santiago; vertedero Lo Errázuriz puede seguir funcionando*; (BDE). • (10) lid. [Š: *lo, la*] (Ekv, Guat, Par, Per, Mex): ho, ji; ► pouze v hovorové variantě nižších společenských vrstev; př.: *lo vi (al niño, a la niña)*; (EA).

loa, f. (1) **echar la ~ a una persona** (StřAm; Am): vynadat, vyhubovat někomu; (AM, JD).

• (2) (StřAm, Mex; Am): potlačení; vynadání, napomenutí; (MM, JD). • (3) (Hond):

veršovaná skladba; ► slouží k velebení svatého, nebo konkrétně Panny Marie, den před začátkem devítidenní pobožnosti; (DA).

loán, m. (← map. *puán*; *luan*: *guanaco*) (1) (Chil): lama guanako, viz: *luán*; (MS, AM, MM). • (2) (Chil): žlutočervená, šedožlutá, nažloutlá barva (stejná barva lamy); (MM, JD).

loan, m. (1) lid. (Kub): viz: *cara*; (DMC). • (2) (US, Portor): půjčka; (3) **mortgage** ~ (Portor): hypotéka; (DA).

lob (← angl.) (1) (Am): lob (tenisový úder); (MS, MM).

loba, f., hovor. (1) (Urug, Arg): smyslně atraktivní žena; (RAE, DA). • (2) m. (Mex): mazaný člověk; karbaník; (3) **lo que la ~ hace, al lobo le place** (Mex): vrána k vráně sedá, rovný rovného si hledá; (JD). • (4) (Bol): žena, která vede marnotratný život s mužem, který vlastní ji i její děti; ► bol. argot *coba*; (HB). • (5) lid. (Salv, Per, Ekv): prostitutka, děvka; viz též: *callejera*; (6) (zápBol, Arg): karetní hra; ► určená pro dva až pět hráčů; používají se dva balíčky pokrových karet; cílem je vytvořit postupku z karet stejné barvy nebo stejného čísla; (7) ~ **herida** (Ekv): nahněvaný člověk; pomstychtivý člověk; (DA).

lobanillada, f. (1) (Salv): ztřeštěnost, poblázněnost; (DA).

lobanillero, -ra, m/f. (1) (Salv): ztřeštěný, poblázněný člověk; (DA).

lobanillo, m. (1) (Salv): poblázněný a trochu neslušný člověk; (DA).

lobbing (← angl.) (1) (Chil): lobování, lob; ► vrácení vysokého míče v tenise; (MS).

lobby, m. (← angl.) (1) (Kub, Ekv): vestibul hotelu; (DA).

lobear, intr. (1) (Arg): lovit lachtany; (RAE).

lobera, f. (1) (Per): viz: *lobería*; (DA).

lobería, f. (1) (Arg, Per): místo na pobřeží, kde tuleni tráví svůj čas, když vylezou z vody; (RAE, AM, MM). • (2) (střKol): nevkusná, nechutná věc;

lobero, m. (1) (Arg, Chil, Urug): lovec lachtanů; (RAE, DA).

lobero, -ra, adj. (1) (Chil): vztahující se k lachtanům a jejich lovu; (DA).

lobi (← angl. *lobby*) (1) (Chil, Kub, Mex, Portor): hala, vestibul; (MS).

lobinsón (lobinzón), (Arg, Urug; Am): viz: *lobisón*; (MS, AM, MM, JD).

lobisón, m. (← port. *lobishomen*, vlčí muž) (1) (Arg, Par, Urug; Am): vlkodlak, přelud, něco pohádkového; (2) (Urug): pohádkové zvíře; ■ Var.: *lobinsón, lobinzón, lobizón, lobizonte, luisón*; (MS, AM, MM, JD).

lobito, m. (1) (Arg, Par, Urug; Am): *Lutra paranaensis*; ► vydra z povodí Río de la Plata; ■ Var.: *lobito de río*; (MM, JD). • (2) (Kol): plaz; viz: *salamanqueja*; (3) (výchBol, Par, Arg, Urug): viz: *lobito del río*; (4) ~ **de río** (výchBol, Arg, Urug): vydra jihoamerická; ► šelma z čeledi lasicovitých, má podlouhlé tělo, širokou a plochou hlavu, tmavě hnědou

srst, dlouhý ocas a silné krátké tlapy s blánou mezi prsty; ■ Var.: *lobito de agua*; ■ Syn.: *lontra*; *nutria*; (DA).

lobizón(te), (Arg, Par, Urug; Am): viz: *lobisón*; (MS, AM, MM, JD).

lobizón, napůl člověk a napůl vlk, viz: *aguará guazú*.

lobo, -ba, adj/subst. (1) adj. (Chil): nevlídný, mrzutý; (2) adj., dříve i subst. [Š: *zambo*] (Mex): potomek černocho a indiánky nebo naopak; (JD). • (3) m., hovor. (Urug): smyslně atraktivní muž; (4) adj. [Š: *astuto*] (Per; Mex): vychytralý, prohnaný, mazaný; opatrný, obezřetný; (RAE, AM, JD). • (5) m. ~ **marino** (1) (Arg; Urug; Am): tuleň; (RR, JD). • (6) (Chil): samotář; (7) (Dom): bažant; (8) (Per: Tacna): ústí kanálu, stoky; (AM, MM). • (9) (Ekv): *Canis azarae*; ► vlk podobný vlku evropskému; (10) (Mex): *Canis mexicanus*; ► vlk mexický; (11) (Arg, Chil, Ekv, Per, Urug): mořský vlk; (12) (Bol): červený vlk; (MM). • (13) (Chil): bázlivý, plachý; (14) (Dom): neutrkaný; (15) (Am): liška; kojot; (16) (Chil): okoun; (17) (Mex): lišák, taškař; (18) ~ **acuático** (Arg): nutrie; vodní krysa; (19) **quien con --os anda, a aullar se enseña** (Arg): kdo chce s vlky býti, musí s nimi výti; (20) **entre ~y can** (Arg): ani ryba ani rak; (21) ~ **cerval/cervario** (Arg): rys; (22) **de lo contado come el ~ y anda gordo** (Arg): člověk musí mít pořad očí otevřené; (23) **desollar/dormir el ~** (Arg): vyspávat opici; (24) **encomendar las ovejas al ~** (Arg): udělat kozla zahradníkem; (25) **esperar del ~ carne** (Arg): dělat si zbytečné naděje; (26) **el ~ está en la conseja** (Arg): my o vlku a vlk za humny; (27) **está en la boca de ~** (Arg): má na kahánku, jeho život visí na vlásku; (28) ~ **de mar** (Arg): mořský vlk; ► o námořnících; (29) **meter el ~ en el redil** (Am): udělat kozla zahradníkem; (30) **un ~ a otro no se muerden** (Am): vrána vráně oči nevyklove; (31) **muda el ~ los dientes, y no las mientes** (Am): vlk se nezapře; (32) **del ~, un pelo**¹ (Am): v nouzi čert i mouchy lapá; (33) **no es el ~ tan fiero como le pintan** (Am): žádná kaše se nejl tak horká, jak se uvaří; (34) **son --os de la misma camada** (Am): čert jako ďábel, oba jsou černí; (35) **tener el ~ por las orejas** (Am): být úplně vedle, popletený; (36) **trabajar como un ~** (Am): dřít se jako negr; (37) **el ~ y la vulpeja, ambos son de una conseja** (Am): vrána k vráně sedá, rovný rovného si hledá; (JD). • (38) adj. (Kol): nevkusný, kýčovitý; př.: *eso de cargar la peinilla en el bolsillo del pantalón es algo muy lobo*; (39) m/f. (Kol): člověk bez vkusu; př.: *miren cómo se viste el lobo del David*; ► slang; (RF). • (40) m., lid. (Portor): chlapec, kluk, mladý dobyvatel; viz též: *chavalo*; (41) (Kol): *teju zakruarú*; ► ještěr dorůstající do délky až 90 cm; má velké šupiny, které jsou na hlavě místy černě zbarvené; ■ Syn.: *mato de agua*; (42) adj. (Mex): o koni: tmavě hnědý, místy až černý; (43) adj/subst. (Dom): neochočené zvíře; (44) ~ **carnicero** (Portor): několikanásobný vrah; (45) ~ **de crin** (výchBol): psovítá šelma; viz: *aguará*; (46) **del ~, un pelo**² (Hond, Nik, Pan, Ekv, Per): něco za něco; mohlo být huře; (47) ~ **de páramo** (Ekv): pes horský; ► velký vlk, který má hlavu a tlapy načervenalé; krk, záda a ocas bílé

a hřbet našedlý s černými pruhy; ■ Syn.: *atoj, camaque*; **(48) ~ de río** (výchPer, výchBol): vydra obrovská; ► asi 2 m velká vydra (včetně ocasu), je hnědě zbarvená a má bílé skvrny na krku; ■ Syn.: *londra; nutria*; **(49) ~ lobito** (Bol): dětská hra; ► hra na styl kolo, kolo mlýnský, kdy děti vytvoří kruh, jedno dítě zůstane ve středu kruhu a ostatní mu pokládají otázky; **(50) ser ~s de la misma camada** (Dom, Hond, Nik): vzájemně se krýt; (DA).

lobogallinero, m. **(1)** (Pan): grizon velký; ► savec, který dorůstá do délky až 55 cm; ocas měří 15 cm; má podlouhlé tělo, malou hlavu, krátké tlapky; čumák, obličejová část a náprsenka jsou zbarveny černě nebo tmavě kaštanově; od čela, přes uši, až k páteřní části vede široký bílý pruh*; (DA).

lobos, m., pl. **(1)** (Bol): celníci pronásledující pašeráky na motorkách; ► bol. argot *coba*; (HB).

lobuno, -na, adj. **(1)** (Arg, Urug, Bol, Par): o koni: s našedlou srstí na hřbetě, světlejší v podbřišku a na nozdách; hlavu, hřívu, ocas a nohy má černé, šedák, šedý kůň; (RAE, JD, DA).

loca, adj/subst. **(1)** (Bol): homosexuál; ► bol. argot *coba*; (HB). • **(2) yegua ~**, m., lid. (Chil): homosexuál, gay, teplouš; viz též: *culero*; (DA).

loca, f. **(1)** (Arg; Portor, Kol): pasivní homosexuál; př.: *porque se daba cuenta que yo era loca es que no me quería dar calce*; **(2) a la ~**, adv. (Per, Nik, Kol, Bol, Par, Ekv, Chil): v nepořádku; poslepu, nepromyšleně; př.: *y yo comencé a patearlo y a darle manazos a la loca hasta que a jalones me sacó de la playa*; (RR, DA). • **(3)** (Arg, Urug; Am): stav špatné nálady: v následujících spojeních; nevrlost; být nevrlý, mrzutý: **darle a uno la ~**; **venirle a uno la ~**; **estar con la ~**; (AM, MM, JD). • **(4)** (Arg, Urug, Mex, Nik, Pan, Kub, Per, Bol, Kub, Dom, Ekv, Portor): lehká děvka, prostitutka; (MM, DA). • **(5) la ~ de la casa** (Am): blázínek; (JD). • **(6)** lid. (Kub): homosexuál; viz též: *cafiaspirínico*; př.: *es una loca*; ■ Syn.: *aceite; gitano*; **(7) estar de ~ juventud** (Kub): nemít žádnou zodpovědnost; př.: *tan mayor y anda todavía de loca juventud*; **(8) estar una mujer ~ por la música** (Kub): sexuchtivá žena; př.: *esta mujer está loca por la música*; **(9) ~ del culo** (Kub): homosexuál; př.: *creo que mi nuevo vecino, es una loca del culo*; **(10) ser una ~ de castañuelas** (Kub): být homosexuál každým kouskem těla; př.: *Humberto es una loca de castañuelas*; (DMC). • **(11)** (Ekv, Mex, Nik, Pan, Kub, Arg, Urug, Kub, Dom, Bol, Portor): poběhlice, málo seriózní žena, která s žádnými muži neudrží stálé vztahy; ► slang; př.: *la loca de Betania ha cambiado de novio cinco veces en lo que va del año*; (RF, DA). • **(12)** (Par, Arg, Urug): spontánní nápad, spontánní rozhodnutí; **(13)** (Portor): poblázněná mladá dívka; **(14) ~ ayuda** (Dom): hra na honěnou; (DA).

locación, f. **(1)** (Mex, Salv, Nik, Kost, Kub, Portor, Kol, Ven, Ekv, Chil, Pan): natáčecí místo; ► týkající se filmu nebo televizního seriálu; (DA).

locadio, -dia, m/f. (1) lid. (Kub, Mex, Guat, Salv, Nik, Ven): blázen; př.: *ella es una locadia*; (DMC, DA).

locadio, -dia, adj., lid. (1) (Mex, Guat, Es, Nik, Kub, Ven): bláznivý, pomatený, ztřeštěný; viz též: *rechiflado*; (DA).

locador, m. [Š: *arrendador*] (1) (Arg): pronajímatel; (EEA).

locador, -ra, adj/subst. (1) adj. (Chil, Per, Ven, LaPla): pronajímatel; (AM, MM). • (2) m/f. (Ekv, Per): majitel bytu; realitní kancelář; (DA).

locaina, f. (1) (Ven: Trujillo): šílenost, bláznovství; (AM, MM).

local, m. (1) ~ **de votación** (Chil): volební středisko, viz: *centro electoral*; (EEA).

localía, f. (1) (Ekv, Chil): při sportech: domácí mužstvo, domácí hráči; (DA).

localidad, f. (1) (Kol): administrativní ohraničení města Bogotá; Distrito Capital; (DA).

localla, adj/subst. (1) m., lid. (Bol): dítě, děčko; viz též: *nené*; (2) m. (zápBol): penis; viz též: *pinga*; (3) m. (střBol, zápBol, jižBol): mladý komandant; (4) adj/subst. (zápBol): mladík, teenager; (5) adj/subst. (střBol, zápBol, jižBol): neslušný, nevychovaný člověk; (DA).

locancia, f. (1) (střArg, zápArg): viz: *culencillo*; (DA).

locancio, -cia, adj/subst. (1) (Kol): poblázněný, roztržitý, nerozumný člověk; (DA).

locares, m. (1) (Chil): cvokárna; ► blázinec; ■ Syn.: *locario*; (JD).

locario, -a, adj/subst. (1) (Kol, Guat; Chil): výraz pro mladého neposedného člověka; bláznivý člověk; (AM, MM). • (2) (Chi): cvokárna; ► blázinec; ■ Syn.: *locares*; (JD). • (3) adj. (Nik, Kost, Pan, Portor, Per, Par): nerozumný, nerozvážený; (DA).

locatario, -ria, adj/subst. (1) adj. (Kol, Chil, Per, Dom: Santo Domingo; JižAm): nájemnický; (AM, MM). • (2) lid. (Salv): bláznivý, pomatený, ztřeštěný; viz též: *rechiflado*; (3) m/f. (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Bol): majitel tržiště; (DA).

locatario, m. [Š: *arrendatario*] (1) (Arg): nájemník; ■ Syn.: *inquilino* (Urug); (EEA). • (2) (jzBol): v dole: nezávislý pracovník, který prodává horniny, které najde v dole; (DA).

locatel, adj/subst. (1) adj. (Chil): pitomoučký; (2) m. (Chil): pitomeček; (JD).

locateli, adj/subst. [Š: *locatis*] adj/subst. (1) (Chil, Urug, Per, Arg, výchBol): praštěný, střelený, bláznivý, ztřeštěný; viz též: *rechiflado*; ■ Var.: *locatelli*; (RAE, DA). • (2) m. (Arg): obložená houska; obvykle se šunkou a sýrem; ■ Var.: *locatelli*; (DA).

locatelli, adj/subst. (1) adj/subst. (Arg, Urug): praštěný; viz: *locateli*; (2) m. (Arg): houska; viz: *locateli*; (DA).

locately, adj/subst. (1) (Bol): šílený, bláznivý; ► bol. argot *coba*; ■ Syn.: *locoto*; (HB).

locatera, f. (1) (Ven): šílenství; viz též: *loquera*; (DA).

locato, -ta, adj., despekt., hovor. [Š: *locatis*] (1) (Ven, střKol): praštěný, střelený, bláznivý; (RAE, DA).

locayo, -ya, adj., lid. (1) (Salv): bláznivý, pomatený, ztřeštěný; viz též: *rechiflado*; (DA).

locear, intr. (1) (Hond, Nik, Chil): vyrábět keramiku, majoliku; (RAE, DA).

locerfa, f. (1) (And., Kol, Mex, Nik, Kol, Ven, Per, Chil): porcelánka; (RAE, MM, DA).
 • (2) (Kol, Per): hrnčírství; (MM, DA). • (3) (Ekv): obchod s majolikovým nebo kameninovým zbožím; (4) (Ekv): majolikové nádoby; (DA).

locero, m. (1) (zápKol): odkapávač na nádoby; (2) (Dom): polička určená k výstavě majolikového nádobí; typická pro venkovská obydlí; (DA).

locero, -ra, adj/subst. (1) m/f. hovor. (Hond, Ven; Kol, Guat, Mex, Nik, Ekv, Chil): člověk, který vyrábí nebo prodává keramiku; hrnčír; (RAE, MM, DA). • (2) adj. (Chil): keramický, majolikový; (DA).

loceta, f. (1) (Kub, Mex): dlaždice; (JD, DA). • (2) (Per): dlaždička, kachlička; (DA).

locha, f., hovor. (1) (Ven): mince, která měla hodnotu dvanáct a půl centů bolívaru; ► měnová jednotka Venezuely; niklák, čtvrták; (AM, MM, JD). • (2) **estar algo (de) a tres por ~**, hovor. (Ven): existovat v nadbytečném množství; (3) **valer algo tres ~s**, hovor. (Ven): stát málo, být levný; (RAE). • (4) (Ven): mince v hodnotě jedné osminy bolívaru; (RR). • (5) (Bol): žena, která vyměnila krinolínu za oděv, většinou se tento výraz používá pro manželku nebo zamilovanou ženu; ► bol. argot *coba*; (HB). • (6) (Kol): lenost, lenivost; (7) (zápBol): žena, která vyměnila krinolínu za kalhoty; (DA).

loche, m/adj. (← keč. *luichu*) (1) (Kol, Chil, Ekv, Per, Ven): *Cervus rufus*; ► malý americký jelen; (2) (Kol): načervenalá barva; (AM, MM). • (3) (Kol): banán; (MM). • (4) (Per): kůže z berana, kozla nebo jelena; ■ Var.: *lluicho, locho, pocho, soche*; (MS). • (5) adj. (Kol): zrzavý, rezavý; ■ Var.: *locho*; (JD). • (6) (Per): dýně; viz: *ayote*; (DA).

lochi, adj. (1) (szMex): hrbatý; (MM).

locho, m. (1) (Ven): zvíře; viz: *güisisil*; (DA).

locho, -a, adj/subst. (1) (Kol): viz: *loche*; *Cariacus rufus*; ► malý americký jelen; (MS, AM, MM). • (2) adj. (Kol): zrzavý, rezavý; ■ Var.: *loche*; (JD). • (3) adj/subst. (střKol): lenoch; lenivý, lenošivý; (DA).

loción, f. (← fr. *lotion*) (1) (Am): parfém o malé koncentraci; (MM).

lock out (← angl. *lockout*) (1) (Chil, Kub, Per, LaPlat, Arg, Bol): dočasné uzavření provozu; (2) (Kol): pozastavení práce (kdy zaměstnavatel nevpustí zaměstnance na pracoviště); (MS, DA).

locker (← angl. *locker*) (1) (Kol, Mex, US, Hond, Salv, Nik, Pan, Portor, Ven, Ekv, Per, Chil, Arg, Urug): skříň, šatník, šatna, prádelník; ■ Var.: *lóquer*; (MS, JD, DA).

loco, -ca, adj/subst. (1) m. (← map.) (Chil): měkkýš s jedlým, ale tvrdým masem *Oreja marina*; ► konzumuje se dušený nebo vařený; (MM, BDE). • (2) hovor. (Nik, Urug, Arg, Hond, Chil, Kol, Mex, Par, Per, Portor, Ekv, Kost, Kub, Dom, Ven): hej!; kámo!, kamaráde!; ► používá se mezi mládeží k oslovení, zavolání na někoho; př.: *hey, loco, ¿mañana venís a jugar fútbol con nosotros?*; (3) f., hovor., eufem. (Arg, Kub, Urug):

neslušná, lehká žena; (4) f., hovor., eufem. [*Š: prostituta*] (Arg, Urug): prostitutka; (RAE, RF). • (5) homosexuál, viz: *loca*; (RR). • (6) m. (← kič. *locko*) (Bol, Per): klobouk se šosy z ovčí vlny, který používá horník během práce; (MM). • (7) ~ **de verano**¹ (Arg): extravagantní, bláznivý; (AM, MM). • (8) **no hay ~ que coma lumbre** (Mex, Portor, Per): každý ví, co dělá; př.: *no hay loco que coma lumbre; no hay loco que coma candela*; ■ Var.: *ningún loco come candela* en Puerto Rico; (AM). • (9) (Mex): váha; (10) adj. (Am): přející si něco; př.: *Fulano está loco por ir al teatro*; (11) (Mex): vzteklý, zuřivý; (12) ~ **rematado** (Am): úplně poblázněný, magor; (13) ~ **lindo** (Arg): milý blázen; (14) (Arg): excentrický, výstřední, půvabný, milý; (MM). • (15) **no hay ~ que coma lumbre** (Arg): ani blázen se nespálí; (16) m. (Bol): vlnák; ► klobouk; (17) **al ~ y al aire, darles calle** (Bol): moudřejší ustoupí; (18) ~ **de atar/ de banda/ de bola** (Bol): úplný blázen, cvok; (19) **cada ~ con su tema, cada ~ con su tema y cada lobo por su senda** (Bol): blázna nepřesvědčíš; (20) **los ~-os y los niños dicen las verdades** (Bol): blázni a děti říkají pravdu; (21) **no hay ~ que coma candela/lumbre** (Am): ani blázen se nespálí dvakrát, na to by nenaletěl ani blázen; (22) **un ~ hace ciento** (Am): špatné příklady kazí dobré mravy; (23) **hacerse el ~** (Am): dělat ze sebe blázna; (24) ~ **lindo**¹ (Arg): úplný blázen; (25) ~ **de verano**² (Arg): úplný cvok; (JD). • (26) m. (Par): kámoš; př.: *¿dónde te habías metido, loco?*; ► slang; (27) adj. (Par, Mex, Hond, Salv, Nik, Portor): zdrogovaný, v šoku vlivem drog; př.: *Rolando andaba loco cuando asaltó la licorería*; ► slang; (28) f. (Ekv): záletnice, nestálá žena, ta, co s nikým dlouho nevydrží; př.: *la loca de Betania ha cambiado de novio cinco veces en lo que va del año*; ► slang; (29) adj. (Hond): zdrogovaný, zhulený, v transu, v extázi; př.: *Pablo andaba bien loco cuando se pasó el semáforo y chocó*; ► slang; (RF, DA). • (30) m/f., hovor. (Mex): opilec, feťák; viz: *carnal*; (INFO). • (31) (Ekv): viz: *agua loca* (kořalka); (32) adj. (Portor): drogově závislý; (33) adj. (Arg, Urug): o množství něčeho: nedostačující, nedostatečný; (34) adj. (Chil): ojedinelý, sporadický; (35) adj. (Kost): o krávkě, která je právě skotná; (36) adj/subst. (Pan): hrdina, borec; (37) ~ **lindo**² (Arg, Urug): bavič, šoumen; (38) ~ **de cordillera** (Chil): pokrm z býčích žláz; (39) ~ **de sabana** (Dom): mentálně narušený; (40) ~ **peligroso**, m/f. (Nik): složitá osobnost; (41) ~ **viejo** (Nik, Dom): ztřeštěný, nerozumný; (42) **más ~ que un plumero**¹ (Arg, Urug): poblázněný; (43) **más ~ que un plumero**² (Arg, Urug): extravagantní, výstřední; (DA).

loco, m. (1) **amarra al ~** (Kub): uklidni se; př.: *muchacho, me sacas de quicio; amarra al loco*; (2) **estar más ~ que una chiva** (Kub): být bláznivý; př.: *el está más loco que una chiva*; (3) **estar ~ pa'la cara** (Kub): zbláznit se; př.: *Juan está loco pa'la cara*; (4) **funcionarle a cada ~ con su batería** (Kub): se vším souhlasit; př.: *yo no tengo problemas con él, yo a cada loco lo funciona con su batería*; (5) **tener el ~ guiken arriba** (Kub): být v jistou chvíli velmi nervózní; př.: *ya estás bien, pero ayer tuviste el loco de*

guiken arriba; viz: *chivo, tingo*; (DMC). • (6) (← map.) [Š: *oreja marina*] (Chil): druh mořského měkkýše; př.: *debaratan tráfico de locos hacia el Perú; el chupe de locos es un caldo de mariscos como para chuparse los dedos...*; (BDE). • (7) lid. (Bol) viz: *cara panza* (obyvatel Sucre); (DA).

locochón, -na, adj. (1) (Mex): bláznivý, potrhlý; (2) viz: *anfótero*; ► mex. argot *caliche*; (MV).

locomoción, f. (1) (Chil): veřejný dopravní prostředek; př.: *la locomoción colectiva funcionaba a medias por las huelgas y la gasolina estaba racionada*; (RR). • (2) ~ **locomotiva** (Chil): viz: *locomoción*; (DA).

locomotiva, f. (1) (Am): lokomotiva; (JD).

locomotora, f. (1) **parecer alguien una ~ tragando leña** (Kub): být velmi aktivní; př.: *él no para un minuto, parece una locomotora tragando leña*; (DMC). • (2) (Pan): zdymadlo pro lodě; speciálně v Panamském průplavu; (DA).

locona, f. (1) lid. (Kub): homosexuál; př.: *¡qué locona eres!*; ■ Syn.: *aceite, loca*; (DMC).

loconte, m. (1) (szArg): plamének; ► popínavá rostlina; dorůstá do výšky až 4 m; listy mají léčebné účinky; (DA).

locoro, m. (1) (Pan): typický pokrm pro svatý týden (pašijový týden); ► připravuje se z brambor, kokosu, ryby a cukru; (DA).

locos, m. (1) lid. (Kub), viz: *mazorra*; (DMC).

locota, adj., lid. (← keč. *luqutu*, „druh papriky“) (1) (Bol: alt/vall): lehká holka; ■ Syn.: *alegrona, blandita, loca*; (LM).

locote, m. (← keč. *rucutu*) (1) (svArg, Par): papriky a papričky nejrůznějších druhů a velikostí; ■ Syn.: *ají, chile*; viz též: *ají*; (MS, MM).

locoto, adj/subst. (1) (Bol): šílený, bláznivý; ► bol. argot *coba*; ■ Syn.: *locately*; (HB).

locoto, m. (← keč.) (1) (Arg, Bol, Par, Per): pálivá paprika; ► všechny druhy papriky nebo chilli papričky; ■ Var.: *locote*; (MS, MM). • (2) (← keč. *luqutu*) (Bol): paprika *Capsicum pubescens*; ► popínavý keč, který dorůstá do výšky 2 m, jeho květy mají namodralou barvu, plodem jsou červené, žluté, naoranžovělé nebo zelené pálivé bobule, používá se jako koření; (3) (Bol): plod papriky; (4) (Bol): popudlivý člověk; viz též: *capacho*; (LM).

locoto, -ta, adj/subst., lid. (← keč. *luqutu*) (1) (Bol: LP): vznětlivý, popudlivý člověk; viz též *capacho*; (LM).

locreada, f., lid. (1) (Arg, Urug, Par): schůze, schůzka, setkání; viz též: *concejillo*; (DA).

locrear, intr., lid. (1) (Par, Arg): jíst, nacpat se; viz též: *empacar(se)*; (2) (Par, Arg): připravit pokrm *locro*; ► pokrm z masa, brambor, kukuřice, dýně, chilli a dalších ingrediencí; (3) (Par, Arg): jíst tento pokrm; (DA).

locrera, f. (1) (Arg): hrnec na přípravu pokrmu *locro*; obvykle je hliněný a se třemi nožkami; (DA).

locrero, -a, adj/subst. (1) (Arg): člověk, který připravuje pokrm *locro* nebo ho prodává; (DA).

locricio, -a, adj/subst. (1) (výchBol): zbrklý, unáhlený; (DA).

locriento, adj. (1) (Chil): plný hnisu, zhnisaný; (JD).

locrillo, m. (1) (Par, Arg): oloupaná a rozdrcená kukuřice; (2) (Par, Arg): pokrm *locro* připravený z rozdrcené kukuřice; (DA).

locrío, m. (1) (Dom: Santo Domingo): rýže vařená s masem, bez jiných přísad; (RAE, AM, MM).

locro, m (← keč. *ruqru*, *rokro*) (1) (JižAm: Arg, Bol, Kol: Nariño, Chil, Ekv, Per, Urug, Par; Am; Pan): pokrm z masa, brambor, kukuřice a dalších přísad; (2) (Bol): pokrm z rozdrcené kukuřice; (3) (Per): pokrm z brambor, dýně, kukuřičného klasu a přísad; (RAE, AM, MM, JD, DA). • (4) (← keč. *luqru*) (Bol: alt/vall): bolivijský pokrm; ► ingredience: tykev, kukuřice, boby, sýr, paprika, sůl, koření, brambory a rýže; ■ Syn.: *carbonada*; (5) (Bol: llan): jídlo typické pro východ Bolívie; ► ingredience: kuřecí maso, cibule, rajče, paprika, brambory, rýže, vejce; (6) ~ **carretero** (Bol: StaCr): bolivijský pokrm; ► ingredience: sušené hovězí maso, semínko oreláníku (barvivo), juka nebo banán, rýže, vejce; (LM). • (7) ~ **de papas** (Ekv): hustý a šťavnatý pokrm z brambor, sýru, mléka (často se přidávají listy z bílé řepy); podává se s kousky avokáda; (8) ~ **de uña** (Ekv): hustý a šťavnatý pokrm z brambor, které jsou tak maličké, že se loupou nehty; vaří se v mléce se sýrem; podává se s kousky avokáda, hlávkovým salátem a speciálním druhem luštěninové rostliny; (9) ~ **falso** (Chil): pokrm *locro* na vegetariánský způsob (bez masa); (DA).

locuaz, adj/subst. [Š: *loco*] (1) (Mex): bláznivý, šílený; (RAE).

locuaz, -za, adj., lid. (1) (Mex): bláznivý, pomatený, ztřeštěný; viz též: *rechiflado*; (DA).

locución, f. (1) (Arg): hlasatelství (v rozhlase); (JD).

locumba, f./adj. (1) f. (Bol, Per): kořalka z hroznů vyrobený ve městě Locumba v Peru; (2) adj. (Per): bláznivý, potrhlý, pomatený, potrhlý, ztřeštěný člověk; (MM, BDE, JD).

locumbeta, adj/subst. (1) adj., lid. (Per): potrhlý, trhlý, ztřeštěný; př.: *-para qué le pegas si lo has dejado medio locumbeta...*; ■ Var.: *locumba*; (BDE). • (2) adj/subst. (Per): blázen, šílenec; (DA).

locutar, intr. (1) (Salv, Hond, Ekv, Arg): o hlasateli v rádiu: hovořit, mluvit do éteru; (RAE, DA). • (2) (Pan, Ekv): pracovat jako hlasatel; (DA).

locutear, intr. (1) (Chil): mluvit; viz: *locutar*; (DA).

locutor, m. (1) (Urug): hlasatel, viz: *conductor*; (EEA).

locutora, f. (1) **ser ~, artista y si hay caballo voy al campo** (Kub): být všeměl; př.: *yo te lo digo, no le tengo miedo a nada; soy locutora, artista, y si hay caballo voy al campo*; (DMC).

lodacera, f. (1) (Hond, Salv, Ekv): močál, bažina; ■ Var.: *lodacero; lodera*; (DA).

lodacero, m. (1) (Salv, Ekv): viz: *lodacera*; (DA).

lodacero, -a, m/f., hovor. [Š: *lodazal*] (1) (Hond; Ekv): močál, bažina; (RAE, AM, MM).

loder, f. (1) (Salv, Hond, Guat, Nik): zástěrka, blatník; ► guma, která zabraňuje stříkání od kol u auta; př.: *la vieja vestida de negro con pañolón morado, pujó al apearse del carruaje, asiéndose a una de las loderas con la mano regordeta y tupida de diamantes*; (2) venk. [Š: *lodazal*] (Hond): močál, bažina; (RAE, RR, DA).

lodge, m. (← angl.) (1) (Ekv, jižChil, Per): chata, chatrč; (DA).

loera, f. (1) (střPer, sevPer): v některých obcích: dívka, která recituje chválozpěv určený k oslavě svatého patrona; (DA).

lofiar, tr. (1) (Urug): podvést, oklamat, ošidit; (DA).

loga, f. (1) (Chil): báseň či krátká kompozice psaná ve verši; (2) (StřAm): chvála, chválení; (3) **echarle la ~ a uno** (StřAm): vynadat, vyhubovat; (AM, MM). • (4) lid. (Salv): pokárání, důtka; viz též: *limpiada*; (DA).

loggia, f. (← it.) (1) (Chil): lodžie; (DA).

logi, adj/subst.(← *gil*) (1) m., arch. (Arg, Am): trouba, tupec, hlupák, blbec, pitomec, cvok; viz též: *boncha, dobolu*; (2) m., arch. (Arg): nešika, nemotora; (3) adj. (Arg): hloupý, blbý, tupý, pitomý, praštěný; (4) adj. (Arg): nešikovný, nemotorný, neobratný; ► *gil* je zastaralý výraz, který se uchoval v lunfardu a který bychom mohli částečně odvodit ze slova andaluské cikánské hantýrky (*caló*) *gíli* (nový, nezkušený) a tento výraz potom částečně z arabského *yáhil* (trouba, hlupák, pitomec; hříbátko – a z toho důvodu nešika); má podobný význam jako španělská nadávka *gilipollas* (blbec, vůl, idiot); když je nějaká osoba pokládána za pomalou, opožděnou a hloupou, říká se jí *gil*; obměny tohoto slova v tangu a v lidové řeči jsou hlavně *gilín* a *gilastrín* (se zvětšujícím sufixem *un* lombardského původu), které se ale v poslední době přestaly používat, v menší míře také *logi* a *gilastro*; novější variantou slova *gil* je *perejil*, který označuje jak hlupáka, tak někoho málo důležitého nebo významného; další význam pochází ze skutečnosti, že do poloviny 70. let byla petržel (*perejil*) v Argentině tak levná, že ji zákazníci zelinářství dostávali jako dárek; přehození slabik, viz: *vesre* (← *al revés*); ■ Syn.: *abriboca, aparato, binchenso, boludo, cacho, canuto, cara(d)enada, carlitos, dobolu, ganso, lonyi, lonyipietro, mamerto, merlo, mirlo, nabo, nabuco, nardo, opa, otario, pavo, pescado, salame, sogán, turro, ututo*; (NET).

lógica, f. (1) **darse la ~** (Chil): splnění toho, co se očekávalo v souladu s předchozími podmínkami; (DA).

logio, m. (1) (Bol): neopatrný člověk, snadná oběť; ► bol. argot *coba*; (HB).

logio, -a, m/f. (1) (zápBol): snadná oběť; viz též: *logio*; (DA).

lograr(se), intr/zvrat. (1) (Per): o ženě: získat muže, vdát se; (2) ~ **el lomo**, venk. (Nik, Hond): využít někoho; (DA).

logrerismo, m. (1) (Am): prospěchářství; (JD).

logrero, -ra, adj/subst. (1) m/f. (spíše v Am; Arg, Kol, Chil, Per, Urug, Nik, Hond, Dom, výchBol): člověk, který se snaží získat peníze jakýmkoliv způsobem; příživník; prospěchář; (RAE, AM, MM, JD, DA). • (2) ~ **de la política** (Am): kariérista; (3) adj. (Am): prospěchářský; (JD).

logro, m. (1) (Kol: Nariño): bramborová polévka; (2) (Kub): sázky na kohoutí zápasy; (AM, MM).

logrón, adj/subst. (1) adj. (Arg): lichvářský; (2) (Mex): prospěchářský; (3) m. (Arg): lichvář; (4) (Mex): prospěchář; (JD).

loguiada, f., lid. (1) (Salv): pokárání, důtka; viz též: *limpiada*; (DA).

loguiar, tr., lid. (1) (Salv): vyčítat, kárat, zjebat; viz též: *joder*; (DA).

loica, f. (← map.) (1) (Chil aj.): druh chilského ptáka; ► o něco větší než špaček; podobá se mu způsobem života a vzhledem; sameček je tmavošedé barvy s bílými skvrnami, krk a hrud' jsou barvy šarlatové; je lehce ochočitelny a velmi oblíbený pro svůj sladký a melodický zpěv; (RAE). • (2) viz též: *lloica*; (MS, MM).

loja, f. (1) (Kub): nápoj z vody, medu a koření; (AM, MM).

lojanidad, f. (1) (Ekv): vlastnost obyvatele provincie Loja; ► na jihu Ekvádoru; (2) (Ekv): charakter, povaha tohoto obyvatele; (DA).

lojanismo, m. (1) (Ekv): typická forma řeči obyvatelů provincie Loja; (DA).

lojro, m. (1) (Bol): pokrm; viz: *locro*; (DA).

lokostí, (1) (Bol): kamaráde, kámo; (DA).

Lola, f. (1) **estar medio** ~ (Kub): být poblázněný; př.: *él está medio Lola hace días*; (2) **irse a viajar con** ~ (Kub): jít k čertu; př.: *y después de decirle aquello me fui a viajar con Lola*; (3) ~ **o Lolita por su hermosura** (Kub): dělat něco bez dovolení; př.: *consigue el pase, esto no es de Lolita por su hermosura*; (4) **no dejes para ~ lo que puede hacer Loni** (Kub): nenechávej na někom něco, co můžeš udělat sám; (5) **ser algo cuando mataron a** ~ (Kub): stát se ve tři odpoledne; př.: *¿cuándo pasó eso? – cuando mataron a Lola*; viz: *tres*; (DMC).

lola, f. (1) **no querer (más)** ~ , lid. (Arg): vyhýbat se složitým věcem; př.: *usó la misma expresión popular al señalar que el jefe del Estado [argentino] «no quiere lola» ... «que no deseaba una segunda reelección»*; (BDE). • (2) **no querer** ~ (LaPlá): nemít zájem, nedbat, nedělat si starosti; ► slang *lunfardo*; (NET). • (3) (Salv): prostitutka, děvka; viz

- těž: *callejera*; (4) ¡~! (Par, Arg): to je ale škoda!, to je ale smůla!; ► zkrácení španělské věty *lo lamento*; (DA).
- lolaje**, m., despekt. (1) (Chil): skupina adolescentů; (RAE).
- lolas**, f. (1) (Arg): prsa; př.: *Fulanita se hizo las lolas con ese cirujano plástico que está tan de moda ahora*; ► slang; (RF).
- lolear**, intr. (1) (Chil): chovat se jako adolescent; (2) intr. (Chil): zajímat se o to, jak získat přízeň nezletilých dívek; (RAE).
- loléin**, adj/subst. (1) m. (Chil): puberták nebo někdo, kdo se tak chová; (2) adj. (Chil): teenagerský, pubertácký; (DA).
- loleo**, m. (1) (Chil): častý kontakt s teenagery; (DA).
- lolería**, m/f. (1) (Chil): viz: *lolaje*; *lolerío*; (DA).
- lolerío**, m. (1) (Chil): viz: *lolaje*; (DA).
- loli**, m. (1) (Chil): podlouhlý karamel na špejli; (2) m. [Š: *polo*] (Chil): nanuk, zmrzlina na špejli; (RAE).
- Lolín**, f., lid. (1) hovor. tvar jmen *Dolores* (Portor, Bol), *Manuela* (Portor); (DA).
- lolipop**, m. (1) *faltarle a alguien nada más que el ~* (Kub): být hlupák; př.: *a tu marido, te lo digo sin ofenderte; nada más que le falta el lolipop*; ► *Lolipop* je lízátko pro děti; (DMC).
- Lolita**, f. (1) *de ~, por tu hermosura*¹ (Kub): zdarma; př.: *es tan descarado que quería que le hiciera el trabajo de Lolita por su hermosura*; ■ Syn.: *porque vine a la Feria de las Flores*; (DMC). • (2) *de ~, por tu hermosura*² (Kub): bezohledně, bezhlavě; (3) *de ~, por tu hermosura*³ (Kub): snadně, jednoduše; (DA).
- lolito**, m. (1) (Chil): holobrádek; (JD).
- lolo**, -a, adj/subst. (1) lid. **no querer (más) lola** (Arg): nechtít vědět nic (víc) o obtížném tématu; ► zkrácená verze od *lo lamento*; př.: *...usó la misma expresión popular ...al señalar que el jefe del Estado (argentino) “no quiere lola“ ... “que no deseaba una segunda reelección“*; (2) m/f., lid. (← map.) (Am): kluk, mladík; holka, dívka; puberták; př.: *cinco lolitos se dopaban con marihuana para estar in; los lolos no tienen intereses verdaderos; sólo piensan en vestirse bien para pololear*; (BDE). • (3) m. (Chil): kluk, týpek; př.: *vamos a contratar a un lolo para que venga a dar de comer a los perros mientras estamos de vacaciones*; ► slang; (RF). • (4) adj/subst., lid. (Chil): teenager, puberták; (5) adj. (Chil): pubertácký, teenagerský; (6) adj. (Salv): hloupý, naivní; (DA).
- lolo**, adj. (1) (Salv): hloupý; viz též: *güevón*; (DA).
- Lolo**, m. (1) *ser alguien ~ Maloro con su manilla de oro* (Kub): být nebezpečný; př.: *ese hombre es de cuidado, es Lolo Maloro con su manilla de oro*; (DMC).
- lolosaurio**, -a, adj/subst. (1) m/f. (Chil): dospělý člověk, který se snaží vypadat mladě; (2) adj. (Chil): mladistvý, mladě vypadající; (DA).

loly, m. (1) **como el** ~ (Chil): viz: *pico, como el...*; (DA).

loma, f. (1) **por** (en) ~ **del diablo (de los quinotos)** (Arg; Urug): velmi daleko; tam, kde lišky dávají dobrou noc; př.: *la casa quedaba por la loma del diablo; ... tuve que tomar el tranvía dos veces y caminar como quince cuerdas*; (RR, AM, MM). • (2) ~ **del diablo** (Arg): horoucí peklo; (3) **irse a las --as** (Kub): jít, utéct do hor; ► o povstalcích; (4) **por --as y por llanos** (Kub): přes hory a doly; (JD). • (5) (Š < Am) (Kub aj.): kopec, vrch; př.: *era una bodega que estaba sobre una loma, un poco protegida*; (BDE). • (6) **estar en la** ~ (Kub): být vězněn; př.: *él está en la loma cumpliendo muchos años*; (7) **L-s de Managua** (Kub): špičatá řadra; př.: *siempre ella ha tenido unas Lomas de Managua preciosas*; (8) **que lo que quiera comer se lo coma y lo que no para la** ~ (Kub): ať dělá, co dělá, mě nenaštvě; př.: *dice que no te va a dar nada – pues que lo que quiera comer se lo coma y lo que no para la loma*; (9) **ser alguien de La L~** (Kub): být špatný člověk; př.: *cuídate de ellos que son de La Loma*; viz: *fogón, sostén*; (10) **la** ~ **de la vigía** (Kub): zadek, zadnice; viz též: *cajón*; (DMC). • (11) f. (Per): pás vegetace v pouštní oblasti, kde se vytvářejí zimní mlhy a v létě se mění na velmi suchou oblast; (12) (Kub, Portor): v baseballu: nadhazovací meta; ► nachází se ve středu vnitřního pole; (13) **al coger la** ~ (Dom): o člověku: zklamaný; neklidný, naštvaný; (14) ~ **de burro** (Par, Arg, Urug): viz: *lomo de burro*; (15) ~ **de los quinotos** (Arg): viz: *loma del culo*; (16) ~ **del burro** (Urug): viz: *loma del culo*; (17) ~ **del carajo** (Arg): viz: *loma del culo*; (18) ~ **del culo** (Arg, Urug): velmi odlehlé místo; ■ Var.: *loma de los quinotos; loma del burro; loma del carajo; loma del orto; loma del peludo*; (19) ~ **del orto** (Arg, Urug): viz: *loma del culo*; (20) ~ **del peludo** (Arg): viz: *loma del culo*; (21) **coger la** ~ (Dom): zmizet, vypadnout; zapomenout na něco; (22) viz: *coyote, ser coyotes de la misma loma*; (DA).

lomada, f., málo použ. [Š: *loma*] (1) (Arg, Par, Portor, Urug; Per; Bol; Am): kopec, pahorek, vrch, hřeben; (RAE, AM, MM, JD). • (2) (jižEkv, Per): několik kopců; mnoho kopců, kopce; (3) (Par, Arg, Ekv): retardér, zpomalovací práh; (DA).

lomaje, m. (1) (Chil, výchBol, sevBol, zápBol): skupina kopců, pahorků, vrchů, kopcovitý kraj; (RAE, AM, JD, DA).

lomas, f., pl. (1) **las** ~ (Bol): v Cochabambě, 'Las Palomas' ► oblíbená hospoda, která se nachází v jižní části státu, kde se v 90. letech denně scházela elita místních delikventů; bol. argot *coba*; (HB).

lombada, f. (← port.) (1) (Urug): retardér; viz též: *lomada*; (DA).

lombricera, f. (1) (Kost, Nik): rostlina proti parazitům jako např. červ; (2) (Mex, Kost): v domácí lékárně: lék, který se podává dětem proti škrkavce; (MM, DA).

lombricero, m. (1) (Mex, Hond, Salv, Nik): množství žížal; (2) (Kol): místo, kde se rodí žížaly; (DA).

lombriciente, -ta, adj. (1) (Kub, Salv, Hond, Mex; Arg, Kol, Chil, Ekv, Guat, Portor; Nik; Am; Dom, výchBol): o člověku nebo o zvířeti: mající škrkavky; (RAE, AM, MM, JD, DA). • (2) (Pan): červivý; (JD). • (3) (Mex): nezdravě vypadající, vychrtlý; bledý; (DA).

lombriz, f. (1) lid. (Kub): viz: *pita*; (DMC). • (2) (Guat): přání, touha; (3) **lombrices**, f., pl. (Salv): šněrování bot; (4) **matar la** ~ (Guat, Hond, Salv, Bol, Chil): něco slupnout, zahnat hlad; ► sníst trochu něčeho; (5) **morirsele las ~ces**, lid. (Kol): zemřít strachy; velmi se vylekat v riskantní, nebezpečné situaci; (DA).

lomear, intr/tr/zvrat., venk. (1) (Urug; Bol): krčít se, snažit se vyhnout trestu nebo ho zmírnit; stavět se hluchým; (RAE, AM, JD). • (2) intr., lid. (Per, Bol, sevArg, Urug): pracovat, makat, dřít (se); viz též: *negrear(se)*; (3) tr., venk. (Per, Salv): nést těžký náklad na zádech; (4) tr. (Per): o koni: vézt náklad; většinou těžší než obvykle; (5) intr. (Arg): o rybě: objevit se na hladině vody; (DA).

lomeño, -ña, adj. (1) (Salv): kopcovitý, pahorkovitý; (DA).

lomerío, m., lid. (1) (Mex, Kub, Salv, Nik, Ekv, výchBol, jižBol): kopce, pahorky, vrcholky; (DA).

lomerío, -ía, m/f. (1) (Kub; Mex, Guat; Am): kopce; výšiny; pahorky, pahrbky; hřebeny (hor); př.: *estuvimos semanas sin ver a nadie; ... como si los dos fuéramos los únicos humanos en todo el lomerío*; (RR, AM, MM, JD).

lomero, -a, adj/subst. (1) adj/subst. (Per): pastevec, který nechává dobytek pást se na kopci; (2) adj. (Per): vztahující se k těmto pastevcům; (3) m. (Nik, Kost): úzký záhon připravený k osetí; (DA).

lometón, m. (1) (Kub; Mex): kopec, pahorek; (AM, MM).

lomillería, f. (1) (JižAm: Arg, Par, Urug; Am): dílna, kde se vyrábí sedla, sedlové polštáře či houně, uzdy, lasa, atd.; sedlářství; (JD). • (2) f. (JižAm: Arg, Par, Urug): obchod, kde se tyto věci prodávají, obvykle to bývá samotná dílna; (RAE, AM, MM). • (3) (JižAm: Arg, Par, Urug): náradí, které je k tomu potřeba; (AM, MM). • (4) f. (Am): postroj; (JD).

lomillero, m. (1) (Arg, Bol, Par, Urug; Am): výrobce sedel, otěží, opratí, las; sedlář; (2) (Mex): nakládač, který užívá opratě ke své práci; (MM, JD).

lomillo, m. (1) (Am: StřAm, Kub, Mex, Portor; Arg, Bol, Par, Urug; Am; Nik, Per): druh sedla s poduškou ze slámy; (RAE, AM, MM, JD, DA).

lomita, f. (1) (Mex): užití ve vazbách vyjadřující vzdálenost; (AM, MM). • (2) (Nik, Kub, Dom, Portor, Ven): v baseballu: nadhazovací meta umístěná ve středu vnitřního pole; (3) **tras** ~ (Mex): blízko; (DA).

lomitería, f. (1) (Par, Arg): občerstvení, kde se prodávají sendviče s plátkem masa; (DA).

lomito, m. (1) (Am): plátek svíčkové; (BDE). • (2) (Arg, Bol, Chil, Par): sendvič s masem; viz: *sándwich*; (EEA, DA). • (3) (Arg): studený nářez připravený z uzeného vepřového masa; (4) (Bol, Par): tenký plátek vepřového masa; (DA).

lomo, m. (1) ~ **de burro**, m. (Arg, Urug, Par): nízký výčnělek, který se vytvoří v asfaltu na cestě kvůli rozdílným materiálům nebo uměle vytvořený retardér, sloužící pro snížení rychlosti vozidel; (RAE, BDE, DA). • (2) ~ **negro¹** (Arg): přívrženec politiky Manuela Dorrega; př.: *te doy el dato que casi toda mi familia ha sido unitaria o lomos negros, pero que ni Fernando ni yo lo somos*; (RR). • (3) **hacer** ~ (Mex): obrnit se trpělivostí; (4) **pasar la mano por el ~ a una persona** (Mex): lichotit někomu; (JD). • (5) **agachar el ~** (Kub): pracovat; př.: *desde los primeros días de mi niñez agacho el lomo*; (6) **cogerle el ~ a alguien** (Kub): dát někomu ránu; př.: *como no se comporte bien le voy a coger el lomo*; (7) **dejársela en el ~** (Kub): nechat ve štychu; př.: *a Antonio se la dejó su primo en el lomo*; ■ Syn.: *dejársela en la cutícula, dejársela en la mano*; (DMC). • (8) (Arg): pěkný zevnějšek; př.: *esa mina tiene un lomo que raja la tierra*; ► slang; (9) **meter** ~ (Urug): snažit se, usilovat o něco, přetrhout se pro něco; př.: *Álvaro metió lomo y dentro de poco tiempo obtuvo un aumento de sueldo*; slang; (RF). • (10) [Š: *solomillo*] (Arg, Chil, Mex, Urug): filé, svíčková; ■ Syn.: *lomito* (Ven); (EEA). • (11) (Mex): **hacer** ~ smířit se s nevyhnutelnými potížemi a problémy; (AHM). • (12) m. (Par, Arg, Urug): lidské tělo; (13) (Per): mladá dívka s pěknou postavou; (14) ~ **de machete** (Kol): viz: *cazador*; (15) ~ **liso** (Chil): svíčková; (16) ~ **montado** (výchBol, zápBol): pokrm připravený z rýže, brambor, plátku hovězího masa, vajíčka; podává se se salátem a pikantní omáčkou z rajčat a chilli; (17) ~ **negro²** (Hond): svíčková; (18) ~ **planchado** (Hond): nízký roštěnec; (19) ~ **saltado** (Per): svíčková nakrájená na kousky, osmažená na pánvi s cibulí, rajčetem a kořením; podává se s hranolkami; (20) ~ **de vetado** (Chil): hovězí podpléčí; (21) ~ **de perro¹** (Ven): široká a kamenitá cesta; (22) ~ **de perro²** (Dom): protipovodňová zeď; ► postavena v blízkosti chaty; (23) ~ **de toro** (Chil): viz: *lomo de burro*; (24) **bajar el ~** (Dom): ohýbat hřbet; tvrdě pracovat; (25) **poner el ~** (Pan, Chil, Arg, Urug): na něčem usilovně pracovat; (26) **romper el ~** (Bol): potrestat někoho tlučením, ranami; (27) **solo meter el ~** (Hond): nastavit hřbet; ► nechat se být nebo být urážen; (DA).

lompa(s), m., i pl. (← lunfardo/vesre: *pantalones*) (1) m., i pl. (Arg, Per): kalhoty; ► zkrácené slovo z vesre; přesmyk slabik; viz též: *vesre*; slang *lunfardo*; (NET). • (2) m. (Urug, zápBol): kalhoty; (DA).

lompa, f. (1) (Bol): kalhoty; ► bol. argot *coba*; (HB).

lomplay, m. (← angl. long play) (1) (Nik, Per, Bol): asi 30 centimetrová vinylová deska; má dlouhou životnost; (2) (Per): kalhoty; (DA).

lomplein, m. (1) lid. (Kub): říká se o někom, kdo je zadržen policií a až do poslední chvíle se vymlouvá; př.: *el jefe resultó un lomplein*; (DMC).

lomudo, -da, adj/subst. (1) adj., hovor. (Urug, Mex, Bol): o člověku: statný, silný, robustní; (RAE, DA).

lona, adj/subst. (1) f. (Arg: LaPla; Mex, Par, Urug): pytlovina; (AM, MM). • (2) f. (Hond): určitý druh rostliny s jedlým kořenem; (MM). • (3) **estar en la ~** (Ven): být na suchu, švorc; (JD). • (4) adj. (Chil): o člověku: psychicky labilní; fyzicky slabší; (5) f. (Portor): v kávovém průmyslu: velký pytel k uchování suchých kávových plodů; (6) (Urug): deka nebo ručník na pláž; (7) **¡a la ~!** (zápVen): ale?!, nepovídej?!, opravdu?!; (8) **en la ~¹** (Dom, Per, Bol, Arg, Urug): fyzicky nebo mentálně slabší; (9) **en la ~²** (Dom, zápVen, Par, Arg, Urug): bez peněz, švorc, na mizině; (10) **en la ~³** (Ekv): o jednotlivci nebo skupině lidí: ve špatné ekonomické situaci; (11) **en la última ~** (Per): na mizině, bez peněz; (12) **estar en las ~s** (Salv): být na mizině, švorc; (13) **dejar en la ~** (Nik, Ekv, Bol, Par): s převahou někoho porazit; nedat mu šanci; (14) **irse a la ~**, lid. (Arg, Bol, Urug): vzdát se, odejít z boje; (DA).

lonch (← angl. *lunch*) (1) (Am; USA, Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Pan, Ekv): oběd; (JD, DA).

• (2) studené jídlo; (3) (Arg, Ekv, Mex, Per): občerstvení; obvykle se podává s vínem a předkrmem; (4) (Mex): balíček s jídlem na cestu; (5) (Arg): pohoštění zákusky, alkoholem a cigaretami na oslavě nějaké radostné události; (MS).

lonch beg (← angl. *lunch bag*) (1) (USA): misky na jídlo; (MS).

lonchar, tr/intr. (← angl. *lunch*) (1) (StřAm, Kol, Mex, Portor, US, Per): obědvat kolem poledne lehčí jídlo než je zvykem (ve Španělsku); ■ Syn.: *lonchear*; (MM, DA). • (2) tr/intr (Mex, Portor, US): obědvat; př.: *¿mañana vamos a lonchar a esa cafetería nueva?*; ► slang; (RF). • (3) lid. (US, Mex, Guat, Hond, Salv, Nik): jíst, nacpat se; viz též: *empacar(se)*; (DA).

lonche, m. (← angl. *lunch*) (1) (Kol, Mex, Ven, Kub, Pan, Per, sevChil): svačina, studené jídlo; př.: *y me vine a sacar lo de mi lonche ... a sacar el jamoncito para el ... para el sandwich*; (2) (Per, Mex, Kub, Ven; Am): odpolední svačina; oběd; př.: *una tarde Amelia la invitó a tomar el lonche*; (MM, JD, BDE). • (3) (Mex): obložený chlebiček; sendvič; př.: *le hacía lonches a los niños con la mayonesa*; (BDE). • (4) [Š: *almuerzo*] (Mex, Portor, US, Guat, Nik, Par, Ekv, sevChil): oběd; ► výraz pro jídlo, které si člověk nosí do práce nebo do školy; př.: *no se te olvide otra vez tu lonche, mi hijo*; (RF, DA). • (5) (jzBol): oběd nebo večeře, kterou si do práce nosí horník; (DA).

lonchear, tr. (1) (Mex, Am): jíst přesnídávku; obědvat kolem poledne lehčí jídlo než je zvykem (ve Španělsku); ■ Syn.: *lonchar*; (MM, JD). • (2) (Mex, Nik, Ekv): obědvat; ► mex. argot *caliche*; (DBM, DA). • (3) lid. (Mex, Nik, Ekv): jíst, nacpat se; viz též: *empacar(se)*; (DA).

lonchera, f. (1) (Portor; Nik, Kol, Guat, Mex, US, Ven, Hond, Salv, Kost, Pan, Dom, Ekv, Per, Bol, Chil, Arg, Urug): jídlonosič; chlebník; miska na jídlo, krabička na jídlo; košík na jídlo, box na oběd; př.: *y con el sano propósito de echarse al cuerpo los sándwiches de*

- atún y el jugo de piña Lotus que el siempre precavido Don Virgilio les había engildado en una lonchera, fueron a alinearse ...;* (RR, RF, EEA, DA). • (2) ~ **de perro** (Per): vyhublý, vychrtlý člověk; (DA).
- lonchería**, f. (1) (Mex; Kol; StřAm, Portor; Am; Hond, Ven): stánek, restaurace, snackbar, bufet, kde se prodávají lehká jídla; např.: tortily atd.; ■ **Var.:** *lunchería*; (RR, MM, JD, DA).
- lonchero**, -a, m/f. (1) (Kub): pomocný kuchař v kavárně; ► má na starosti přípravu sendvičů; (DA).
- lonchi**, m. (← angl. *lunch*) (1) (Mex): odpolední svačina; oběd; ■ **Syn.:** *lonche*; (MM).
- loncho**, m. (1) (Kol): kousek; pravděpodobně slovo vzniklo ze slov *loncha* nebo *lonja*; (AM, MM, JD).
- lonco**, **adj/subst.** (1) m/f. (Chil): u indiánů kmene *mapuche*: vůdce indiánské skupiny; (RAE). • (2) m. (← map.) (Chil): krk, šije; (3) (Chil): slez (jeden ze žaludeků přežvýkavců); (4) (Chil): hlava; (AM, MM, JD). • (5) (Chil): vlasy; (MM). • (6) **estar con** ~ (Chil): být podrážděný, vzteklý; (MS, AM, JD). • (7) (Chil): srážedlo, syřidlo; (AM). • (8) **adj/subst.** (Per): hrubý, drsný člověk, který žije na vesnici; (9) **adj.** (Per): vesnický, venkovský; (DA).
- loncomeo**, m. (← map. *lonco*, „hlava“, *meu*, „klesat, sklopit“) (1) (jzArg): typický kolektivní mapuchský tanec; ► účastníci při něm běží, skáčou, skloní se, pak se narovnají, hýbou při tom prudce hlavou; snaží se tak napodobit místní faunu; (2) (jzArg): hudební skladba, která doprovází tento tanec; jako hudební nástroje slouží bambus a rohy; (DA).
- loncoteada**, f. (← map.) (1) (Arg): zatahání za vlasy; (MS).
- loncotear**, intr. (← map.) (1) (Arg; Chil): zatahat za vlasy; (MS, AM, MM).
- londra**, f. (1) (výchBol): viz: *lobo de río*; (DA).
- londres**, m. (1) lid. (Kub), viz: *comentario*; (DMC).
- londri**, f. (← angl. *laundry*) (1) (Kol, Kub, Mex, Portor, StřAm, US; Am): prádelna; (MS, MM, JD). • (2) (US): špinavé prádlo; př.: *Panchita trabaja lavando la londri de ese hotel*; ► slang; (RF).
- lonero**, m. (1) (Am): výrobce plachet; (JD).
- loneta**, f. (1) (Arg, Chil, Kub, Urug; Per; Am): tenká plachtovina; (RAE, AM, JD). • (2) (Kub, Per; Arg, Mex, Par, Urug; Am): bílá pevná tkanina k výrobě oděvů dělníků; rezné plátno; plachta; (AM, MM, JD).
- long distance** (← angl.) (1) (Portor, Salv): velká vzdálenost; (MS, DA).
- longaniza**, f. (1) lid. (Kub, Dom, Portor): zdlouhavá věc; př.: *ese libro es una longaniza*; (DMC, DA). • (2) (Dom): účtenka, faktura s množstvím dat; (DA).
- longano**, -na, **adj.** (1) (Guat): o věci: dlouhá; (DA).

longi, m., viz: *gil*; (HB).

Longines, m. (1) **ser alguien** ~ (Kub): být pořád stejný; př.: *tú eres Longines*; ■ Syn.: *ser fijo como Longines*; ► *Longines* je anglická značka hodin, které jsou přesně; (DMC).

Longinos, m., pl. (1) **como** ~ (Arg a další): v košili; skoro nahý; př.: *y esos pobres infelices al volver a su destino, salen como unos Longinos sin tener con qué cubrirse*; (RR).

longo, **-ga**, adj/subst., častěji hanl. (← kič. *lungu*) (1) (Ekv): indiánský chlapec; užívá se jako zdvojnásobení *longuito*; př.: *a mediodía, las longas casamenteras se agruparon en la plazoleta...*; (2) dospívající; (RAE, BDE). • (3) ~ (**longuito**, **-ta**), m/f. (Ekv): mladý indián, mladá indiánka; př.: *Roberta ... se daba su paseo ... a ver a las longas que salían a la cosecha como para una fiesta, muy limpias y relucientes*; (RR, AM, MM). • (4) adj. (Ekv): svobodný; (JD). • (5) (Ekv): vesničan, venkovan; ► slang; př.: *llegaron varios longos a pedir trabajo, pero ninguno sabía escribir*; (RF). • (6) ¡~! (Ekv): nevychovanče, balíku; miláčku; ► oslovení buď podrážděné (reakce na hrubé chování) nebo laskavé (partnera), v tom případě častěji dimin.; př.: *¿qué te crees, longo atrevido?, ¡ve, con vos hablo, aprende a respetar; longuita mía, ¿qué quisieras tomar?*; (XX). • (7) adj/subst., lid. (Ekv): obyvatel horské oblasti ► používají lidé z pobřeží; ■ Syn.: *serrano*; (8) adj/subst. (Ekv): puberták, teenager; (9) m/f. (Ekv): mišenec; viz též: *cholo*; (DA).

longolosongo, m. (1) **ser algo** ~ (Kub): být pěkné (nejčastěji o dámském pozadí); př.: *tiene un trasero longolosongo*; (DMC).

longorón, m. (1) (Pan; Kub): jedlý měkkýš patřící do třídy mlžů; (RAE, MM). • (2) pl. **-es** (Kub): pohrdavé, negativní označení, pojmenování; (MM).

¡**Longorones!**, citosl. (1) (Kub): v žádném případě, ani náhodou; (AM).

long-playing (← angl.) (1) (Am): dlouhohrající gramofonová deska; (MS, MM).

longuear, tr., lid. (1) (Ekv): urazit (se), rozzlobit (se); viz též: *negrear(se)*; (2) (Ekv): nadávat někomu; (DA).

longuerío, m. (1) (Ekv): skupina mišenců; (DA).

longuito, **-ta**, m/f. (1) (Ekv): miláčku; viz: *longo*, *-a*; (EA).

Loni, m. (1) **te lo digo, no dejes para Lola lo que pueda hacer** ~ (Kub: exil), viz: *Lola*; (DMC).

lonja, f. (1) [Š: *tralla de látigo*] (Arg; Urug, **výchBol**, **zápBol**): bičíště; ► volná část biče (bez násady); konec biče, kožená oprat'; př.: *el jinete, que me pareció enorme bajo su poncho claro, reboleó la lonja de rebenque contra el ojo izquierdo de su redomón*; (RR, AM, MM, JD, DA). • (2) (Arg, Urug): pruh kůže; (AM, MM). • (3) pl. (Mex): plátek slaniny či tuku prasete nakrájen na dlouhé tlusté plátky; (4) **hacer --as** (Arg, Urug): ořezat vysušenou část kůže bez kosti, která se dále použije na výrobu las, bičů či řemenů; (5) **sacarle a uno ~s** (Arg, Urug): rozsekat někomu kůži (šviháním); (MM, JD). • (6) **echar ~s**, lid. (Portor): ztloustnout; (7) (Mex, Hond, Nik): špek na břiše; (DA).

lonjazo, m. (1) (Bol, Arg; Urug): rána řemenem či bičem; výjimečně rána předmětem, použitým jako bič; př.: *dos lonjazos en la espalda con su cinturón de cuero*; (RR).

lonjeadó, -da, adj. (1) (výchBol, zápBol): o určité části těla: zbičovaný; (DA).

lonjear (lonjiar), tr/zvrat. (1) (Arg; Urug; Par): bičovat; pohmoždit; šlehat; trestat př.: *vamos a ver lo que decís cuando el recao te dentre a lonjiar las nalgas*; (RR, AM, JD).
 • (2) (Arg, Urug): nakrájet na plátky; (AM, MM, JD). • (3) (Bol, Par, Arg, Urug): vyrábět kožené biče; (DA).

lonjiar, tr. (1) viz: *lonjear*; (RR).

lonjudo, -da, adj. (1) (Mex): o člověku: špekátý, tlustý; (DA).

lonkin, m. (← map.) (1) (Chil): hudební dechový nástroj; složený z úzké dřevěné trubice, která ústí v roh; (DA).

lonsa, m. (← *salón*) (1) (Per): sál, síň; (2) (Per): aula, posluchárna; ► přehození slabik, viz: *vesre* (← *al revés*); (NET).

lontano, adj. (← it.) (1) (Urug): daleký; (MS).

lontra, f. (1) (Urug): viz: *lobito de río*; (DA).

lonyi, adj/subst., lid. (1) (Chil, Arg, Urug): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (2) (Urug): poblázněný, bláznivý; (DA).

lonyipietro, -ra, adj/subst., lid. (1) (Arg, Urug): hloupý, hlupák; viz též: *lonyi*; (2) (Urug): poblázněný; viz též: *lonyi*; (DA).

lookear, tr. (← angl. *to look*) (1) (Portor): pozorovat, dívat se; viz též: *guachear*; (DA).

looperista, m/f. (1) (střHond, sevHond): v oděvním průmyslu: člověk, který dělá knoflíkové dírky; (DA).

looping (← angl.) (1) (Am): přemet letadla, loping; (MS, MM).

lopismo, m. (1) (Kol): politický směr, který založil kolumbijský liberál López Michelsen; (DA).

lopista, adj/subst. (1) adj/subst. (Kol): přívrženec politického směru *lopismo*; (2) adj. (Kol): vztahující se k tomuto politickému směru; (DA).

lopopear, tr. (1) (Bol): rychle se podívat, mrknout se; (DA).

lopopo, m. (1) (výchBol): oční víčko; (DA).

loquear, tr/intr/zvrat. (← angl. *to lock*) [Š: *cerrar con candado*] (1) tr. (US): zamknout, uzamknout pomocí visacího zámku nebo klíče; př.: *no se te olvide loquear bien la puerta cuando salgas*; ► slang; (RF). • (2) intr., zvrat. (Per, zápBol, Par): zbláznit se; (3) (Per, Bol): nadchnout se pro něco; (4) intr. (Hond, Bol): koketovat s někým; (5) (Pan, Dom): často střídát partnery/-ky; (DA).

loqueo, m. (1) (Urug): křik, povyk, jásos; (AM, MM).

lóquer, m. (← angl. *locker*) (1) (US, Chil, Pan): skříňka uzamykatelná pomocí zámku; př.: *a la pobre de Melissa le abrieron el lóquer en la escuela y le robaron todos los libros*; ► slang; (RF, DA).

loquera, f. [Š: *locura*] (1) (Am, StřAm, Ekv, Portor, Kol, Ven, Mex; Chil, Dom, Per, Bol, Par, Arg, Urug): šílenství, bláznovství; př.: *Si me lancé a esta hermosa loquera de vender periódicos*; (RAE, AM, MM, JD, BDE, RF). • (2) **dar en la ~ de hacer una cosa** (Am): zbláznit se, pustit se bláznivě do něčeho; (JD). • (3) **estar en la ~** (Kub): být blázen; př.: *Juan hace rato que está en la loquera*; (DMC). • (4) f., lid. (Hond, Salv, Pan, Ven, Par): nepořádek, binec; viz též: *quilombo*; (5) (Mex, Portor): absurdní chování; (6) (Nik, Kost, Pan, Kub, Portor, střKol, zápKol, Ven, Ekv, Bol, Chil, Par, Arg, Urug): vnitřní impuls udělat něco neobvyklého nebo absurdního; (7) (Mex, Par): adrenalinový zážitek, uvolnění endorfinů v těle; (DA).

loquería, f. (1) (Chil, Per; Am; Par): blázinec; př.: *a este hay que encerrarlo en un aloquería, porque hace ratito que le está fallando la azotea*; (AM, MM, JD, BDE, DA). • (2) lid. (Per, Par): absurdní nebo chaotická situace; (3) (Par): šílenství, bláznovství; (DA).

loquerío, m., hovor. (1) (Chil): absurdní nebo chaotická situace; (2) m., hovor. (Chil): spolek bláznivých, ztřeštěných lidí; (RAE). • (3) (Chil): skupina homosexuálů; (DA).

loquero, m. (1) hovor. (Ven, Arg; Urug; LaPlá): blázinec; př.: *el verbo en pasado daba a las paredes del loquero el siniestro significado que verdaderamente tienen*; (RR, BDE). • (2) (Urug; LaPlá; Arg): křik, povyk, jásot; bláznění, kravál, cirkus; (AM, MM, JD). • (3) (Arg, Par, Urug): člověk, který se stará v blázcinci o malomocné; (MM). • (4) lid. (Kub): nepořádek; zmatek; př.: *esta casa es un loquero*; (5) (Kub): psychiatr; př.: *hace tiempo que visita al loquero*; (6) **el ~ de alguien** (Kub): ten, kdo má na někoho velký vliv; rádce; př.: *para conseguir el puesto con el ministro, hay que ver a Luis, su loquero*; (7) **ser un buen ~** (Kub): nejen o psychiatrovi, ale také o někom, kdo má situaci pod kontrolou; př.: *no tengo miedo que haya pánico, es un buen loquero*; (DMC).

loquero, -ra, adj. (1) (Portor): egoistický, sobecký; (DA).

loquetera, f., hovor. (1) (Ven): záchvat šílenství; (2) (Ven): čin vlastní šilenci, bláznů; (3) (Ven): nesmyslný čin; (RAE).

loquibambio, -bia, adj. (1) (Pan, Per): extravagantní, výstřední; (DA).

loquilla, f. (1) brodivý pták, viz: *tero real*; (DA).

loquina, f. (1) (Kol): šílenství, bláznovství; hloupost, nesmysl, potrhlost; (AM, MM, JD).

loquincho, -cha, adj. (1) (Arg): výstřední, excentrický, pošahaný, potrhlý; (MM, JD).

loquísima, f. (1) lid. (Kub): výstřední homosexuál; př.: *es loquísima como puedes ver; ¡pobre familia!, y el padre tan macho*; (DMC).

loquísimo, adj. (1) (Dom): kouzelný, excelentní, velmi dobrý; př.: *¡este diccionario está loquísimo!*; ► slang; (RF).

loquito, m. (1) **ser un** ~ (Kub): muž, který je nápaditý v sexu; př.: *ese hombre es un loquito, me cuenta cada cosa que hace con su mujer*; ■ Syn.: *hacer rarezas*; (DMC).
 ● (2) (Mex): jakariny tmavý; ► asi 11 cm velký pták; samec je modročerný a má bílou skvrnu na křídle; samice je kávově hnědá a na břichu má tmavé pruhy*; (DA).

loquiza, f. (1) (střKol, zápKol): stav euforie po požití nějakého povzbuzujícího prostředku; (DA).

lora, f. [Š: *loro*] (1) (Am): papoušek; (JD). ● (2) (Am): samička papouška; (3) hovor. (Am: Arg, Chil, Par, Urug): upovídaná žena; škaredá žena, šereda; treperenda; (MM, JD). ● (4) (Kost, Nik): **křovinář běloocasý**; ► jedovatý had s intenzivně zelenou hřbetní částí, která je od břišní světlejší části oddělena žlutou čarou, která se táhne podél celého těla; dosahuje délky až 60 cm; (5) f., i adj. (Nik): člověk neobratný či nezkušený v nějaké činnosti; (6) f. (Ven): had zářivě zelené barvy; ► s nahnědlými nebo šedobílými boky a bílým a hnědým břichem; je víc než metr dlouhý, pohybuje se ve stromoví, žije přes den a pro člověka je neškodný; (7) **dar (la)** ~, **salir con una** ~ hovor. [Š: *dar la lata*] (Kol; Ekv, Portor, Ven): obtěžovat, dotírat, unavovat, otravovat nevhodnými záležitostmi či neustálými požadavky; plácnout nesmysl; (RAE, AM, MM, JD, DA). ● (8) vulg. (Par; Arg): žena lehkých mravů; coura; (9) (Ekv; Portor, Ven; Kol): špatně se hojící ošklivá rána; vřed; př.: *se miró estudiosamente la llaga de la pierna, y preguntó: ¿no será mal de pian, esta lora?*; (AM, MM, JD). ● (10) (Kost): dlouhý zelený had; př.: *con ojos espantados señalaba una lora que se resbalaba por la ramazón*; (11) (Kost): jistá mořská želva; př.: *ocasionalmente llegan tortugas lora (Lepidochelys olivacea) a desovar en playa Grande*; (12) **dar** ~¹(Kol): vyprovokovat veřejný skandál a v důsledku toho i kritiku; př.: *el pobre tonto se comió el cuento de cerrarle las piernas y hacerme la adolorida, qué virgen iba a estar, harta lora había dado*; (RR). ● (13) (Chil): forma mučení, která by měla dotyčného přinutit přiznat se ke své vině; (MM). ● (14) (LaPla): lehkovážná, lehkomyšlná žena; ► slang *lunfardo*; (NET). ● (15) (Mex, Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Dom, Kol, Ven, Bol, Chil, Par): upovídaná, ukecaná žena; (16) (Per): zdlouhavá konverzace mezi kamarády; (17) (Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Portor, Kol, Ekv, Per, Bol): amazoňan; ► pták menší než ara, ale větší než papoušek; má krátký a zahnutý zobák, výrazné peří, které je především světle zelené; (18) (výchBol): plivnutí; (19) (Nik): při biliáru: šťastná náhoda; (20) **así se pasan las** ~s (Kost): tak to teda ne!, ani náhodou!, nesouhlasím!; (21) **como** ~ **apaleada** (Hond, Nik, Ekv): ovladatelný, poddajný, submisivní; (22) **como** ~ **en mosaico** (Kost): opatrně; ► aby člověk neuklouzl na cestě; (23) **vendí la** ~ **por no andarla cargando** (Kost): viz: *vendí la lora por no cargarla*; (24) **vendí la** ~ **por no cargarla** (Kost, zápKol): běž pryč; jsi mi na obtíž; ► značí přání, aby se někdo od toho druhého vzdálil; (25) **dar** ~², lid. (Kol): obtěžovat,

- otravovat někoho; **(26) estar como la ~ en guayabal** (Hond, Nik): vyřvávat jak na lesy; ► vést hlučnou debatu; **(27)** viz: *dar, ser como darle un chonetazo a la hora*; (DA).
- lorada**, f. **(1)** (Am; Mex, sevArg): množství, hejno papoušků; **(2)** (Am): randál, kravál; (JD, DA).
- lorca**, m. (← *calor*) **(1)** (Arg): teplo, horko, dusno; ► přehození slabik, viz: *vesre* (← *al revés*); (NET).
- lorcho**, adj/subst.(← *cholo*) **(1)** m. (Per, Am): mestic, míšenec evropské a indiánské krve; **(2)** m. (Per, Am): americký Indián; **(3)** m., hanl. (Per, Am): Peruánec; **(4)** adj. (Per, Am): indiánský; ► *cholo* je termín užívaný v některých zemích Latinské Ameriky a obecně označuje skupinu obyvatelstva se smíšenou krví nebo také s americkými indiánskými rysy; kvůli geografickým rozdílům v jeho užití se mohou objevit nesprávné interpretace, proto je důležité znát kontext, ve kterém se tento termín objevuje; ačkoli v Peru byl tento termín dlouho používán se silně rasistickým a diskriminačním tónem, dnes jeho význam po velkých migračních hnutích z andských hor směrem do měst zevšeobecněl mezi různými vrstvami obyvatelstva a ztratil svůj původní význam; obvykle je výraz *cholo* používán bez složitostí a eufemismů (zlehčování, zjemňování) s pozitivním nebo neutrálním laděním pro označení velkého peruánského kolektivu; nicméně, ačkoli zřídka, by tento výraz mohl mít negativní vedlejší význam hodně charakteristický pro peruánskou kulturu, ve které je typická dvojakost a neurčitost; vedlejší význam tohoto slova hodně závisí na tónu hlasu a na kontextu, ve kterém se vyskytuje, i když už je jeho hanlivé použití velmi omezené; můžeme tedy říci, že použití tohoto významu nemá žádný vedlejší negativní význam nebo přinejmenším velmi minimální; přehození slabik, viz: *vesre* (← *al revés*); přehození slabik, viz: *vesre* (← *al revés*); (NET).
- lorcho, -cha**, adj/subst., lid. **(1)** adj. (Per), viz: *peruano*; **(2)** adj/subst. (Per): o indiánovi, který pochází z horských oblastí a přijal zvyky měšťanů; **(3)** adj. (Per): neslušný, sprostý; (DA).
- lord**, m. (← angl.) **(1)** (Am): kavalír, džentlmen anglické šlechty; (MM). • **(2) oh my ~!** (Portor): no jéje!, panebože!, to snad ne!; (DA).
- Lord**, m. **(1) ser alguien una combinación de ~ inglés con Cheo** (Kub): člověk, který je směsí dobrých i zlých způsobů; př.: *él engaña porque tiene una combinación de Lord inglés con Cheo*; **(2) ser un ~ Peo** (Kub): být namyšlený; př.: *ese individuo es un Lord Peo*; (DMC).
- loreada**, f. **(1)** (Bol, Urug): prozrazení tajnosti; (DA).
- lorear**, intr., vulg. **(1)** (Chil): hlídat; ► abychom mohli upozornit na blížící se nebezpečí při trestných činnostech; **(2)** (Chil): pozorovat a vyčkávat na příležitost k jednání; **(3)** (Urug, Bol): vyprávět něco co mělo zůstat utajeno; **(4)** [Š: *adular*] (Urug): lichotit, pochlebovat;

- (RAE, DA). • (5) (Chil): čumět, vejrat na někoho, na něco; (JD). • (6) (Per, Bol): povídat si s někým; (7) (Per): mluvit o určitém tématu; (DA).
- lorejo** [Š: *los dejo*] (1) (Bol: Yungas): nechávám je; př.: *hoy leroy sus coca y lorejo jrito*; ► dialekt *afro-yungueño*; (ABS).
- lorena**, f. (1) (Hond, Salv): krb, krbová kamna, kamna; (DA).
- lorenceti**, adj/subst. (1) (zábBol): člověk, který má orlí nos; (DA).
- lorencita**, f. (1) (Arg): dvorní tanec; ► tanečníci jsou postaveni do uhlopříčky a pohybují se především do boku (z rohu do rohu); (DA).
- loreno**, -na, adj., lid. (1) (Salv): bláznivý, pomatený, ztřeštěný; viz též: *rechiflado*; (DA).
- lorenzana**, f. (1) (Mex): přední okraj klobouku, který vypadá směšně nebo nevkusně; (DA).
- lorenzo**, -za, adj/subst. (1) adj., hovor. (Mex): bláznivý; ► mex. argot *caliche*; (MV). • (2) adj/subst. (Nik, zápEkv): bláznivý, pomatený, ztřeštěný; viz též: *rechiflado*; (3) (Mex, zápEkv, Nik): blázen; (DA).
- lorera**, f. (1) (Nik): hlučné, živé místo; (DA).
- lorerío**, m. (1) (Nik, Arg, Urug): skupina hlučných lidí; (2) (Arg, Urug): hluk, ruch; ► způsobený skupinkou upovídaných lidí; (3) (Arg, Urug): skupina papoušků nebo jiného druhu ptáků; (DA).
- lorero**, m. (1) (Nik): místo, kde je hodně upovídaných žen; (2) (Nik): hlučné místo; (RAE). • (3) (szArg): lovec papoušků; (4) (Nik): místo, kde jsou velká hejna papoušků; (DA).
- loreta**, f. (← fr. *lorette*) (1) (Arg): lehká žena; (MS).
- loreto**, -ta, adj., lid. (1) (Hond, Salv): bláznivý, pomatený, ztřeštěný; viz též: *rechiflado*; (DA).
- loriar**, tr/intr. (1) tr. (Chil): ověřit; (AM, MM). • (2) intr., lid. (Salv): spát, zdřímnout si, dát si šlofíka; viz též: *siestear*; (DA).
- lorifondio**, m. (1) (zábBol): keř; viz: *floripondio*; (DA).
- lorifunti**, m. (1) (Bol): keř; viz: *floripondio*; (DA).
- loriga(d)o**, -(d)a, adj. (1) (Portor; Mex, Hond): kropenatka; ► šedý nebo popelavý kohout či slepice s bílými skvrnami; ■ Var.: *lorigo*, -a; (RR, AM, MM, JD, DA).
- lorigo**, -a, adj. (1) (Portor): ozbrojený; (AM). • (2) (Portor): viz: *lorigado*, -da; (DA).
- lorita**, f. (1) (Arg): malý zelený hmyz; ► s jepičí délkou života; př.: *las dicen loritas que son verdes como los loros, pero más chicas que un mosquito*; (RR).
- lorito**, m. (1) ~ **verde** (Hond, Ekv): viz: *chicharra*; (DA).
- lorna**, adj/subst. (1) adj/subst. (Per): naivní a stydlivý člověk; často se tak stává terčem posměchu; (2) f. (Per): *Sciaenea deliciosa*; ► ryba, která dorůstá do délky až 46 cm; má robustní tělo; je stříbrně zbarvená (na hřbetu tmavší barvy) a má hodně šupin; (DA).
- lornear**, tr. (1) (Per): udělat z někoho terč posměchu; (DA).

loro, m. (← karib. *roro*) (1) (Am): papoušek, pták; ► zvláště ten, jehož peří má červený podklad; (2) hovor. (Am; Chil, Arg): velmi ošklivá osoba; př.: *Jorge arregló para que saliéramos con dos minas, pero a mí me tocó un loro de aquellos*; zlodějíček; (AM, MM, RF). • (3) (Salv, Per, Urug; Am): mluvka, výřečný člověk, žvanil; (MM, JD). • (4) ~ **del Brasil** (Par): papoušek; ► zelený, na těle se žlutými a na křídlech s modrými a červenými skvrnami; na hlavě má různověrné skvrny; ■ Syn.: *paraguay*; (RAE, DA). • (5) (Chil): špech, výzvěd, špicl; (6) (Chil; Arg): skleněný nočník, bažant (na moč); (7) (Chil): mučicí nástroj, který donutí osobu doznat se k pravdě; (8) (Chil): hlen; smrk z nosu; (9) **sacar uno ~(-os)** (Chil, Arg): šťourat, dloubat se v nose; (10) (Ven): ostrý kapesní nůž se zakřiveným ostřím; kudla (AM, MM, JD). • (11) **hablar como ~** (Am): nemít páru o tom, co se děje; plácát, kecat, žvanit; (MM, JD). • (12) (Am): člověk, který opakuje to, co už jiný řekl; (13) (Mex): čistý šťouch; ► ve hře billiard; (MM). • (14) (Chil): peso; zeď; ► při loupeži; (15) (Mex): karambol; ► při kulečnicku; (16) **cada ~ en su estaca** (Kol): ševče, drž se svého kopyta; (XX). • (17) **adorar como un ~** (Kub): nemít rád; př.: *a ti te adora como un loro*; (18) **andar como los ~s** (Kub): nosit hodně prstenů; př.: *tú siempre estás como los loros*; (19) **cantar como un ~** (Kub): zazpívat, vypovědět všechno (na policii); př.: *lo cogió la policía, lo interrogó y cantó como un loro*; (20) **hablar más que un ~ macho** (Kub): hodně mluvit; př.: *ése habla más que un loro macho, no se calla ni de noche ni de día*; (21) **querer a alguien como al ~** (Kub): nemít někoho rád; př.: *yo creo que ella lo quiere como al loro*; (22) **ser alguien un ~ descompuesto** (Kub): být někdo s nutkavým jednáním; př.: *ese abogado es un loro descompuesto*; (DMC). • (23) (Bol): informátor pašeráků; ► bol. argot *coba*; (HB). • (24) ~s (jižPer): typický pokrm v levnějších restauracích; připravuje se z quinoy a dalších ingrediencí; (25) (Par, Bol): viz: *loro hablador*; (26) (Portor): ploskozubec zelený; ► mořská ryba, která dorůstá až do 60 cm, má oválné tělo, šupiny různých barev (převládá zelená), má malou hlavu a velké oči; má robustní ústa, která připomínají zobák papouška; ■ Var.: *loro verde**; (27) (Chil): karafa na víno, která má obsah mezi ¼ litrem až ½ litrem; (28) ~ **aliso** (szArg): amazoňan tukumana; ► asi 30 cm velký pták; převládá zelené zbarvení, místy s černými pírkami; (29) ~ **azul** (Portor): ploskozubec modrý; ► mořská ryba, která dorůstá až do 50 cm, má oválné tělo, šupiny různých barev (převládá modrá), má malou hlavu a velké oči; má robustní ústa, která připomínají zobák papouška; (30) ~ **barranquero**² (Arg, Urug): papoušek patagonský; ► asi 45 cm velký papoušek, má olivově zelené peří na zádech, žluté peří s červenou skvrnou na břichu, křídla jsou modrá; (31) ~ **blanco** (sevArg): strom a dřevo tohoto stromu; viz: *peteribí*; (32) ~ **burro** (Bol): ara červenouchý; ► až 65 cm velký pták, peří má olivově zelené, hlavu a křídla červené, černý zobák a dlouhý, rovný a zelený ocas; (33) ~ **cabeciazul** (Kost, Pan, Ekv): amazónek černouchý; ► až 24 cm velký pták; má červenou skvrnu na

zobáku, hlavu a krk modře zbarvené, černou skvrnu v oblasti uší; hrud' je tmavě zelená, místy jsou modré skvrny; končetiny jsou černé; ■ Syn.: *chucuyo*; (34) ~ **cabecipardo** (Hod): amazonek zlatolící; ► malý pták se zavalitým tělem; má tmavou hlavu, zobák a oční okolí světlé; (35) ~ **cabeza negra** (Urug): papoušek; viz: *ñenday*; (36) ~ **capitán** (Portor): ostnatec ryšavý; ► mořská ryba, která dorůstá do délky až 50 cm, má výrazně žluté šupiny na zádech, na břišní části tmavě červené; má mohutný ústní otvor, který je zašpičatělý*; (37) ~ **choclero** (Arg, Urug): amazonek šupinkový; ► pták dorůstající do velikosti až 27 cm, převládá olivově zelené zbarvení, místy má fialové skvrny; břicho je červené; (38) ~ **frentiblanco** (Hond): amazoňan běločelý; ► malý pták s bílým čelem a červenou tváří; (39) ~ **frentirrojo** (Hond): amazoňan žltolící; ► velký zelený pták, který má červené čelo a žluté peří v lícní oblasti; (40) ~ **guaro** (Ven): amazoňan oranžovokřídý; ► až 33 cm velký pták, převládá zelené zbarvení, peří v lícní oblasti je žluté; (41) ~ **hablador** (Bol, Par, sevArg): amazoňan modročelý; ► pták dorůstající do velikosti až 35 cm, převládá zelené zbarvení, hlava je žlutá a na křídlech má žluté a červené skvrny; (42) ~ **maracaná** (Urug): aratinga kropenatý; ► pták dorůstající do velikosti až 35 cm, převládá zelené zbarvení, křídla jsou žlutá s červenou skvrnou, zobák je žlutý a končetiny černé; (43) ~ **opa** (Bol): viz.: *loro choclero*; (44) ~ **real** (Ven): amazoňan žlutohlavý; ► pták dorůstající do velikosti až 35 cm, převládá zelené zbarvení, břicho je modré, hlava žlutá, ocas zelený; (45) ~ **verde** (Hond): amazoňan pomoučený; ► velký zelený papoušek bez skvrn na křídlech; má modročernou hlavu a světlé oční okolí; (46) **como** ~ **en el alambre** (Chil): nervózně; (47) **como** ~ **en estaca** (Mex, Ven): sám, osamocený; (48) **como** ~ **en estaca**² (Hond, Salv, Nik): jako na trní, neklidný, ten co neposedí; (49) **como** ~ **en guayabal** (Hond, Nik): upovídaný a hlučný; (50) **cada** ~ **a su guanacaste** (Nik): každý má ten svůj domov; (51) ~ **viejo no aprende a hablar** (Nik, Pan, Kol): ve stáří je těžké učit se novým věcem; ■ Var.: *loro viejo no da la pata*; (52) ~ **viejo no da la pata** (Pan): viz: *loro viejo no aprende a hablar*; (53) ~ **barranquero**², mluvkva, kecal; viz: *blablá*; (54) ~ **cabeza azul** (Urug): papoušek aratinga dlouhoocasý, viz též: *cala*; (55) ~ **de los palos** (stř a sevArg): papoušek aratinga dlouhoocasý, viz též: *cala*; (DA).

Loro, m., lid. (1) (Bol): hovor. tvar jména *Lorenzo*; (DA).

loro, -ra, adj/subst. (1) adj/subst. (Chil): zvědavý, vyzvídavý; (2) m/f. (Par, Urug): upovídaná osoba, která neudrží jazyk za zuby; (3) adj/subst. (Bol): přívrženec trockismu; ► jedná se o odnož marxismu v podání Lva Davidoviče Trockého; (4) adj. (Nik): nezkušený; (5) ~ **barranquero**, m/f. (Arg, Urug): upovídaný, ukecaný člověk; (DA).

loroco, m. (1) (Guat, Hond, Salv, Nik): *Fernaldia pandurata*; ► plazivá rostlina podobná liáně; má vláknitý a jedovatý kořen, stonek velmi křehký a porostený jemnými chloupky; oválné listy, které jsou na okrajích zvlněné; květenství je hroznovité se zelenými květy,

- kteře jsou uvnitř biele; plod je podlouhlý, rovný nebo zahnutý směrem dovnitř*; (2) (Hond, Salv): květ rostliny *Fernaldia pandurata*; je jedlý a přidává se do moučnicků, *empanadas*, plněných tortil; (DA).
- loroquera**, f. (1) (Salv): místo, kde se vyskytuje rostlina *loroco* (*Fernaldia pandurata*); (DA).
- los, las**, zájm. (1) (Mex aj.): vám, vás; ► používá se místo *os*; př.: *se abrazan, ... besa en la boca a dos de los muchachos; -adiós, mi vida; queridos, voy a extrañarlos tanto*; (BDE).
- Los**, m., pl. (1) [Š: *Los Ángeles*] (US): Los Angeles; př.: *me acuerdo, Chuquito; y también de aquella vez que lo levantaron los policías en Los Ángeles; la pinchi placa de Los me...*; (RR).
- losa**, f. (1) ~ **radiante** (Arg, LaPlat, Chil, Urug): podlahové topení, radiátor; př.: *-decime ¿acá hay mucha calefacción? -sí... losa radiante... terrible; -es del piso, no?*; (BDE, EEA). • (2) (Pan, Ekv, zápBol, Chil, Par): železobeton, železový beton; (3) (Chil): na letišti nebo na autobusovém nádraží: runway; autobusová zastávka; (4) (Pan): část chodníku; (5) (Portor): městská čtvrť města San Juan (hlavního města Portorika); (6) ~ **alivianada** (zápBol): betonová dlaždice složená ze železné a dřevěné konstrukce; přidává se vrstva složená z polystyrenu; (7) **de la** ~ (Portor): obyvatel hl. města San Juan; viz též: *capitalino*; (DA).
- loser**, m/f. (← angl.) (1) (US, Mex, Salv, Ekv, Chil): poražený, loser; (DA).
- loseta**, f. (1) **bailar en una** ~ (Portor): o páru: tancovat přilepení na sebe na malém prostoru; ■ Syn.: *bailar en un ladrillo*; (DA).
- losmil**, m. (1) (Salv): banánový nápoj s cukrem a skořicí; (DA).
- losotros**, zájm. (1) (Chil): my; (DA).
- lota**, f. (1) (Bol, szArg): rodinná hra; ► rozdávají se papíry s políčky, do kterých hráči vpisují čísla, které si vylosují z pytlíku; (DA)
- lotario**, m. (1) lid. (Kub): sportovní úbor; př.: *hoy me compré un lotario*; (DMC).
- lote**, adv. (1) **al** ~ (Chil): neopatrně, nepozorně; př.: *ese trabajo de traducción lo hice al lote, seguramente encontrarás muchos errores*; ► slang; (RF).
- lote**, m. (1) (Arg): neschopný, slabý člověk; (AM, MM). • (2) (Arg): pitomec, hlupák; (3) (Kol): doušek; (4) (Chil): kupa, hromada něčeho, fůra věcí; př.: *sigo como oveja a un lote de gente que pasa...*; (JD, BDE). • (5) (Mex): zbytek zboží; (6) (Urug): stádo; (7) **al** ~ (Chil): nepořádně; (JD). • (8) (Kol, Mex, US, Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Dom, Portor, Bol, Par): parcela, pozemek; př.: *aproveche... para comprar su lote en la sección Clara; -nos fuimos con los niños a ver un lote en el Barrio Popular*; (BDE, DA). • (9) **un** ~ **de** [Š: *un montón de, una pila de*] (Chil): spousta, mnoho; ■ Syn.: *un montón de* (Arg, Chil, Mex, Urug, Ven), *cualquier cantidad de, una bocha de* (hovor.) (Arg), *una pila de* (Chil, Urug, Ven), *un titipuchal de, un bonche de* (Mex, hovor.); (EEA). • (10) (Nik,

Kost, Portor, Bol, Chil, Par): část pozemku, vyměřená parcela; **(11)** (střVen, Par): neobdělaná půda; **(12)** (Ekv, Per): krásná nebo atraktivní žena; **(13) al reverendo** ~ (Chil): viz: *al lote*; (DA).

loteada, f. **(1)** (Arg; Am): parcelování; (MM, JD).

loteamiento, m. **(1)** (Bol, Ekv, Par): parcelace, dělení na parcely; př.: *Cochabamba perdió 8.000 hectáreas de tierra agrícolas, debido a asentamientos ilegales y loteamientos clandestinos*; ■ Var.: *loteo, lotización*; (BDE, DA). • **(2)** (Bol): nelegální prodej cizího pozemku; ■ Var.: *loteo*; (DA).

lotear, tr. **(1)** (Chil; Arg, Mex, Kost, Kol, Ekv, Bol, Par): rozdělit na části, hlavně pozemek aj.; ■ Syn.: *lotificar, lotizar*; (AM, MM, DA). • **(2)** (Guat, Kol, Bol, Chil, Par): rozdělit pozemky mezi několik osob; **(3)** (Bol): nelegálně prodat cizí pozemek; (DA).

loteo, m. **(1)** (Chil, Kol): viz: *loteamiento*; (BDE). • **(2)** (Bol): prodej; viz: *loteamiento*; **(3)** (Bol, Chil): rozdělení movitostí nebo nemovitostí; **(4)** (Bol, Chil): rozdělení pozemku mezi několik osob; **(5) ~ brujo** (Chil): nelegální rozdělení pozemku; (DA).

lotería, f. **(1)** (Kost, Salv): zahradní rostlina s krémovými skvrnami; ► lidé se v nich snaží vidět číslice; podle tradice je číslo, které v nich uvidí, výherní číslo příštího slosování loterie; (RAE). • **(2) sacarse la ~¹** (Kub): nadrobit si; (JD). • **(3) cantar alguien la ~ clara** (Kub): říkat věci bez okolků; narovinu; př.: *no pude más y le canté la lotería clara*; **(4) cantar la ~ mejor que los niños de la Beneficencia** (Kub): hezky zpívat; př.: *tu hermano canta la lotería mejor que el niño de la Beneficencia*; **(5) jugarse la ~ sin billetes** (Kub): riskovat; př.: *en todo se juega la lotería sin billetes*; ■ Syn.: *sacarse la lotería sin billetes*; **(6) pasarse el día cantando igual que la ~** (Kub): říká se o někom, kdo je zadržen a vše vypoví; př.: *Juan se pasó el día cantando igual que la lotería*; **(7) sacarle la ~ del verraco** (Kub): oženit se; př.: *ése, dentro de unos días, se saca la lotería del verraco*; ► *verraco* je kubánsky hlupák; **(8) sacarse la ~²** (Kub): mít smůlu; př.: *él se ha sacado la lotería sin billete*; ■ Syn.: *tener la peor suerte del mundo*; **(9) sigue cantando a ver si te sacas la ~** (Kub): pokračuj a budeš mít velký problém; př.: *te lo digo, contrólate; sigue hablando a ver si te sacas la lotería*; viz: *billetes*; (DMC). • **(10) lid.** (Salv): pokárání, důtka; viz též: *limpiada*; **(11)** (Hond, Salv, Nik): diefenbachie skvrnitá/mramornatka skvrnitá; ► pokojová rostlina, která dorůstá do výšky až 2 m, má silný stonek a má oválné listy s bílými skvrnami; kvete velmi zřídka; **(12) ~ apuntada** (Hond): tajná loterie; organizuje se pouze mezi přátely; výherní číslo je stejné jako v oficiální loterii; **(13) ~ chica** (Hond, Salv): národní loterie; organizovaná státem a hraje se každou neděli; **(14) ~ de Atiquizaya** (Salv): výroční loterie; ► loterie s různými stíracími losy; **(15) ~ grande** (Hond, Salv): hazardní hra, která se pořádá jednou za měsíc a organizuje ji stát; **(16) sacar la ~** (Par): vyhrát v loterii; ► vybrat si dobrého partnera; **(17) sacarse la ~³** (Mex, Salv, Nik, Kost, Dom, Portor, Ven, Ekv, Per, Bol, Chil, Arg,

Urug): mít z něčeho neočekávaný prospěch, mít nečekaný zisk; **(18) sacarse la ~⁴** (Guat): mít štěstí, kliku v jakékoliv oblasti; (DA).

loteriazó, m. (1) (Ekv): nečekaná výhra; (DA).

loterillero, -ra, m/f. (1) (Nik): prodavač losů; (DA).

loteriyero, -ra, m/f. (1) (Salv): člověk, který oznamuje výherní čísla; (DA).

lotificaci3n, f. (1) (Salv, Mex, Nik, Ven; Ekv, Per, Hond, Kost, Pan, Dom, Portor): rozdělení pozemku na parcely; (RAE, BDE, DA).

lotificadora, f. (1) (Hond, Nik): stavební firma, která provádí zástavbu pozemku;
▶ prodává stavební parcely určené pro výstavbu domů; (RAE).

lotificar, tr. (1) (Salv, Guat, Hond, Mex, Nik, Pan, Dom, Portor): připravovat pozemky k zástavbě, rozdělovat je na parcely určené ke stavbě domů; (RAE, AM, MM, DA).

lotín, m. [Š: raspadita] (1) (Salv): hazardní hra; ▶ spočívá v tom, že se seškrábe určitá část stíracího losu, kde se může objevit nějaká výhra; (RAE).

lotizable, adj. (1) (Per): o pozemku: připravený k prodeji; (DA).

lotizaci3n, f. (1) (Ekv; Per), viz: lotificaci3n; loteamiento; př.: la “lotizaci3n” de las calles; lotizaci3n Vista Sol; (RAE, AM, BDE).

lotizar, tr. (1) (Ekv; Per), viz: lotificar; dělit na parcely; (RAE, AM, MM, BDE).

low, adj. (← angl.) (1) ~ profile, m. (Portor, Chil): nepozornost, nerozvážnost; (DA).

loza, f. (1) viz: queso, estar como un queso en medio de un plato de loza; (DA).

lpg, m. (1) (Hond, Bol): propan butan, LPG; zkratka z anglického slova *Liquified Petroleum Gas*; (DA).

lu(h), zájm. (1) pl. [Š: los] (Bol: Yungas): plurál členu urč., pro muž. i žen. rod, nejčastěji jen *lu*, někdy doprovázené aspirací *lu^h*; př.: *pa nojotro lu negro* („pro nás černochoy“); *todito lu mujé* („všechny ženy“); *no era pa luh persona mayó* („to nebylo pro starší lidi“); **(2) (Bol: Yungas):** někdy i u subst. v sg., nejen hromadných; př.: *lu juamía* („rodina“); *lu gente vivía...* („všichni lidé žili...“); *ese lu taza di café* („šálky kávy“); **(3) (Bol: Yungas):** někdy se pojí s přivlastňovacím zájm. v sg.; př.: *nojotro cun mi lu amiguito* („my a naši přátelé“); *nostu lu huahua* („naše děti“); **(4) sg. [Š: le, lo, la] (Bol: Yungas):** mu, jí, ho, ji, to; 3. a 4. pád sg. osob. zájm. *on, ona, ono*; př.: *qui cumida lu gustaba* („které jídlo mu chutnalo“); *eyu lu llevó la pantión* („vzali/zavedli ho na hřbitov“); **(5) pl. [Š: les, los, las] (Bol: Yungas):** vám, jim, vás, je; 3. a 4. pád pl. osob. zájm. *vy, oni, ony, ona*; př.: *yo va luh ayudá* („já vám pomohu; pomůžu vám“); *a loh doh Juanito yo va luh contá* („oběma Honzíkům budu vyprávět / povím / řeknu“); ▶ dialekt *afro-yungueño*, v němž se poměrně volně kombinují jména s adjektivy nebo členem bez shody v kat. rodu a čísla; **(6) viz též: eje; (ABS).**

Lu, f., lid. (1) hovor. tvar jmen Lucía (Mex, Ekv, Arg, Urug), Luciana (Arg); (DA).

luá, m. (1) (Dom): bytost, která má lidi chránit proti zlu; (DA).

luán, m. (← map.) (1) (Chil): lama guanako; (2) adj. (Chil): žluto načervenalá barva (jako u guanaka); ■ Var.: *lluán, loán, yuan*; (MS, AM).

lubolo, -la, adj/subst. (1) adj. (Urug): patřící nebo vztahující se ke karnevalovému seskupení, které je složeno z černochů nebo z bělochů převlečených za černochoy; ► provádějí svá vystoupení v rytmu bubínků; (2) m/f. (Urug): člen této skupiny; (RAE).

lubricante, m. (1) **~-es automotrices** (Am): autooleje; (JD).

luca (lucarda, lucrecia), f. (1) (Arg): tisíc pesos; př.: *Cecilia me debe treinta lucas*; ► slang; (RF).

luca, f., hovor. (1) (Arg, Kol, Urug; Chil; LaPla, Ven, Kub): bankovka v hodnotě tisíc pesos; ► peso - měnová jednotka v některých zemích Latinské Ameriky, např.: v Argentině, Kolumbii, či Uruguayi; př.: *tírale cinco lucas al ruano*; (JD, BDE, NET).

- (2) **media** ~ (Chil): pětistovka; (JD).
- (3) (Bol): jedna bolivijská peseta; (4) (Bol): 1 000 bolivijských peset; (5) **media** ~ (Bol): 50 centů bolivijských peset; ► bol. argot *coba*; (HB).
- (6) (Kol): tisíc kolumbijských pesos; př.: *ese chocolate suizo cuesta tres lucas*; ► slang; (RF).
- (7) **~s** (Kol): peníze, prachy; viz též: *plata*; (8) (Ekv): bankovka 1000 dolarů; Syn.: *lucrecia*; (9) slang (Ven): tisícovka, bankovka 1000 bolívarů; (10) (Bol): mince 1 boliviano; viz též: *boliviano*; (11) (Kol): mince 1 peso (100 centavos); ■ Syn.: *peso*; (12) (Per): sol; ► nová per. měnová jednotka; viz též: *sol*; (13) **media** ~, lid. (Bol): mince 50 centavos; ■ Syn.: *quivo*; (14) **~ barra** (Kol): bankovka 1.000 pesos; ■ Syn.: *tabla*; (15) **de a ~¹** (Ekv, Bol): levný; nekvalitní; (16) **de a ~²** (Ekv, Bol): o ceně: nízká; (17) **de a ~¹** (Ekv): o věci nebo člověku: zbytečný, nepoužitelný; (DA).

Luca, f., lid. (1) hovor. tvar jmen *Lucrecia* (Ekv, Bol), *Luisa* (Bol); (DA).

luca, m. (1) **~s** (Salv): papírové peníze, bankovky; (RAE). ● (2) **ponerse los ~s** (Hond): opít se nebo se zdřogovat; (DA).

lucacha, f. (1) (Arg): snovačka; ► jedovatý pavouk se silnými nohami; (2) (Per): viz: *araña capulina*; (DA).

lucaica, f. (1) (szKol): rostlina; viz: *soyacal*; (DA).

lucarda, f., lid. (Arg): 1.000 arg. pesos; viz též: *luca*; (DA).

lucas, adj/subst. (1) adj. [Š: *loco*] (US; Mex, Bol, Guat, Nik, Kost): šílený; bláznivý; př.: *si no te haces a la grifa te vuelves lucas*; (RR, MM, HB, DA). ● (2) (Mex): nebrat to tak vážně; (AM). ● (3) m., lid. (Kub): mince v hodnotě sta pesos; př.: *tiene miles de lucas*; (4) (Kub): bankovka v hodnotě tisíc pesos; př.: *estoy rico, aquí tengo cinco lucas*; viz: *naranja*; (DMC). ● (5) m/f. (Mex): podivín, ztrěštěnec, (AHM). ● (6) m. (Hond, Nik): hlupák; (7) m/f. (Hond): drogově závislý; (8) m. (Salv): kámoš; viz též: *mano*; (9) **ponerse ~s** (Hond): opít (se), ožrat (se); viz též: *enchivar(se)*; (10) **entre Lucas y Juan Mejía** (Dom): není to tak zlé; mohlo by být hůř; (DA).

lucayo, m. (← map.) (1) (Am): dialekt araukanců, který existoval v Lucayas a na Bahamách; (MM).

lucado, -da, adj. (1) (Salv): podnapilý; (DA).

lucear, tr. (← *luz*) (1) (Hond, Salv): oslnit někoho; (2) (Guat): při lovu v noci: oslňovat zvířata světlem; (3) (Salv): osvětlit, osvětlit něco; (DA).

luceo, m. (1) (Guat): noční lov, při kterém se používá světlo k oslnění zvěře; (DA).

lucera, f. (1) (szArg, Urug): rostlina; viz: *yerba lucera*; *lucero*; (DA).

lucerillo, m. (1) (Mex): kůň s bílou skvrnou na čele; (DA).

lucerio, m., hovor. (1) (Salv, Hond, Ven, Nik, Guat): velké množství světel; (RAE, DA).

lucerna, f. (1) (Guat, Portor): hmyz; viz: *minacuro*; (DA).

lucernario, m. (1) (Kub): světlík; vikýř; (JD).

lucero, m. (1) (Arg, Mex): jezdecký kůň s bílou skvrnou na čele; v Mexiku se užívá spíše zdobnělina *lucerrillo*; (MM). • (2) (střArg, zápArg): rostlina; viz: *yerba lucera*; (3) (Bol): pták; viz: *pájaro aceitero*; (4) ~ **nixtamalero** (Hond): ranní světlo; (DA).

lucés, f. (1) ~ **de Buenos Aires** (Kub): říká se, když se v divadle, nebo v kině rozsvítí světla; př.: *lucés de Buenos Aires, ya era hora*; (2) **tener alguien malas las ~ altas o bajas de carretera** (Kub): nevidět dobře; př.: *van a operarlo porque tiene malas las lucés altas (o bajas) de carretera*; (3) **tener más ~ que la farola del Morro** (Kub): být velmi inteligentní; př.: *él tiene más lucés que la farola del Morro*; (DMC).

luceta, f. [Š: *montante*] (1) (Kub): okno nade dveřmi nějaké místnosti; (RAE).

lucha, f. (1) **hacer la ~ a una persona** (Mex): drát se o někoho; (2) ~ **con la muerte** (Mex): smrtelný zápas; (3) ~ **por la paz** (Mex): boj za mír; (4) ~ **de posiciones** (Mex): poziciční válka; (5) ~ **cotidiana del puchero** (Mex): každodenní boj o živobytí; (6) ¿**Cómo está?** – **Aquí, en la ~.** (Mex): Jak se máte? – Ale pořád samá práce; (JD). • (7) (Kub): podvod, klamání, šizení; (8) (Salv): pruh pozemku; (9) **aquí, en la ~ por la locha** (Ven): tak jako vždy, vše při starém; (10) ~ **libre** (Salv): smažené býčí vnitřnosti; (11) ~ **libre²** (Salv): směs různých ingrediencí; (12) ~ **libre³** (Salv): soulož; (13) **coger ~¹** (Kub): snažit se; př.: *no cojas lucha con eso, todo llega con calma*; (14) **coger ~²** (Kub): trápit se; př.: *no cojas lucha que ella llega*; (15) **coger ~³** (Kub): být naštvaný; př.: *no cojas lucha con lo que dijo Pedro*; (DMC). • (16) **coger ~⁴** (Dom): dříť; hodně a usilovně pracovat; (DA).

Lucha, f., lid. (1) hovor. tvar jmen *Lucía* (Mex, Bol), *Lucila* (Bol), *Luisa* (Mex, Pan, Ekv, Bol, Chil); (DA).

luchada, f., lid. (1) (Mex): bitka, rvačka, zápas; viz též: *encontrón*; (DA).

luchador, m. (1) (Am): dřič; (2) **es muy ~** (Am): je do práce jako drak; (JD).

luchar (~ **con**), tr/intr. (1) (Guat, Nik): dobývat, svádět ženu; př.: *volvió al fondín, ... y lo encontró luchando con la fondera*; (RR). • (2) intr. (Kub): podvádět za účelem zisku; (3) tr. (Nik): znásilnit ženu; (4) ~ **el baro** (Kub): vyhledávat příležitost výdělku; (DA).

luce, m. (1) (Chil, zápArg): dětská hra podobná panákovi; ► skáče se na jedné noze; známá v Río de la Plata; (AM, MM). • (2) (Chil) (← map.) jedlá mořská řasa *Ulva rigida*; ► zelená, až 15 cm dlouhá; ■ Var.: *luchi*; (3) (Chil): jedlá mořská řasa *Porphyra columbina*; ► žlutohnědá až purpurová, až 15 cm dlouhá; ■ Var.: *luchi*; (RAE, DA). • (4) (Chil): druh řasy podobný salátu; (MM, BDE). • (5) (Chil): tis; ► rod jedovatých jehličnatých stromů a keřů z čeledi tisoovitých; (6) (Chil, aj.): kotouč (hračka); př.: *una niñita que jugaba al luce en la acera*; (BDE).

luchi, m. (1) (Chil): řasa (*Ulva rigida*; *Porphyra columbina*); viz též: *luce*; (DA).

lucicán, m. (← map.) (1) (Chil): dušené maso se zeleninou s bylinkou *luce* uvnitř; (AM, MM).

luchista, adj., lid. (1) (Mex): bojovný; viz též: *luchón, -na*; (DA).

Lucho, m., lid. (1) hovor. tvar jmen *Luciano* (Portor, Arg), *Luis* (Pan, Ekv, Per, Bol, Chil, Arg, Urug); (2) ¡cómo no, pus ~! (Bol, Chil): to teda ne!, ani náhodou!, to není možné!; (DA).

luchón, -na, adj/subst. (1) adj/subst. (Mex): bojovník; (AM, MM). • (2) adj/subst. (Mex): dříc; (JD). • (3) adj. (Mex, Nik): bojovný, snaživý, usilující o něco; ■ Var.: *luchista*; (DA).

lucia, f. (1) (Dom, Portor): druh plazu z Portorika a Santa Dominga; (MM).

lucía, f. (1) (Portor): hmyz; viz: *minacuro*; (DA).

luciaco, -ca, adj., hovor. (1) (Hond): ješitný; dobře se oblékající, vyparáděný; (RAE).

lucida, f. (1) (Mex, Nik, Pan, Bol): osobní úspěch; (2) (Mex): směšná, komická situace; (DA).

lucidez, f. (1) (Chil, Guat; Arg): lesk, třpyt; nádhera; (AM, MM, JD). • (2) **con** ~ (Chil): se zdravým rozumem, zcela rozumně; (JD).

lucidor, adj. (1) **vestido** ~ (Mex): slavnostní šaty; (JD).

luciérnaga, f. (1) (Arg, Salv): lampička; (JD, DA). • (2) (Arg, Chil, Mex, Urug): světluška, viz: *cocuyo*; (EEA).

lucifer, m/f. (1) **meter** ~ (Kub): rozsvítit v celém domě; př.: *está muy oscuro, voy a meter lucifer*; (DMC). • (2) m/f. (Salv): hulič; ► ten, který kouří marihuanu; (DA).

lucillo, m. (1) (Kub): ryba z Antil; (MM).

Lucinda, f. (1) **ser** ~ (Kub): o ženě: ráda se chlubit; př.: *Juana es Lucinda siempre*; (DMC).

lucio, -cia, adj., lid. (1) (Salv): bláznivý, pomatený, ztřeštěný; viz též: *rechiflado*; (2) (Nik, Ven): o věci: opotřebovaná; (3) (Nik, Kost, Bol): o povrchu určité věci: lesklý, hladký; (4) (Dom): o věci: mastná, lesklá, vyleštěná; (DA).

lucío, -cía, adj/subst. (1) (Portor): o člověku: předvádějící se, musí být středem pozornosti; (DA).

lucir, tr/intr. (1) ~ + **adj** (Kub, Ven, Per; Am): vypadat jako; zdát se; jevit se; př.: *en el consabido caso de Normando, luce que no va a ser así; lucir cansado*; (RR, JD, BDE).

- (2) (Kub): padnout; ► o šatech; (3) **poco le ~-cen sus esfuerzos** (Kub): jeho úsilí je mu málo platné; (4) **eso no te ~-ce** (Kub): to od tebe není hezké; (5) ~ **en los estudios** (Kub): vyniknout ve studiu; (6) ~ **galones** (Kub): mít frčky; ► o vojenské šarži; (7) **en la mano no ~-ce** (Kub): v ruce to není vidět; (8) ~ **mucho** (Kub): vypadat skvěle, krásně; (9) ~ **un ojo de cotorra** (Kub): mít monokl na oku, mít podlité oko; (10) **le ~-ce el pelo** (Kub): vypadá ustaraně; (11) ~ **prendas de otro** (Kub): chlubit se cizím peřím; (12) **a tu vecino le ~-ce el trabajo** (Kub): tvému sousedovi se práce daří; (JD).
- (13) ~ + **subst.**, intr. (Mex aj): mít; př.: *las camas de latón lucían colchas amarillas y el ropero se veía brillante*; (BDE).
- (14) **~le a uno** (Kub, US): zdát se; připadat; (SUS).
- (15) **intr.** (Kub, Dom): myslet si, tušit; (16) **intr.** (Hond, Kub): zdát se možné; (17) ~ **con sombrero ajeno** (Guat, Nik): chlubit se cizím peřím; (DA).

lucirse, intr., hovor. (1) (Mex): vybarvit se, chovat se špatně; ► mex. argot *caliche*; (DBM).

lucma, m/f. (1) m. (Ekv, Per, Bol): strom, viz: *lúcuma*; (2) f. (Bol): plod, viz: *lúcuma*; (3) (Bol): rostlina; viz: *membrillo lúcuma*; (DA).

lucmo, m. (1) f. (Per): strom, plod, viz: *lúcuma*; (DA).

luco, viz: *barros luco*; (BDE).

lucrecia, **adj/subst.** (1) f., lid. (Ekv): 1000 dolarů (bankovka); (2) f., lid. (Chil): 1000 pesos (bankovka); viz též: *luca*; (3) **adj.** (Nik): bláznivý, poblázněný; (DA).

luctuosa, f. (1) (Hond, Pan, Dom): zpráva o úmrtí nebo devítidenní pobožnosti; (DA).

lucua, f. (1) (Kol): palma jipijapa; (JD).

lucuma, f. (← keč. *lujma*) viz: *lujma*; (LM).

lúcuma, **adj/subst.** (← keč/kič. *lucma*) (1) f. (Ekv, Per, Bol, Chil; Am): strom *Pouteria lúcuma*; ► čeledi sapidilovité *Sapotaceae*; s téměř blanitými vejčitými listy zúženými až k řapíku; jeho plod má velikost malého jablka a před konzumací se skladuje na slámě; podobné švestce *Lucuma obovata*; ■ Var.: *lucma, lucmo, lúcuma, lugma*; ■ Syn.: *guaycume, luma, maco*; (2) f. (Ekv, Per, Bol, Chil): plod stromu *lúcumo*; ■ Var.: *lucma, lucmo, lugma*; ■ Syn.: *guaycume, luma, maco*; (RAE, DA, MM, JD, BDE).
- (3) f. (Chil): palice, šiška; ► hlava; (JD).
- (4) **adj/subst.** (Chil): o barvě: okrová, žlutohnědá; (5) **adj.** (Chil): o věci: okrově zbarvená; (DA).

lucumí, m., pl.(-mises) (1) (Kub): lukumiové; ► černošská sekta; (JD).

lúcumo, m. (← kič. *lucma*) (1) (Per, Chil; Am), strom, plod, viz: *lúcuma*; (MM, JD, BDE, DA).
- (2) (Chil): strom; viz: *palo colorado*; (DA).

ludo, m. [Š: *parchís*] (1) (Arg, Chil, Per, Urug, Ven; Par, Bol, Ekv): hra Člověče, nezlob se!; (RAE, AM, MM, DA).

luego, adv. (1) lid. (Chil, Ven, Salv): ihned, hned, rychle, brzy; př.: *-¿porqué te vas tan luego? -mi abuela está muy mal; -luego, señor; -¿cómo luego! ahora mismo;* (2) ~ **luego**, lid. (Mex): ihned, hned, zaráz; př.: *en la tarde del martes pasaba el Güero con su gente a ver qué lotes habían quedado vacíos porque si uno no ocupaba la tierra luego luego, le daba la ficha a otros;* (BDE). • (3) **desde un ~**, hovor. [Š: *puesto que*] (Salv): jelikož, poněvadž; (4) ~ **de** (Arg, Mex; Kub, Chil, Urug, Ven, Nik, Kost, Pan, Kol, Ekv, Per): po; poté co; dále, později; ► vyj. následnost; př.: *luego de haber gastado 600 pesos; le voy a explicar luego;* (RAE, JD, EEA, DA). • (5) [Š: *a veces; de vez en cuando*] (Mex; Portor, Kol, Per, Par; Am): občas; př.: *vas en caballos de hacienda, como luego dicen;* (AM, MM, JD). • (6) **tal ~**, viz: *tal*; (7) **tan ~** (Am): právě; viz: *tan*; (8) **para ~ (paluego) es tarde** (Mex): zítra už bude pozdě; viz: *tarde*; (RR, JD). • (9) (Chil, Guat, Mex): blízko; př.: *¿Dónde vive? - Aquí lueguito.;* (AM, MM, JD). • (10) (Par): předem; př.: *yo te dije luego que no jugaras; ya te dije luego que ...;* (MM, JD). • (11) (Guat, Mex): teď nebo nikdy; ► věta na povzbuzení; př.: *para luego es tarde;* (MM). • (12) **¿~?** (Per): nuže?; (13) ~ **como** (Per): sotvaže, jakmile; (14) ~ ~ (Mex, Guat, Bol): hnedlinko, hned; př.: *en la tarde del martes pasaba el Güero con su gente a ver qué lotes habían quedado vacíos porque si uno no ocupaba la tierra luego luego le saba la ficha a otros;* (JD, BDE, DA). • (15) ~ **a ~; de ~ a ~;** (Mex): co nejrychleji; (16) **más ~** (Chil, Hond, Nik, Pan, Ven, Ekv, Bol): potom, později; (17) **pues ~** (Mex): no ovšem, samo, no to jo; (18) ~ **que** (Mex): jakmile, sotvaže; (19) **tan ~ como, tan ~ que** (Am): jakmile, sotvaže; (20) **con tres ~-os** (Am): našup, na to tata (přiběhnout aj.); horempádem utíkat aj.; (JD, DA). • (21) adv., lid. (Mex): rychle, bleskově; viz též: *disparado*; (22) (Hond, Salv): nyní, právě teď, momentálně; (23) (Salv): časně, brzy (ráno); (24) ~ (Par): takže?!, co tedy?!; (25) ~ **nomás** (Bol, szArg): hned, ihned; (26) **ya ~** (Bol): momentálně, právě teď, v tuto chvíli; (DA).

luego luego, (1) (Mex): hned; už to bude; viz též: *ahora*; (EEA).

luego, mark. (← guar. *voi*) (1) (Par): ujišťuji tě, určitě, ovšem; ► markátor vytvořený vlivem guar. a posilující tvrzení; př.: *yo ya no era vírgen luego, así que no tenía mucho que perder;* (EA).

lueguito, adv. (1) [Š: *en seguida*] (Guat, Chil; Mex, Pan, Kol, Arg, Bol; Am): hned, okamžitě, brzy, co nevidět, blizoučko; př.: *lueguito va a ser madre soltera;* (RR, MM, JD, EA). • (2) citosl. **¿~!** (Chil): v žádném případě, ani náhodou, ale kdepak!; (AM, JD). • (3) **¿hasta ~!** (Chil): tak na shledanou; (JD).

lueñe, adj/adv. (1) adj. (Am): vzdálený, daleký; (2) adv. (Am): daleko; (JD).

lufre, m. (1) (Ven: Trujillo): rána; (AM, MM).

lugar, m. (1) **darse de** ~ (Mex): chovat se důstojně; (2) **darse su** ~¹ (Mex): prosadit se, získat si vážnost; (3) **sin dejar ~ a dudas** (Mex): bez jakékoliv pochybnosti; (4) ~ **deportivo** (Mex): sportoviště, hřiště; (5) **sin ~ a duda** (Mex): bez nejmenší pochyby; (6) **en ~ de una cosa/una persona** (Mex): místo čeho, místo koho; (7) **¡en su ~, descanso!** (Mex): pohov!; ► povel; (8) **sin ~ a equívocos** (Mex): zcela jednoznačně; (9) ~ **de estacionamiento** (Mex): stojánka, stanoviště letounů; (10) **estar en su ~** (Mex): být na místě; (11) **estar fuera de ~** (Mex): nebýt na místě; (JD). • (12) **agarrar (tomar) ~** (Chil): zaujmout místo, viz: *turno, pedir turno*; (EEA). • (13) **darse su** ~² (Kub, Ven): nedovolit, aby nás nebylo respektováno; (14) **darse su** ~³ (Kub, Ven): chovat se správně; (15) **a como dé ~** (Mex, Guat, Salv, Nik, Kost, Pan, Kol, Ekv, Per, Bol, Chil, Kub, Dom, Portor, Ven, Arg, Urug): za každou cenu; ■ Var.: *lugar, a como haya...*; (16) **a como haya ~** (Kost): viz: *lugar, a como dé...*; (DA).

lugarú, -rúa, m/f. (← franc. *loup-garou*, „vlčí muž“) (1) (Dom): bytost, která se podle lidové pověsti dokáže přeměnit ve zvíře nebo v strom; (DA).

lugarula, f. (← franc. hait. *loup garou*) (1) (Dom): neupravená a rozčuchaná žena; (MS).

luger, f. (1) (Kub): luger; ► pistole; (JD).

lugma, m/f. (1) (Ekv, Per): strom, plod, viz: *lúcuma*; (DA).

lugo, adj. (1) (Per): beran bez rohů; (AM, MM).

luguin, m. (1) (Chil): mrknutí; (2) **echar/pegar el/un ~ a una cosa** (Chil): mrknout se na něco; (JD).

luicho, m., venk. (1) (jvPer): zvěřina, vysoká zvěř; (DA).

luido, -da, adj. (1) (Mex, Nik): o textilním materiálu: obnošený, opotřebovaný; (DA).

luín, m. (1) (výchMex): *Colubrina ferruginea*; ► strom dorůstající do výšky až 20 m; má velké listy, které jsou na spodní straně kaštanově zbarvené; plody jsou kulaté, dřevo je červené a je velmi odolné; ■ Var.: *bijaguara*; (DA).

luir, tr. (1) (Chil): zmačkat, zmuchlat; pošpinit, zničit; (AM, MM). • (2) (Chil): výraz pro hrnčíře, který vyčistí své vyrobené zboží; (3) (Mex): opotřebovat, znehodnotit třením jedné věci o druhou; (MM).

luis, m. (1) ~ **gregario** (Mex): tyran pospolitý; ► pták dorůstající cca do 16 cm; má krátký černý zobák, bílošedé čelo, bílý krk, převládá olivově zelené zbarvení, pouze břicho je žluté a nohy jsou černé*; (DA).

luisa, f. (1) (Mex): *Lippia citriodora*; ► Verbena citrónová; rostlina původem z Peru připomínající svou vůni citron; v domácnosti se používá jako lék na žaludek; (MM). • (2) venk. (zápBol): ovce; (DA).

luisón, m. (1) [Š: *lobisón*] (Par; Urug, sevArg): vlkodlak; př.: *es bien sabido que las mujeres nunca se vuelven luisón, palabra que no tiene femenino*; (RR, AM, MM).

lujada, f. (1) (Hond): především o hliněné nádobě nebo o obuvi: hlazení, uhlazení, leštění;
 ■ Var.: *alujada*; (DA).

lujado, m. (1) (Kost): především o podlaze: vyleštění, leštění; (DA).

lujado, -da, adj. (1) (Mex, Hond, Nik): o nádobě nebo kůži: vyleštěná, uhlazená; ■ Var.:
alujado; (DA).

lujador, m. (1) (Salv): hadřík nebo kartáč, který slouží k leštění bot; (DA).

lujadora, f. (1) (Hond): leštící přístroj na broušení obuvi (především podrážky, podpatku a
 vnějšíku obuvi); (DA).

lujadura, f. (1) (Mex): hlazení; (JD).

lujar, tr. (1) (Mex): hladit; (JD). • (2) (Hond, Nik, Kost): leštit podlahu a jiné povrchy;
 (DA).

lujear, intr. (1) (Dom): chlubit se, vychloubat se svým bohatstvím; (DA).

lujma, f. (← keč. *lujma*) (1) (Bol): kdouloň obecná; ► strom, který dorůstá do výšky 6 m,
 jeho květy mají růžovobílou barvu, z plodů se vyrábí sirupy a marmelády; ■ Var.:
lucuma; (LM). • (2) (Bol): plod kdouloně; (DA).

lujo, m. (1) lid. (Kub), viz: *restaurante*; (DMC). • (2) **echar** ~, lid. (Kol): předvádět své
 bohatství; (DA).

lukas, f. pl., (1) (Kol): peníze, prachy; viz též: *lucas*; ► kol. argot *parlache*; (M01).

luke, m. (1) lid. (Kub), viz: *duque*; (DMC).

lukiado, -a, adj.; viz: *luquiado*; ► kol. argot *parlache*; (M01).

Lul, m., lid. (1) (Pan): hovor. tvar jména *Raúl*; (DA).

Lula, f., lid. (1) hovor. tvar jmen *Lourdes* (Guat, Nik, Kub, Bol), *Lucila* (Portor), *Luisa*
 (Chil, Urug); (DA).

lulada, f. (← keč.) (1) (Kol): limonáda; ► tzv. *champola*, připravovaná z rostliny *lulo*;
 (MS).

lular, m. (← keč.) (1) (Kol): výsadba rostliny *lulo*; (MS).

lulero, m. (1) (Chil): váleček na těsto; (AM, MM, JD). • (2) pl. (Chil): kukadla; (JD).

lules, m., pl. (1) (Arg): indiáni žijící na západě mexické provincie el Chaco, kde se aktuálně
 nachází hranice provincií Tucumán, Santiago del Estero a Salta; (MM).

lulipa, f. (1) (Per: Jauja): spodnička, kombiné; (AM, MM).

lullir, tr. (1) (Kol, Kost; Mex): drhnout, třít; (AM, MM).

lulo, -la, adj/subst. [Š: *naranjilla*] (1) (Kol, Per): keř z čeledi lilkovité (lat. *solanaceae*)
 s velkými listy s nafialovělým žilkováním, s nafialovělými plody kyselé chuti a
 žlutooranžovými květy, používá se pro výrobu džusů a sladkostí; ► zelený pomeranč,
 narančila; (JD, DA); ■ Syn.: *naranjila*; (NET); (2) m. (Kol, Per): plod tohoto keře; (RAE,
 MM, DA). • (3) (← keč.) (Kol): rostlina podobná rajčeti; *Solanum globosum*; (AM,
 MM). • (4) ~ **de perro** (Kol): druh rostliny *lulo*; (5) **connigo y la mata de ~ ninguno se**

limpia el culo (Kol): přísloví rolníků: nenecháme si ubližovat ani se ponížovat; **(6) el ~ del ojo** (Kol): oční bulva; **(7) estar (o quedar) como un ~** (Kol): být spokojený; otrávený; plný, přecpaný; **(8) hacer ~** (Arg): spát, chrápat, chrnět; (MS, JD). • **(9) adj.** (Chil): zpomalený člověk; napůl ještě spící; **(10)** (Chil): štíhlý, hubený; dlouhý, jak šindel, vyčouhlý; (AM, MM, JD). • **(11) m.** (Chil): malý balíček válcovitého tvaru; **(12)** (Chil): kadeř, kudrlinka; (AM, MM, JD). • **(13) adj.** (Chil): pitomý, praštěný; **(14) m.** (Chil): váleček; **(15)** (Chil): raneček; (JD). • **(16) adj/subst., lid.** (Salv): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; **(17) m.** (Kol): *Solanum macranthum*; ► strom dorůstající do výšky až 12 m; má nepravidelnou, ale bohatou korunu; trnité větve a také listy; bílé nebo fialové hvězdčovitě květy; kulatý oranžový plod; ■ Syn.: *tachuelo**; **(18)** (střKol): atraktivní muž; **(19) adj/subst.** (jzPer): houska, bagetka; ► pečivo, které je uprostřed široké a na koncích špičaté; **(20) m.** (zápBol): kulatá houska, žemle; ► má průměr asi 10 cm a je široká asi 2 cm, vyrobená z pšeničné mouky a otrub; **(21) m.** (Chil): role, váleček vyrobený z látky, papíru nebo jiného materiálu; vytvořený ledabyle; **(22)** (Chil): výkal, trus ve tvaru válečku; **(23) m.** (Chil): kudrnatý vlas; (DA).

lulu, adj. **(1)** (zápBol): o mladé dívce: vážená, ctěná, milovaná; **(2) ~** (zápBol): miláčku, drahoušku, zlatičko; (DA).

Lulú, f., lid. **(1)** hovor. tvar jmen *Dolores* (Bol), *Lourdes* (Salv, Nik, Kub, Portor, Ekv, Bol, Ur), *Lucía* (Ekv, Portor), *Lucrecia* (Bol); (DA).

lulú, m., lid. **(1)** (Salv): zženštilce, změkčilý člověk; viz též: *culero*; (DA).

luma, f. (← map.) **(1)** (Chil, Per): druh chilského stromu čeledi myrtovité *Myrtaceae*; *Myrtus luma*; ► vysoký až 20 m; **(2)** dřevo tohoto stromu; ► je tvrdé, těžké a odolné; (RAE, MM). • **(3)** (Ekv): strom, plod, viz: *lúcuma*; **(4)** (Chil): dřevěný obušek vyrobený ze dřeva *Myrtus luma*; **(5)** (Chil): vážné napomenutí, důtka, pokárání; (DA).

lumami, m. **(1)** (Chil): oběd nebo večeře připravená ze zbytků z předešlých dnů; (DA).

lumazo, m., venk. **(1)** (Chil): výprask policejním obuškem; **(2)** (Chil): výtka, důtka, napomenutí; (DA).

lumbé, m. **(1)** (Per): hra, při které se střídají ženy a muži a vytvářejí tím kruh; (MM).

lumbeta, f. **(1)** (Chil): druh nože na papíry, který používají knihvazači, zarovnávači okrajů a tiskaři; (AM, MM).

lumbo, -a, adj. **(1)** (Hond, Nik): hloupý; viz též: *güevón*; **(2)** (Hond, Nik): přihlouplý, zpitomělý; (DA).

lumbral, m. **(1)** (Chil): práh (dveří); (JD).

lumbre, m/f. **(1)** (Ven): práh, zápraží dvěří; (AM, JD). • **(2)** (Kol): bok kánoe, člunu; (AM). • **(3) llegarle a uno la ~ a los aparejos** (Mex): mít nůž na krku; ocitnout se v těžké situaci; už v tom lítá; (MM, JD). • **(4) dar ~¹** (Ven): jiskřit; **(5) dar ~²** (Ven): zuřit, prskat; **(6) dar ~³** (Ven): hořet touhou; **(7) está que echa ~¹** (Ven): strašně zuří; **(8)**

está que echa ~² (Ven): hoří touhou; **(9) echar --es** (Ven): rozkřesat oheň; **(10) a ~ mansa** (Mex): pomaloučku; **(11) de muchas --es** (Mex): velice vzdělaný; **(12) ni por ~** (Mex): za nic na světě, ani ve snu; **(13) a ~ de pajas** (Mex): jako sláma (hořet); jako dým (se rozplynout); **(14) le toca en la ~ de los ojos** (Mex): může si pro to oči vyplakat; (JD).
• **(15) f.**, lid. (Salv, Nik): peníze, prachy; viz též: *plata*; (DA).

lumbrera, f. **(1)** (Mex): tribuna na koridě nebo lóže v divadle aj.; (AM, MM, JD).

lumbriciente, -ta, adj. **(1)** (Guat, Hond, Salv): červivý; viz: *lumbriciente*; (DA).

lumbricultor, -ra, m/f. **(1)** (Kol): člověk, který chová žížaly; (DA).

lumear, tr. **(1)** (Chil): dát výprask policejním obuškem; **(2)** (Chil): vážně napomínat, kárat; (DA).

lumilla, f. **(1)** (Chil, Per): dřevo *Myrtus luma*, které se prodává na oj vozu; (AM, MM).

luminaria, f. **(1)** (Kost, Kol; Arg; Mex): hvězda; člověk, který vyniká ve své profesi; př.: *luminaria filmica*; (RR, JD). • **(2)** (Am): svítidlo; (JD). • **(3)** (Kub): osvětlení v místnosti; **(4)** (Pan): veřejné osvětlení, lampa; **(5)** (střBol, výchBol, jižBol): táborák, který se dělá v noci 23. června; jedná se o nejmraznější noc v roce; **(6)** (Bol): taxi s magnetickým světelným nápisem; (DA).

luminito, m/f. **(1)** (Ven): osvětlovač televizního studia; (DA).

lumpe, m. **(1)** (Hond, Salv): rybářská síť určená k lovu garnátů; je připevněná k železné obruči; (DA).

lumpen, m. **(1)** (Kub): lump; flákač; ■ Var.: *lumpens, lúmpenes* v pl.; (JD).

lumpero, -ra, m/f. **(1)** (Hond, Salv): rybář, který loví garnáty; (DA).

lumpia, f. **(1)** (Ven): rýžový závitok plněný zeleninou; typický pro čínskou kuchyni; (DA).

Lumumba, m. **(1) entrar ~ en Katanga** (Kub): mít nemanželský poměr; př.: *cuando la besé fue cuando entró Lumumba en Katanga*; (DMC).

luna, f. **(1) estar en la ~ de Paíta**, [Š: *estar en la Luna*] (Bol, Ekv, Per): být mimo realitu, neuvědomovat si, co se děje; (RAE, MM). • **(2)** (Ekv, Arg; Urug, Kost, Bol, Ekv, Par): špatná nálada; **(3)** [Š: *menstruación; mes*] (Mex, Kub, Salv, Dom): menstruace; měsíčky; (RR, DA). • **(4) media ~** (Arg, Par): kus dřeva ve varu půlměsíce, který používají krejčí; **(5)** (← angl. *honeymoon*) ~ **de miel** (Am): líbánky; (MM). • **(6)** [Š: *lúnula*] (Chil): měsíček; ► bílá část u kořene nehtového lůžka; **(7) ~ tierna**, f. [Š: *luna nueva*] (Salv, Mex, Hond, Nik): nov; ► fáze dorůstání měsíce; **(8) a la ~ de Paíta, quedarse a la ~** hovor. [Š: *a la luna de Valencia*] (Chil, Ekv, Per): být frustrován, když se člověku nesplní to, co si přál nebo zamýšlel; být roztržitý, zmatený; (AM, MM, DA). • **(9) estar en la ~** (Am): je, jako by spadl z měsíce; **(10) ~ llena/ en lleno** (Am): úplněk; **(11) cara de ~ llena** (Am): obličej jak mazanec; **(12) estar con la/su L~¹** (Ekv, Am): o člověku: mít špatnou náladu; **(13) estar con la/su L~²** (Am): raplovat; **(14)** (Per): o zvířeti: být v říji; **(15) estar alguien de buena ~** (Am): mít dobrou náladu; **(16) estar alguien de mala ~**

(Am): mít špatnou náladu; (JD). • **(17) ser una ~ de gato y escoba** (Kub): o měsíci: být plný a narudlý; př.: *hoy hay una luna de gato y escoba*; **(18) si no es ~ es cuarto creciente** (Kub): jestli není plešatý, tak je hodně vyspělý; př.: *Juan si no es luna, como ves; es cuarto creciente*; viz: *romance*; (DMC). • **(19) de ~** (Guat, Kost, Hond, Bol, Par): nabručený jako medvěd, mající špatnou náladu, podrážděný, naštvaný; př.: *Joel está de luna; mejor ni lo molestes*; ► slang; (RF, DA). • **(20)** (Salv): papírový drak ve tvaru mnohoúhelníku; **(21) ~ maciza** (Mex): úplněk; **(22) ~ sazona** (Hond): viz: *luna maciza*; **(23) ~ vieja** (Kol, Par, Arg, Urug): měsíc ve tvaru C; **(24) media ~²** (Mex): nehtový měsíček (u kořene nehtu); **(25) media ~³** (Ekv): hvězdice; ► gymnastický cvik; **(26) media ~⁴** (Hond): ocelový nůž ve tvaru půlměsíce, který slouží k řezání tabákových listů; **(27) media ~⁵** (Hond): dřevěný polokruh, který tvoří kolo vozíku, trakaře; **(28) en la ~ de Paíta** (Ekv, Per, zápBol): bez povšimnutí; **(29) en la ~ de Paíta²** (Per): soustředěný, zamyšlený; **(30) dejar la en ~** (Kub): nepochopit někoho; být mimo; **(31) estar con la ~¹** (Per): o zvířeti: být v období říje; **(32) estar con la ~²**, lid. (Dom): mít krámy, menses, menstruaci; (DA).

lunada, f. **(1)** (Mex): přátelská vesnická sešlost; př.: *Tita había aceptado acompañar a John a una lunada en un rancho vecino*; (RR). • **(2)** [Š: *fiesta nocturna al aire libre*] (Guat, Mex, Hond, Nik, Kost, Kol): párty, oslava; ► pořádaná venku a v nočních hodinách; př.: *hay que llevar mucha cerveza para la lunada de mañana*; (RF, DA).

lunanco, m. **(1)** (Arg): kulhavá herka; (JD).

lunar, m. **(1) el ~ de Lola** (Kub): číslo jedna v dominu; (DMC).

lunarejo, -ja, adj/subst. **(1)** (Bol, Kol, Ekv, Per; Arg, Chil, Mex; Am): o člověku či zvířeti: ten, který má velké mateřské znaménko nebo více znamének ve tváři; (RAE, AM, MM, JD). • **(2)** (Am): grošovatý; strakatý; ► o koni; (JD).

lunático, -a, adj. **(1)** (Guat, Nik, Dom, Ekv, Bol, Chil): citlivý; **(2)** (Hond, Pan, Par): podrážděný, vznětlivý, zlostný; (DA).

lunch, m. (← angl.) **(1)** (Am): lehké polední jídlo, lehký oběd; **(2)** (Am): studené jídlo; ■ Syn.: *lonche, lonchi*; (MM). • **(3)** (US, Mex, Ekv): oběd; **(4)** (Hond, Nik, Ekv, zápBol): svačina (dopoledne); **(5)** (Kub): odpolední svačina; (DA).

lunchería, f. **(1)** (StřAm, Kol, Portor; Am; Ven): bufet, jídelna; ■ Var.: *lonchería*; (MM, JD, DA).

lunchero, -ra, m/f. **(1)** (Kub): pomocný kuchař, který připravuje sendviče; (DA).

lundero, -ra, m/f. **(1)** (szPer): tanečník afrického tance *lundú*; (DA).

lundú, m. **(1)** (szPer): starodávný africký tanec; (DA).

lunear, intr. **(1)** (Mex): jít na lov, rybařit, nebo na procházku za svitu měsíce; (RAE).

lunero, -ra, adj. **(1)** (Arg, Guat): člověk, co v pondělí nejde do práce po prohyřené noci; (AM, MM).

lunes, m. (1) (**hacer el San Lunes** (Bol, Chil, Guat, Mex, Per): (slavit) modré pondělí; ► pondělní absence v práci (po bujarém víkendu); př.: *la costumbre del ausentismo después del fin de semana ha llegado a institucionalizarse en el “San Lunes”, que en sí se considera explicación suficiente*; (2) viz: *día*; (AM, MM, BDE). • (3) ~ **femenino** (Per): výhodné vstupné pro ženy do kina; ► dříve měly ženy každé pondělí poloviční vstupné; (4) ~ **de zapatero** (Kol): prodloužený víkend; (5) **san** ~ (Mex, Per, střBol, zápBol, Chil): nepřítomnost v práci z důvodu kocoviny po živém víkendu; viz též: *San Lunes*; (6) **el ~ ni las gallinas ponen** (Mex, Hond, Nik, Kost): po neděli nikdo nemá chuť do práce; (DA).

luneta, f. [Š: *patio de butacas*] (1) (Am): přízemí v divadle s křesly, lóže; (RAE). • (2) (Arg): zadní okno u auta, viz: *medallón*; (EEA). • (3) (Hond, Nik): nůž s širokou čepelí ve tvaru měsíce; slouží k naporcování tabáků; viz též: *navaja*; (DA).

lunetario, m. (1) (Mex, Guat, Kub): lóže (v přízemí); (JD, DA).

lunfa, m. [Š: *lunfardo*] (1) (Arg, Urug): dřívější mluva nižších společenských vrstev Buenos Aires, ze které později některá slova a vazby pronikly do argentinské a uruguayské španělštiny; zlodějská hantýrka; (RAE, AM, MM). • (2) (Arg, Urug): zloděj, dlouhoprst'ák; chmaták; (AM, MM, JD, DA). • (3) (LaPla): hantýrka v oblasti řeky La Plata (Argentina a Uruguay); (NET). • (4) (Arg, Urug): vztahující se ke zlodějské hantýrce; (DA).

lunfamanía, f. (1) (LaPla): zvyk mluvit hantýrkou *lunfardo*; ► slang *lunfardo*; ■ Syn.: *lunfomanía*; (NET).

lunfanía, f. (1) (LaPla): múza, inspirace *lunfardem*; ► slang *lunfardo*; (NET).

lunfapoesía, f. (1) (LaPla): básnické umění, poetika *lunfarda*; ► slang *lunfardo*; (NET).

lunfardaje, m. (1) (Arg): skupina zlodějí; (DA).

lunfardesco, -sca, adj. (1) (LaPla, Urug): spojený, v souvislosti s *lunfardem*; ► slang *lunfardo*; (NET, DA).

lunfardía, f. (1) (LaPla): svět *lunfarda*; ► slang *lunfardo*; (NET). • (2) (Arg): *lunfardo*, zlodějská hantýrka; (DA).

lunfardismo, m. (1) (Arg, Urug): zlodějská hantýrka (slovo či věta); (MM, JD).

lunfardo, m. (1) (Arg, Urg, Nik): *lunfardo*; ► jedná se o dialekt, který se původně vyvinul v okolí Buenos Aires a byl používán nižší sociální třídou, dnes je mnoho výrazů tohoto dialektu součástí lidové mluvy; (RF, DA). • (2) (LaPla, Urug): dlouhoprst'ák, chmaták, zloděj, ničema, zlotřilec; viz též: *lunfa*; ► původně označení pro „zloděje“, později pro „podvodníka“ a dále také pro „živořícího člověka“ obecně; tento slang vznikl v Buenos Aires a jeho okolí a zprvu byl užíván spodní vrstvou obyvatelstva, odkud se rozrostl a rozšířil do centra města a stal se tak populární formou komunikace všech společenských vrstev přístavního města do té míry, že ti, kteří jím nemluvili, mu alespoň z velké části

rozuměli; dnes je používán v oblasti řeky La Plata (Argentina a Uruguay); část jeho slov a slovních obrátů také přešla a rozšířila se v hovorovém jazyce; v průběhu 20. a tohoto století si mnoho slov z této hantýrky částečně osvojily okolní státy, např. Chile a Paraguay; slang *lunfardo*; ■ Syn.: *lunfa*; (NET, DA). • (3) (Urug): ► původně uruguayský slang, nyní je mnoho výrazů používáno v obecné urug. španělštině; ► slang; (RF).

lunfardo, -da, adj/subst., málo použ. [Š: *delincuente*] (1) (Arg, Urug; Per): delikvent; zloděj; (RAE, AM, JD). • (2) ~ **a la gorda** (Ar, Per, Urug): žargot, zlodějská hantýrka; (3) (Arg, Urug, Per): blázen, hlupák, naivka; (AM, MM). • (4) adj. (Arg, Urug): zlodějský; (5) m. (Arg): zloděj; (JD, DA).

lunfardología, f. (1) (LaPla): seznam, soupis *lunfarda*; ► slang *lunfardo*; (NET).

lunfaverseante, m. (1) (LaPla): básník *lunfarda*; ► slang *lunfardo*; (NET).

lunfita, m. (1) (Arg): zloděj, delikvent, kapsář; (DA).

lunfomanía, f. (1) zvyk mluvit hantýrkou *lunfardo*, viz též: *lunfamanía*.

lungo, -ga, adj/subst. (1) subst. (Arg, Urug): vysoká a hubená osoba; čára, dlouhán; př.: *si lo agarra la lunga o su reverendo marido y padre espiritual de todos nosotros le cuesta el puesto*; (RR, JD). • (2) adj. (Arg, Bol, Par): čára, dlouhán, habán; (JD, DA).

lunita, f. (1) (Kub): dětská hra; př.: *hemos jugado juntos a la gallina ciega y a la lunita, hemos crecido el uno al lado del otro, sin pensar en amores, al menos por mi parte*; (RR).

luntata, adj/subst., lid. (← aim. *lunthata*, „zloděj“) (1) (zábBol): zloděj; (DA).

lupanear, intr. (1) (Salv): chodit do nevěstinců; (DA).

lupara, adj/subst. (1) (Nik): poblázněný, bláznivý; (DA).

luperonista, adj/subst. (1) (Dom): stoupenec dominikánského politika Gregoria Luperóna; (DA).

lupia, m/f., spíš v pl. (1) (Kol): malé množství peněz; pár haléřů; pakatel; př.: *me gané unas lupias*; (RAE, AM, MM, JD). • (2) (Hond): léčitel; zaříkávač; (AM, MM, JD). • (3) **estar en la ~** (Kol): nemít ani vindru; (JD).

lupias, f., pl., lid. (1) (výchKol): peníze, prachy; viz též: *plata*; (DA).

lupido, -da, adj. (1) (Salv): o látce: odbarvená, vybledlá; (DA).

lupino, m. (1) (Per): lupina proměnlivá; ► rostlina dorůstající do výšky až 1m; větví se již zesponu stonku, listy jsou prstovitě dělené, květenství je hroznovité a květy jsou v různých odstínech modré barvy; (2) (Per): plod této rostliny; je ve tvaru lusku a má několik semínek; používá se v kuchyni a k výrobě určitého druhu pečiva; (DA).

lupuna, f. (1) (Per): strom; viz: *ceiba*; (DA).

luque, m. (1) **echar un ~** [Š: *echar un vistazo*] (Chil): podívat se; př.: *para matar el tiempo le eché un luque al programa*; (RR).

luqueada, f. (← angl. *look*, „podívat se, pohled“) (1) (Per, Chil): letmý pohled; (DA).

luqueado, -da, adj. (1) **estar** ~, lid. (Kol): být při penězích; být zajištěný; (DA).

luquear, tr/intr. (← angl. *to look*) [Š: *mirar*] (1) tr. (Chil; Am; Per, Par): dívat se, koukat, čumět; (RR, MS, JD, DA). • (2) (Per, Par, Chil): mrknout se, podívat se letmo; (DA).

luquete, m. (1) (Chil): kus terénu, který zbývá zorat; (2) (Chil): místo na hlavě kulatého tvaru, který není pokryt vlasy v důsledku plešatění; pleš; (3) (Chil): skvrna, saze, díra na oblečení; fliček, flek; (AM, MM, JD).

luquiado, -a, adj. (1) (Kol): bohatý, majetný, zámožný, zazobaný; př.: *los primeros trabajos los hicieron directamente y quedaron lukiados, forrados de billete*; ► kol. argot *parlache*; ■ Var.: *lukiado*; (M01).

luquiar, tr. (1) (Portor): dívat se; viz: *luquear*; (DA).

luquin, m. (← angl. *looking*, „pohled“) (1) (Chil): letmý pohled; (2) **echar un** ~, lid. (Chil): přelétnout pohledem někoho či něco; (DA).

luquitas, f. pl. (zdrob. ← *lucas*); (1) (Kol): peníze, prachy; př.: *y como mi hermanito tenía unas luquitas ahí, como dos mil pesos, ...entonces el pelaíto los invitó a ponche*; viz též: *lucas*; ► kol. argot *parlache*; (M01).

luria, m/f. (1) (Nik): blázen; (DA).

lurias, adj., lid. (1) (Mex, Nik): bláznivý, pomatený, ztřeštěný; viz též: *rechiflado*; (DA).

lurias, m. (1) (Mex): šašek, kašpar; (JD).

lurio, -ria, adj. (1) (Mex): potrhlý, bláznivý, cáknutý; ■ Var.: *lurieco*; (AM, MM, JD).
• (2) (Mex: Sonora, Sinaloa): zamilovaný; (AHM).

lurpiar, tr. (1) (Urug): podvést, zpronevřit; (DA).

lustra, f. (1) ~ **aspiradora** (Arg, Urug): vysavač; (DA).

lustrabotas, m/f. [Š: *limpiabotas*] (1) m. (JižAm, Hond, Nik; Chil, Kol, Per; Par, Arg: LaPla; Mex, Urug, Ven): čistič bot; ■ Syn.: *lustracachos, lustrachancletas, lustrador, lustre, lustrero, lustrín, lustrabotines*; (RAE, MM, JD, BDE, EEA). • (2) m/f. (Hond): servilní osoba; viz též: *lustrabotas*; (3) m/f. (Kol): čistič/ka bot; ■ Var.: *lustracachos, lustrador, lustre, lustrero, lustrín*; (DA).

lustrabotines, m. (1) (Arg): čistič obuvi; ■ Syn.: *lustrabotas*; (JD).

lustracachos, m. (1) (Bol): čistič bot; viz též: *lustrabotas*; (DA).

lustrachancletas, m/f. (1) (Hond): servilní osoba; viz: *lustrabotas*; (DA).

lustración, f. (1) (Am): čišťení bot aj.; (2) (Am): leštění, cidění; ■ Syn.: *lustrada*; (JD).

lustrada, m/f. (1) f. (Guat; Urug, Arg; Per; Chil, Mex, Par, LaPla; Am; Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Kub, Dom, Ven, Ekv): čišťení; leštění; lesk; ► ve vztahu k botám, autu, bytu; viz též: *lustre*; ■ Syn.: *lustración*; (RR, AM, MM, JD, BDE). • (2) m. (Kost): leštění, vyleštění; (3) f. (Arg, Urug): taneční figura v tangu, při které tanečník napodobuje leštění boty o kalhoty; (DA).

lustrado, adj. **(1)** (Portor): lesklý, zářivý; (AM).

lustrador, m. [Š: *limpiabotas*] **(1)** (Bol, Guat, Hond, Nik, Urug; Ekv, Per; Chil, Arg, Par; LaPla, **Salv**): čistič bot; viz též: *lustrabotas*; (RAE, AM, MM, BDE, **DA**). • **(2)** (Ar, Ekv, Par, Per): osoba, která má oprávnění k této profesi; (MM).

lustradora, f. **(1)** (Arg, Per, **Hond, Bol**): stroj na leštění parket; př.: *a las nueve de la mañana se escucha el sonido laborioso de una lustradora*; (BDE, **DA**).

lustrachancletas, m. **(1)** (Hond): lichotník, pochlebník; viz též: *chupahuevos*; (DA).

lustramueble(s), m. **(1)** (Arg, Chil, Urug, **Bol, Par, Kol**): leštidlo na nábytek; (RAE).

lustrapisos, adj. **(1)** (Chil): vztahující se ke stroji na leštění parket; (DA).

lustrar, tr. [Š: *adular*] **(1)** (Nik): lichotit, pochlebovat; (RAE). • **(2)** (Dom, Per; Hond, Urug, Arg; Chil, Guat, LaPla, **Ven**): čistit; leštit; př.: *había demorado lo menos media hora en arreglarse, lustrar los zapatos...*; viz též: *lustrada*; (RR, BDE, **EEA**). • **(3)** (**zápHond**): naglazovat keramický výrobek; (DA).

lustraspiradora, f. **(1)** (Arg, Urug): stroj k leštění parket; viz též: *lustradora*; (DA).

lustre, m. **(1)** (Guat): čištění; leštění, lesk (bot); př.: *se lanzó trapo en mano ... a la última parte del lustre, cuando las puntas de los zapatos deben quedar como un espejo*; viz též: *lustrada*; (RR). • **(2)** (svBol): čistič bot; viz též: *lustrabotas*; **(3)** (Par): výčitka, výtka, pokárání; **(4)** (Nik, Kost): poleva na dorty nebo piškoty z vajíček a cukru; (DA).

lustrear, tr. **(1)** (Am): leštit; (JD).

lustrero, m. **(1)** (**Hond, výchBol**): čistič bot; viz též: *lustrabotas*; (DA).

lustrín, m. [Š: *limpiabotas*] **(1)** (Chil): čistič bot; viz též: *lustrabotas*; **(2)** (Chil) krabice, kde čističi bot ukládají své pracovní potřeby; (RAE, BDE). • **(3)** [Š: *almidón*] (Per): škrob; př.: *la escrupulosidad es como la goma de lustrín, buena para darle tiesura y brillo a las pecheras y los cuellos, pero que de nada sirven cuando la camisa es de lana*; (RR). • **(4)** (Chil): stánek, kde se čistí boty; **(5)** (Ekv): látka z hedvábí; ■ Syn.: *lustrina*; (AM, MM). • **(6)** (Ekv): lesklá hedvábná tkanina; (AM). • **(7)** (Am): listr; ► organokovová sloučenina; (JD). • **(8)** (Chil): stupínek čističe bot; př.: *...coloco un pie sobre el lustrín*; (BDE). • **(9)** lid. (Chil): místo, zaměstnání; viz též: *colmena*; (DA).

lustrina, f. **(1)** (Chil, **Pan**): krém na boty; (AM, MM, JD, **DA**). • **(2)** (Arg, Par): zářivá látka ze srsti lamy; **(3)** (Ekv): látka z hedvábí; ■ Syn.: *lustrín*; (MM).

lustroso, -sa, adj. **(1)** (Nik): o věci: skvrnitá, flekatá, špinavá; (DA).

lutario, -ria, subst. (← fr. *luthier*) **(1)** (Urug): loutnař; (MS).

luto, f. **(1)** **no aguantar con** ~ (Guat): nestrpět obtěžování; u toho je hned oheň na střeše; ten hned vyletí; (AM, MM, JD). • **(2)** **aliviar el** ~ (Guat): nosit poloviční smutek; (JD).

lutocar, m. (← něm.) **(1)** (Chil): příruční vozík na sbírání odpadků; (MS, AM, MM).

lutona, f. (1) (Ekv): zjevení v podobě ženy; př.: *decían que una lutona, como llamaba la superchería pueblerina a fantasmas y aparecidos, salía por las madrugadas*; (RR, AM, MM).

luvia, f. (1) (Ekv): proud krve při menstruaci; (AM, MM).

luy, viz: *luya*; (MS).

luya, f. (← may.) (1) (Mex): sukulent; ► *Bombax ellipticum*; (2) (Mex): jeho květ; ■ Var.: *luy*; (MS).

Luyanó, m. (1) **ser alguien de ~ pa' (para) abajo** (Kub): být z vesnice; př.: *él hace mucho, a pesar de que es de Luyanó pa' abajo*; ► Luyanó je chudá čtvrť v Havaně; (DMC).

luyido, m. (1) (Hond): uhlazení hliněného nádobí; (DA).

luyido, -da, adj. (1) (Mex, Hond, Nik, Kost): o oblečení: obnošené; (DA).

luyir(se), tr/intr/zvrat. (1) (Mex, Nik, Kost, Arg): ošoupat, vydřít oblečení; (2) intr., zvrat. (Hond, Nik): ošoupat se; (3) tr. (zápHond): vyhladit, uhladit hliněnou nádobu; (DA).

luz, f. (1) ~ **brillante**, f. [Š: *queroseno*] (Kub): petrolej; (2) ~ **mala**, f. (Arg, Urug): bludička;

► světélko, které lidová pověra přisuzuje bludným duším nepohřbených mrtvých; př.: *y dicen que desde entonces, ..., suele verse una luz mala como de alma que anda en pena*;

(RAE, RR). • (3) (Arg, Par, Urug): vzdálenost mezi dvěma objekty; (4) **dar** ~¹ (Arg, Par, Urug): dát náskok; př.: *te doy veinte metros de luz*; (5) **ver la** ~ (Ven): mít peníze; (MM).

• (6) **cuarta** ~ (Am): parkovačka (aut); (7) ~ **de estacionar** (Chil): parkovačka (aut); (8) ~ **fría** (Kub): neónové světlo, neón; (9) ~ **mala** Arg): světélko, bludička; (10) **ver** ~ (Arg):

hledat, kde tesař nechal díru; (11) **ver la** ~ (Am): mít prachy; (JD). • (12) ~ **alta** (Am; Mex, Hond, Salv, Nik, Kost, Dom, Kol, Ven, Bol, Chil, Par, Arg, Urug): dálková světla (auta);

■ Var.: *luz larga; luces altas*; (13) ~ **baja** (Am; Mex, Hond, Salv, Nik, Kost, Dom, Kol, Ven, Bol, Chil, Par, Arg, Urug): potkávací světla (auta); ■ Var.: *luz corta; luces bajas*; (BDE, DA).

• (14) **dar** ~ **a alguien** (Kub): dát někomu peníze; př.: *estaba quebrado y le di luz*; (15) **dar más ~ que un bombillo** (Kub): zářit; př.: *ese anillo da más luz que un bombillo*; (16) **estaba esmerilado por los fosos y le di** ~ (Kub): neměl peníze

a já jsem mu je dal; př.: *mi hermano estaba esmerilado por los fosos y le di luz*; slang *chuchero*; viz: *chuchero*; (17) **ir algo ~ y progreso** (Kub): jít dobře; př.: *todo el asunto va luz y progreso*; (18) **L~ y Progreso** (Kub): hodně štěstí; př.: *bueno, Luz y Progreso; nos vemos*; (19) **L~¹ y Progreso, hermano** (Kub): ztrat' se mi ze života; př.: *se lo grité: Luz y Progreso, hermano*; ■ Syn.: *llévate, viento de agua*; (20) **L~² y Progreso, hermano**

(Kub): měj se; (21) **Octavio de la L~ Medina** (Kub): číslo osm v dominu; (22) **ser ~ de cocuyo** (Kub): být velmi slabý; př.: *la luz que da la presa es luz de cocuyo*; (23) **tener una mujer puesta la ~ roja** (Kub): o ženě: mít menstruaci; (DMC).

• (24) (Bol, Mex, Hond, Salv, Nik): hotovost, peníze, prachy; (25) ~ **luz** (Bol): výraz používající se k

označení něčí nevhodné přítomnosti; ► bol. argot *coba*; (HB, DA). • (26) ~ **de stop** [Š: *luz de freno*] (Arg, Mex, Ven): brzdové světlo; ■ Syn.: ~ *de freno* (Chil, Mex, Urug); (27) ~ **de atrás** [Š: *luz trasera, piloto*] (Urug): zadní světlo u auta; ■ Syn.: ~ *trasera* (Arg, Chil, Urug, Ven), *cuartos traseros* (Mex); (28) ~ **de giro** [Š: *intermitente*] (Arg): blinkr; ■ Syn.: *guiño de giro* (Arg), *intermitente* (Chil), *direcciona* (Mex), *señalero* (Urug), ~ *de cruce* (Ven); (29) ~ **delantera** [Š: *faro*] (Ven): přední světlo u auta; ■ Syn.: *foco* (Arg, Chil, Urug), *faro* (Mex, Ven), *fanal* (Mex); (30) **bichito de** ~ (Arg, Urug): světluška, viz: *cocuyo*; (31) **mesa (mesita) de** ~ (Arg, Urug): noční stolek, viz: *mesa de luz*; (EEA). • (32) (Kost, Dom): duch; (33) (Kost): plameny; (34) (Par): výhoda, příležitost; především ve hře nebo soutěž; (35) **lucos** (Hond): melír na vlasech; (36) **lucos²** (Nik): oči; (37) (Hond): šířka, prostornost rybářské sítě; (38) **lucos altos** (Pan): viz: *luz alta*; (39) **lucos bajos** (Pan): viz: *luz baja*; (40) ~ **corta** (Arg): viz: *luz baja*; (41) ~ **de cruce** (Ven, Par): viz: *luz direcciona*; (42) ~ **de estop** (Kol, Ven, Bol, Par): viz: *estop*; (43) ~ **de muerto** (Kost): plameny; (44) ~ **direcciona** (Kol): blinkr; ■ Var.: *luz de cruce*; *luz de giro*; (45) ~ **larga** (Arg): viz: *luz alta*; (46) **con las lucos prendidas** (Bol, Chil): velmi pečlivě, velmi pozorně; (47) ~ **roja** (Hond): vyhrožování smrtí skupinkou delikventů; (48) **ni sus lucos** (Mex, Salv, Nik): v nepřítomnosti, mimo; (49) **adiós, ~ que te apagaste** (Ven): je konec!, sbohem!; (50) **dar ~ al gas**, lid. (Chil): prozradit utajenou informaci; (51) **estar a media** ~ (Salv): usnout v opilosti; zůstat tuhej; (52) **llevarse la** ~ (Pan): jet na červenou; (53) **tener ~ larga** (Kub): být prozíravý; (54) **ver la ~ a cuadros** (Guat): být ve vězení; ■ Syn: *ver el sol a cuadros*; (DA).

luzaso, m., viz: *luzazo*; (RR).

luzazo (luzaso), m. (1) (Guat): nečekané oslnující světlo; př.: *de la ventana rota, partieron dos granadas, que cayeron en medio de los dos; un luzazo y como monigotes, los cuerpos se levantaron un momento y fueron a caer despatarrados por los costados*; (2) (Guat): náhlý nápad; osvětlení; chvályhodný nápad; př.: *¡claro!, tuvo un luzazo*; (RR).

luzón, m. (1) (Hond): bankovka 1 lempira; viz též: *lempira*; (DA).

lycras, f., pl. (1) (Mex): punčochy; viz: *calzas*; (EEA). • (2) (Mex, Salv, Nik, Dom, Portor, Kol, střBol): legíny, elastáky; (DA).

lyncon, m. (1) (Kub): peso (peníze), viz: *barilla*; DMC).

4. Lista de sinónimos

árbol de María, viz: *lechemaría*

aguacatillo, viz: *laurel*

atoj, viz: *lobo, -ba*

baula, viz: *laúd*

cacaíllo, viz: *laurel*

calaba, viz: *lechemaría*

camaque, viz: *lobo, -ba*

cariaquillo, viz: *lantana*

chachalaca, viz: *langosta*

chiligüe, viz: *lantana*

chucuyo, viz: *loro*

cinco negritos, viz: *lantana*

curupí, viz: *lecherón*

ébano, viz: *laurel*

esterográfico, viz: *lapicera*

fanduca, viz: *laúd*

gato cerván, viz: *león*

gato cervante, viz: *león*

gato de monte, viz: *león*

gato motete, viz: *león*

guacuaco, viz: *limoncillo*

guacamaya azul, viz: *lapa*

guacamayo verde, viz: *lapa*

guama, viz: *lechuguilla*

guanjuro, viz: *lashuro, -ra*

guayaibí amarillo, viz: *lanza*

guayarte, viz: *laurel*

hierba de platero, viz: *limpiaplata*

lagarto caspi, viz: *lechemaría*

mara, viz: *liebre*

margarabomba, viz: *limoncillo*

margarita del campo, viz: *lantana*

matanegra, viz: *leña*

matizadilla, viz: *lantana*

mato de agua, viz: *lobo, -ba*

mirto, viz: *limonaria*

nahuite, viz: *levantamiento*

naranjito, viz: *limoncillo*

nutria, viz: *lobito*

palo brea, viz: *lebón*

palo de avispas, viz: *limoncillo*

palo de perico, viz: *limoncillo*

palo María, viz: *lechemaría*

paraisillo, viz: *limoncillo*

pega-pega, viz: *lecherón*

pequén, viz: *lechucita*

queltehue de la puna, viz: *leque*

registro, viz: *licencia*

registro de conducir, viz: *licencia*

registro de conductor, viz: *licencia*

retamilla, viz: *leña*

sabino, viz: *laurel*

San Juan, viz: *lirio*

sietenegritos, viz: *lantana*

sombra de quequeo, viz: *limoncillo*

tachuelo, viz: *lulo, -la*

tinglado, viz: *laúd*

tiptiri, viz: *lechucita*

tintirellada, viz: *leguleyada*

tora, viz: *laúd*

tortuga baula, viz: *laúd*

trompillo, viz: *latapi*

vara prieta, viz: *largoncillo*

yaguela, viz: *lináloe*

yana-yana, viz: *laurel*

xobaroba, viz: *lantana*

xoxoco, viz: *leña*

5. Comentario a la traducción

En el apartado del comentario a la traducción, explicaré los métodos que he utilizado durante mi trabajo, el proceso y las fases e intento aclararlo poniendo los ejemplos concretos.

En primer lugar, he trabajado con una parte elaborada de varias fuentes (RAE, RR, MM, MS, NET, otros) que ha sido realizada por otro estudiante y que me sirvieron solo de modelo.

Aparecieron palabras que no estaban ordenadas según el alfabeto, así que era necesario ponerlo en una forma adecuada, que gracias al programa Word y la opción de ordenarlo automáticamente, resultó más fácil. Aunque hay que mencionar que no todos los términos estuvieron ordenados correctamente. Debido a la diferencia del alfabeto checo y el alfabeto español, algunas letras no quedaron en su lugar determinado y tuve que reordenarlo (ej. ch, ñ, ll, etc.). Una vez terminada la ordenación alfabética, había que revisar bien todo el diccionario, ya que varias veces aparecían palabras con el mismo significado, por eso era necesario eliminar algo, numerar de nuevo o añadir una información nueva (sobre todo la abreviatura del país donde se emplea cierta palabra, que en algunos casos faltaba).

Una vez acabada esta parte, pude adjuntar nuevos términos (que aún no estaban mencionados en la traducción anterior) o nuevos significados de la palabra ya mencionada.

Como ya he comentado al principio, en la introducción de mi trabajo, el texto editado por mí se reconoce por el distinto color. Lo más importante es apuntar que el diferente color está puesta para distinguir el texto adjuntado por mí del trabajo realizado por otro estudiante.

Se pueden distinguir 3 maneras cómo he adjuntado la traducción:

1) nuevo término – no está mencionado en el modelo

Ej. **lolosaurio, -a**, subst/adj. **(1)** m/f. (Chil): dospělý člověk, který se snaží vypadat mladě; **(2)** adj. (Chil): mladistvý, mladě vypadající; (DA).

El nuevo vocablo siempre está escrito en lila y lleva la numeración que empieza (1) y si se le añaden más significados, continúa por orden y al final del último significado se pone entre paréntesis la abreviatura de la fuente concreta. Como he trabajado solo con una fuente, siempre aparece solo DA.

2) nuevos significados – el término ya mencionado, pero hay más significados nuevos

Ej. **lagarteo**, m. **(1)** (Kol): drzé chování; **(2)** (Chil): chycení za ruce; **(3)** (Mex): chytání ještěrek; (JD). • **(4)** lid. (střKol): bezzásadové, prospěchářské chování; viz též: *lagartería*; **(5)** (sevBol, VýchBol): projížďka po řece spojená s pozorováním ještěrek; (DA).

En este caso, los nuevos significados se marcan con un • antes de la numeración y se sigue el orden de los números según el modelo.

3) países adjuntados – el término y el significado son iguales, pero la palabra se emplea también en otro país

Ejemplos:

lajazo, m. [Š: *pedrada*] **(1)** (Nik, Hond): rána hozeným kamenem; (RAE, DA).

lambedero, m. **(1)** (Hond, Mex; Arg, Kol, Ven): místo se solí, kde ji chodí lízat dobytek; (RAE, MM, DA). • **(2)** ~ (**lamedero**), m. (Ven; Mex, Urug, Arg): solný terén; ► nahání se tam dobytek, aby mohl lízat sůl; př.: *y si es el musiu del lambedero de La Barquereña, ¡no se diga!*; (RR).

Más arriba podéis ver los ejemplos que muestran bien el paso, cuando adjunté solo el país o unos países y al final agregué la abreviatura de la fuente.

Son términos que tenían significado igual pero en mi diccionario la misma palabra se empleaba también en otros países.

Por eso para distinguirlo al final del último significado salen las dos fuentes entre paréntesis y la mía está puesta en color lila, tanto como la abreviatura del país.

Todas las abreviaturas que están mencionadas en el diccionario las adjunto en el apartado separado “Las abreviaturas utilizadas”. Abarca todas las abreviaturas de países, de la categoría gramatical, fuentes, idiomas extranjeras o indígenas de dónde proviene la palabra, distinción entre masculino y femenino, adjetivo y sustantivo, singular y plural; símbolos de tipo: ●, ;▶, ■ Syn.:, ■ Var.:, ~, etc., el modo de habla (lid., venk., hov., vulg.), o sea todas las abreviaturas y símbolos que se pueden ver en el diccionario con frecuencia y son imprescindibles para entender el sistema de la elaboración del diccionario desde el punto de vista formal.

Al ver el Diccionario de americanismos (DA) por primera vez, se nota la abundancia de las palabras puestas en negrita. Aquellas palabras hacen referencia a otro término que está incluido en este diccionario. Por eso hacía falta consultar el diccionario en el caso de aquellas palabras que no empiezan con la letra L. Para poder entender bien el significado y la idea del autor, intentaba buscar también la palabra por Internet y lo comprobé con el diccionario DA.

Se trataba de numerosos términos, por eso me decidí sacar unas fotos de los que me hacían falta, para poder continuar con mi trabajo.

Términos en latín:

Durante el proceso de la traducción, había encontrado numerosos términos en latín.

La mayoría de estos vocablos es la denominación científica en latín de un árbol, planta, arbusto o animal.

Intenté encontrar el nombre científico en checo siguiendo estos pasos:

1) En el navegador de Google poner el término en latín

2) Añadir la palabra “česky”

A veces salió en Wikipedia ya concretamente la denominación checa (en la fauna y flora más conocida y más común), pero en la mayoría de los casos tenía que añadir a la denominación latina palabra “česky” (ej. Tupinambis teguixin – teju pruhovaný)

Para que podáis imaginar mejor, de qué animal o planta se trata, adjunto imágenes en el apartado de “Anexos”. Este apartado incluye las fotos de unas plantas exóticas y animales poco conocidos.

Quiero también mencionar que encontré casos en cuales el autor se había equivocado en la denominación latina o sea había puesto una menos conocida. Después me veía obligada a buscar por Internet el término correcto para poder encontrar el nombre científico en checo.

Muchos tipos de flora tienen varias denominaciones latinas, por eso resulta un poco complicado encontrar los sinónimos, que además en la mayoría son muy parecidos.

Más adelante, me gustaría comentar que he encontrado una denominación errónea, ya que según mi opinión, se trata de un error pequeño y está influido por la lengua materna.

Ej. **limpiacasa cabecirroja**- el autor pone el término latino: *Gonatodes alogularis* en vez de *Gonatodes albogularis*

Si miramos este ejemplo, parece más bien que se trata de un error provocado por falta de atención.

Cabe comentar que algunos términos con la denominación latina, o sea la descripción en español de un tipo de fauna o flora, incluyen palabras bastante científicas como p.ej. formas de frutos (baya-bobule, cápsula-tobolka, drupa-peckovice, legumbre/vaina-lusk), tipos de florescencia (espiga-klas, racimo-hrozen, panícula-lata), tipos de hojas (simples-jednoduché, opuestas- vstřícné, oblongas- podlouhlé, aovadas-vejčité, alternas-střídavé, digitadas-složené, etc.).

Términos con información añadida:

En este apartado quiero mencionar todos los términos sin una explicación bastante detallada, o sea el caso cuando me parecía escasa la información, por eso tuve que consultar otras fuentes, entre ellos sobre todo Internet.

Se trata de frases, insultos, interjecciones, platos típicos o bebidas típicas para un cierto país, expresiones de la construcción, dichos, refranes, etc.

En algunos casos hacía falta consultarlo con los nativos (hispanohablantes) quienes me explicaron de otra manera el significado de la expresión, lo que me había facilitado la traducción al checo.

Más abajo podéis ver unos ejemplos:

1) latapi, m. (1) (Per): *Guarea guidonia* ► strom, který dorůstá do výšky až 45 m; má vějířovité listy, malé květy nažloutlé barvy; dřevo je velmi vzácné a kůra stromu se používá v medicíně; ■ Syn.: *trompillo*; (DA).

En el caso de esta palabra, era necesario buscar el nombre científico en latín porque en el diccionario autor pone solo el nombre del género y familia, pero no especifica su nombre completo.

Según el género *Guarea*, la familia *Meliaceae* y la descripción del autor y, gracias al sinónimo mencionado, encontré en Internet que se trataba de *Guarea guidonia*¹.

2) levantacobija, m. (1) (Hond): avokádo; ► plodina, která podporuje erekci u mužů; (DA).

El término *levantacobija* el autor lo describe como „alimento que estimula los genitales masculinos“.

Después de consultarlo por Internet, encontré en una página web que concretamente se estaba hablando del aguacate, que es conocido por sus propiedades afrodisíacas y su seudónimo es „levanta cobija“²

Cabe comentar, que en la página web mencionada, este seudónimo se usa en Nicaragua y como se puede ver claramente en el diccionario, el autor menciona Honduras como el país donde se emplea. A pesar de esto, decidí poner este significado, porque Nicaragua es un país vecino de Honduras y hay casos en los cuales se nota la influencia, tanto de modo de habla de la gente como en el vocabulario propio de un país cercano.

3) levantamuertos, m. (1) (Mex): jídlo, které napomáhá regeneraci organismu; ► obvykle po požití velkého množství alkoholu; **(2) (Kol):** slepičí vývar; ► základ tvoří

¹ http://www.cadefor.org/index.php?option=com_remository&func=fileinfo&id=110&Itemid=65

² <http://aldealascuevas.blogspot.com.es/2009/11/aguacate.html>

drůbeží a mleté hovězí maso, přidává se cibule, zelená rajčata, zelené banány, juka a koření; ► výborný k regeneraci organismu;....(DA)

El segundo significado de este término, también lo consulté por Internet, ya que en el diccionario DA se mencionaba que se trata de „*especialmente un caldo y una sopa*“, me pareció adecuado encontrar un nombre más concreto. El nombre *levantamuertos* me evoca en checo “vyprošťovák” que es normalmente una sopa que ayuda a la regeneración después de haber consumir bebidas alcohólicas en exceso y en este caso se trata de casi lo mismo. En la República Checa también se usa un caldo, o de cerdo o de res, para regenerar el cuerpo. Esta vez se trataba de *sancocho de gallina criolla* que es bueno para regenerar el organismo.³

4) ladrillo, m.**(13) ~ de rafa** (Hond): druh cihly; ► má délku 22, 86 cm a šířku 8, 89 cm; **(14) ~ de fiscal** (Chil): pálená cihla; **(15) ~ kinkón** (Per): tvrdá cihla, která slouží ke stavbě zdí a zídek; **(16) ~ pandereta** (Per): dutá cihla; ► má šest otvorů; slouží ke stavbě zdí; **(17) ~ pastelero** (Per): hurdis; hovorově hurdisk; ► plochá tenkostěnná cihla, která slouží ke stavbě stropů; ■ Syn.: *pastelero*;....(DA).

Más arriba podéis ver un caso de las expresiones de construcción, es decir varios tipos de ladrillos que tienen distintos tamaños, son de distintos materiales y tienen distinto uso.

En este caso me ayudó mucho mi padastro que, como muchos hombres de mi país, tienen grandes conocimientos de la construcción y saben buena denominación de herramientas, objetos, materiales y otros.

Aunque no en todos los casos había encontrado un nombre concreto, para evitar malinterpretaciones había conservado el mismo contenido intentando poner un significado más breve y claro.

³ <http://www.lagranepoca.com/26675-receta-sancocho-gallina-criolla-tradicional-levanta-muertos-colombiano>

5) Aquí menciono unas de las interjecciones que aparecen en el diccionario. Normalmente siempre hay una descripción de la interjección, cuándo se usa y cuál es su matiz (burla, admiración, asombro, desconfianza, acuerdo, etc.), por eso hacía falta encontrar un equivalente en checo:

español: ¡**lagarto!**, interj. (1) (Hond, Pan): Expresa desconfianza o incredulidad ante algo o hacia alguien, e indica el deseo de que no ocurra lo expresado; (2) (Salv): expresa intención de contrarrestar la mala suerte; (DA).

checo: **lagarto!**, citosl. (1) (Hond, Pan): že by?, neříkej?; ► vyjadřuje nedůvěru vůči něčemu, někomu a označuje přání, aby se něco znovu neopakovalo; (2) (Salv): to ne!, jdi pryč!; ► odvolat neštěstí; (DA).

español: ¡**larala!**, interj. (1) (Salv): Expresa burla; (DA).

checo: **larala!**, citosl. (1) (Salv): chacha!, haha!, chichi!; ► výsměch, posmívání; (DA).

español: **lero**, citosl. ... • ~ (2) (Bol, Mex, Kol, Ekv, Chil, Par, Arg, Guat, Portor): Se usa para burlarse de alguien; Se usa para mortificar o hacer rabia a alguien; (DA).

checo: **lero**, citosl. ... • (2) (Bol, Mex, Kol, Ekv, Chil, Par, Arg, Guat, Portor): chacha!, haha!, kiš kiš!; ► vyjádření výsměchu, snaha naštvat někoho, případně i ponížit; (DA).

Término sin traducción:

Durante la elaboración de mi trabajo había encontrado un término que al final dejé sin traducción.

A pesar de consultar varias fuentes y pedir consejo al tutor de mi proyecto, no había llegado a encontrar ni un equivalente en checo, ni una traducción adecuada.

Junto con mi tutor decidimos dejar la expresión en la versión original para evitar la traducción incorrecta e inadecuada.

Se trata de este término:

laja, m/f. ... (8) (Per): **bajo de piedra que forma capas o filos, que suele hallarse a la entrada de los puertos;**... (DA).

Palabras repetidas:

Al elaborar el diccionario, me fijaba que había unas palabras que se repetían unas veces. Se puede hablar de sinónimos o variantes del cierto término. En el apartado de “Lista de las abreviaturas” menciono símbolos de tipo ■ Syn.: ■ Var.: que hacen referencia a otra palabra que está apuntada en el diccionario. Puede ser una palabra que empieza con L pero muchas de ellas son palabras que empiezan con otra letra.

En la parte mía del diccionario aparecen con frecuencia siguientes palabras:

pochlebník, lichotník, hloupý, hlupák, vychytralý, mazaný, poblázněný, bláznivý, homosexuál, zšenštilý, etc.

Palabras relacionadas con el sexo:

Aquí pongo ejemplos de unas de las palabras (expresiones) relacionadas con el sexo y genitales masculinos y femeninos, entre ellas hay unas que, según mi opinión, son bastante íntimas y a veces vulgares.

Ej. děvka, šlapka, prostitutka, penis, vagina, ejakulát, zvlhčení vagíny, erekce u mužů, etc.

Dificultades de la traducción

1) palabras sin mencionar un país concreto

2) palabras sin fuentes

1) Al ordenar el modelo, encontré numerosas palabras sin una abreviatura del país donde se emplea la palabra, por eso era necesario consultar la fuente concreta y añadirla.

Aunque este proceso no parece muy complejo, hay que mencionar casos en los que el trabajo se hizo un poco complicado para mí, debido a que no podía encontrar el

nombre del país ni en el diccionario concreto, aparecen términos que quedan sin nombre de país/países.

2) Otro caso, que me ha causado dificultades, fue problema de las expresiones en cuales no estaba mencionada la abreviatura de la fuente concreta.

Al haber consultado este problema con mi tutor, llegamos a ponernos de acuerdo que, como hay tantos términos sin la fuente, introdujimos un nuevo símbolo en vez de la abreviatura de la fuente: (XX).

No quiero echarle la culpa a la persona que elaboró el modelo, pero me parece bastante raro que hubieran aparecido tantos términos sin fuentes (puestas entre paréntesis al final de la expresión).

Comentario y resumen de todas las dificultades:

Como había encontrado ciertas dificultades y además errores, quiero hacer una pequeña crítica del diccionario elaborado por otra(s) persona(s).

Aunque soy consciente de que no puedo juzgar el trabajo del estudiante, quiero comentar las siguientes dificultades:

Me parece que la persona, que había elaborado este modelo, no había prestado mucha atención a las reglas formales que habían sido establecidas y se tenían que obedecer. Es decir, poner bien la numeración, espacios, abreviaturas, signos diacríticos. etc.

Me parece que se concentró más en la traducción que en la parte formal del mismo. Yo misma considero la traducción bien hecha (con una corrección de pequeñas faltas ortográficas, gramáticas y errores de tipeo).

En mi opinión sería mejor y adecuado prestar la atención, tanto en la traducción, como en la parte formal manteniendo las reglas establecidas.

Debido a estos errores mi trabajo resultó aun más difícil y me parece que para un estudiante de la filología hispánica es un trabajo no profesional y no está elaborado con cuidado.

Este hecho causa dificultades, tanto a mí, como al profesor Jiří Černý, como el responsable de la elaboración de “Španělsko-český slovník amerikanismů”.

Como ya he mencionado no me gusta echarle la culpa solo al estudiante, porque sé que el problema de espacios puede ser causado debido al uso de varias versiones del programa Word a la vez, de este problema me informó el tutor de mi proyecto, quien me había dado a conocer este problema y me había avisado y recomendado usar solo un tipo de versión del programa Word.

El segundo comentario lo dirijo al autor mismo, concretamente el modo de expresar un cierto término. Dentro de la descripción/explicación muy a menudo pone una palabra en negrita que se refiere a otra palabra en el mismo diccionario. Para aclararlo, veáse los siguientes ejemplos:

levantamuertos, m. (Ekv): comida o líquido que ayuda a curar el **chuchaqui**.

Después de consultar el diccionario DA, queda evidente que se trata de resaca („malestar que padece al despertar quien ha bebido alcohol en exceso).

ladrerío, m. (Mex, Kub, Chil): **ladrería**, sonido reiterado de ladridos

El ejemplo muestra el caso de la palabra que empieza con la misma letra, por eso no era necesario consultar otras letras del diccionario DA.

Luego había casos cuando se trataba de una palabra bien conocida y común, veáse los siguientes términos:

liberal, adj. (Salv): referido a maíz o **frijol**, cosechado tempranamente (en español europeo-*judías, alubias*)

lanchar(se), tr. (Ekv): contaminarse un hongo las **papas**, tomates y otros cultivos (en español europeo-*patatas*)

lavaza, f. (zápEkv): **banano** de inferior calidad que las compañías desechan al seleccionar la fruta venden a menor precio como alimento para cerdos (en español europeo-*plátano*)

lechón, m. (Bol): cerdo lechón adobado con **ají**, limón, pimienta negra, cominos y sal, que se cuece al horno..... (*ají* en español europeo-*chile, pimiento*)

Para terminar este apartado, solo apuntar que la traducción a veces me costó mucho trabajo y tuve que consultarlo con mi tutor y los hispanohablantes (en la mayoría los españoles).

Al empezar mi proyecto no conocía muchos latinoamericanos, más bien los españoles y como ya he comentado más arriba, a veces ni ellos sabían el significado. Más tarde conocí unos latinoamericanos con los que había consultado mi trabajo y muchas veces me dijeron que no sabían que significaba la expresión porque, o no se usaba, o era muy típica para una cierta zona del país. A lo mejor si lo consultara con un latinoamericano de edad y de pueblo, podría ayudarme, ya que conoce más expresiones que un joven.

En el instituto normalmente se enseña el español europeo, por lo que resulta un poco difícil entender al español de América Latina, ya que hay ciertas diferencias.

Gracias a los estudios en la universidad tuve oportunidad de conocer algunas denominaciones hispanoamericanas, pero hay que destacar que se trata solo de una pequeña parte.

Por eso, en mi proyecto me di cuenta de que tenía problema de entender unas frases y ciertas palabras.

Para facilitar la traducción consulté sobre todo el diccionario de RAE⁴ o el diccionario wordreference.com⁵, donde está mencionado el país en el que se emplea la palabra. También consulté el diccionario DA, cuando se trataba de una palabra escrita en negrita como comento más arriba.

⁴ <http://lema.rae.es/drae/?val=>

⁵ <http://www.wordreference.com/es/en/translation.asp?spen=>

6. Conclusión

El objetivo de este proyecto fin de carrera ha sido traducir los términos con la entrada L. El trabajo incluye el diccionario final que consta de más de 2000 términos (incluyendo la parte elaborada por otro/s estudiante/s); comentario a la traducción, que se dedica al sistema de la traducción, explica las reglas que se tenían que seguir desde el punto de vista formal; problemas con la traducción de las palabras y además abarca otras secciones, que ya han sido mencionadas en el apartado de “Introducción”.

Hay que destacar que algunos términos, concretamente todos de tipo fauna y flora que llevaban una denominación latina, me han costado más trabajo que otros.

Pero por otro lado, he aprendido nueva terminología, he enriquecido el vocabulario en esta zona, he tenido la oportunidad de conocer numerosos tipos de fauna y flora que antes para mí eran desconocidos.

A veces ni nos damos cuenta de que existen tantos ejemplares de fauna y flora y que aquellos que en vida podemos conocer es solo una pequeña cantidad de todos ejemplares.

Como cada uno vive en su propio país, nunca llegaremos a conocer todos los ejemplares del mundo, ya que es obviamente imposible.

Me parece maravilloso el trabajo de todos los biólogos y zoólogos que hacen investigaciones en busca de nuevos tipos de animales o plantas.

Gracias a estos científicos podemos conocer nuevos tipos de fauna y flora que viven lejos de nuestro hogar, que no podemos verlos ni en la naturaleza ni en un parque zoológico.

Me parece perfecta la idea de publicar un diccionario de los hispanoamericanismos en versión checa, ya que todavía no existe ningún diccionario de este tipo.

Para terminar, solo apuntar que para mí fue un gran placer poder cooperar y ayudar a elaborar al menos una parte de este diccionario.

7. Resumen

Este proyecto final de carrera será una parte del diccionario de americanismos que se denomina *Diccionario de americanismos español-checo*. Se trata de un diccionario bilingüe español-checo. Incluye más de 2000 palabras que empiezan con la letra L. Los vocablos han sido recogidos del diccionario de *Diccionario de Americanismos* realizado por la *Asociación de Academias de la Lengua Española*.

Resumé

Tato bakalářská práce bude součástí *Španělsko-českého slovníku amerikanismů*. Jedná se o překladový slovník ze španělského do českého jazyka. Obsahuje více než 2000 hesel, která začínají písmenem L. Hesla byla vybrána ze slovníku *Diccionario de Americanismos*, o jehož publikaci se zasloužila *Asociación de Academias de la Lengua Española*.

8. Anexos

largoncillo

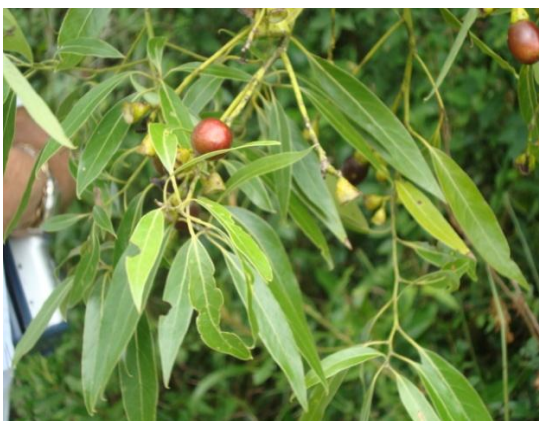
laúd

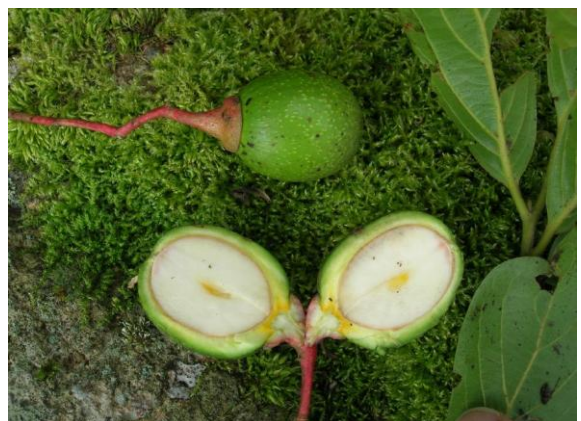
laupe

laurel (Magnolia Splendens)

laurel (Ocotea acutifolia)

laurel blanco

laurel de cera

lavaperro

lebón

leche amarilla

leche caspi

leche nevada

leche de tigre³

leche planchada

lechecilla

lechemiel

lechero

lechón

lechucita canela

lechucita de las vizcacheras

lejió

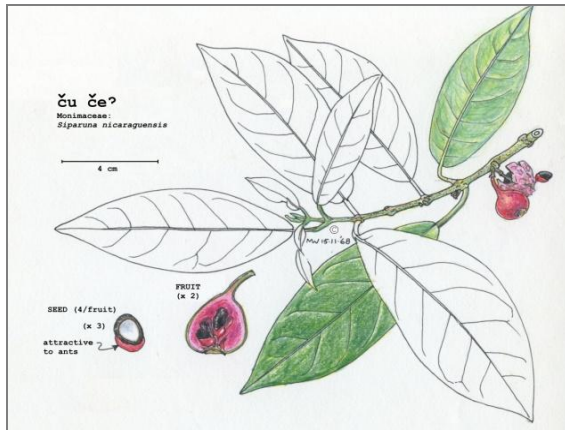
leña amarilla¹

lillo

limacho

limoncillo (*Siparuna nicaraguensis*)

limoncillo (*Senna spectabilis*)

limoncillo (*Siparuna panamensis*)

limoncillo (*Swartzia simplex*)

limpiacasa (*Gonatodes albogularis*)

lirio tricolor

lobogallinero

loquito (macho)

loquito (hembra)

loro

loro capitán

loroco

luis gregario

lulo

Enlaces de imágenes:

largoncillo:

<http://www.arizonensis.org/sonoran/fieldguide/plantae/acacia_constricta2.html>

laúd:

<<http://tartarugasmarinhas.pt/content/dermochelys-coriacea>>

laupe:

<http://www.plantes-botanique.org/famille_ochnaceae_photos>

laurel:

<http://edicionesdigitales.info/Blog/Blog/index/Entries/2007/12/23_La_jaguilla.html>

(*Magnolia splendens*)

<http://www.ufrgs.br/fitoecologia/florars/open_sp.php?img=2166> (*Ocotea acutifolia*)

laurel blanco:

<http://www.plantsystematics.org/imgs/robbin/r/Lauraceae_Ocotea_floribunda_33020.html>

laurel de cera:

<http://ecflora.cavehill.uwi.edu/image_detail.php?sn=Myrica+pubescens&iid=1251>

lavaperro:

<http://stri.si.edu/sites/esp/tesp/plant_pictures/i_sp3988.mx.jpg>

lebón:

<<http://plantlust.com/plants/parkinsonia-microphylla/images/19490/>>

leche amarilla:

<<http://toptropicals.com/pics/garden/04/fruit/0268.jpg>>

leche caspi:

<<https://www.flickr.com/photos/mercadanteweb/4844352980/>>

leche nevada:

<http://nova.multinetlabs.com/cocina-y-recetas/cocina-recetas-detalle.php?idRegistro=2052&Leche_Nevada>

leche de tigre:

<<http://www.costumbresarequipenas.com/blog/nuestra-carta/leche-de-tigre-2/>>

leche planchada:

<<http://gastroapuntesuniversitarios.blogspot.cz/2012/08/creme-brulee-crema-catalana-leche.html>>

lechecilla:

<http://en.wikipedia.org/wiki/File:Euphorbia_heterophylla_with_cyathia.JPG>

lechemiel:

<http://andes-fieldschool.org/Andes_and_Amazon_Field_School/Lacmellea_lactescens.html>

lechero:

<http://www.efloras.org/object_page.aspx?object_id=12827&flora_id=201>

lechón:

<http://www.phytoimages.siu.edu/imgs/pelserpb/r/Euphorbiaceae_Colliguaja_odorifera_18793.html>

lechucita canela:

<http://neotropical.birds.cornell.edu/portal/species/overview?p_p_spp=215736>

lechucita de las vizcacheras:

<<http://www.ontfin.com/Word/burrowing-owl-athene-cunicularia/>>

lejío:

<http://www.caymanflora.org/QEIIflora/indi/c/celtis_trine.html>

leña amarilla:

<http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/52/Berberis_aquifolium_4207.JPG>
>

lillo:

<<https://www.flickr.com/photos/ericstoner/7843674124/>>

limacho:

<http://www.ufrgs.br/fitoecologia/florars/open_sp.php?img=1548>

limoncillo:

<<http://www.quantamike.ca/gfx/plant/ChuChe.jpg>> (*Siparuna nicaraguensis*)

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Senna_spectabilis_Flowers.jpg>
(*Senna spectabilis*)

<[http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Flickr_-_João_de_Deus_Medeiros_-_Siparuna_guianensis_\(1\).jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Flickr_-_João_de_Deus_Medeiros_-_Siparuna_guianensis_(1).jpg)> (*Siparuna panamensis*)

<<http://naturalista.conabio.gob.mx/taxa/83837-Swartzia>> (*Swartzia simplex*)

limpiacasa:

<http://www.tc.umn.edu/~gamb1007/Hawaii_09.html> (*Gonatodes albogularis*)

lirio tricolor:

<<http://wildlifeofhawaii.com/flowers/1587/plumeria-rubra-frangipani/>>

lobogallinero:

<<http://www.zoochat.com/631/parque-zoologico-huachipa-2012-a-277502/>>

loquito:

macho: <<http://lasavesdetierrablanca.blogspot.com.es/2012/09/volatinia-jacarina.html>>

hembra: <<http://foro.infojardin.com/threads/naturaleza-a-traves-de-nuestras-fotos-i.150/page-29>>

loro:

<<http://reefguide.org/stoptlightparrotfish.html>>

loro capitán:

<<http://naturalista.conabio.gob.mx/taxa/49428-Bodianus-rufus>>

loroco:

<<http://www.pgrfa.org/gpa/slv/picts/fr000.jpg>>

luis gregario:

<<http://ibc.lynxeds.com/photo/social-flycatcher-myiozetetes-similis/bird-waits-branch>>

lulo:

<https://zoom50.files.wordpress.com/2011/05/448477525_6f414a763c_b1.jpg>

9. Anotación

Autor:	Klára Mikulcová
Název katedry a fakulty:	Katedra romanistiky, Filozofická fakulta, Univerzita Palackého
Název bakalářské práce:	Diccionario de americanismos; la letra L del diccionario DA
Vedoucí bakalářské práce:	Prof. PhDr. Jiří Černý, CSc.
Počet stran:	223
Počet znaků:	529 970
Počet příloh:	2 CD
Počet titulů použité literatury:	3
Klíčová slova:	slovník, amerikanismy, překlad, španělsko-český, Latinská Amerika

Charakteristika:

Cílem této magisterské diplomové práce bylo přeložit hesla, která se vyskytují ve slovníku *Diccionario de americanismos* (DA), který vydala *Asociación de Academias de la Lengua Española*, ze španělštiny do češtiny. Jsou zde zahrnuta všechna hesla písmena L. Kromě daných hesel se zde nachází komentář k překladu, který zahrnuje vysvětlení ke slovníku a složité jazykové konstrukce, se kterými jsem se při překládání setkala.

ANNOTATION

Author:	Klára Mikulcová
Name of department and faculty:	Department of the Romance studies, Philosophical faculty, Palacký University
Title:	Latin American dictionary; the letter L of dictionary DA
Thesis supervisor:	Prof. PhDr. Jiří Černý, CSc.
Number of pages:	223
Number of characters:	529 970
Number of attachments:	2 CD
Number of used sources of literature:	3
Keywords:	dictionary, americanisms, translation, Spanish-Czech, Latin America

Thesis character:

The objective of this thesis was to translate subject words that occurs in the dictionary *Diccionario de americanismos* (DA) of *Asociación de Academias de la Lengua Española*. There are included all subject words which begin with the letter L. Except of these subject words, includes the explanation of the dictionary and complicated language constructions of the translation.

10. Bibliografía

Fuente primaria:

ASOCIACIÓN DE ACADEMIAS DE LA LENGUA ESPAÑOLA: Diccionario de americanismos, Santillana Ediciones Generales, S.L., 2010.

Fuente secundaria:

DUBSKÝ, J.- REJZEK, V.: Španělsko-český slovník, LEDA, Praha 1999.

CHALUPA, J.: Španělsko-český, česko-španělský slovník, Praha: FIN PUBLISHING, 2008.

Recursos de Internet:

<<http://rae.es/rae.html>>

<<http://wordreference.com/>>

<<http://slovník.cz/>>

<<http://www.thefreedictionary.com/>>

<<http://www.google.cz/>>

<<http://www.google.cz/imghp?hl=cs&tab=wi>>

<<http://www.biolib.cz/>>

<<http://www.garten.cz/>>

<<http://botany.cz/>>